

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
ENGLISH (Compulsory) (New)
On Track – English Skills for Success**

Time : 2 ½ Hours

Max. Marks : 70

1. Complete the following statements by choosing correct alternative from those given :

14

- 1) Miss Krishna was about _____ years old spry and thin spinster.
a) Fifty five
b) Sixty
c) Forty five
d) Sixty five
- 2) *The Myths of Artificial Intelligence* is written by
a) Swami Vivekanand
b) Sarojini Naidu
c) Nargis Dalal
d) Attila Narin
- 3) Sarojini Naidu is popularly known as
a) The Nightingale of India
b) Princess of Bengal
c) The Myna of Hyderabad
d) Peacock of India
- 4) Bob and Jimmy were raised in _____ , just like two brothers.
a) Chicago
b) Washington
c) New Jersey
d) New York
- 5) Miss Krishna made a will on a sheet of ordinary letter-paper and given her belongings to
a) Maya
b) Nargis Dalal
c) Her Mother
d) Her sister
- 6) _____ gave a dozen of red-and-gold cups to Nargis Dalal bought from Paris.
a) Krishna's sister
b) Rina
c) Maya
d) Krishna

P.T.O.

- 7) A data means compilation of knowledge, as it is maintained by the CIA-which stands for
a) Central Information Agency b) Central Intelligence Agency
c) Council Industrial Agency d) Corporation in America
- 8) _____ must not be understood as only the ability to solve problems.
a) Intelligence b) Knowledge c) Technology d) Solution
- 9) An Irish Airman Foresees His Death is a poem written by
a) Attila Narin b) W. B. Yeats c) J. W. Keats d) Nargis Dalal
- 10) In the poem, '*An Irish Airman Foresees His Death*' The soldiers are fighting a war
a) For the independence of India b) Which they did not want to fight
c) To save the Black People d) For their bread and butter
- 11) Everybody says that Solapur is a quiet smart city. The underlined word is
a) Noun b) Verb c) Pronoun d) Adjective
- 12) Our library has three copies of _____ Mahabharata.
a) a b) an c) the d) No article
- 13) Mona is fond _____ watching TV.
a) of b) off c) up d) by
- 14) Miss Sneha is an Engineer. The underlined word is
a) Proper Noun b) Common Noun c) Special Noun d) Collective Noun
2. Answer the following questions in **two** or **three** sentences **each (any seven)** : **14**
- 1) What do you understand the term 'virtual reality' ?
 - 2) What was the reason of Miss Krishna's death ?
 - 3) What was the promise made by Jimmy and Bob to each other ?
 - 4) Describe the personality of Bob.
 - 5) What do you know about the family life of Miss Krishna ?
 - 6) What is artificial intelligence ?
 - 7) What is Nargis Dalal's profession ?
 - 8) What had happened to Big Joe Brady's restaurant ?

3. A) Write paragraphs of about **10** lines on **any two** of the following : **8**
- 1) A decision that changed my life.
 - 2) My Favourite Businessman.
 - 3) A Meaningful Education.
- B) Write answers of the following questions of about **6-8** lines **each (any two)** : **6**
- 1) What do you think is the speaker's attitude towards his 'poor' countrymen ?
 - 2) How does the poet describe the faithful wife who is now middle-aged ?
 - 3) Examine the role of women in the poem 'Bangle Seller'. What does poet want to say ?
4. Write an essay on **one** of the following topics : **14**
- 1) My Solapur-Smart Solapur
 - 2) Unemployment.
5. Read the following passage carefully and make notes of it : **14**

The work of the heart can never be interrupted. The heart's job is to keep oxygen rich blood flowing through the body. All the body's cells need a constant supply of Oxygen, especially those in the brain. The brain cells like only four to five minutes after their oxygen is cut off, and death comes to the entire body.

The heart is a specialized muscle that serves as a pump. This pump is divided into four chambers connected by tiny doors called valves. The chambers work to keep the blood flowing round the body in a circle.

At the end of each circuit, veins carry the blood to the right atrium, the first of the four chambers. $\frac{2}{5}$ oxygen by then is used up and it is on its way back to the lung to pick up a fresh supply and to give up the carbon dioxide it has accumulated. From the right atrium the blood flows through the tricuspid valve into the second chamber, the right ventricle. The right ventricle contracts when it is filled, pushing the blood through the pulmonary artery, which leads to the lungs – in the lungs the blood gives up its carbon dioxide and picks up fresh oxygen. Then it travels to the third chamber the left atrium. When this chamber is filled it forces the blood through the valve to the left ventricle. From here it is pushed into a big blood vessel called aorta and sent round the body by way of arteries.

Heart disease can result from any damage to the heart muscle, the valves or the pacemaker. If the muscle is damaged, the heart is unable to pump properly. If the valves are damaged blood cannot flow normally and easily from one chamber to another, and if the pacemaker is defective, the contractions of the chambers will become un-coordinated.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) (CBCS) Examination, 2016
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT(New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the appropriate alternative from the given alternatives :

14

- 1) Bureaucratic organisation concept is given by _____
 - a) Dr. F. W. Taylor
 - b) Henry Fayol
 - c) Max Weber
 - d) Elten Mayo
- 2) _____ planning element is expressed in numerical terms.
 - a) Objectives
 - b) Budget
 - c) Policies
 - d) Rules
- 3) Purchase of a site for a factory is _____ Decision.
 - a) Major
 - b) Individual
 - c) Minor
 - d) Departmental
- 4) _____ is a system of consciously coordinated activities or forces of two or more persons.
 - a) Planning
 - b) Decision Making
 - c) Controlling
 - d) Organisation
- 5) _____ is related to personnel management.
 - a) Performance Appraisal
 - b) Quality Control
 - c) Advertisement
 - d) Consumer Behaviour
- 6) _____ is the determination in advance of a line of action.
 - a) Management
 - b) Planning
 - c) Motivation
 - d) Organisation
- 7) In Management, Organisation means _____
 - a) Collective task
 - b) Group task
 - c) Structural task
 - d) All of the above
- 8) _____ is the core of planning.
 - a) Management
 - b) Organisation
 - c) Decision Making
 - d) Strategy

P.T.O.

- 9) _____ is considered the Father of Modern Management.
a) Henry Fayol
b) Dr. F. W. Taylor
c) Elten Mayo
d) Max Weber
- 10) _____ is the primary function of Business Management.
a) Profit Making
b) Planning
c) Decision Making
d) Organising
- 11) The work which manager performs to arrive at conclusion and judgement is _____
a) Objectives
b) Motivation
c) Organising
d) Decision Making
- 12) _____ is the systematic and consistent reservation of authority at central point within an organisation.
a) Responsibility
b) Relationship
c) Centralisation
d) Decentralisation
- 13) _____ principle promotes specialisation.
a) Discipline
b) Division of work
c) Unity of command
d) Unity of Direction
- 14) _____ refers to numerical limit of subordinates, an executive can supervise.
a) Span of control
b) Planning
c) Controlling
d) Centralisation

2. Write short notes :

14

- a) Management Process
- b) Centralisation and decentralisation.

3. Write short answers :

14

- a) Types of planning
- b) Techniques of Decision Making.

4. Explain the 14 principles of Management.

14

OR

What is Organisation ? Explain the process of organisation.

5. What is Decision Making ? Explain the effective Decision Making process.

14

OR

What is Planning ? Explain planning at different levels.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) नोकरशाही संघटन संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) डॉ. एफ. डब्ल्यू. टेलर ब) हेन्री फेयॉल
क) मॅक्स वेबर ड) एल्टन मेयो
- २) _____ नियोजनातील घटक सांख्यिकीय दृष्टीकोनातून व्यक्त केले जाते.
अ) उद्दिष्टे ब) अंदाजपत्रक क) धोरणे ड) नियम
- ३) कारखान्या करता साइट खरेदी करणे हा _____ निर्णय आहे.
अ) मोठा ब) वैयक्तिक क) लहान ड) विभागीय
- ४) _____ म्हणजे दोन किंवा अधिक व्यक्तींच्या सहकार्याने किंवा साहचर्याने कार्य करण्याची सुसूत्रित पद्धत होय.
अ) नियोजन ब) निर्णय घेणे क) नियंत्रण ड) संघटन
- ५) _____ कर्मचारी व्यवस्थापनाशी संबंधित आहे.
अ) कार्यमूल्यमापन ब) दर्जा नियंत्रण क) जाहिरात ड) उपभोक्ता वर्तन
- ६) _____ म्हणजे भविष्यकाळात जे करावयाचे आहे त्यासंबंधीची कृतियोजना होय.
अ) व्यवस्थापन ब) नियोजन क) कार्यप्रेरणा ड) संघटन
- ७) व्यवस्थापनामध्ये, संघटन म्हणजे _____
अ) सामूहिक कार्य ब) गट कार्य क) रचनात्मक कार्य ड) वरील सर्व
- ८) _____ हा नियोजनाचा गाभा आहे.
अ) व्यवस्थापन ब) संघटन क) निर्णय घेणे ड) व्यूहरचन
- ९) _____ यांना आधुनिक व्यवस्थापनाचे जनक म्हणतात.
अ) हेन्री फेयॉल ब) डॉ. एफ. डब्ल्यू. टेलर
क) एल्टन मेयो ड) मॅक्स वेबर
- १०) _____ हे व्यवसाय व्यवस्थापनाचे प्राथमिक कार्य आहे.
अ) नफा मिळवणे ब) नियोजन क) निर्णय घेणे ड) संघटन

- ११) निष्कर्ष व निवाड्याप्रत येण्यासाठी व्यवस्थापक करीत असलेले कार्य _____
 अ) उद्दिष्टे ब) कार्यप्रेरणा क) संघटन ड) निर्णय घेणे
- १२) संघटना अंतर्गत केंद्रिय बिंदूवर (सत्ता) अधिकार पद्धतशीरपणे आणि सुसंबद्ध स्वरूपात सुरक्षित ठेवणे म्हणजे _____ होय.
 अ) जबाबदारी ब) नातेसंबंध क) केंद्रिकरण ड) विकेंद्रिकरण
- १३) _____ तत्त्वानुसार विशेषीकरणाला चालना मिळते.
 अ) शिस्तपालन ब) कामाची विभागणी
 क) हुकमतीतील एकता ड) मार्गदर्शनातील एकता
- १४) _____ म्हणजे वरिष्ठ अधिकाऱ्याच्या हाताखालील सहायकांची संख्यात्मक संख्या निर्धारित करणे होय.
 अ) नियंत्रणाचे कक्ष ब) नियोजन क) नियंत्रण ड) केंद्रिकरण

२. टीपा लिहा : १४
 अ) व्यवस्थापनाची प्रक्रिया
 ब) केंद्रिकरण व विकेंद्रिकरण
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) नियोजनाचे प्रकार
 ब) निर्णय घेण्याची तंत्रे.
४. व्यवस्थापनाची १४ तत्त्वे स्पष्ट करा. १४
किंवा
 संघटन म्हणजे काय ? संघटन प्रक्रिया स्पष्ट करा.
५. निर्णय घेणे म्हणजे काय ? कार्यक्षम निर्णय प्रक्रिया स्पष्ट करा. १४
किंवा
 नियोजन म्हणजे काय ? विभिन्न पातळींवरील नियोजन स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
FINANCIAL ACCOUNTING (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) Attempt **all** questions.
2) **All** questions carry **equal** marks.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and 4 (B).
5) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and 5 (B).

1. Choose the correct alternatives and complete the given sentence. 14
- 1) The co-operative movement was started in India to free the farmers from the clutches of
 - a) Bankers
 - b) Private money lenders
 - c) Creditors
 - d) Central Govt.
 - 2) Accounting is commonly referred to as the _____ of business.
 - a) Language
 - b) Activity
 - c) Transaction
 - d) Part
 - 3) Charitable institutions prepare _____ account instead of profit and loss account.
 - a) Trading
 - b) Receipt and Payment
 - c) Cash
 - d) Income and Expenditure
 - 4) Income and Expenditure account showing all _____ receipts and payments made for a stipulated period say normally a year.
 - a) Revenue
 - b) Capital
 - c) Capital and Revenue
 - d) Deferred Revenue
 - 5) Book-keeping is _____ of recording Financial transactions of business in the books of accounts.
 - a) Only science
 - b) Only Art
 - c) Science and Art
 - d) None of the above

- 6) _____ means the assumptions or conditions on which the whole accounting structure stands.
- a) Accounting Concepts b) Accounting Rules
c) Accounting Thoughts d) None of the above
- 7) The Co-operative Credit Societies Act _____ was the first legislation in India relating to co-operative societies.
- a) 1904 b) 1905 c) 1903 d) 1902
- 8) _____ accounting help management in discharging its functions of planning, decision making, control etc.
- a) Financial b) Management
c) Cost d) Social
- 9) Assets and Liabilities of the firm are transferred to _____ on conversion of partnership firm.
- a) Ltd. company account b) Cash account
c) Realisation account d) Shares account
- 10) Realisation profit and loss is transferred to partners capital accounts in their _____ ratio.
- a) Capital b) Final capital
c) Equal d) Profit sharing
- 11) A limited company purchasing the business of firm pay price as agreed the purchase price thus payable is called
- a) Goodwill b) Purchase consideration
c) Value d) Money
- 12) _____ clears that a business unit is separate and distinct from the persons who are owners of the business.
- a) Business entity concept b) Cost concept
c) Realisation concept d) Monetary unit concept
- 13) According to _____ concept every business transactions has a two fold effects that is every debit has a corresponding credit.
- a) Accounting period b) Going concern
c) Dual aspect d) Matching cost with revenue
- 14) The merging of two or three firms into a new single firm is called the _____ of firms.
- a) Amalgamation b) Conversion
c) Single entry d) Joint venture

- 2. Answer the following :
 - A) Difference between Book-keeping and Accountancy. 7
 - B) Accounting concepts. 7
- 3. Answer the following :
 - A) Write a note on purchase consideration. 7
 - B) From the following information find out purchase consideration and settlement of purchase consideration. 7

Balance Sheet as on 31-3-2016

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Accounts :		Land and Building	20,000
Shanta	25,500	Plant and Machinery	15,000
Kanta	19,500	Furniture	2,500
Bills payable	2,500	Sundry Debtors	14,000
Sundry creditors	12,500	Stock	5,000
		Bank	3,500
	60,000		60,000

Anand Company Ltd. agreed to take over all the assets and liabilities as under :
Building Rs. 21,000, Plant and Machinery Rs. 12,500, Furniture Rs. 4,000,
Stock Rs. 8,000, Sundry Debtors subject to provision for doubtful debts at
3% and creditors at a discount of 2%.

The company issued 4,000 equity shares of Rs. 10 each and balance paid in cash.

- 4. A) Sonali, Monali and Deepali who are partners in the firm and share profits and losses in the ratio of 2 : 2 : 1 respectively, decided to convert their firm into a Limited Company to be called “Sangram Company Ltd”. 14

The Balance Sheet of their firm on the date of the conversion shows the following position.

Balance Sheet as on 31-3-2016

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	24,000	Building	30,000
Bills Payable	1,500	Plant and Machinery	18,000
General Reserve	6,000	Motor Van	12,000

Capital Accounts		Furniture	2,500
Sonali	30,000	Stock	4,700
Monali	28,000	Sundry Debtors	26,000
Deepali	17,000	Investments	6,000
		Cash at Bank	7,300
	1,06,500		1,06,500

The Sangram Co. Ltd. agreed to take over following assets at the values shown below.

Building Rs. 32,000, Plant and Machinery Rs. 16,500, Furniture Rs. 2,000, Stock Rs. 7,800, Goodwill Rs. 4,000, Sundry Debtors subject to 5% R.D.D.

The company has also agreed to take over sundry creditors at Rs. 22,000.

The purchase consideration was paid by the company by issue of sufficient number of equity shares of Rs. 100 each fully paid at par.

The firm sold investments for Rs. 8,000 and paid off bills payable fully. The motor van was taken over by Sonali at Book value.

The firm paid realisation expenses of Rs. 800. Equity shares received from the company were distributed among partners in their last capital proportion.

Prepare necessary Ledger Accounts.

OR

B) The Treasurer of Anil Club, Solapur prepared the following Receipt and Payment Account.

14

Receipt and Payment A/c for the year ended 31-3-2016

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash in hand (1-4-15)	150	By Salaries	3,000
To Cash at Bank (1-4-15)	1,670	By Repairs	1,400
To Subscriptions	5,600	By Purchase of Second hand Motor Car	9,500
To Donations	7,000	By Sundry Expenses	500

To Social Events	3,000	By Postage and Stationery	500
		By Insurance	200
		By Social Event Exp.	1,600
		By Cash in hand (31-3-16)	220
		By Cash at Bank (31-3-16)	500
	17,420		17,420

You are given the following additional information :

- 1) Subscription Rs. 1,400 is outstanding on 31-3-16 and subscription of Rs. 400 are received in advance.
- 2) Rs. 1,000 and Rs. 600 is to be provided for depreciation on Leasehold premises and equipments respectively.
- 3) As on 31-3-2015 the book value of fixed assets were – Leasehold premises Rs. 24,000 and equipments Rs. 8,000.
- 4) Insurance prepaid upto 30-06-2016 Rs. 50.
- 5) Capitalise Donations.

You are require to prepare :

- A) Statement showing Capital Fund
- B) Income and Expenditure account
- C) Balance Sheet.

5. A) From the following Trial Balance of Prashant Consumer Co-operative Society as on 31st March 2016.

14

Dr.	Trial Balance		Cr.
Particular	Rs.	Particular	Rs.
Cash in hand	400	Share Capital	80,000
Cash at Bank	86,000	Deposits from members	50,000
Furniture	6,000	Sales	12,50,000
Purchases	10,05,000	Purchase Return	5,000
Customers	30,000	Suppliers	10,000

Carriage Inward	5,000	Interest on Investment	12,000
Sales Return	2,000	Rebate received	3,000
Rent	10,000	Common Good Fund	4,000
Audit Fees	2,000	Price Fluctuation Fund	8,000
Sales Tax	3,000	Reserve Fund	20,000
Staff Salary	50,000		
Printing and Stationery	10,000		
Investment	2,00,000		
Stock in Trade	30,000		
Interest paid	2,600		
	14,42,000		14,42,000

Adjustments :

- 1) Value of closing stock was Rs. 60,000
- 2) Depreciation on furniture @ 10% p.a.
- 3) Interest accrued on deposits Rs. 1,500 and interest accrued on investment Rs. 6,000
- 4) Outstanding staff salary Rs. 3,000
- 5) Outstanding sales tax of Rs. 1,000

You are required to prepare Trading, Profit and Loss Account and Balance Sheet as on 31st March 2016.

OR

- B) 'A' and 'B' were partners sharing profits and losses in the ratio of 3 : 1 and 'C' and 'D' were partners sharing profits and losses equally.

14

Balance Sheet as on 31-03-2016

Liabilities	A&B Rs.	C&D Rs.	Assets	A&B Rs.	C&D Rs.
Creditors	10,000	15,000	Plant and Machinery	20,000	27,000
Bills Payable	4,000	8,000	Furniture	12,000	9,000
Mrs. B's Loan	10,000	—	Stock	20,000	24,000
Mrs. D's Loan	—	7,000	Debtors	19,000	17,000

Outstanding Rent	2,000	1,500	Fixtures	1,600	1,200
Capital Account :			Cash in hand	3,400	3,300
'A'	30,000	—			
'B'	20,000	—			
'C'	—	25,000			
'D'	—	25,000			
	76,000	81,500		76,000	81,500

The two firms amalgamated on the following terms :

- 1) Mr. 'B' agreed to pay Mrs. B's loan and Mr. 'D' agreed to pay Mrs. D's loan.
- 2) Outstanding rent was paid in full by the respective firms.
- 3) Creditors of both the firms were taken by the new firm at a discount at 5%.
- 4) Plant and Machinery is subject to 5% depreciation of both the firms.
- 5) Furniture of 'C' and 'D' was sold in the market for Rs. 8,000 and Furniture of 'A' and 'B' was not taken over by the new firm.
- 6) Fixtures were not taken over by the new firm.
- 7) Stock of 'A' and 'B' was valued at Rs. 22,100 and Stock of 'C' and 'D' was valued at Rs. 21,000.

You are required to prepare necessary Ledger Accounts.

Seat
No.**B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) (New) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS**

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Draw diagram where necessary.*

1. Choose the correct alternatives given below. 14
- 1) In free market economy demand and supply is adjusted by
 - a) Price mechanism
 - b) Cost mechanism
 - c) Profit mechanism
 - d) None of these
 - 2) The co-ordination between traditional economics and real business is called as _____ economics.
 - a) Business
 - b) Agriculture
 - c) Industrial
 - d) None of these
 - 3) In free market economy _____ is the king.
 - a) Producer
 - b) Seller
 - c) Consumer
 - d) All the above
 - 4) The concept of elasticity of demand is related to
 - a) Adam Smith
 - b) J.B. Say
 - c) Keynes
 - d) Dr. Marshal
 - 5) Utility analysis is based on
 - a) Marginal Utility
 - b) Cardinal Utility
 - c) Ordinal Utility
 - d) None of these
 - 6) Price income line is also called as
 - a) Demand line
 - b) Supply line
 - c) Budget line
 - d) None of these
 - 7) Perfect inelastic demand curve is always parallel to
 - a) X axis
 - b) Y axis
 - c) Origin
 - d) None of these
 - 8) Generally the trend in marginal rate of substitution is
 - a) Decline
 - b) Increasing
 - c) Stable
 - d) None of these

P.T.O.

- 9) Generally the demand forecasting for one year is called as _____ forecasting of demand.
- a) Short term
c) Long term
- b) Medium term
d) None of these
- 10) Basic concept of 'Indifference Curve' is firstly profounded by
- a) Edgeworth
c) Keynes
- b) Dr. Marshall
d) None of these
- 11) The ratio between change in demand and change in income is called as
- a) Price elasticity of demand
c) Cross elasticity of demand
- b) Income elasticity of demand
d) None of these
- 12) Indifference curves are _____ to the origin.
- a) Concave
c) Parallel
- b) Convex
d) None of these
- 13) _____ is a method of demand forecasting.
- a) Road survey
c) Income survey
- b) Market survey
d) None of these
- 14) The benefit of demand forecasting is for
- a) Consumer
c) Government
- b) Producer
d) All the above
2. Write short answers :
- A) Explain the features of free market economy. **7**
- B) Explain the types of price elasticity of demand. **7**
3. Write short notes :
- A) Price income line. **7**
- B) Types of demand forecasting. **7**
4. Answer **any one** of the following : **14**
- A) What is business economics ? Explain the nature and scope of business economics.
- B) Explain the method for measurement of elasticity of demand.
5. Answer **any one** of the following : **14**
- A) Explain the methods of demand forecasting.
- B) Explain the defects in utility analysis.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेत _____ द्वारे मागणी पूरवठ्यात मेळ घातला जातो.
अ) किंमत यंत्रणा ब) खर्च यंत्रणा क) नफा यंत्रणा ड) यापैकी नाही
- २) _____ अर्थशास्त्र म्हणजे पारंपारिक अर्थशास्त्र व प्रत्यक्ष व्यवसाय यामधील समन्वयच आहे.
अ) व्यावसायिक ब) शेती क) उद्योग ड) यापैकी नाही
- ३) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेत _____ हा राजा असतो.
अ) उत्पादक ब) विक्रेता क) ग्राहक ड) वरील सर्व
- ४) मागणीची लवचिकता ही संकल्पना _____ यांच्या नावाशी संबंधित आहे.
अ) अँडम स्मिथ ब) जे.बी. से क) केन्स ड) डॉ. मार्शल
- ५) उपयोगिता विश्लेषण _____ यावर आधारित आहे.
अ) सीमांत उपयोगिता ब) अंकवाचक उपयोगिता
क) क्रमवाचक उपयोगिता ड) यापैकी नाही
- ६) किंमत-उत्पन्न रेषेला _____ असेही म्हणतात.
अ) मागणी रेषा ब) पुरवठा रेषा
क) अंदाजपत्रक रेषा ड) यापैकी नाही
- ७) पूर्ण अलवचिक मागणी वक्र हा नेहमी _____ समांतर असतो.
अ) अ अक्षाशी ब) य अक्षाशी क) आरंभ स्थानास ड) यापैकी नाही
- ८) सीमांत पर्यायता दर सामान्यता _____ जाण्याची प्रवृत्ती असते.
अ) घटत ब) वाढत क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- ९) सामान्यपणे एका वर्षाच्या कालावधी साठीच्या मागणी अंदाजाला _____ मागणी अंदाज असे म्हणतात.
अ) अल्प कालीन ब) मध्यम कालीन क) दीर्घ कालीन ड) यापैकी नाही

- १०) समवृत्ती वक्राची संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी मांडली.
 अ) एजवर्थ ब) डॉ. मार्शल क) केन्स ड) यापैकी नाही
- ११) मागणीतील बदल व उत्पन्नातील बदल यांच्यातील गुणोत्तरास _____ असे म्हणतात.
 अ) मागणीची किंमत लवचिकता ब) मागणीची उत्पन्न लवचिकता
 क) मागणीची छेदक लवचिकता ड) यापैकी नाही
- १२) समवृत्ती वक्र हे आरंभस्थानाची _____ असतात.
 अ) अंतर्वक्र ब) बहिर्वक्र क) समांतर ड) यापैकी नाही
- १३) _____ ही मागणीच्या भविष्यकालीन अंदाजाची पद्धती आहे.
 अ) रस्ते सर्वेक्षण ब) बाजार सर्वेक्षण
 क) उत्पन्न सर्वेक्षण ड) यापैकी नाही
- १४) मागणीच्या भविष्यकालीन अंदाजाचा फायदा _____ यांना होतो.
 अ) ग्राहक ब) उत्पादक क) सरकार ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७
- ब) किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. ७

३. टीपा लिहा :

- अ) किंमत-उत्पन्न रेषा. ७
- ब) मागणीच्या भविष्यकालीन अंदाजाचे प्रकार. ७

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १४
- ब) मागणीची लवचिकता मोजण्यासाठीच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- अ) मागणीचा भविष्य कालीन अंदाज करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा. १४
- ब) उपयोगिता विश्लेषणातील दोष स्पष्ट करा.

SLR-Q – 5

Seat
No.

--

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
MARATHI (New)
Srujanrang (सृजनरंग)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) 'गुडदाणी' या कथासंग्रहाच्या लेखकाचे नाव काय ?
अ) योगीराज वाघमारे ब) वामन होवाळ
क) गंगाधर पानतावणे ड) गंगाधर गाडगीळ
- २) ज्ञानेश्वरीचे दुसरे नाव काय ?
अ) चांगदेव पासष्टी ब) भावार्थदीपिका
क) अमृतानुभव ड) विज्ञानेश्वरी
- ३) कार्यालयामध्ये आलेल्या पत्रावर कोणता क्रमांक नोंदवतात ?
अ) संदर्भ क्रमांक ब) विषय क्रमांक क) आवक क्रमांक ड) जावक क्रमांक
- ४) आकाशवाणीवरील जाहिरातीचे माध्यम कोणत्या प्रकारचे असते ?
अ) दृक ब) दृक-श्राव्य क) श्राव्य ड) यापैकी नाही
- ५) इंटरनेटद्वारे केलेल्या खरेदी व विक्रीला काय म्हणतात ?
अ) ई-कॉमर्स ब) ई-मेल क) ई-रिडींग ड) यापैकी नाही
- ६) ई-मेल म्हणजे काय ?
अ) इंटरनेटवरील पत्रव्यवहार ब) वृत्तपत्रातील पत्रव्यवहार
क) व्यक्तिगत पत्रव्यवहार ड) यापैकी नाही
- ७) राजर्षी शाहू महाराजांच्या मते किती टक्के लोक शेतकीवर उदरनिर्वाह करतात ?
अ) ७०% ब) ६०% क) ८०% ड) ८५%

P.T.O.

- ८) राजर्षी शाहू महाराज कोणत्या संस्थानचे राजे होते ?
 अ) सातारा ब) कोल्हापूर क) पुणे ड) सांगली
- ९) साहित्यसेवेसाठीचा सर्वोच्च सन्मान कोणता ?
 अ) ज्ञानपीठ ब) साहित्य अकादमी
 क) भारतरत्न ड) यापैकी नाही
- १०) 'कोण तो सोवळा' या अभंगात कोणाचे दुःख व्यक्त झाले आहे ?
 अ) कष्टकरी ब) कामगार क) शेतमजूर ड) अस्पृश्य
- ११) 'संतकृपा झाली' हा अभंग कोणी रचला आहे ?
 अ) ज्ञानेश्वर ब) नामदेव क) बहिणाबाई ड) तुकाराम
- १२) 'विंचू चावला, वृश्चिक चावला' या ओळी कोणत्या अभंगातील आहेत ?
 अ) संत कृपा झाली ब) विंचू क) कोण तो सोवळा ड) यापैकी नाही
- १३) 'गावठाण' कवितेचे कवी कोण आहेत ?
 अ) नारायण सुर्वे ब) गोविंद काळे क) इंद्रजित भालेराव ड) यापैकी नाही
- १४) विकिपीडिया म्हणजे काय ?
 अ) ज्ञानकोश ब) ई-रीडिंग क) ई-कॉमर्स ड) ई-मेल

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

१४

- १) राजर्षी शाहू महाराजांचे महत्त्वाचे दोन कार्य सांगा.
- २) मराठी मनाचा स्थायीभाव कोणता ?
- ३) उद्रेक कथेची दोन महत्त्वाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ४) भारूड लेखनाची दोन महत्त्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ५) केशवसुतांच्या कवितेची दोन वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ६) पत्रलेखनाचे दोन प्रकार कोणते ?
- ७) जाहिरातीचे महत्त्वाचे घटक कोणते ?
- ८) ई-कॉमर्स म्हणजे काय ?

३. अ) लघुत्तरी प्रश्न. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) : ८
- १) भटोबासाचे व्यक्तिमत्त्व रेखाटा.
- २) वि.द. घाटे यांची लेखनशैली.
- ३) जाहिरात लेखनासाठी आवश्यक गुण कोणते ?
- ब) लघुत्तरी प्रश्न. संदर्भासह स्पष्टीकरण (कोणतेही दोन) : ६
- १) 'मी चोरी केली असं खरंच वाटतं तुला'.
- २) 'जुनाट इमला झाला सारा पाडून टाका देऊनि धक्का'.
- ३) 'सांगा माझ्या बापानं नाही केला पेरा तर तुम्ही काय खाल ? धत्तुरा !'
४. दीर्घोत्तरी प्रश्न. १४
- विकिपीडीयाचे फायदे स्पष्ट करा.
- किंवा
- 'देशाची उन्नती उद्योगधंद्यांच्या वाढीवरच अवलंबून आहे' या राजर्षी शाहू महाराजांच्या विचारांचा परामर्श घ्या.
५. आयुर्विमा (LIC) चा चुकलेला हप्ता भरण्यासंबंधी पत्रव्यवहार करा. १४
-

SLR-Q – 6

Seat
No.

B.Com. – I (Semester – I) (New – CBCS) Examination, 2016
HINDI (Compulsory)
‘Sahityasudha’ Aur Vyavharik Hindi

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

14

1) जाड़ा किसी _____ की भांति उसकी छाती को दबाए हुए था।

- 1) भूत
2) प्रेत
3) पिशाच
4) शैतान

2) ‘मजूरी हम करें, मजा दूसरे लूटें’ यह कथन _____ का है।

- 1) हल्कू
2) सहना
3) मुन्नी
4) महाजन

3) बेटे की तरक्की के लिए माँ _____ बनाने के लिए तैयार होती हैं।

- 1) नक्षीकारी
2) फुलकारी
3) चित्रकारी
4) रंगकारी

4) सबिया के पति का नाम _____ हैं।

- 1) मैकू
2) हल्कू
3) पिंकू
4) रिंकू

5) _____ काव्य संग्रह पर महादेवी वर्माजी को ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला है।

- 1) नीहार
2) रश्मी
3) यामा
4) दीपशिखा

6) मैंने _____ बनने की कोशिश की और फिर नाकामयाब रहा।

- 1) इनामदार
2) ईमानदार
3) वफादार
4) सुभेदार

P.T.O.

- 7) 'पगडंडियों का जमाना' के लेखक _____ हैं।
- 1) प्रेमचंद
2) भीष्म साहनी
3) हरिशंकर परसाई
4) रामवृक्ष बेनीपुरी
- 8) बेनीपुरीजी केवल एक भावुक कलाकार ही नहीं _____ क्षेत्र के अथक योद्धा भी थे।
- 1) राजनीतिक
2) सामाजिक
3) सांस्कृतिक
4) धार्मिक
- 9) रूपा की आजी _____ है।
- 1) मुख
2) चोर
3) डायन
4) कामचोर
- 10) कबीर की वाणी का संग्रह _____ नामक ग्रंथ में किया गया है।
- 1) सूरसागर
2) बीजक
3) रामचरित मानस
4) पद्मावत
- 11) सूरदासने _____ भाषा को साहित्यिक भाषा का रूप देने में महत्वपूर्ण कार्य किया।
- 1) ब्रज
2) अवधि
3) भोजपुरी
4) राजस्थानी
- 12) हिंदी कविता में मुक्त छंद का प्रवर्तन करने का श्रेय _____ को है।
- 1) प्रसाद
2) पंत
3) निराला
4) महादेवी
- 13) अनुवाद को मराठी में _____ कहा जाता है।
- 1) रूपांतर
2) भाषांतर
3) समानांतर
4) भावांतर
- 14) मूर्ख को समझावते, ज्ञान गाँठ को जाय।
_____ होय न ऊजरा, सौ मन साबुन लाय।।
- 1) सोना
2) चांदी
3) कोयला
4) पीतल

2. अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए : 5
- 1) Book-Post
 - 2) Credit
 - 3) Document
 - 4) Handloom
 - 5) Service
- 6) 'वास्तविक पाहता आजकाल लोक यशाचे मर्म समजून घेव्याचा प्रयत्नच करत नाही' – इस वाक्य का हिंदी में अनुवाद कीजिए। 2
- आ) निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए : 5
- 1) श्याम ने घर को बनवाया।
 - 2) मैं पानी पीना माँगता हूँ।
 - 3) वह दण्ड देने के योग्य है।
 - 4) मीना जी चुराती है परिश्रम से।
 - 5) हम को ईश्वर को पूजना चाहिए।
 - 6) अनुवाद के लिए पर्यायवाची कौन-कौन से शब्द प्रयोग में लाये जाते हैं ? 2
3. अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 7
- 1) तीरथ चाले दुई जन, चिंत चंचल मन चोर।
एकौ पाप न काटिया, लादिनि मन दस और॥
 - 2) कोई न छायादार
पेड़ वह जिसके तले बैठी हुई स्वीकार,
श्याम तन, भर बँधा यौवन
नत नयन प्रिय-कर्म-रत मन,
गुरु हथौड़ा हाथ,
करती बार बार प्रहार
 - 3) मृदु मिट्टी के हैं बने हुए,
मधुघट फूटा ही करते हैं,
लघु जीवन लेकर आए हैं,
प्याले टूटा ही करते हैं।

आ) निम्नलिखित किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

7

- 1) 'बाकी चुकाने के लिए ही तो हमारा जन्म हुआ है' – ऐसा मुन्नी क्यों कहती है ?
- 2) लेखक ने ईमानदार बनने का इरादा क्यों त्याग दिया ?
- 3) रूपा की आजी को लोगों ने क्यों बदनाम कर रखा था ?

4. गोपियाँ अपनी विरह भावना को किस प्रकार व्यक्त करती है ?

14

अथवा

पत्थर तोड़नेवाली स्त्री की दयनीय दशा का वर्णन कवि ने किन शब्दों में किया है ?

5. 'चीफ की दावत' कहानी आधुनिक सभ्यता पर व्यंग्य करती है – स्पष्ट कीजिए।

14

अथवा

सबिया का चरित्र – चित्रण कीजिए।

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
PRINCIPLES OF MARKETING (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 14
- 1) _____ is the part of economics, which is concerned with creation of place, time and possession utilities.
a) Planning b) Production c) Marketing d) Financing
 - 2) _____ is the sum total of all factors that affect marketing functions and marketing manager's ability.
a) Marketing Environment b) Marketing Research
c) Marketing Planning d) Marketing Concept
 - 3) The Central theme of marketing is _____
a) Earning profit b) Advertising c) Selling d) Exchange
 - 4) The term _____ refers not to a place but a commodity or commodities and buyers and sellers who are in direct competition with one another.
a) Product b) Market c) Distribution d) Service
 - 5) Suppliers, middleman, competitors, customers etc., are the factors coming under _____ environment of marketing.
a) Macro b) Micro c) Internal d) All of these
 - 6) Money markets and capital markets are known as _____ markets.
a) Wholesale b) Securities
c) Commodity d) Financial
 - 7) _____ is sub-dividing the market into homogeneous sub-sets of customers.
a) Specialisation b) Market segmentation
c) Departmentation d) Standardisation

- 8) _____ is the sum total of physical, economic, social and psychological benefits offered by a marketer, which a customer expects.
 a) Product b) Price c) Market d) Promotion
- 9) The goods which the customers buy frequently, immediately and with minimum efforts are known as _____ goods.
 a) Shopping b) Speciality c) Convenience d) Luxury
- 10) _____ is the graphic portrayal of the sales history of product from the time it is introduced to the time it is withdrawn from the market.
 a) Demand Cycle b) Product Life Cycle
 c) Trade Cycle d) Price Cycle
- 11) When the brandname is legally protected it becomes _____
 a) Product name b) Outdated c) Trademark d) None
- 12) _____ is the value of product or service to customer into quantitative term.
 a) Price b) Product c) Promotion d) Profit
- 13) _____ acts as a silent salesman.
 a) Personal selling b) Sales promotion
 c) Packaging d) Branding
- 14) 'Free-service and Maintenance' during warranty period is the example of _____
 a) Impersonal selling b) Direct selling
 c) Indirect selling d) After-sale service
2. Write short notes :
 a) Selling v/s marketing . 7
 b) Macro environmental factors of marketing. 7
3. Write short answers :
 a) State the various stages in Product Life Cycle. 7
 b) Explain in brief the importance of market segmentation. 7
4. Answer **any one** of the following questions : 14
 a) Define the term 'Industrial Goods'. Explain the different types of industrial goods.
 b) What is 'Market Segmentation' ? State the different bases for market segmentation.
5. Answer **any one** of the following questions : 14
 a) What is 'Marketing' ? State the importance of marketing.
 b) Define the term 'Price'. State importance of price in marketing mix.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१४

- १) _____ हे स्थान, समय व मालकी उपयोगितांची निर्मिती करण्याशी संबंधित असणारे अर्थशास्त्राचे एक अंग आहे.
- अ) नियोजन ब) उत्पादन क) विपणन ड) वित्तपुरवठा
- २) विपणन कार्यावर व विपणन व्यवस्थापकाच्या क्षमतेवर परिणाम करणाऱ्या सर्व घटकांची गोळा बेरीज म्हणजे _____ होय.
- अ) विपणन पर्यावरण ब) विपणन संशोधन
क) विपणन नियोजन ड) विपणन संकल्पना
- ३) _____ ही विपणनाची मध्यवर्ती संकल्पना आहे.
- अ) नफा मिळवणे ब) जाहिरात क) विक्री ड) विनिमय
- ४) _____ म्हणजे विशिष्ट ठिकाण नसून तो वस्तू किंवा वस्तूंशी व ज्या खरेदीदार आणि विक्रेते एकमेकांसोबत प्रत्यक्ष स्पर्धा करतात, त्यांच्याशी निगडित संकल्पना आहे.
- अ) वस्तू ब) बाजारपेठ क) वितरण ड) सेवा
- ५) पुरवठादार, मध्यस्थ, स्पर्धक, ग्राहक इ. सर्व घटक हे विपणनाच्या _____ पर्यावरणात येतात.
- अ) स्थूल ब) सूक्ष्म क) अंतर्गत ड) हे सर्व
- ६) नाणे बाजार व भांडवल बाजार या _____ बाजारपेठा म्हणून ओळखल्या जातात.
- अ) घाऊक ब) प्रतिभूतीच्या क) वस्तूंच्या ड) वित्तीय
- ७) बाजारपेठेचे एकजिनसी ग्राहकांमध्ये वेगवेगळे भाग पाडण्याच्या पद्धतीस _____ असे म्हणतात.
- अ) विशेषीकरण ब) बाजारपेठ विभाजन
क) विभागीकरण ड) प्रमाणीकरण
- ८) _____ म्हणजे भौतिक, आर्थिक, सामाजिक आणि मानसशास्त्रीय लाभांची गोळा बेरीज होय, जे विपणन संस्था उपलब्ध करून देते व ज्याची ग्राहक अपेक्षा करीत असतो.
- अ) वस्तू ब) किंमत क) बाजारपेठ ड) वृद्धी
- ९) ग्राहक ज्या वस्तूंची वारंवार, ताबडतोब आणि कमीत कमी परिश्रमात खरेदी करतो त्यांना _____ वस्तू म्हणतात.
- अ) सौद्याच्या ब) वैशिष्ट्यपूर्ण क) सोईच्या ड) चैनीच्या

SLR-Q –9

Seat
No.

B.Com. (Part – I) (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
KANNADA (New)
Modern Prose and Poetry – I

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

14

1) ಕನ್ನಡದ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ

ಅ) ಕತೆ

ಆ) ನಾಟಕ

ಇ) ಕಾದಂಬರಿ

ಈ) ಚರಿತ್ರೆ

2) ಕಾದಂಬರಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು

ಅ) ನರಸಿಂಹಯ್ಯ

ಆ) ಕಟ್ಟಿಮನಿ

ಇ) ದೇವುಡು

ಈ) ಅ.ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ

3) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ಕಣವಿ

ಇ) ಸನದಿ

ಈ) ಕಾರಂತ

4) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ ಇದೊಂದು

ಅ) ನಾಟಕ

ಆ) ಕಾವ್ಯ

ಇ) ಚರಿತ್ರೆ

ಈ) ಕಾದಂಬರಿ

5) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ

ಅ) ಹುಲಿ

ಆ) ಆನೆ

ಇ) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ

ಈ) ಆಕಳು

6) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ

ಅ) ಕಬ್ಬು

ಆ) ಸೆಬು

ಇ) ರೈಂಡು

ಈ) ಆಲ

7) ಸಾದಾ ಜೀವನ ಉನ್ನತ ವಿಚಾರದ ಮನುಷ್ಯ

ಅ) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ

ಆ) ಆಳು

ಇ) ಮಗ

ಈ) ಸಾಕುಮಗ

P.T.O.

8) ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿ

ಅ) ನರಿ ಆ) ಆನೆ ಇ) ಮಂಗ ಈ) ಹುಲಿ

9) ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿ

ಅ) ಹುಲಿ ಆ) ಮಂಗ ಇ) ಆನೆ ಈ) ಗಿಳಿ

10) ಜೋಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲು ಕಾರಣ

ಅ) ಜಲಪಾತ ಆ) ಅರಣ್ಯ ಇ) ಬೆಳಕು ಈ) ನಿಸರ್ಗ

11) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಬರೆದ ಕವಿ

ಅ) ಸನದಿ ಆ) ಕರ್ಕಿ ಇ) ಸಿಂಪಿ ಈ) ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

12) ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ನೆವವ ಹೂಡಿ ಬರದಿರು ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ

ಅ) ನೆನಪೆ ಆ) ಕತೆಯೆ ಇ) ಪುರಾಣವೆ ಈ) ಹಾದಿಯೆ

13) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಮರಗಳು

ಅ) ಆಲ ಆ) ಔಡಲ ಇ) ಮಾವು ಈ) ಗಂಧ

14) ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕವಿತೆ

೨. ಬೇಕಾದ ಏಳಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

1) ನಾನು ಓದಿದ ಕಾದಂಬರಿ.

2) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು.

3) ಕಾದಂಬರಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಕಾರಣವೇನು ?

4) ದೇಶಭಕ್ತಿಗೀತೆ ಎಂದರೇನು ?

5) ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಭಾವಗೀತೆ.

6) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಜನ ?

7) ಹುಲಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಂದರು ?

8) ಕುರಿಗಳು ಎಂದರೆ ಯಾರು ಯಾರು ?

೨. ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ:

14

1) ನಮ್ಮ ಕಾಯ್ದೆ ಕುರುಬ ಕಟುಕನಾದ!

2) ಇಂದು ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡೋಣ.

3) ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ನಾನು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ!

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

14

1) ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್ ಕುರಿಗಳು ಹಾಡಿನ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

2) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದರು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

14

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
BUSINESS MATHEMATICS (New)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**
4) **Graph paper will be supplied on request.**
5) **Assume suitable data if required.**

1. Choose the most appropriate alternative from the following : **14**
- 1) If $f(x) = x^2 - 4x + 10$ then $f(0) =$
a) -10 b) 10 c) 7 d) -7
- 2) If x and y both decreases in the same direction then the function $y = f(x)$ is called
a) increasing function b) decreasing function
c) implicit function d) explicit function
- 3) If $f(x) = x + 1$ then $f(x - 1) =$
a) $-x$ b) $x - 1$ c) x d) None of these
- 4) If $\begin{vmatrix} x & 7 \\ 2 & -1 \end{vmatrix} = 0$ then value of x is
a) -14 b) 14 c) 10 d) None of these
- 5) A square matrix whose all diagonal elements are same and non-diagonal elements are zero is called
a) Null matrix b) Scalar matrix
c) Skew symmetric matrix d) None of these
- 6) If rows and columns are interchanged then value of determinant is
a) unchanged b) changed
c) zero d) one

- 7) A square matrix is said to be symmetric matrix if
- a) $A = -A'$
 - b) $A = A'$
 - c) both a) and b)
 - d) None of these
- 8) In a matrix, $(AB)'$ =
- a) $A'B'$
 - b) AB
 - c) $B'A'$
 - d) None of these
- 9) In linear programming the region in which values of the variables that satisfy all constraints is called as
- a) space
 - b) solution space
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
- 10) A function of the form $y = ax + b$ ($a \neq 0$) is called as
- a) linear function
 - b) quadratic function
 - c) parametric function
 - d) none of these
- 11) If two rows of a determinant are identical then value of a determinant is
- a) 1
 - b) 0
 - c) -1
 - d) none of these
- 12) If the interest is charged only on the original principal for the full period, it is called as
- a) simple interest
 - b) compound interest
 - c) annuity
 - d) none of these
- 13) If the first payment is due at the end of the first year or the first interval then annuity is called as
- a) annuity due
 - b) deferred annuity
 - c) immediate annuity
 - d) none of these
- 14) A matrix multiplication AB is defined, if
- a) No. of rows of A = No. of rows of B
 - b) No. of columns of A = No. of rows of B
 - c) No. of rows of A = No. of columns of B
 - d) Order of matrix A = order of matrix B

2. A) If $f(x) = x^2 - 3x + 3$, find x such that $f(x + 1) = f(x - 1)$. 7

B) If $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 2 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 1 \end{bmatrix}$ then show that $A^2 - 4A$ is a scalar matrix. 7

3. A) A function $f(x)$ is defined as 7

$$\begin{aligned} f(x) &= 2x + 6, & -3 \leq x \leq 0 \\ &= 6, & 0 < x < 2 \\ &= 2x - 6, & 2 \leq x \leq 4 \end{aligned}$$

Find $f(-3)$, $f(0)$, $f(1)$, $f(2)$, $f\left(\frac{-3}{2}\right)$, $f(5)$.

B) In how many years will Rs. 5,000 amount to Rs. 6,324 at 8% p.a. compound interest? 7

4. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

A) i) Find A^{-1} by adjoint method if $A = \begin{bmatrix} 1 & -3 & 2 \\ 2 & 0 & 0 \\ 1 & 4 & 1 \end{bmatrix}$ 10

ii) Suresh gives Rs. 3,500 to Ramesh at 8% interest p.a. for 5 years. Find the simple interest. 4

B) i) Solve the L.P.P. by graphical method 10

$$\text{Minimize } z = 15x + 10y$$

$$\text{Subject to } x + 2y \geq 2$$

$$3x + y \geq 3$$

$$3x + 2y \leq 6$$

$$x \geq 0, \quad y \geq 0$$

ii) Draw the graph of the function $y = x^2$ when $x = -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3$. 4

5. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

A) i) Solve the equations by Cramer's rule $x + y + z = 6$, $x - y + z = 2$,
 $2x + y - z = 1$ **10**

ii) Evaluate $\begin{vmatrix} 1 & -3 & 0 \\ 4 & 6 & 2 \\ 1 & 5 & 3 \end{vmatrix}$. **4**

B) i) Find $f(x)$ by using Newton's divided difference formula. **10**

x	1	3	4	6
f(x)	5	19	29	55

ii) If $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$.

Show that $(A + B)' = A' + B'$. **4**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (New) (CBCS Pattern) Examination, 2016
INSURANCE (Life Insurance) – I**

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right side indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : 14
- 1) The Government of India opened Life Insurance Business to Private Sector in year _____
a) 1997 b) 2000 c) 2003 d) 2004
 - 2) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to _____
a) Nominee b) Relative c) Wife d) Son
 - 3) Life Insurance is a contract between _____
a) Insured and Insured b) Insured and Insurer
c) Insurer and Insurer d) None of the above
 - 4) The Insurance Agent is ready to carry on insurance business in consideration of _____
a) Salary b) Discount
c) Commission d) Insurance Premium
 - 5) In _____ type of policy insured has to pay insurance premium still he is alive.
a) Endowment Policy
b) Annuity Plan
c) Simple/Ordinary Whole Life Policy
d) Group Insurance
 - 6) Birth Certificate is accepted as proof of _____ by LIC.
a) Premium Receipt b) Report
c) Age d) License
 - 7) Life Insurance agent should complete the _____ of at least 50 hours.
a) Work b) Training c) Contract d) Plan

- 8) It is expected that Insured should give _____ in insurance proposal form.
- a) Social Information b) Financial Information
c) National Information d) Material Information
- 9) The Financial Interest of the insured in the subject matter of insurance called as _____
- a) Indemnity b) Contribution
c) Co-operation d) Insurable Interest
- 10) _____ is plan of insurance which provides coverage to a number of persons under one contract.
- a) Fire Insurance b) Marine Insurance
c) Group Insurance d) Burglary Insurance
- 11) Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana is started on _____
- a) 13th January 2016 b) 16th March 2014
c) 1st April 2013 d) 12th February 2011
- 12) A Business License for Insurance Agent is granted for _____ years.
- a) 3 b) 5 c) 4 d) 1
- 13) _____ is an instrument of distributing the loss of few among many.
- a) Insurance b) Investment c) Capital d) None of these
- 14) The head office of Life Insurance Corporation of India is located at _____
- a) Pune b) Chennai c) Mumbai d) New Delhi

2. Write short notes : **14**
- a) Procedure of Settlement of Life Insurance Claim after the death of Insured.
b) Factors determining insurance premium.

3. Write short answers : **14**
- a) What is Whole Life Policy ? Explain the types of Whole Life Policy.
b) Explain the code of conduct for Insurance Agent.

4. What is Insurance ? Explain the economical and social importance of Insurance. **14**

OR

What is Life Insurance ? Explain the procedure for taking Life Insurance Policy. **14**

5. Explain the conditions of Life Insurance Policy. **14**

OR

What is meant by Principles of Insurance ? Explain the various principles of Insurance. **14**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१४

- १) _____ साली भारत सरकारने जीवन विमा व्यवसाय खाजगी क्षेत्रासाठी खुला केला.
अ) १९९७ ब) २००० क) २००३ ड) २००४
- २) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तिस करारची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यू आला तर करारची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.
अ) वारसास ब) नातेवाईक क) पत्नी ड) मुलगा
- ३) आयुर्विमा हा _____ यांच्यातील करार होय.
अ) विमेदार आणि विमेदार ब) विमेदार आणि विमाचालक
क) विमाचालक आणि विमाचालक ड) वरीलपैकी नाही
- ४) विमा प्रतिनिधी ही व्यक्ति _____ च्या मोबदल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.
अ) पगार ब) सवलत
क) दलाली/कमिशन ड) विमा हप्ता
- ५) _____ या प्रकारात विमेदाराला विमा हप्ते आयुष्यभर भरावे लागतात.
अ) हयातीतील विमा ब) वर्षासिने
क) सामान्य आजीवन विमा ड) सामूहिक विमा
- ६) जन्मनोंदणी प्रमाणपत्र हा _____ पुरावा म्हणून आयुर्विमा महामंडळ स्वीकारते.
अ) विमा हप्ता पावती ब) अहवाल
क) वयाचा ड) परवाना
- ७) विमा प्रतिनिधीने कमीत कमी ५० तासांचे व्यावहारिक _____ पूर्ण केले पाहिजे.
अ) कार्य ब) प्रशिक्षण क) करार ड) योजना
- ८) विमा प्रस्तावात विमेदाराने _____ देणे अपेक्षित आहे.
अ) सामाजिक माहिती ब) आर्थिक माहिती
क) राष्ट्रीय माहिती ड) वस्तुनिष्ठ माहिती
- ९) विमेदाराच्या मालमत्तेमधील आर्थिक हितसंबंधास _____ म्हणतात.
अ) नुकसान भरपाई ब) वर्गणी क) सहकार ड) विमेयहित

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2016
Opt. Geography (Economic Commercial Geography)
ECONOMIC GEOGRAPHY (Paper – I) (New)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentence choosing appropriate words : 14
- 1) Chisholm used economic geography as _____ concept.
a) Political-Economic b) Geo-Economic
c) Bio-Economic d) Commercial-Economic
 - 2) Industrial geography is a sub branch of _____ geography.
a) Political b) Human c) Economic d) Climate
 - 3) The concept of economic landscape is study in _____ Geography.
a) Economic b) Political c) Human d) Climate
 - 4) Solar energy is _____ type of energy resources.
a) Non-conventional b) Conventional c) Trade d) Economic
 - 5) _____ is a father of the concept of conservation of resources.
a) Kevis b) Zimmarman c) Weber d) Roosevelt
 - 6) _____ is a ocean resource.
a) Fishes b) Air c) Sunlight d) Soil
 - 7) _____ is a tertiary type of economic activities.
a) Agriculture b) Trade c) Mining d) Legal practicing
 - 8) Industry is _____ type of economic activities.
a) Primary b) Secondary c) Tertiary d) Fourth
 - 9) Hunting is _____ type of economic activities.
a) Primary b) Secondary c) Tertiary d) Fourth

- 10) _____ percent of Manganese is used for production of iron and steel.
a) 100 b) 90 c) 80 d) 70
- 11) _____ is black colour and high contained percentage of iron ore.
a) Hemetite b) Cederite c) Lignite d) Magnatite
- 12) _____ is high quality coal.
a) Anthracite b) Bituminous c) Peat d) Lignite
- 13) _____ country is first rank in the world for cotton textile industry.
a) U.K. b) U.S.A. c) Japan d) India
- 14) _____ is weight losing raw material.
a) Cotton b) Sugarcane c) Jute d) Wool

2. Answer the following questions : 14
A) Nature of Economic Geography.
B) Secondary Economic activities.
3. Answer the following : 14
A) State the different type of Coal.
B) Scope of Economic Geography.
4. Answer **any one** of the following : 14
1) Factor affecting on location of cotton textile industry in India.
2) Describe the type of iron ore and its production and trading in U.S.A. and India.
5. Answer **any one** of the following : 14
1) Describe the different type of human economic activities.
2) Describe the Webber's theory of Industrial location.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिलाचा वापर करव्यास परवाणगी आहे.

1. रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधान पून्हा लिह.

14

- 1) चिशोलम यांनी आर्थिक भूगोलास _____ अशी संज्ञा वापरली आहे.
a) राजकीय-आर्थिक b) भू-अर्थशास्त्र
c) आर्थिक d) वाणिज्य-अर्थशास्त्र
- 2) औद्योगिक भूगोल ही _____ भूगोलाची उपशाखा आहे.
a) राजकीय b) मानवी c) आर्थिक d) हवामानशास्त्र
- 3) आर्थिक भूदृष्यांची संकल्पनेचा अभ्यास _____ भूगोलात केला जातो.
a) आर्थिक b) राजकीय c) मानवी d) हवामानशास्त्र
- 4) सौरउर्जा हे _____ प्रकारचे उर्जासाधन आहे.
a) अपारंपारीक b) पारंपारीक c) व्यवसायीक d) आर्थिक
- 5) _____ हे साधनसंपत्तीच्या संवर्धन संकल्पनेचे जनक समजले जातात.
a) केव्हीस b) झिम्मरमन c) वेबर d) रूझवेल्ट
- 6) _____ ही सागरी साधन संपत्ती आहे.
a) मासी b) हवा c) सौरउर्जा d) मृदा
- 7) _____ ही तृतीय प्रकारचा आर्थिक व्यवसाय आहे .
a) शेती b) व्यापार c) खाणकाम d) वकीली
- 8) कारखाणदारी ही _____ प्रकारचा आर्थिक व्यवसाय आहे.
a) प्राथमिक b) द्वितीय c) तृतीय d) चतुर्थ
- 9) शिकार हा _____ प्रकारचा आर्थिक व्यवसाय आहे.
a) प्राथमिक b) द्वितीय c) तृतीय d) चतुर्थ

- 10) _____ टक्के मॅग्नीजचा वापर लोहपोलाद निर्मितीसाठी केला जातो.
 a) 100 b) 90 c) 80 d) 70
- 11) _____ हे काळ्या रंगाचे आणि उच्च प्रतिचे लोहखनिज आहे.
 a) हेमेटाईट b) सिडेराईट c) लिग्नाईट d) मॅग्नेटाईट
- 12) _____ हा उच्च प्रतिचा कोळसा आहे.
 a) अॅन्थ्रासाईट b) बिटूमिनस c) पिट d) लिग्नाईट
- 13) _____ या देशाचा सुतीवस्त्र उद्योगात प्रथम क्रमांक लागतो.
 a) यु.के. b) यु. एस. ए. c) जपान d) भारत
- 14) _____ हा वजन घटीत कच्चा माल आहे.
 a) कापूस b) ऊस c) ताग d) लोकर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 14

अ) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप.

ब) द्वितीय आर्थिक व्यवसाय.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 14

अ) दगडी कोळशाचे प्रकार सांगा.

ब) आर्थिक भूगोलाची व्याप्ती.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. 14

1) भारतामधील सुतीवस्त्रा उद्योगावर परिणाम करणाऱ्या घटाकाची चर्चा करा.

2) लोहापोलादाचे प्रकार सांगून त्याचे U.S.A. आणि भारतामधील उत्पादन व वितरण स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. 14

1) विविध मानवी आर्थिक क्रियांचे वर्णन करा.

2) वेबरचा 'उद्योग धंद्याच्या स्थानिकी करणाचा सिद्धांत' सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat
No.

B.Com. I (Semester – I) Examination, 2016
ENGLISH (Compulsory) (CGPA) (Old)
On Track : English Skills for Success

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. **14**

i) Bob and Jimmy agreed _____ twenty years after their dinner together.

- a) to move to the West
- b) to return to New York
- c) To meet at the restaurant and see how life treated them
- d) to meet at the restaurant and discuss a potential partnership

ii) The story implies that 'silky' Bob is a

- a) gangster or criminal
- b) policeman
- c) frequent traveller
- d) restaurant owner

iii) The writer and Miss Krishna

- a) met at a tea-party
- b) met at an exhibition
- c) were at school together
- d) were neighbours

iv) The writer invited Miss Krishna to stay with her for some days because

- a) Krishna was ill
- b) Krishna felt lonely
- c) The writer needed her company
- d) Krishna's cottage was being painted

v) Mr. Binet was the psychologist who developed the

- a) Aptitude test
- b) IQ test
- c) GK test
- d) Computer software

vi) The word 'intelligence' is taken from the _____ word 'intellegere'.

- a) Greek
- b) Latin
- c) Italian
- d) German

P.T.O.

- vii) In the poem, Bangle sellers, the speaker is a
a) customer
b) a young unmarried girl
c) a married woman
d) a bangle seller
- viii) The bangle sellers carry the load of bangles to
a) temple fair
b) the house of a maiden woman
c) the streets
d) the market place
- ix) The poem, An Irish Airman Foresees His Death, is written by
a) T.S. Eliot
b) W.H. Auden
c) W.B. Yeats
d) Robert Hayden
- x) The word 'Deepavali' is a _____ noun.
a) common
b) proper
c) collective
d) material
- xi) The plural form of 'calf' is
a) calfs
b) calfes
c) calfves
d) calves
- xii) Miss Pushpa is _____ P.T. Usha of our college.
a) a
b) an
c) the
d) no article
- xiii) Meena was angry _____ Sweta and spoke harshly to her.
a) on
b) with
c) for
d) to
- xiv) They went to Delhi _____ train.
a) in
b) on
c) with
d) by

2. Answer **any seven** of the following questions briefly.

14

- i) What was the policeman constantly doing with his sticks ?
- ii) What sort of relationship did Bob and Jimmy share ?
- iii) What happened to Big Joe Brady's restaurant ?
- iv) What was the narrator's initial opinion of Miss Krishna ?
- v) Why did the narrator consider Miss Krishna an annoying guest ?
- vi) What is the meaning of the title, connoisseur ?
- vii) What is meant by 'artificial intelligence' ?
- viii) What are the merits of artificial intelligence ?

3. A) Write a paragraph of about **10** lines on **any two** of the following. **8**
- i) Importance of sports in life
 - ii) Solar energy
 - iii) Superstitions.

- B) Answer the following questions in about **8** lines **each (any two)**. **6**
- i) Describe the different types of bangles which the bangle sellers carry.
 - ii) What is Irish airman's attitude towards the war he is fighting in ?
 - iii) How are the bangle sellers true friends of women ?

4. Write an essay on **any one** of the following. **14**
- i) The impact of mobile phones on the youth today.
 - ii) An exciting cricket match.

5. Read the following passage carefully and make a note of it. **14**

Many insects have special ways of securing their food. Certain types of wasps will sting caterpillars to get food for their young. Strangely, the wasp will always sting its victims on a certain part of their bodies. This is the way the mosquito goes after its food, your blood. After puncturing your skin, the mosquito injects a liquid so that the blood will not come out too fast. (It is this liquid that makes the mosquito bite so itchy). Then it sucks the blood. One class of insects is called the sucking insects. The mouth parts of these insects are like hollow tubes. They can stick these tubes into the flowers, fruits, or other parts of a plant. Then they suck out the juices of the plant, often causing it to die. Ants are very energetic as they scurry out from their large communities in search of food. When a dead insect has been found, they will drag it into their burrow, where it is either eaten or stored until the food is needed. Several types of ants are able to attack living things and kill them for food. The spider is a clever animal. After he has spun his web, he will conceal himself under a dark log or bush and wait for some insect to get caught in the web. The spider knows when something is trapped because he has strug a silk-like signal line from the web to his hiding place. At the signal he will scurry up the line to the web and after stinging his victim senseless, the spider will eat his meal.

- 9) _____ is the art of getting things done through and with the people.
A) Administration B) Management C) Profession D) All the above
- 10) The selection based on some criteria from two or more alternatives is called as _____
A) Planning B) Decision-making
C) Administration D) Organising
- 11) _____ is deciding in advance what is to be done.
A) Controlling B) Organising
C) Decision-making D) Planning
- 12) Decision-making authority, concentrated in few hands at the top is called as _____
A) Decentralisation B) Centralisation
C) Centralisation and de-centralisation D) None of the above
- 13) _____ is the modern approach of management.
A) Contingency approach B) Neo-classical Management
C) Classical management D) None
- 14) The authority is delegated to subordinates in the organisation, it is called as _____
A) Centralisation B) Decentralisation
C) Departmentation D) All of the above
2. Write short notes : **14**
A) Characteristics of planning
B) Functional areas of management.
3. Write short answer : **14**
A) Explain the merits and demerits of centralisation.
B) Write the features of business management.
4. What is planning ? Explain the different types of planning. **14**
OR
Define the decision-making. Explain the steps in decision making.
5. Define the term organising. Explain the significance of the organisation. **14**
OR
What is management ? Explain the importance of management.

- १०) काही निष्कर्षांच्या आधारे दोन किंवा जास्त पर्यायातून करण्यात येणारी निवड म्हणजे _____ होय.
 अ) नियोजन ब) निर्णय घेणे क) प्रशासन ड) संघटन
- ११) काय काम करावयाचे हे अगोदर निश्चित करणे म्हणजे _____ होय.
 अ) नियंत्रण ब) संघटन क) निर्णय घेणे ड) नियोजन
- १२) वरिष्ठ पातळीवरील काही जणांच्या हाती सर्व प्रकारचे अधिकार एकवटलेले असतात त्यास _____ म्हणतात.
 अ) अधिकाराचे विकेंद्रीकरण ब) अधिकाराचे केंद्रीकरण
 क) अधिकाराचे केंद्रीकरण व विकेंद्रीकरण ड) वरीलपैकी नाही
- १३) _____ हा आधुनिक व्यवस्थापनाचा दृष्टिकोण आहे.
 अ) परिस्थितीजन्य दृष्टिकोण ब) नवसनातन व्यवस्थापन
 क) सनातवादी व्यवस्थापन ड) कोणतेही नाही
- १४) संघटनेतील अधिकार, सत्ता सहाय्यकाकडे हस्तांतरीत करण्याची व्यवस्था म्हणजे _____ होय.
 अ) केंद्रीकरण ब) विकेंद्रीकरण क) विभागीकरण ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा : १४

- अ) नियोजनाची वैशिष्ट्ये.
 ब) व्यवस्थापनाची कार्यात्मक क्षेत्रे.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

- अ) केंद्रीकरणाचे फायदे व तोटे सांगा.
 ब) व्यवसाय व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये लिहा.

४. नियोजन म्हणजे काय ? नियोजनाचे विविध प्रकार लिहा. १४

किंवा

निर्णय घेणे म्हणजे काय ? निर्णय प्रक्रियेचे टप्पे स्पष्ट करा.

५. संघटन म्हणजे काय ? संघटनेचे महत्त्व स्पष्ट करा. १४

किंवा

व्यवस्थापन म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2016
FINANCIAL ACCOUNTING (Old) (CGPA)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
3) Attempt **any one** question from Q. No. **4(A)** and **4(B)**.
4) Attempt **any one** question from Q. No. **5(A)** and **5(B)**.

1. Choose the correct alternative and complete the given sentence : **14**
- 1) The part of the unsecured creditors which has priority over other creditors is called
- A) Sundry creditors B) Loan creditors
C) Preferential creditors D) Other creditors
- 2) Under the Presidency Towns Insolvency Act, Rent due to landlord is preferential for a period of
- A) One month B) Two months
C) Three months D) Four months
- 3) An _____ person is one who is not in a position to pay his debts in full.
- A) Solvent B) Insolvent
C) Indian D) American
- 4) Accounting is the art of measuring, communicating and interpreting _____ activity.
- A) Economical B) Social
C) Financial D) Environmental

- 5) Realization profit or loss is transferred to partners capital accounts in their _____ ratio.
- A) Capital
B) Final capital
C) Equal
D) Profit sharing
- 6) _____ account explains reasons of deficiency.
- A) Statement of Affairs
B) Deficiency
C) Capital
D) Creditors
- 7) The assets and liabilities of the firm are transferred to _____ on conversion of Partnership Firm.
- A) Ltd. Co. A/c
B) Cash A/c
C) Realization A/c
D) Shares A/c
- 8) The Presidency Towns Insolvency Act was passed in
- A) 1909
B) 1920
C) 1990
D) 1919
- 9) Purchase consideration receivable from Ltd. Company is credited to _____ account by the firm.
- A) Ltd. Company's
B) Realization
C) Bank
D) Shares
- 10) According to Rule _____ every co-operative society is required to maintain the required books of accounts and registers.
- A) 65
B) 66
C) 67
D) 68
- 11) _____ accounting is recording of the financial transactions to find out the financial position of the business on the last day of the financial year.
- A) Cost
B) Financial
C) Management
D) Social
- 12) _____ is commonly referred to as the language of business.
- A) Accounting
B) Economics
C) Management
D) Marketing

13) Professional persons prepares _____ account.

- A) Receipt and Expenditure B) Trading
- C) Profit and Loss D) Balance Sheet

14) In conversion, shares are distributed to partners in _____ ratio.

- A) Profit B) Loss
- C) Profit and loss D) Final claim

2. Write short notes :

- A) Branches of Accounting. 7
- B) Statement of Affairs. 7

3. Answer the following :

A) Anand Company Limited agreed to take over assets and liabilities of the partnership firm at values shown below :

Building Rs. 40,000, Plant and Machinery Rs. 30,000, Furniture Rs. 10,000, Stock Rs. 15,000, Sundry debtors Rs. 35,000 subject to provision for doubtful debts at 5% and Sundry Creditors Rs. 35,000 at a discount of 3%.

Calculate the Purchase Consideration. 7

B) Write a note on Deficiency Account. 7

4. A) Kamal, Vimal and Shyamal were partners sharing profits and losses in the ratio of 3 : 2 : 1 respectively. 14

Balance Sheet as on 31st March 2016

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	12,000	Cash at Bank	8,800
Capital Reserve	4,800	Sundry Debtors	30,000
Investment Fluctuation Fund	6,000	Stock	24,000
Capital :		Furniture	18,000
Kamal	45,000	Plant and Machinery	32,000
Vimal	30,000		
Shyamal	15,000		
	1,12,800		1,12,800

The partners of the firm decided to dissolve the firm and to form a Sangram Ltd. Company to take over the business of the firm on the above date subject to following adjustments :

- 1) The assets are transferred to new company at following values – Sundry Debtors Rs. 28,000, Stock Rs. 20,000, Plant and Machinery Rs. 40,000
- 2) Furniture was sold at Rs. 16,000
- 3) The new company valued the Goodwill at Rs. 4,000
- 4) The Sundry Creditors of the firm are to be transferred to new company Y at Rs. 11,200
- 5) Realization expenses amounted to Rs. 1,200
- 6) Purchase consideration is to be given in the form of 7200 equity shares of Rs. 10 each and balance in cash.

Prepare necessary Ledger Accounts to close the books of the firm.

OR

B) Dr. Patil commenced his practice on 1st April, 2015 with Rs. 15,000. His Receipts and Payments Account for the year ending 31st March 2016 was as under :

14

Receipts and Payments Account for the year ending 31st March 2016

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash introduced	15,000	By Furniture	4,000
To Visits	20,000	By Equipments	5,000
To Receipts from dispensing	12,000	By Purchase of drugs	3,000
To Sundry Receipts	500	By Salary of Assistant	2,400
		By Rent	1,800
		By Travelling Expenses	1,200
		By Stationery	100

By Lighting	200
By Journals	300
By Drawings	10,000
By Balance	19,500
47,500	47,500

- 1) Amounts outstanding for visits and dispensing were Rs. 1,200 and Rs. 900 respectively.
- 2) Salary payable to Assistant amounted to Rs. 600.
- 3) 40% of travelling expenses were for domestic purpose.
- 4) Stock of drugs on 31-3-2016 was Rs. 800.
- 5) Amount payable for purchase of drugs was Rs. 300.
- 6) Furniture and Equipments to be depreciated at 10%.

Prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31st March 2016 and Balance Sheet as on that date.

5. A) Mr. Varun commenced business on 1-4-2012 with a capital of Rs. 67,200. His profits for the years were 2011-12 Rs. 8,000, 2012-2013 Rs.6,400, 2013-2014 Rs. 3,600, 2014-2015 Rs. 2,800, 2015-2016 Rs. 800 respectively and his drawings averaged Rs. 4,400 per annum.

On 31st March 2016 a receiving order was made against him when his affairs were as follows :

14

Particular	Rs.
Unsecured Creditors	40,000
Mortgage on freehold property	8,000
Creditors Partly secured (security life policy) (Estimated to be worth Rs. 8,000)	24,000
Creditors for salaries and wages (all Preferential)	960
Bills Receivable discounted and expected to rank	6,400

Freehold property (estimated to realize Rs. 40,000)	80,000
Plant and Machinery (estimated to realize Rs. 4,000)	16,000
Book Debts :	
Good	12,000
Doubtful (estimated to realize Rs. 1,200)	4,000
Bad	10,000
Furniture and Fitting (estimated to realize Rs. 700)	1,600
Cash in hand	160
Stock in trade (estimated to realize Rs. 11,000)	16,000

From the above position prepare Statement of Affairs and Deficiency Account as on 31st March 2016.

OR

- B) Shantabai Co-operative Society rendering loans and rationing facilities to its members. The Trial Balance of the society as on 31st March 2016 is as follows :

14

Trial Balance as on 31st March 2016

Dr.		Cr.	
Particular	Rs.	Particular	Rs.
Dead Stock	7,000	Members Share Capital	14,100
Printing and Stationery	750	Members Deposit	30,000
Bank share purchased	5,000	Bank Loan (simple)	31,000
Sahakari Sangh Share		Interest on members loans	53,150
Purchased	2,000	Sales	1,27,500
Members Loan	83,250	Reserve and other funds	45,100
Purchase	1,20,000		
Office Rent	9,000		

Salaries	10,550	
Travelling Expenses	1,250	
Freights	1,300	
Coolie Charges	900	
Bank Balance	33,500	
Bank interests	26,250	
Cash Balance	100	
	3,00,850	3,00,850

Adjustments :

- 1) Closing stock on 31-03-2016 was Rs. 35,000.
- 2) Outstanding office rent is Rs. 1,000.
- 3) Provide for audit fees due Rs. 600.
- 4) Provide depreciation on dead stock at 5%.
- 5) Provide bad debts reserve Rs. 1,500.

You are required to prepare, Trading, Profit and Loss Account for the year ending on 31st March 2016 and Balance Sheet as on that date.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Sem. – I) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS – I
(Old)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**
3) **Draw diagram wherever necessary.**

1. Choose correct alternative given below : **14**
- 1) The right of making private property is the feature of _____ economy.
a) Free b) Socialist c) Dictatorship d) None of these
 - 2) Price income line is also called as
a) Budget line b) Parallel line c) Contract line d) None of these
 - 3) The demand for a commodity of salt is
a) Elastic b) Inelastic c) Less elastic d) None of these
 - 4) A higher level of indifference curve represents _____ level of satisfaction.
a) Higher b) Lower c) Equal d) None of these
 - 5) According to _____ utility is cardinal concept.
a) Marshall b) Allen c) Keynes d) Schumpeter
 - 6) Price mechanism is the most fundamental characteristics of a _____ economy.
a) Free b) Socialist c) Mixed d) None of these
 - 7) The proportion between advertisement cost and change in demand for the commodity is called as _____ elasticity.
a) Price b) Income c) Advertisement d) Cross
 - 8) The line which shows the purchasing capacity of consumer is called
a) Price-income line b) Expenditure line
c) Profit line d) None of these

9) Price elasticity of demand = $\frac{\text{Percentage change in demand}}{\text{Percentage change in price}}$

- a) Percentage change in price
- b) Percentage change in income
- c) Percentage change in advertisement cost
- d) None of these

10) The demand for seasonable commodity _____ forecasting is important.

- a) Short period
- b) Medium period
- c) Long period
- d) All above

11) _____ benefits the forecasting of demand.

- a) Consumer
- b) Producer
- c) Government
- d) All above

12) The coordination between traditional economics and real business is called as _____ economics.

- a) Agricultural
- b) Industrial
- c) Business
- d) International

13) Indifference curves are always _____ to the origin.

- a) Concave
- b) Convex
- c) Circular
- d) Parallel

14) Perfectly elastic demand curve is always parallel to

- a) X axis
- b) Y axis
- c) Origin
- d) None of these

2. Write short answer of the following questions :

- A) Explain the features of a free market economy. 7
- B) Explain the types of demand forecasting. 7

3. Write short notes :

- A) Price-income line. 7
- B) Cross elasticity of demand. 7

4. Answer **any one** : 14

- A) What is business economics ? Explain the nature and scope of business economics.
- B) Explain the methods of demand forecasting.

5. Answer **any one** : 14

- A) Explain the consumers equilibrium with the help of indifference curve.
- B) Explain the types of income elasticity of demand.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) खाजगी मालमत्ता अधिकार हे _____ अर्थव्यवस्थेचे एक महत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) मुक्त ब) साम्यवादी क) हुकूमशाही ड) यापैकी नाही
- २) किंमत उत्पन्न रेषेला _____ असेही म्हणतात.
अ) अंदाजपत्रक रेषा ब) समांतर रेषा
क) संपर्क रेषा ड) यापैकी नाही
- ३) मीठ या वस्तुसाठी असणारी मागणी _____ असते.
अ) लवचीक ब) अलवचीक क) कमी लवचीक ड) यापैकी नाही
- ४) उच्च पातळीवरील समवृत्ती वक्र _____ पातळीचे समाधान दर्शवितात.
अ) उच्च ब) कमी क) समान ड) यापैकी नाही
- ५) _____ यांच्यामते उपयोगिता ही अंकवाचक संकल्पना आहे.
अ) मार्शल ब) अॅलन क) केन्स ड) शुंपीटर
- ६) किंमत यंत्रणा हे _____ अर्थव्यवस्थेचे मूलभूत वैशिष्ट्य आहे.
अ) मुक्त ब) साम्यवादी क) मिश्र ड) यापैकी नाही
- ७) जाहीरात खर्चातील बदलाचे प्रमाण व वस्तुच्या मागणीतील बदलाचे प्रमाण यांचे गुणोत्तर म्हणजे _____ लवचीकता होय.
अ) किंमत ब) उत्पन्न क) जाहीरात ड) छेदक
- ८) उपभोक्त्याची खरेदीशक्ती दर्शविणारी रेषा म्हणजे _____ होय.
अ) किंमत-उत्पन्न रेषा ब) खर्च रेषा
क) नफा रेषा ड) यापैकी नाही
- ९) मागणीची किंमत लवचीकता = मागणीतील शेकडा बदल
अ) किंमतीतील शेकडा बदल ब) उत्पन्नातील शेकडा बदल
क) जाहीरात खर्चातील शेकडा बदल ड) यापैकी नाही

१०) हंगामानुसार मागणी केल्या जाणाऱ्या वस्तुबाबत _____ अंदाज महत्वाचे ठरतात.

- अ) अल्पकालीन ब) मध्यमकालीन
क) दीर्घकालीन ड) वरील सर्व

११) मागणीच्या पुर्वानुमानाचा लाभ _____ यांना होतो.

- अ) उपभोक्ते ब) उत्पादक क) सरकार ड) वरील सर्व

१२) _____ अर्थशास्त्र म्हणजे पारंपारिक अर्थशास्त्र व प्रत्यक्ष व्यवसाय या मधील समन्वय आहे.

- अ) शेती ब) उद्योग क) व्यावसायिक ड) आंतरराष्ट्रीय

१३) समवृत्ती वक्र आरंभस्थानाची _____ असतात.

- अ) अंतर्वक्र ब) बहिर्वक्र क) वर्तुळाकार ड) समांतर

१४) संपूर्ण लवचीक मागणी वक्र हा नेहमी _____ समांतर असतो.

- अ) क्ष अक्षास ब) य अक्षास क) आरंभ स्थानास ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७
ब) मागणीच्या पुर्वानुमानाचे प्रकार स्पष्ट करा. ७

३. टीपा लिहा :

- अ) किंमत-उत्पन्न रेषा. ७
ब) मागणीची छेदक लवचीकता. ७

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. १४
ब) मागणीच्या पुर्वानुमानाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- अ) समवृत्ती वक्राच्या आधारे उपभोक्त्याचा समतोल स्पष्ट करा. १४
ब) मागणीच्या उत्पन्न लवचीकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

SLR-Q – 17

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2016
MARATHI Compulsory (Old)

सृजनरंग

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा :

14

१) 'स्मृतिस्थळ' मध्ये कोणाचे चरित्र व्यक्त झाले आहे ?

अ) नागदेवाचार्य ब) चक्रधरस्वामी क) ज्ञानेश्वर ड) नामदेव

२) शिक्षणप्रसारासाठी कोल्हापूराला विविध जाती-धर्मातील मुलांसाठी वसतिगृहांची स्थापना कोणी केली ?

अ) कर्मवीर भाऊराव पाटील ब) शाहू महाराज
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) बापूजीराव साळुंखे

३) राजर्षी शाहू महाराजांना देशाची उन्नती कशावर अवलंबून आहे असे वाटते ?

अ) उद्योगधंद्यावर ब) शिक्षणावर क) आरोग्यावर ड) यापैकी नाही

४) 'मराठी माणसाचे मन' हा लेख कोणत्या स्वरूपाचा आहे ?

अ) कथा ब) कादंबरी क) ललितनिबंध ड) नाटक

५) 'मराठी माणसाचे मन' या लेखाचे लेखक कोण आहेत ?

अ) गंगाधर गाडगीळ ब) ना. सी. फडके क) वि. द. घाटे ड) वि. वा शिरवाडकर

६) वि. वा. शिरवाडकरांनी कोणत्या टोपण नावाने कविता लिहिल्या आहेत ?

अ) कुसुमाग्रज ब) केशवसुत क) बालकवी ड) केशवकुमार

७) 'जगावं की मरावं, हा एकच सवाल आहे' हा उक्ता कोणत्या नाटकातून निवडण्यात आला आहे ?

अ) संशयकल्लोळ ब) नटसम्राट क) एकच प्याला ड) प्रेमा तुझा रंग

८) वि. वा. शिरवाडकरांना कोणत्या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले ?

अ) ज्ञानपीठ ब) भारतरत्न क) खेलरत्न ड) समाजरत्न

P.T.O.

- ९) अप्पासाहेबांच्या पत्नीचे नाव काय ?
 अ) नलू ब) कावेरी क) रत्ना ड) मीना
- १०) खालीलपैकी कोणता ग्रंथ ज्ञानेश्वरांनी लिहिला नाही ?
 अ) ज्ञानेश्वरी ब) अमृतानुभव
 क) चांगदेव पासष्टी ड) चतुःश्लोकी
- ११) 'कोण तो सोवळा, कोण तो वोवळा' हा अभंग कोणाचा आहे ?
 अ) तुकाराम ब) चोखामेळा क) कर्ममेळा ड) ज्ञानेश्वर
- १२) 'संतकृपा झाली' मध्ये कोणाचा गौरव आहे ?
 अ) शिक्षक ब) संत क) सैनिक ड) यापैकी नाही
- १३) केशवसुतांचे संपूर्ण नाव काय ?
 अ) कृष्णाजी केशव दामले ब) विष्णू वामन शिरवाडकर
 क) राम गणेश गडकरी ड) बाळकृष्ण भगवंत बोरकर
- १४) 'गावठाण' कविता कोणाची आहे ?
 अ) गोविंद काळे ब) गोविंद मोरे
 क) श्रीकांत काळे ड) बा. भ. बोरकर

2. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

14

- १) मराठी मनाचा स्थायी भाव कोणता ?
- २) ग्रामसुधारणेचे दोन मूलमंत्र सांगा.
- ३) जाहिरात लेखनाचे मुख्य घटक कोणते ?
- ४) भटोबासाचे व्यक्तिमत्त्व रेखाटा.
- ५) उद्रेक मधून कोणाचे दुःख प्रकटले आहे ?
- ६) भारूड लेखन प्रकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ७) केशवसुतांच्या काव्यलेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ८) इंद्रजित भालेराव यांच्या काव्यलेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

3. अ) लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा (कोणतेही दोन) : 8
- १) मराठी माणसाचे मन कसे आहे ?
- २) 'उद्रेक' कथेचे आशय सौंदर्य स्पष्ट करा.
- ३) 'नवा शिपाई' या कवितेचे आशय सौंदर्य स्पष्ट करा.
- ब) लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) : 6
- १) कोणाशी विटाळ कशाचा जहाला !
मुळीचा संचला सोवळाची ॥ २ ॥
- २) संघटन गावी मजबूत असावे ! आपापले दुःख त्यासि सांगावे
कोणावरि अन्याय न होऊ द्यावे ! कार्य हे संघटनेचे
- ३) जुनाट इमला झाला सारा पाडून टाका देऊनि धक्का !!
4. दीर्घोत्तरी प्रश्न : 14
- 'देशाची उन्नती उद्योगधंद्यांच्या वाढीवरच अवलंबून आहे' या विधानाचा परामर्श घ्या.
किंवा
'संतवाणी' मधील संतांच्या अभंगांचा परामर्श घ्या.
5. 'सांग माझ्या बापानं' मधून शेतकऱ्यांच्या दुःखाचे प्रखर चित्रण घडते कसे ते स्पष्ट करा. 14
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2016
HINDI (Compulsory) (Old)
Sahityadhara Aur Vyavaharik Hindi

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

सूचना : i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

ii) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

बहु विकल्पी प्रश्न :

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **14**
- 1) “एक पारमिता” कहानी _____ जीवन पर प्रकाश डालनेवाली है।
1) बाल 2) युवा 3) नारी 4) पुरुष
- 2) हरिशंकर परसाई जी का जन्म मध्यप्रदेश के _____ नामक गाँव में हुआ था।
1) बेनीपुर 2) एटा 3) बलिया 4) जमानी
- 3) _____ को महाराष्ट्र में बहुजनों के लिए शिक्षा गंगोत्री लाने वाले भगीरथ माना जाता है।
1) कर्मवीर मामा 2) कर्मवीर अण्णा 3) कर्मवीर चाचा 4) कर्मवीर भाऊ
- 4) “नाखून क्यों बढ़ते हैं ?” निबंध _____ द्वारा लिखित हैं।
1) आ. हजारीप्रसाद द्विवेदी 2) मोहन राकेश
3) आ. महावीरप्रसाद द्विवेदी 4) हिमांशु जोशी
- 5) कबीर के ग्रंथ का नाम _____ है।
1) सूरसागर 2) रामचरितमानस 3) बीजक 4) दोहावली
- 6) रामधारी सिंह “दिनकर” जी को “उर्वशी” पर भारतीय _____ पुरस्कार भी मिला था।
1) पद्मभूषण 2) ज्ञानपीठ 3) पहल सम्मान 4) शमशेर सम्मान
- 7) _____ तार सप्तक के प्रमुख कवियों में हैं।
1) गिरिजाकुमार माथुर 2) कुँवर नारायण
3) चंद्रकांत देवताले 4) अरुण कमल

- 8) _____ कविता में नफरत की तुलना में प्रेम का विस्तार और महत्त्व अनायास अभिव्यक्त हुआ है ।
- 1) देवपुत्रों से हुई मुलाकात 2) एक अजीब सी मुश्किल
3) इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं 4) श्राद्ध का अन्न
- 9) हिंदी में प्रश्नवाचक चिन्ह का प्रयोग _____ वाक्य के अंत में होता है ।
- 1) प्रश्नवाचक 2) आज्ञाकारक 3) संबोधनवाचक 4) उद्गारवाचक
- 10) _____ कविता नए युग युवकों की बदली भाषा और वर्तनी की मजेदार प्रस्तुति है ।
- 1) देवपुत्रों से हुई मुलाकात 2) श्राद्ध का अन्न
3) एक अजीब सी मुश्किल 4) रूप विभ्रमा चाँदनी
- 11) “रूकती, मुसकानी
नीचे कुछ देर देख
फिर _____ नजरोँ में
पुतलियाँ उठाती ”
- 1) तेज 2) तिरछी 3) सरल 4) पैनी
- 12) अनुवाद को मराठी में _____ कहते हैं ।
- 1) भावांतर 2) रूपांतर 3) अवस्थांतर 4) भाषांतर
- 13) “इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं !!” कविता हमारे _____ से दानव होने की स्थिति को अंकित करती है ।
- 1) मानव 2) राक्षस 3) इन्सान 4) मनुष्य
- 14) _____ जीवन की विडंबना का चित्र प्रस्तुत करती है ।
- 1) रूप विभ्रमा चाँदनी 2) श्राद्ध का अन्न
3) इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं !! 4) कबीर के दोहे

2. निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए । 14

- 1) विराम चिन्ह किसे कहते हैं ?
- 2) अनुवाद का मूल अर्थ क्या हैं ?
- 3) हिंदी में अल्प विराम के रूप में कौन सा चिन्ह उपयोग में लाया जाता है ? उदाहरण दीजिए ।
- 4) वाक्य में आश्चर्य कहाँ आता है ? आश्चर्य चिन्ह का वाक्य में प्रयोग कीजिए ।
शब्द युग्म के अर्थ लिखिए ।
- 5) अणु
अनु
- 6) अपकार
उपकार
- 7) कपट
कपाट
- 8) अवतरण चिन्ह की परिभाषा बताइए ।

3. ससंदर्भ व्याख्या : 8

अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या लिखिए ।

- 1) “अति का भला न बोलना, अति की भली न चूप ।
अति का भला न बरसना, अति की भली न धूप ॥”
- 2) “ठीक यही तो कभी तुम्हारी भी
चाँदनी-सी आदत थी।”
- 3) “दिनोंदिन मेरा यह प्रेम-रोग बढ़ता ही जा रहा
और इस वहम ने पक्की जड़ पकड़ ली है
कि वह किसी दिन मुझे
स्वर्ग दिखाकर ही रहेगा ।”

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । 6

1) “एक अजीब सी मुश्किल” कविता के माध्यम से कवि ने क्या संदेश दिया है ?

2) “श्राद्ध का अन्न” कविता में कवि ने कौन-सा संदेश दिया है ?

3) गीत-अगीत कौन सुंदर है ? ऐसा कवि ने क्यों कहा है ?

4. “एक पारमिता” कहानी का उद्देश स्पष्ट कीजिए । 14

अथवा

“इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं !! ” कविता के माध्यम से कवि ने क्या संदेश दिया है ?

5. कर्मवीर भाऊराव पाटील का चरित्र स्पष्ट कीजिए । 14

Seat No.	
----------	--

B.Com. I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2016
PRINCIPLES OF MARKETING (Old)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **14**
- 1) _____ is creation and delivery of a standard of living to the society.
a) Production b) Marketing c) Financing d) Planning
 - 2) In _____ concept, all marketing efforts are concentrated on the customers.
a) Traditional b) Modern c) Ancient d) Historical
 - 3) Money market and capital market are known as _____ market.
a) Financial b) Wholesale
c) Securities d) Commodity
 - 4) The central theme of marketing is
a) Exchange b) Selling c) Earning Profit d) Advertising
 - 5) The exchange value of goods and services expressed in terms of money is known as
a) Promotion b) Price c) Profit d) Product
 - 6) _____ is sub-dividing the market into homogeneous sub-sets of customers.
a) Departmentation b) Standardisation
c) Specialisation d) Market Segmentation
 - 7) _____ is an attempt to recognise distinct stages in the sales history of the product.
a) Trade cycle b) Product life cycle
c) Price cycle d) Demand cycle
 - 8) In _____ market transactions are mostly speculative.
a) Local b) Future c) Spot d) Regulated

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१४

- १) समाजासाठी राहणीमानाची निर्मिती करणे व त्याचे प्रदान करणे म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन ब) विपणन क) वित्तपुरवठा ड) नियोजन
- २) विपणनाच्या _____ संकल्पनेत विपणनविषयक सर्व प्रयत्न ग्राहक केंद्रीत असतात.
अ) परंपरागत ब) आधुनिक क) प्राचीन ड) एतिहासिक
- ३) नाणे बाजार व भांडवल बाजार या _____ बाजारपेठा म्हणून ओलखल्या जातात.
अ) वित्तीय ब) घाऊक क) प्रतिभूतीच्या ड) वस्तूच्या
- ४) _____ ही विपणनाची मध्यवर्ती संकल्पना आहे.
अ) विनिमय ब) विक्री क) नफा मिळविणे ड) जाहिरात
- ५) वस्तू व सेवांचे पैशाच्या स्वरूपात दर्शविलेले विनिमय मूल्य _____ होय.
अ) वृद्धी ब) किंमत क) नफा ड) उत्पादन
- ६) बाजारपेठेचे एकजिनसी ग्राहकांमध्ये वेगवेगळे भाग पाडण्याच्या पद्धतीस _____ असे म्हणतात.
अ) विभागीकरण ब) प्रमाणीकरण क) विशेषीकरण ड) बाजारपेठ विभाजन
- ७) वस्तूच्या विक्री इतिहासातील विभिन्न अवस्था दर्शविणाऱ्या क्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) व्यापार चक्र ब) वस्तू जीवन चक्र क) किंमत चक्र ड) मागणी चक्र
- ८) _____ बाजारपेठेतील व्यवहार हे सट्टेबाजी स्वरूपाचे असतात.
अ) स्थानिक ब) वायदे क) हजर ड) नियंत्रित
- ९) बोधनामाची नोंदणी करून घेणे _____ आहे.
अ) अनिवार्य ब) बंधनकारक क) आवश्यक ड) ऐच्छिक
- १०) बाजार या संज्ञेची व्युत्पत्ती _____ भाषेतील शब्दपासून झाली आहे.
अ) संस्कृत ब) पर्शियन क) लॅटिन ड) मराठी

११) विपणन कार्यावर व विपणन व्यवस्थापकांच्या क्षमतेवर परिणाम करणाऱ्या सर्व घटकांची गोलाबेरीज म्हणजे _____ होय.

अ) विपणन संशोधन ब) विपणन नियोजन क) विपणन पर्यावरण ड) विपणन संकल्पना

१२) ज्या वस्तूचा उपयोग दुसऱ्या वस्तूच्या उत्पादनासाठी केला जातो त्यांना _____ म्हणतात.

अ) औद्योगिक वस्तू ब) उपभोग्य वस्तू क) सौंदर्याच्या वस्तू ड) सोयीच्या वस्तू

१३) हमी कालावधीत वस्तूची 'मोफत-सेवा व देखभाल' हे _____ उदाहरण आहे.

अ) विक्रयोत्तर सेवेचे ब) अवैयक्तिक विक्रीचे

क) अप्रत्यक्ष विक्रीचे ड) प्रत्यक्ष विक्रीचे

१४) _____ बाजारपेठेत दोन भिन्न देशातील ग्राहक व विक्रेते यांच्यामध्ये व्यवहार होतात.

अ) प्रादेशिक ब) स्थानिक क) राष्ट्रीय ड) आंतरराष्ट्रीय

२. अ) विपणन मिश्रणातील 'किंमतीचे' महत्त्व सांगा. ७

ब) भौगोलिक क्षेत्राच्या आधारे बाजारपेठेचे वर्गीकरण लिहा. ७

३. अ) उपभोग्य वस्तूचे प्रकार स्पष्ट करा. ७

ब) वस्तू आवेष्टनाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. १४

अ) विपणन या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक कार्याच्या दृष्टीने विपणनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

ब) बाजारपेठ विभाजन म्हणजे काय ? बाजारपेठ विभाजनाचे विविध आधार सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. १४

अ) वस्तू जीवन चक्र म्हणजे काय ? वस्तू जीवन चक्रातील विविध अवस्था सांगा.

किंवा

ब) किंमत म्हणजे काय ? वस्तूच्या किंमतीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS MATHEMATICS (Old)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) Graph paper will be supplied on **request**.
2) **All** questions are **compulsory**.
3) Figures to **right** indicate **full** marks.
4) Use of calculator is **allowed**.
5) Assume suitable data if **required**.

1. Choose the most appropriate alternative from the following : **14**
- 1) The inverse of square matrix A exists if
- a) $|A| = 0$ b) $|A| \neq 0$ c) $|A| = 1$ d) None of these
- 2) If A is a matrix of order $m \times n$. Then order of A^T , where A^T is a transpose of matrix A, is
- a) $m \times n$ b) $n \times m$ c) $m \times m$ d) $n \times n$
- 3) The addition of two matrices A and B is possible only when
- a) Number of rows in matrix A = Number of columns in B
b) Number of columns in matrix A = Numbers of rows in B
c) Order of matrix A = Order of matrix B
d) None of these
- 4) The value of $\begin{vmatrix} 4 & 5 \\ -2 & 2 \end{vmatrix}$ is
- a) -18 b) 18 c) -2 d) None of these
- 5) If two columns of a determinant are identical then the value of determinant is
- a) 0 b) 1 c) unchanged d) changed
- 6) If the first payment is due at the end of first year or the first interval the annuity is known as
- a) Deferred annuity b) Immediate annuity
c) Both (a) and (b) d) None of these

P.T.O.

- 7) The sum of first n terms of an Arithmetic Progression (A.P.) is
- a) $\frac{n}{2} [a + (n - 1)d]$ b) $\frac{n}{2} [2a + nd]$
 c) $\frac{n}{2} [2a + (n - 1)d]$ d) None of these
- 8) The sixth term of a G.P. 4, 12, 36, ... is
- a) 972 b) 279 c) 792 d) None of these
- 9) Logarithm of product of two numbers is equal to
- a) Product of their logarithms b) Sum of their logarithms
 c) Both (a) and (b) d) None of these
- 10) $\log_{10} (1000) =$
- a) 3 b) -3 c) 100 d) 10
- 11) If a, b, c are any three quantities such that $\frac{a}{b} = \frac{b}{c}$ then a, b, c are in
- a) inverse proportion b) direct proportion
 c) continued proportion d) none of these
- 12) If in a proportion, one quantity increases as the other quantity decreases then it is called as
- a) inverse proportion b) direct proportion
 c) both (a) and (b) d) none of these
- 13) If in a LPP, objective function is of maximization type and upper boundary of the common region is not closed then that LPP has
- a) unique solution b) unbounded solution
 c) many solution d) no solution
- 14) If the interest is charged only on the original principal for the full period, it is called the
- a) Simple interest b) Compound interest
 c) Annuity due d) None of these

2. A) Find the values of x and y if

7

$$\left\{ 3 \begin{bmatrix} 4 & 1 & 3 \\ 0 & -1 & -3 \end{bmatrix} - 2 \begin{bmatrix} 3 & 2 & 4 \\ -6 & 1 & -3 \end{bmatrix} \right\} \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$$

B) Find the rate of simple interest per annum if ₹ 2,500 amounts to ₹ 3,375 in 2 and half years.

7

3. A) Find the nth term of an A.P. if third term is 18 and seventh term is 30. 7

B) Find the value of x if

$$\begin{vmatrix} x & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 1 \\ 3 & 4 & 1 \end{vmatrix} = 0$$
7

4. Attempt **any one** out of A and B.

A) i) Solve the LPP by graphical method 10

$$\text{Minimize } Z = 15x + 10y$$

$$\text{Subject to } x + 2y \geq 2$$

$$3x + y \geq 3$$

$$3x + 2y \geq 6$$

$$x \geq 0, y \geq 0$$

ii) The terms of G.P. are 3, 6, 12, 24, ...

Find the 5th term and the sum upto 5th term. 4

B) i) Solve the following equations by Cramer's rule 10

$$x + 3y + 3z = 6, 2x + y + 3z = 0, x + 4y + z = 8$$

ii) If salaries of three persons A, B, C are in continued proportion and if those of A and C are ₹ 10,000 and ₹ 19,600. Find the salary of B. 4

5. Attempt **any one** out of A and B.

A) i) Find A^{-1} by adjoint method where $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 4 & 5 \\ 3 & 5 & 6 \end{bmatrix}$. 10

ii) Find the value of 4

$$\log\left(\frac{15}{16}\right) + \log\left(\frac{64}{81}\right) - \log\left(\frac{20}{27}\right).$$

B) i) If $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 3 & -2 & 2 \\ 1 & -1 & -3 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 2 & 3 & 1 \\ 0 & -5 & 2 \\ 3 & 0 & -2 \end{bmatrix}$. Find AB and BA. 10

ii) Find the compound interest on ₹ 5,000 at 14% per annum for 5 years. 4

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) (CGPA) Examination, 2016
INSURANCE (Old)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

N. B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. 1) The Insurance Regulatory and Development Authority Act was passed in the year _____ 14
A) 1938 B) 1956 C) 1969 D) 1999
- 2) A licence of Insurance Agent may be renewed after _____ year.
A) One B) Two C) Three D) Four
- 3) After Maturity of Insurance, _____ is presented to Life Insurance Corporation for insurance claim.
A) Medical certificate B) Cover note
C) Identity card D) Insurance Policy
- 4) According to the _____ the insured should be disclose the material fact.
A) Principle of utmost good faith B) Principle of insurable good faith
C) Principle of Indemnity D) Principle of Co-operation
- 5) After payment of first _____ insured receives receipts is called as cover note.
A) Insurance Premium B) Commission
C) Surrender value D) Loan installment
- 6) _____ is instrument of distributing the loss of few, among many.
A) Insurance B) Insurance Agent
C) Insurers D) Insurance company
- 7) The LIC agent is ready to carry an insurance business in consideration of _____
A) Prize B) Commission C) Salary D) Discount
- 8) For taking Life Insurance _____ form is essential form.
A) Cover note B) Nomination form
C) Renewal form D) Proposal form

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

- १) विमा नियमन व विकास प्राधिकरण कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९३८ ब) १९५६ क) १९६९ ड) १९९९
- २) विमा प्रतिनिधीच्या व्यवसाय परवाण्याचे नूतनीकरण _____ वर्षांनी करून घ्यावे लागते.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ३) आयुर्विम्याची मुदत संपताच _____ विमा कंपनीला विमा रक्कम मिळण्यास सादर करावे लागते.
अ) वैद्यकिय प्रमाण पत्र ब) कच्चे विमा पत्र
क) ओळख पत्र ड) विमा पॉलीसी/पत्र
- ४) _____ तत्त्वानुसार विमेदाराने वस्तुनिष्ठ माहिती देणे अपेक्षित असते.
अ) परमोश्च विश्वास ब) विमेय हित क) हानी भरण ड) सहकाराचे
- ५) पहिला _____ भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती कच्चे विमा पत्र या नांवाने ओळखले जाते.
अ) विमा हप्ता ब) दलाली क) समर्पण मूल्य ड) कर्ज हप्ता
- ६) _____ हे मोजक्या लोकांना होणारा तोटा अनेकांच्या मध्ये विभागण्याचे साधन आहे.
अ) विमा ब) विमा प्रतिनिधी क) विमेदार ड) विमा कंपनी
- ७) विमा प्रतिनिधी ही व्यक्ति _____ च्या मोबादल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.
अ) बक्षीस ब) दलाली क) पगार ड) सूट
- ८) विमा उतरविण्यासाठी _____ हा फॉर्म पहिल्यांदा भरणे आवश्यक आहे.
अ) कच्चे विमा पत्र ब) वारसनोद फॉर्म
क) नूतनीकरण नोटीस ड) प्रस्ताव अर्ज
- ९) हप्तामूकत विमा पत्राची किंमत = $\frac{\text{भरलेले हप्ते}}{\text{एकूण हप्ते}} \times \text{_____}$
अ) समर्पण मूल्य ब) विमा रक्कम क) पॉलीसी हरविली ड) पॉलीसीवरील कर्ज

१०) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मूदत संपण्या पूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.

अ) नातेवाईकास ब) वारसास क) मित्रास ड) संस्थेस

११) विमापत्रा अंतर्गत कर्ज दिले जाते, जेव्हा _____

अ) विमापत्र चालु आहे
ब) विमा पत्रास सोंड किंमत चालु झाली आहे
क) मूल रक्कम रु. ५०,००० पेक्षा जास्त आहे
ड) विमापत्र नपयासह आहे

१२) विमा उधोगाचा अभ्यास करणेसाठी १९९३ मध्ये _____ यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली.

अ) एन . सुब्बाराव ब) रंगाचारी क) आर.एन.मलहोत्रा ड) आर. एन. डिसोज्ञा

१३) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) कोलकत्ता ब) चेन्नई क) मुंबई ड) दिल्ली

१४) _____ हा विमा कराराचा आत्मा आहे.

अ) विमा पत्र ब) समर्पण मूल्य क) सहकाराचे तत्त्व ड) परमोश्च विश्वासाचे तत्त्व

२. टीपा लिहा :

१४

अ) आजीवन विमा
ब) विमा पत्रावर कर्ज.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१४

अ) “सवलतीचे दिवस” सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) विमा व्यवसायाच्या खाजगीकरणाची कारणे व गरज.

४. विम्याची व्याख्या सांगा. विम्याचा इतिहास आणि गरज स्पष्ट करा.

१४

किंवा

विम्याची प्राथमिक तत्त्वे स्पष्ट करा.

५. विमा नियमन व विकास प्रधिकरणाची उद्दिष्टे व कार्य स्पष्ट करा.

१४

किंवा

विमा प्रतिनिधीसाठीची आचार संहिता सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2016
GEOGRAPHY (Old)
Economic Commercial Geography
Economic Geography (Paper – I)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Neat diagrams and maps should be drawn wherever necessary.*
4) *The use of maps stencil is allowed.*

1. Rewrite the following sentences by choosing appropriate words : 14

- 1) _____ is father of Economic Geography.
a) G. D. Chisholm b) A. Weber
c) A. Wegener d) Smith
- 2) The study of economic activity is done in _____ Geography.
a) Commercial b) Agriculture
c) Economic d) Industrial
- 3) Most of people in the world are engaged in _____ activities.
a) Primary b) Secondary
c) Tertiary d) Fourth
- 4) M.P. is rank _____ in manganese production in India.
a) First b) Second
c) Third d) Fourth
- 5) Aluminium is made from _____ mineral.
a) Manganese b) Haematite
c) Copper d) Bauxite
- 6) Thermal energy is _____ type of energy resource.
a) Non-conventional b) Conventional
c) Trade d) None of these

- 7) Economic Geography is a branch of _____ Geography.
a) Physical b) Human c) Pedology d) Climatology
- 8) _____ is known as Manchester of India.
a) OSaka b) Pune c) Surat d) Mumbai
- 9) _____ is the high quality of iron ore.
a) Haematite b) Magnetite c) Siderite d) Limonite
- 10) _____ is a secondary economic activity.
a) Agriculture b) Industry c) Mining d) Trade
- 11) _____ is rank first in production of manganese in the world.
a) Russia b) India c) U.K. d) U.S.A.
- 12) _____ is the everlasting resources of wealth.
a) Water b) Animal c) Plant d) Minerals
- 13) Sen Gupta is a _____ geographer.
a) German b) Britain c) American d) Indian
- 14) _____ factor is very important to localization of cotton textile industry.
a) Climate b) Cotton c) Labour d) Market

2. Answer the following : 14
- 1) Human economic activities.
- 2) Scope of Economic Geography.
3. Answer the following : 14
- 1) Describe in detail cotton textile industries in Japan and India.
- 2) Describe the distribution and production of iron ore in India and U.S.A.
4. Answer **any one** : 14
- 1) State the importance of natural resources.
- 2) Bauxite distribution and production in India.
5. Answer **any one** : 14
- 1) Describe the Weber's theory of localization of industries.
- 2) Describe the distribution and production of manganese in India.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात।
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा।
४) नकाशा स्टेन्सील्स वापरास परवानगी आहे।

१. रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधान पुन्हा लिहा :

१४

- १) _____ यांना आर्थिक भूगोलाचे जनक म्हणून ओळखले जाते।
अ) जि.डि. चिशोल्म ब) ए. वेबर क) ए. वेगनर ड) स्मिथ
- २) आर्थिक क्रियांचा अभ्यास _____ भूगोलात केला जातो।
अ) व्यापारी ब) कृषी क) आर्थिक ड) औद्योगिक
- ३) जगामध्ये सर्वाधिक लोक _____ या व्यवसायात गुंतलेले आहेत।
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ
- ४) मंगल धातू उत्पादनात मध्यप्रदेशाचा भारतात _____ क्रमांक आहे।
अ) पहिला ब) दुसरा क) तिसरा ड) चौथा
- ५) _____ या खनिजापासून अल्युमिनियम तयार केले जाते।
अ) मँगनीज ब) हेमेटाईट क) तांबे ड) बॉक्साईट
- ६) कोळसा हे _____ प्रकारचे ऊर्जासाधन आहे।
अ) अपारंपारीक ब) पारंपारीक क) व्यवसायीक ड) यापैकी नाही
- ७) आर्थिक भूगोल ही _____ भूगोलाची एक शाखा आहे।
अ) प्राकृतिक ब) मानवी क) मृदा ड) हवामान
- ८) भारताचे मॅचेस्टर म्हणून _____ या शहराला ओळखले जाते।
अ) ओसाका ब) पुणे क) सूरत ड) मुंबई
- ९) _____ हे उत्तम प्रतिचे लोहखनिज आहे।
अ) हेमेटाईट ब) मॅनेटाईट क) सिडेराईट ड) लिमोनाईट
- १०) _____ हा द्वितीय श्रेणीचा आर्थिक व्यवसाय आहे।
अ) शेती ब) कारखानदारी क) खाणकाम ड) व्यापार

- ११) जगामध्ये मंगलधातू उत्पादनात _____ या देशाचा प्रथम क्रमांक आहे।
 अ) रशिया ब) भारत क) यु.के. ड) यु.एस्.ए.
- १२) _____ हे संपत्ती साधन अनंतकाळ टिकणारे आहे।
 अ) पाणी ब) प्राणी क) वनस्पति ड) खनिजे
- १३) सेनगुप्ता हा _____ य देशाचा शास्त्रज्ञ आहे।
 अ) जर्मन ब) ब्रिटन क) अमेरिका ड) भारत
- १४) सुती वस्त्रोद्योगाच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारा _____ हा एक महत्वाचा घटक आहे।
 अ) हवामान ब) कापूस क) मजूर ड) बाजारपेठ

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : १४
 १) मानवी आर्थिक व्यवसाय.
 २) आर्थिक भूगोलाची व्याप्ती.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : १४
 १) जपान व भारतातील सुती वस्त्रोद्योगाचे वर्णन करा.
 २) भारतातील व यु.एस्.ए. मधील लोहखनिजाचे वितरण व उत्पादन यांचे वर्णन करा.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १४
 १) नैसर्गिक साधन संपत्तीचे महत्व सांगा.
 २) भारतातील बॉक्साईटचे वितरण व उत्पादन.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १४
 १) वेबरच्या उद्योगधंद्याचे स्थानिकीकरण या सिद्धांताचे वर्णन करा.
 २) भारतातील मंगल धातू चे उत्पादन व वितरणाचे वर्णन करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
ENGLISH (Compulsory)
On Track-English Skills for Success

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

1. Complete the following statements by choosing the correct alternative from those given below **each**. **14**
- 1) von Brown was given a top position in the rocketry programme at
 - a) NASA
 - b) IRBM
 - c) WTO
 - d) SAARC
 - 2) _____ is a sensation we experience when we act with total involvement.
 - a) Flaw
 - b) Flow
 - c) Flew
 - d) Flown
 - 3) The Parliament of Religions was to be held in
 - a) India
 - b) Germany
 - c) England
 - d) America
 - 4) Vivekananda left Bombay in
 - a) On Sept. 11, 1893
 - b) On May 15, 1893
 - c) On May 31, 1893
 - d) On June 5, 1893
 - 5) _____ is the reason for the serious economic problems of the majority
 - a) Famine
 - b) Negligence
 - c) Drought
 - d) Ignorance

- 6) _____ is the greatest threat to humanity after our incredible scientific progress.
- a) Natural calamities
b) Disease
c) The human being himself/herself
d) Nuclear weapons
- 7) The poem Brahma is written by
- a) Ralph Peterson
b) William Emerson
c) Ralph Emerson
d) William Shakespeare
- 8) In the poem The Full Moon Bubble House stands for
- a) Sun
b) Moon
c) Comet
d) Star
- 9) She took _____ pen.
- a) Of Sonali's
b) Sonali's
c) From Sonali
d) Of from Sonali
- 10) _____ pictures are great.
- a) Hussain's
b) Hussains's
c) Of Hussains'
d) To the Hussains'
- 11) Seeta found the bag _____ on the sofa.
- a) Lying
b) Lyeing
c) Leading
d) Peeping
- 12) He thinks his car is as _____ as your's.
- a) Fast
b) Faster
c) Fastest
d) Fasting
- 13) He is a _____ dancer than she.
- a) Good
b) Best
c) Better
d) Never
- 14) He went to his tailor to _____ his trouser.
- a) Altar
b) Alter
c) Alert
d) Allot

2. Answer the following questions in short (**any seven**) : **14**
- 1) What kind of personality was von Brown, according to Kalam ?
 - 2) What advice did von Brown give to Kalam ?
 - 3) What does Kalam mean by 'flow' in the essay ?
 - 4) How did J. H. Wright help Vivekananda ?
 - 5) Who were the other Indians present at the Parliament of the Religions ?
 - 6) Why does the author say that the human rights cannot function in vacuum ?
 - 7) What do you understand by human rights ?
 - 8) What was the motivating slogan behind the American Civil War ?
3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty words each**. **8**
- 1) What role do the Gods and religion have in the poem, in relation to Brahma ?
 - 2) What is the message of the poem Brahma ?
 - 3) Examine the theme of innocence versus experience in the poem.
- B) Answer briefly **any two** of the following questions. **6**
- 1) What is C. V. ?
 - 2) Which details should an official email letters have ?
 - 3) Which confidential things should not be written in your email ?
4. Answer **one** of the following question. **14**
- A) You are the Principal of the College of Arts and Science, Lucknow. Prepare an agenda for the meeting with head of the English department and the secretary and the treasurer of college's literary association. The meeting has been called to discuss the venue, date and time.
- OR
- B) Draft an application to be sent via an email for the post of a teacher in Accountancy, in New College Kolhapur.
5. Answer the following question. **14**
- Prepare a C.V. suitable for the post of the Chief Accountant to be filled in the Tata Motors, Pune.
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the given alternative. 14

- 1) _____ is a process of stimulating people to act to accomplish desired goals.
A) Leadership B) Motivation C) Controlling D) Planning
- 2) The process of passing information from one person to another means _____
A) Communication B) Decision-making
C) Motivation D) Leadership
- 3) _____ is basically ability to shape the attitude and behaviour of others.
A) Motivation B) Leadership C) Organising D) Controlling
- 4) Controlling function of management can not be performed without _____
A) Planning B) Organising C) Staffing D) Directing
- 5) Communication can be _____
A) Oral only B) Written only
C) Both oral and written D) None of the above
- 6) Budgeting is the technique of _____
A) Co-ordination B) Control C) Economic D) None
- 7) Change is a _____ process.
A) Traditional B) Economical
C) Continuous D) None of the above
- 8) _____ is modern technique of control.
A) Budgeting B) Cost control
C) Internal Audit D) Critical path method

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

- १) अपेक्षित उद्दिष्ट्ये पूर्ण करण्यासाठी लोकांना कार्य करण्यास प्रोत्साहित करणारी प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) नेतृत्व ब) कार्यप्रेरणा क) नियंत्रण ड) नियोजन
- २) एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे माहिती पाठविण्याची प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) संदेशवहन ब) निर्णय घेणे क) कार्यप्रेरणा ड) नेतृत्व
- ३) _____ म्हणजे व्यक्तीच्या मनोवृत्ती, व्यवहार आणि वर्तणुक यांना निश्चित स्वरूप देण्याची क्षमता होय.
अ) कार्यप्रेरणा ब) नेतृत्व क) संघटन ड) नियंत्रण
- ४) व्यवस्थापनाचे नियंत्रण कार्य _____ या कार्याशिवाय पूर्ण होत नाही.
अ) नियोजन ब) संघटन क) कर्मचारी ड) निर्देशन
- ५) संदेश वहन _____ असू शकते.
अ) फक्त तोंडी ब) फक्त लेखी
क) तोंडी व लेखी दोन्ही ड) वरीलपैकी नाही
- ६) अंदाजपत्रक हे एक _____ तंत्र आहे.
अ) समन्वयाचे ब) नियंत्रणाचे क) आर्थिक ड) कोणतेही नाही
- ७) बदल ही _____ प्रक्रिया आहे.
अ) पारंपारिक ब) आर्थिक क) सतत चालणारी ड) वरीलपैकी नाही
- ८) _____ हे नियंत्रणाचे आधुनिक तंत्र म्हणून ओळखले जाते.
अ) अंदाजपत्रक ब) परिव्यय नियंत्रण
क) अंतर्गत हिशेब तपासणी ड) निर्णायक पथ पद्धती
- ९) परिणामकारक संदेशवहनासाठी आवश्यक आहे _____
अ) स्पष्टता ब) समजण्यास योग्य भाषा
क) पुरेसा व पूर्ण ड) वरील सर्व

- १०) पगार, बोनस इ. अभिप्रेरणेची _____ प्रलोभन साधने आहेत.
 अ) आर्थिक ब) आर्थिकेतर क) राष्ट्रीय ड) वरील सर्व
- ११) नेत्यांना _____ असावेच लागतात.
 अ) अधिकार ब) जबाबदारी क) अनुयायी ड) वरीलपैकी नाही
- १२) _____ ही एक प्रक्रिया असून त्यात वर्तमान काळातील कार्यांचे मूल्यमापन केले जाते व भविष्यातील उद्दिष्ट्ये साध्य करण्यासाठी मार्गदर्शन केले जाते.
 अ) नियंत्रण ब) नियोजन क) कार्यप्रेरणा ड) संघटन
- १३) _____ संदेशवहनात सहाय्यक आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडून केवळ आदेश प्राप्त करतात.
 अ) एक-मार्गी ब) द्वि-मार्गी क) अनेक-मार्गी ड) वरील सर्व
- १४) अभिप्रेरणा (कार्यप्रेरणा) ही संकल्पना मुख्यता _____ प्रकारची आहे.
 अ) सामाजिक ब) मानसिक क) आर्थिक ड) आर्थिकेतर

२. टीपा लिहा : १४

- अ) अभिप्रेरणेची गरज
 ब) संदेशवहनाची प्रक्रिया.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

- अ) नेतृत्व शैलीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) परिणामकारक नियंत्रण पद्धती स्पष्ट करा.

४. अभिप्रेरणेची व्याख्या सांगून अभिप्रेरणेची आर्थिक व आर्थिकेतर साधने स्पष्ट करा. १४

किंवा

सादरीकरण म्हणजे काय ? परिणामकारक सादरीकरणाचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.

५. नियंत्रणाची व्याख्या सांगून नियंत्रणाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा. १४

किंवा

व्यवस्थापनातील बदलांची गरज स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2016
FINANCIAL ACCOUNTING (CGPA)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- Instructions :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) Attempt **any one** question from Q. No. **4(a)** and **4(b)**.
 - 3) Attempt **any one** question from Q. No. **5(a)** and **5(b)**.
 - 4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) _____ concept implies that a business unit is separate from the persons who are the owners of the business.
 - a) Dual aspect
 - b) Cost
 - c) Going concern
 - d) Entity
- 2) The accountants follow the rule “anticipate no profit but provide for all possible losses” while recording business transactions as per the _____ convention.
 - a) Conservative
 - b) Full disclosure
 - c) Consistency
 - d) Materiality
- 3) Discount allowed by supplier is
 - a) Debited to total debtors account
 - b) Credited to total debtor account
 - c) Debited to total creditors account
 - d) Credited to total creditors account

P.T.O.

- 4) Bills receivables received during the year are credited to
- a) Total Debtors A/c
 - b) Bills Receivables A/c
 - c) Bills Payables A/c
 - d) Total Creditors A/c
- 5) _____ not credited to Total Debtors Account.
- a) Allowances given
 - b) Bad debts
 - c) Return inwards
 - d) Provision for bad and doubtful debts
- 6) _____ is sent by consignee to consignor.
- a) Account Sales
 - b) Pro-forma Invoice
 - c) Sales Bill
 - d) Debit Note
- 7) In consignment ownership of goods sent on consignment remains with the
- a) Consignor
 - b) Consignee
 - c) Customers
 - d) Suppliers
- 8) _____ is a non recurring expenses.
- a) Godown rent
 - b) Freight
 - c) Salary
 - d) Insurance
- 9) Goods sent to branch at selling price adding 25% to cost price. If selling price is Rs. 200 then profit will be
- a) Rs. 25
 - b) Rs. 20
 - c) Rs. 50
 - d) Rs. 40
- 10) Under Stock and Debtors system, balance of Branch Adjustment A/c is transferred to
- a) Branch Debtors A/c
 - b) Branch Expenses A/c
 - c) Branch Profit & Loss A/c
 - d) Goods sent to Branch A/c

11) Cash remitted by branch but not received by the Head Office is debited by the Head Office to

- a) Goods in Transit A/c
- b) Cash in Transit A/c
- c) Goods Sent to Branch A/c
- d) Receipts and Payments A/c

12) The concerns without profit motive do not prepare

- a) Income & Expenditure A/c
- b) Trading and Profit & Loss A/c
- c) Receipts & Payments A/c
- d) Balance Sheet

13) Incomes asked to be capitalized are shown in

- a) Income & Expenditure A/c
- b) Trading A/c
- c) Profit & Loss A/c
- d) Balance Sheet

14) Donations received for specific purpose are shown on the _____ side.

- a) Income
- b) Expenditure
- c) Assets
- d) Liabilities

2. Write short notes (7 marks **each**) : 14

- a) Commission to Consignee.
- b) Receipts & Payments A/c and Income & Expenditure A/c.

3. a) From the following information Calculate Total Commission. 7

Siddheshwar Machines, Solapur consigned 400 Machines to Kiran Agencies, Pune at invoice price, which is cost plus 25%. The cost price of each machine is Rs. 800/-. Machines may be sold at invoice price or above.

The consignee is entitled to a commission @ 6% on invoice price, @25% of excess of invoice price and @3% del credere commission on credit sales.

Kiran Agencies Sold 250 Machines at Rs. 1,250 each for cash and 100 Machines at Rs. 2,000 each on credit.

b) Solapur Ltd., the Head Office, is having a branch at Goa. From the following information pass Incorporation Journal Entries in the Books of Head Office as on 31st March 2015. 7

- 1) Goods sent by Head Office to Branch of Rs. 5,000 on 29th March 2015 received by Goa Branch on 3rd April 2015.
- 2) Cash remitted by Goa Branch of Rs. 8,000/- on 30th March 2015 received by HO on 2nd April 2015.
- 3) Proportionate general expenses chargeable to Goa Branch Rs. 5,000.
- 4) Depreciation on Goa Branch Machinery Rs. 2,000.
- 5) Goa Branch sent goods to Pune Branch Rs. 10,000 at the instructions of HO.

4. a) Mr. Ganesh who keeps his books of accounts under single entry system gives you the following information. Prepare Trading & Profit and Loss A/c for the year ended 31st March 2015 and Balance Sheet as on that date. Also prepare Total Debtors A/c, Total Creditors A/c and Balance Sheet as on 1st April 2014. 14

Receipts & Payments Accounts for the year ending 31st March, 2015

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance b/d	2,500	By Creditors	30,000
To Sales	20,000	By Salary	11,000
To Debtors	1,05,000	By Rent	6,000
To Commission received	1,500	By Wages	12,000
To Sundry income	500	By Insurance	1,750
		By Fixed Deposit with Bank	10,000
		By Drawings	8,500
		By Purchases	40,000
		By Balance c/d	10,250
	1,29,500		1,29,500

The assets and liabilities were as follows :

	1-4-2014	31-3-2015
Stock	25,000	15,000
Creditors	15,000	18,000
Debtors	24,000	35,000
Salary due	2,500	1,500
Furniture	15,000	15,000
Machinery	40,000	40,000

Provide for depreciation on furniture at 5% and on machinery 10%. Make provision for doubtful debts at 5% on debtors. Insurance prepaid Rs. 500.

- b) On 1st Sept. 2015, Binni Flour Mill, Mumbai consigned to Suraj Traders, Pune 2500 Kgs of Wheat Flour at invoice price Rs. 40/- per Kg, which is at cost plus 25% and paid Railway freight thereon was Rs. 9,000/-.

14

On 25th Nov. 2015, an Account Sales was received from Suraj Traders showing 2,000 kgs sold at Rs. 50 per Kg, Rent Rs. 1,000. Insurance Rs. 2,500 and Octroi expenses Rs. 4,500/- and commission 6% on sales. Consignee enclosed a Bank Draft for Rs. 50,000/-.

Consignee reported a loss of 100 Kgs during weighing and handling, which is to be treated as normal loss on the whole consignment. Show Consignment A/c and Consignee's A/c in the books Binni Flour Mill, presuming that the consignment stock is kept at invoice price.

5. a) Walchand Bros., Pune, has a branch at Solapur. All goods required for sale at Solapur are supplied from Pune at cost plus 20% and all cash received at the branch is banked daily in the Head Office Account opened in a Bank at Solapur.

14

From the following particulars give the Branch Account and Branch Debtors Account.

Particulars	Rs.
Stock (1-4-2014)	7,800
Debtors (1-4-2014)	11,500
Petty cash (1-4-2014)	100
Returned inward	500
Goods invoiced to Branch	27,000
Returns goods to Head Office	1,800
Bad debts	150
Cash sales	1,800
Branch expenses paid by the Head Office :	
– Rent	1,600
– Salary	2,000
Allowances given	250
Petty Cash expenses at Branch	240
Total sales	36,800
Remittance to Branch for Petty cash	280
Stock (31-3-2015)	12,900
Debtors (31-3-2015)	21,540

Goods costing Rs. 1,500 were destroyed by fire and insurance claim of Rs. 1,200 received.

b) The following is the Receipts & Payments Account of Pune Sports Club for the year ending 31st March 2015.

14

Receipts & Payments A/c			
Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash balance (1-4-2014)	2,000	By Bank overdraft (1-4-2014)	4,000
To Subscription		By Investments	5,000
2013 – 14	500	By Furniture	2,000
2014 – 15	20,000	By Salary	6,500
2015 – 16	<u>200</u>	By Printing	1,900
To Income from		By Cost of functions	2,000
functions	3,000	By Sundry expenses	1,500
To Entrance fees		By Balance (31-3-2015)	
(to be capitalised)	500	– Cash	500
To Interest	500	– Bank	<u>3,500</u>
To Sale of old News Papers	200		4,000
	26,900		26,900

Prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31st March 2015 and Balance Sheet as on that date after considering the following :

- 1) The club has 2500 members each paying annual subscription of Rs. 10/- subscription of Rs. 400/- are still outstanding for the year ending 31st March 2014.
- 2) Stock of stationery on 31-03-2014 was Rs. 500/- and on 31-03-2015 Rs. 200/-.
- 3) Salary of Rs. 500/- has been paid in advance for April 2015.
- 4) The club had paid Rs. 1,000/- in the year 2013 – 14 as Insurance charges of which Rs. 400/- relate to the year 2014 – 15.
- 5) The club had Premises of Rs. 35,000/- and Investments Rs. 9,000/- on 31-03-2014.
- 6) Depreciate premises and furniture by 7%.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2016
FINANCIAL ACCOUNTING (CGPA)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- Instructions :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) Attempt **any one** question from Q. No. **4(a)** and **4(b)**.
 - 3) Attempt **any one** question from Q. No. **5(a)** and **5(b)**.
 - 4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) _____ concept implies that a business unit is separate from the persons who are the owners of the business.
 - a) Dual aspect
 - b) Cost
 - c) Going concern
 - d) Entity
- 2) The accountants follow the rule “anticipate no profit but provide for all possible losses” while recording business transactions as per the _____ convention.
 - a) Conservative
 - b) Full disclosure
 - c) Consistency
 - d) Materiality
- 3) Discount allowed by supplier is
 - a) Debited to total debtors account
 - b) Credited to total debtor account
 - c) Debited to total creditors account
 - d) Credited to total creditors account

- 4) Bills receivables received during the year are credited to
- a) Total Debtors A/c
 - b) Bills Receivables A/c
 - c) Bills Payables A/c
 - d) Total Creditors A/c
- 5) _____ not credited to Total Debtors Account.
- a) Allowances given
 - b) Bad debts
 - c) Return inwards
 - d) Provision for bad and doubtful debts
- 6) _____ is sent by consignee to consignor.
- a) Account Sales
 - b) Pro-forma Invoice
 - c) Sales Bill
 - d) Debit Note
- 7) In consignment ownership of goods sent on consignment remains with the
- a) Consignor
 - b) Consignee
 - c) Customers
 - d) Suppliers
- 8) _____ is a non recurring expenses.
- a) Godown rent
 - b) Freight
 - c) Salary
 - d) Insurance
- 9) Goods sent to branch at selling price adding 25% to cost price. If selling price is Rs. 200 then profit will be
- a) Rs. 25
 - b) Rs. 20
 - c) Rs. 50
 - d) Rs. 40
- 10) Under Stock and Debtors system, balance of Branch Adjustment A/c is transferred to
- a) Branch Debtors A/c
 - b) Branch Expenses A/c
 - c) Branch Profit & Loss A/c
 - d) Goods sent to Branch A/c

11) Cash remitted by branch but not received by the Head Office is debited by the Head Office to

- a) Goods in Transit A/c
- b) Cash in Transit A/c
- c) Goods Sent to Branch A/c
- d) Receipts and Payments A/c

12) The concerns without profit motive do not prepare

- a) Income & Expenditure A/c
- b) Trading and Profit & Loss A/c
- c) Receipts & Payments A/c
- d) Balance Sheet

13) Incomes asked to be capitalized are shown in

- a) Income & Expenditure A/c
- b) Trading A/c
- c) Profit & Loss A/c
- d) Balance Sheet

14) Donations received for specific purpose are shown on the _____ side.

- a) Income
- b) Expenditure
- c) Assets
- d) Liabilities

2. Write short notes (7 marks **each**) : 14

- a) Commission to Consignee.
- b) Receipts & Payments A/c and Income & Expenditure A/c.

3. a) From the following information Calculate Total Commission. 7

Siddheshwar Machines, Solapur consigned 400 Machines to Kiran Agencies, Pune at invoice price, which is cost plus 25%. The cost price of each machine is Rs. 800/-. Machines may be sold at invoice price or above.

The consignee is entitled to a commission @ 6% on invoice price, @25% of excess of invoice price and @3% del credere commission on credit sales.

Kiran Agencies Sold 250 Machines at Rs. 1,250 each for cash and 100 Machines at Rs. 2,000 each on credit.

b) Solapur Ltd., the Head Office, is having a branch at Goa. From the following information pass Incorporation Journal Entries in the Books of Head Office as on 31st March 2015. 7

- 1) Goods sent by Head Office to Branch of Rs. 5,000 on 29th March 2015 received by Goa Branch on 3rd April 2015.
- 2) Cash remitted by Goa Branch of Rs. 8,000/- on 30th March 2015 received by HO on 2nd April 2015.
- 3) Proportionate general expenses chargeable to Goa Branch Rs. 5,000.
- 4) Depreciation on Goa Branch Machinery Rs. 2,000.
- 5) Goa Branch sent goods to Pune Branch Rs. 10,000 at the instructions of HO.

4. a) Mr. Ganesh who keeps his books of accounts under single entry system gives you the following information. Prepare Trading & Profit and Loss A/c for the year ended 31st March 2015 and Balance Sheet as on that date. Also prepare Total Debtors A/c, Total Creditors A/c and Balance Sheet as on 1st April 2014. 14

Receipts & Payments Accounts for the year ending 31st March, 2015

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance b/d	2,500	By Creditors	30,000
To Sales	20,000	By Salary	11,000
To Debtors	1,05,000	By Rent	6,000
To Commission received	1,500	By Wages	12,000
To Sundry income	500	By Insurance	1,750
		By Fixed Deposit with Bank	10,000
		By Drawings	8,500
		By Purchases	40,000
		By Balance c/d	10,250
	1,29,500		1,29,500

The assets and liabilities were as follows :

	1-4-2014	31-3-2015
Stock	25,000	15,000
Creditors	15,000	18,000
Debtors	24,000	35,000
Salary due	2,500	1,500
Furniture	15,000	15,000
Machinery	40,000	40,000

Provide for depreciation on furniture at 5% and on machinery 10%. Make provision for doubtful debts at 5% on debtors. Insurance prepaid Rs. 500.

- b) On 1st Sept. 2015, Binni Flour Mill, Mumbai consigned to Suraj Traders, Pune 2500 Kgs of Wheat Flour at invoice price Rs. 40/- per Kg, which is at cost plus 25% and paid Railway freight thereon was Rs. 9,000/-.

14

On 25th Nov. 2015, an Account Sales was received from Suraj Traders showing 2,000 kgs sold at Rs. 50 per Kg, Rent Rs. 1,000. Insurance Rs. 2,500 and Octroi expenses Rs. 4,500/- and commission 6% on sales. Consignee enclosed a Bank Draft for Rs. 50,000/-.

Consignee reported a loss of 100 Kgs during weighing and handling, which is to be treated as normal loss on the whole consignment. Show Consignment A/c and Consignee's A/c in the books Binni Flour Mill, presuming that the consignment stock is kept at invoice price.

5. a) Walchand Bros., Pune, has a branch at Solapur. All goods required for sale at Solapur are supplied from Pune at cost plus 20% and all cash received at the branch is banked daily in the Head Office Account opened in a Bank at Solapur.

14

From the following particulars give the Branch Account and Branch Debtors Account.

Particulars	Rs.
Stock (1-4-2014)	7,800
Debtors (1-4-2014)	11,500
Petty cash (1-4-2014)	100
Returned inward	500
Goods invoiced to Branch	27,000
Returns goods to Head Office	1,800
Bad debts	150
Cash sales	1,800
Branch expenses paid by the Head Office :	
– Rent	1,600
– Salary	2,000
Allowances given	250
Petty Cash expenses at Branch	240
Total sales	36,800
Remittance to Branch for Petty cash	280
Stock (31-3-2015)	12,900
Debtors (31-3-2015)	21,540

Goods costing Rs. 1,500 were destroyed by fire and insurance claim of Rs. 1,200 received.

b) The following is the Receipts & Payments Account of Pune Sports Club for the year ending 31st March 2015.

14

Receipts & Payments A/c			
Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash balance (1-4-2014)	2,000	By Bank overdraft (1-4-2014)	4,000
To Subscription		By Investments	5,000
2013 – 14	500	By Furniture	2,000
2014 – 15	20,000	By Salary	6,500
2015 – 16	<u>200</u>	By Printing	1,900
To Income from		By Cost of functions	2,000
functions	3,000	By Sundry expenses	1,500
To Entrance fees		By Balance (31-3-2015)	
(to be capitalised)	500	– Cash	500
To Interest	500	– Bank	<u>3,500</u>
To Sale of old News Papers	200		4,000
	26,900		26,900

Prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31st March 2015 and Balance Sheet as on that date after considering the following :

- 1) The club has 2500 members each paying annual subscription of Rs. 10/- subscription of Rs. 400/- are still outstanding for the year ending 31st March 2014.
- 2) Stock of stationery on 31-03-2014 was Rs. 500/- and on 31-03-2015 Rs. 200/-.
- 3) Salary of Rs. 500/- has been paid in advance for April 2015.
- 4) The club had paid Rs. 1,000/- in the year 2013 – 14 as Insurance charges of which Rs. 400/- relate to the year 2014 – 15.
- 5) The club had Premises of Rs. 35,000/- and Investments Rs. 9,000/- on 31-03-2014.
- 6) Depreciate premises and furniture by 7%.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
ECONOMICS
Business Economics – I

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Draw diagram wherever necessary.*

1. Choose correct alternatives : 14
- 1) The concept of 'Quasi Rent' firstly introduced by
a) Recardo b) Marshall c) Prof. Benham d) None of these
 - 2) _____ is a determination of Break-even point.
a) Graph method b) Survey method
c) Sampling method d) None of these
 - 3) Average cost of production = $\frac{\text{Total cost of production}}{\text{-----}}$
a) Marginal production b) Total production
c) Average production d) None of these
 - 4) The functional relationship between input and output is called as
a) Production function b) Cost function
c) Profit function d) None of these
 - 5) _____ introduced the innovation theory of profit.
a) Dr. Marshall b) Prof. Schumpeter
c) Prof. Hawley d) Prof. Knight
 - 6) Selling cost is a significant feature of _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) All
 - 7) In perfect competition average revenue curve is parallel to
a) 'u' axis b) 'y' axis c) origin d) none of these

- 8) The concept Internal and external economies is introduced by
a) Keynes b) Adam Smith c) Marshall d) All
- 9) The feature “price discrimination” occurs in
a) Monopoly b) Perfect competition
c) Monopolistic competition d) None of these
- 10) Liquidity preference theory is introduced by
a) Amartyasen b) J.B. Say c) Marshall d) Keynes
- 11) According to Schumpeter, innovation means
a) Use of new techniques b) Production of new goods
c) Search of new market d) All of these
- 12) _____ is a feature of perfect competition.
a) Price discrimination b) Homogenous product
c) Product differentiation d) None of these
- 13) The law of Returns to scale assumes _____ situation.
a) Long run b) Short run c) Very short run d) All
- 14) Modern Theory of Rent is introduced by
a) Dr. Marshall b) Prof. Benham
c) Mrs. John Robinson d) All of these
2. Write short answer :
- a) Features of monopoly market. 7
- b) Innovation theory of profit. 7
3. Write short notes :
- a) “Quasi rent” 7
- b) Production function. 7
4. Answer **any one** of the following : 14
- a) Explain the liquidity preference theory of interest.
- b) Explain the price determination in monopoly.
5. Answer **any one** of the following : 14
- a) State the features of perfect competition.
- b) Explain the law of variable proportion.

Seat
No.

**B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
MARATHI (Compulsory)**

सृजनरंग

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार म्हणून कोणास ओळखले जाते ?
अ) यशवंतराव चव्हाण ब) शिवाजीराव चव्हाण
क) शंकराव चव्हाण ड) पृथ्वीराज चव्हाण
- २) यशवंतराव चव्हाण यांच्या मते निराशेचेक्षण जीवनाला काय देतात ?
अ) ज्ञान ब) शक्ती क) भक्ती ड) मुक्ती
- ३) 'अक्षराचं बेट' या पाठाचे लेखक कोण आहेत ?
अ) गंगाधर गाडगीळ ब) कृष्णात खोत
क) अप्पासाहेब खोत ड) चंद्रकुमार नलगे
- ४) वालचंद सोलापूरचे कोणते वर्तमानपत्र नियमितपणे वाचत ?
अ) संचार ब) समाचार क) केसरी ड) सकाळ
- ५) अरविंद ताटके यांच्या मते 'वालचंद हिराचंद' ही एक व्यक्ती नसून काय आहे ?
अ) शक्ती ब) संस्था क) विचार ड) चळवळ
- ६) विविध तऱ्हेच्या दुर्मिळ वस्तुंचा संग्रह करण्याचा नाद कोणाला होता ?
अ) वालचंद ब) शाहू महाराज
क) छत्रपती शिवाजी महाराज ड) यशवंतराव चव्हाण
- ७) 'प्रकाशवाटा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) बाबा आमटे ब) प्रकाश आमटे क) मंदाकिणी आमटे ड) यापैकी नाही

- ८) 'कीर्तनाच्या सुरवे' ह्या अभंग कोणाचा आहे ?
 अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत तुकाराम क) संत नामदेव ड) संत एकनाथ
- ९) 'जे का रंजले गांजले' हा अभंग कोणाचा आहे ?
 अ) संत तुकाराम ब) संत ज्ञानेश्वर क) संत चोखामेळा ड) संत रामदास
- १०) 'औदुंबर' कविता कोणाची आहे ?
 अ) त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे ब) अरुण कोल्हटकर
 क) संजीवनी रामचंद्र मराठे ड) मंगेश पाडगावकर
- ११) मराठीत 'धवळे' कोणी रचले ?
 अ) म्हदंबा ब) जनाबाई क) बहिणाबाई ड) कान्होपात्रा
- १२) 'क्रिस्त-पुराण' कोणी रचले ?
 अ) फादर स्टीफन्स ब) येशूख्रिस्त क) गुरुगोविंदसिंह ड) यापैकी नाही
- १३) 'ऊंची' कविता कोणाची आहे ?
 अ) दत्ता हलसगीकर ब) बालकवी
 क) मंगेश पाडगावकर ड) ज्योति लांजेवार
- १४) 'अजून वादळ उठले नाही' या कवितेत कोणाचे दुःख व्यक्त झाले आहे ?
 अ) कामगार ब) शेतकरी क) दलित ड) अदिवाशी

२. दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे द्या. (कोणतेही ७) :

१४

- १) कोणत्या गुणामुळे छत्रपती शिवाजी महाराजांची अजरामर ठरले ?
- २) यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रसिद्ध ग्रंथांची नावे सांगा.
- ३) चंद्रकुमार नलगे यांच्या ललित लेखसंग्रहांची नावे सांगा.
- ४) वालंच हिराचंद यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे दोन पैलू सांगा.
- ५) संत तुकारामांच्या अभंग रचनेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) दूरदर्शनासाठी बातमी लिहिताना कोणती काळजी घ्यावी.
- ७) शुद्धलेखनाचे दोन नियम सांगा.
- ८) प्रभावी वक्तृत्वासाठी आवश्यक गोष्टी कोणत्या ?

३. अ) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा : ८
- १) 'ज्ञानाचा महिमा' या कवितेचा आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.
 - २) कीर्तनाच्या सुरवे काय लाभते ते स्पष्ट करा.
 - ३) 'प्राण्यांचे गोकुळ' मध्ये कोणत्या प्राण्यांची माहिती आली आहे ?
- ब) पुढीलपैकी दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा. ६
- १) 'अरे, असे दबून कसे चालेल ? मला यातूनही काही शिकायला मिळाले' ?
 - २) 'तुका म्हणे सांगूं किती ! तोचि भगवंताची मूर्ती॥६॥
 - ३) 'ज्ञानसाधना हा ! मार्ग सुटकेचा। नाहीतरी त्रासाचे ! जीवित हे॥
४. छत्रपती शिवाजी महाराज आपल्या रचतेच्या कल्याणाची कशी काळजी घेत ते सांगा. १४
- किंवा**
- जे. बी. शिंदे यांनी ज्ञानांचे महत्व कसे स्पष्ट केले आहे.
५. 'अजून वादळ उठले नाही' मध्ये दलित स्त्रीचे दुःख कसे व्यक्त होते ते स्पष्ट करा. १४
-

Seat
No.

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
HINDI-Comp.
Sahityadhara aur Vyavharik Hindi

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- सूचना :** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

बहुविकल्पीय प्रश्न (14 में से 14) :

14

- निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।
 - 'रामवृक्ष बेनीपुरी' का जन्म _____ गाँव में हुआ ।
(बेलापुर, बिकानेर, बदलापुर, बेनीपुर)
 - 'मलबे का मालिक' कहानी सन् _____ में प्रकाशित हुयी ।
(1950, 1957, 1958, 1961)
 - महादेवीजी को _____ काव्य संग्रह पर ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला ।
(यामा, नीहार, रश्मि, दीपशिखा)
 - 'बलदेव सिंह' यह गद्य की _____ विधा है ।
(रेखाचित्र, कहानी, जीवनी, संस्मरण)
 - _____ फिल्म लिखनेवाले शरद जोशी हैं ।
(जीप पर सवार झलियाँ, प्याले में तूफान, गोधूलि, दाने अनार के)
 - _____ माँ-बाप बच्चों की पसन्द को सर्वोपरि मानते हैं ।
(अच्छे, बुरे, काले, दूसरों के)
 - रहीम _____ के नवरत्नों में से एक थे ।
(औरंगजेब, अकबर, हुमायूँ, शाहजहाँ)

- 8) मोबाईल पर उस लडकी की _____ ।
(सुबह, शाम, रात, प्रभात)
- 9) घूमते _____ के बीच कैसी लगती है ये लडकियाँ ।
(कुत्तों, सुअरों, जानवरों, भैसों)
- 10) बहन कविता के कवि _____ है ।
(राजेश जोशी, ममता कालिया, कुमार अम्बुज, भगवतरावत)
- 11) हिन्दी में कारकों की संख्या _____ है ।
(7, 8, 9, 10)
- 12) प्रेषक _____ को कहते है ।
(भेजनेवाले, पानेवाले, पढ़नेवाले, लिखनेवाले)
- 13) हिंदी में _____ कारक के दो रूप हैं ।
(संबंध, करण, कर्ता, संप्रदान)
- 14) कर्म कारक में _____ प्रत्यय लगता है ।
(ने, को, से, में)

2. निम्नलिखित में से किन्ही सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए :

14

- 1) कर्ता कारक की परिभाषा लिखकर विभक्ति चिन्हों का वाक्य में प्रयोग कीजिए ।
- 2) सरकारी पत्र किसे कहते है ?
- 3) हिंदी के कारकों के नाम लिखिए ।
- 4) स्वनिर्देश किसे कहते है ?
- 5) से विभक्ति किन-किन कारकों में आती है ?
- 6) विभक्ति किसे कहते है ?
- 7) सूचनादायी पत्र किसे कहते है ?
- 8) करण कारक की व्याख्या लिखिए ।

3. अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्ही दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्य कीजिए : 8
- 1) “कहि रहीम संपति सगे, बनत बहुत रीत ।
विपत्ति कसौटी जे कसे, तेई सांचे मीत ॥”
 - 2) “आचार संहिता विस्तृत और व्यापक है ।
इसका एक-एक पृष्ठ चीख रहा है ।
माँ-बाप की भूमिका में आप निरे अहमक है ।”
 - 3) “झील के बीच पेड़ पर बैठे हैं ।
कुछ नहीं कर रहे
सुस्ता रहे हैं ।”
- आ) निम्नलिखित में से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : 6
- 1) रहीम का कोई एक दोहा लिखिए ।
 - 2) “कचरा बीतनेवाली लडकी” का संक्षिप्त चित्रण कीजिए ।
 - 3) बहन कविता के माध्यम से भाई के लिए बहन की उपयोगिता बताईए ।
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : 14
- लेखक अपनी भूतपूर्व प्रेमिकाओं को क्यों खत लिखता है ?
- अथवा**
- मोबाईल पर उस लडकी की सुबह कविता में कवि ने कौन सी चिन्ता व्यक्त की है ?
5. ‘बलदेव सिंह’ की स्वभावगत विशेषताएँ लिखिए । 14
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
PRINCIPLES OF MARKETING**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **14**
- 1) Regular and continuous supply of goods and services is possible because of efficient system of
a) Promotion b) Distribution c) Advertising d) Salesmanship
 - 2) The term _____ is generally used with reference to the steps taken externally apart from general advertising for raising the existing level of sales to higher levels.
a) Sales promotion b) Salesmanship
c) Advertising d) Market research
 - 3) Fashions is _____ factor affecting on buying behaviour of the buyer.
a) Psychological b) Cultural
c) Non-economical d) Economical
 - 4) All disputes of compensation amounting to less than Rs. 20 lakhs are settled at
a) National commission b) State commission
c) District forum d) International commission
 - 5) _____ is observed as “World’s Consumer Day”.
a) 16 March b) 15 March c) 15 April d) 16 April
 - 6) In _____ channel of distribution manufacturer take help of middlemen to distribute goods and services.
a) Direct b) Vertical c) Parallel d) Indirect
 - 7) _____ is an art of persuading the consumers to buy goods and services.
a) Sales promotion b) Leadership
c) Control d) Salesmanship
 - 8) _____ is the process where by individual decide what, when, how and from whom to purchase goods and services.
a) Consumer behaviour b) Salesmanship
c) Market research d) Leadership

- 9) _____ is the systematic attempt to get information useful in solving marketing problems.
- a) Production research b) Sales research
c) Consumer research d) Marketing research
- 10) _____ is an end user of a product and services.
- a) Consumer b) Customer c) Buyer d) Mediator
- 11) Promotion opportunity to salesman is a _____ means of motivation.
- a) Financial b) Non-financial c) Compulsory d) Direct
- 12) In India 'Consumer Protection Act' was passed in the year
- a) 1985 b) 1986 c) 1991 d) 1975
- 13) Good Health is a _____ quality of successful salesman.
- a) Physical b) Ethical c) Social d) None of these
- 14) _____ is the first step of marketing research.
- a) Collection of information b) Setting up of objectives
c) Follow-up d) None of these
2. Write short answer.
- 1) State the functions of salesman. 7
- 2) State the various non-financial methods of stimulating salesman. 7
3. Write short note.
- 1) Explain the importance of marketing research. 7
- 2) State the types of distribution channels. 7
4. Answer **any one** of the following. 14
- 1) Define the term 'Marketing Research'. Explain in brief the steps involved in process of marketing research.
- OR
- 2) What is 'Consumer Behaviour' ? State the various factors affecting consumer behaviour.
5. Answer **any one** of the following. 14
- 1) Explain the grievance redressal machinery under the 'Consumer Protection Act'.
- OR
- 2) Define the term 'Distribution Channel'. State the factors affecting choice of distribution channels.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१४

- १) कार्यक्षम _____ व्यवस्थेमुळे वस्तू व सेवांचा नियमित व सतत पुरवठा करणे शक्य होते.
अ) वृद्धी ब) वितरण क) जाहीरात ड) विक्रयकला
- २) विक्रीची सध्याची पातळी वर वाढविण्यासाठी सामान्य जाहीराती व्यतिरिक्त बाह्य उपाय योजणे या संदर्भात _____ ही संज्ञा वापरली जाते.
अ) विक्रयवृद्धी ब) विक्रयकला क) जाहीरात ड) विपणी संशोधन
- ३) फॅशनस हा खरेदीदाराच्या खरेदी वर्तणूकीवर परिणाम करणारा _____ घटक होय.
अ) मानसशास्त्रीय ब) सांस्कृतिक क) आर्थिकेत्तर ड) आर्थिक
- ४) रू. 20 लाखपेक्षा कमी रकमेच्या नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.
अ) राष्ट्रीय आयोग ब) राज्य आयोग क) जिल्हा न्यायमंच ड) आंतरराष्ट्रीय आयोग
- ५) _____ हा दिवस 'जागतिक ग्राहक दिन' म्हणून ओळखला जातो.
अ) १६ मार्च ब) १५ मार्च क) १५ एप्रिल ड) १६ एप्रिल
- ६) _____ वितरण पद्धतीमध्ये उत्पादक वस्तू व सेवांचे वितरण करण्यासाठी मध्यस्थांची मदत घेतो.
अ) प्रत्यक्ष ब) उभ्या क) समांतर ड) अप्रत्यक्ष
- ७) ग्राहकांना वस्तू व सेवांची खरेदी करण्यास प्रवृत्त करणारी कला म्हणजे _____ होय.
अ) विक्रयवृद्धी ब) नेतृत्व क) नियंत्रण ड) विक्रयकला
- ८) _____ ही एक अशी प्रक्रिया आहे की जिच्या माध्यमातून व्यक्ति कोणती वस्तू, केव्हा, कशी व कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.
अ) उपभोक्त्याची वर्तणूक ब) विक्रयकला
क) बाजारपेठ संशोधन ड) नेतृत्व
- ९) विपणन समस्या सोडविण्यासाठी आवश्यक माहितीच्या प्राप्तीसाठी केलेले पद्धतशीर प्रयत्न म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन संशोधन ब) विक्री संशोधन
क) ग्राहक संशोधन ड) विपणन संशोधन

- १०) वस्तू व सेवांचा अंतिम वापरकर्ता म्हणजे _____ होय.
 अ) उपभोक्ता ब) ग्राहक क) खरेदीदार ड) मध्यस्थ
- ११) विक्रेत्यांना बढतीची संधी हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.
 अ) आर्थिक ब) आर्थिकेत्तर क) अनिवार्य ड) प्रत्यक्ष
- १२) भारतात ग्राहक संरक्षण कायदा _____ मध्ये संमत झाला.
 अ) १९८५ ब) १९८६ क) १९९१ ड) १९७५
- १३) विक्रेत्याचे उत्तम आरोग्य हे _____ गुण आहे.
 अ) शारीरिक ब) नैतिक क) सामाजिक ड) यापैकी कोणतेही नाही
- १४) _____ हे विपणन संशोधनाचा पहिला टप्पा आहे.
 अ) माहितीचे संकलन ब) उद्दिष्ट निश्चिती
 क) पाठपुरावा ड) यापैकी कोणतेही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- १) विक्रेत्याची कार्ये सांगा. ७
- २) विक्रेत्यांना कार्यप्रवृत्त करणारी आर्थिकेत्तर प्रलोभने सांगा. ७

३. टिपा लिहा.

- १) विपणन संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा. ७
- २) वितरण मार्गाचे प्रकार सांगा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

- १) विपणन संशोधन या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधनाच्या अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

- २) उपभोक्त्याची वर्तणूक म्हणजे काय ? उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

- १) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा.

किंवा

- २) वितरण मार्ग या संज्ञेची व्याख्या द्या. वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS MATHEMATICS**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **Graph paper will be supplied on request.**
2) **Use of calculator is allowed.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **All questions are compulsory.**
5) **Assume suitable data, if necessary.**

1. Select the most suitable answer for the following :

14

1) $\int_0^2 3x^2 dx =$ _____

- a) 4 b) 8 c) 12 d) 0

2) $\lim_{x \rightarrow 5} \left[\frac{7x - 11}{x^2} \right] =$ _____

- a)
- $\frac{4}{5}$
- b)
- $\frac{24}{25}$
- c)
- $\frac{41}{51}$
- d)
- $\frac{8}{10}$

3) $\frac{d}{dx}(x^7) =$ _____

- a)
- $7x^6$
- b)
- $\frac{7}{x^6}$
- c)
- x^7
- d) None of these

4) If x increases, then y also increases then it is called as _____

- a) Neither increasing nor decreasing function
-
- b) Decreasing function
-
- c) Increasing function
-
- d) None of these

5) If $y = \frac{5^x}{\log 5}$ then $\frac{dy}{dx} =$ _____

- a) $\frac{1}{\log 5}$ b) $5^x \log 5$ c) $x^{\log 5}$ d) 5^x

6) If $y = 3x^2$, then $\frac{d^2y}{dx^2} =$ _____

- a) $6x$ b) 6 c) $\frac{6}{x^2}$ d) x^3

7) Fixed cost + Variable cost = _____

- a) Marginal cost b) Profit
c) Total cost d) Revenue function

8) If $f(x) = 9x^3 - 7x^2$ then $f(0) =$ _____

- a) 2 b) 0 c) 9 d) 7

9) If $\frac{dy}{dx} = 0$ at $x = a$ and $\frac{d^2y}{dx^2} > 0$ at $x = 0$, we say that y has _____

- a) minima b) maxima c) constant d) None of these

10) Using first principles, we find $\lim_{h \rightarrow 0} \left[\frac{f(x+h) - f(x)}{h} \right] =$ _____

- a) $f'(x)$ b) $\frac{x}{h}$ c) $\frac{h}{x}$ d) $\int f(x) dx$

11) If $y = uv$ then $\frac{dy}{dx} =$ _____

- a) $v \frac{du}{dx} + u \frac{dv}{dx}$ b) $v \frac{du}{dx} - u \frac{dv}{dx}$
c) $v \frac{du}{dx} \times u \frac{dv}{dx}$ d) $\frac{v \frac{du}{dx} - u \frac{dv}{dx}}{v^2}$

12) $\int \frac{21}{x} dx = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) $21 x^2$ b) $\log x$ c) $21 \log x$ d) $\frac{-21}{x^2}$

13) If $f(x) = 4x + 9, -4 \leq x \leq 0$ then $f(5) = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) 29 b) -11 c) 4 d) Not defined

14) $\frac{d}{dx} [\text{Total Cost}] = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) Marginal cost b) Marginal revenue
c) Profit d) Revenue

2. a) If $f(x) = 3x^2 - 5x + 7$ then find $f(-4), f(-1), f(0), f(2), f(15), f(-x), f\left(\frac{1}{x}\right)$. 7

b) Evaluate :

i) $\lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{5x^3 - x^2 + 6x}{7x^2 - 5x} \right]$

ii) $\lim_{x \rightarrow 2} \left[\frac{\sqrt{x} - \sqrt{2}}{x - 2} \right]$. 7

3. a) If $f(x) = 3x + 4$ find $f'(x)$, using first principles. 7

b) Draw a graph of a function $y = 3x + 17, x = -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3$. 7

4. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

A) i) If u and v are functions of x , then prove that

$$\frac{d}{dx}[u - v] = \frac{du}{dx} - \frac{dv}{dx}$$

Hence differentiate $y = 5x^2 - e^x$. 10

ii) Evaluate $\int \frac{dx}{x^2 + 2x - 5}$. 4

- B) i) If the total cost function is given by $C = 5 + 2x + 4x^2$, where x is the quantity of goods produced,

Find :

a) Marginal cost.

b) Average cost.

4

- ii) The demand and supply functions for a commodity are respectively given by $p = 20 - 3x$ and $p = 2x$. Find the consumer's surplus and producer's surplus at the point of equilibrium.

10

5. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

- A) i) Find $\frac{dy}{dx}$ if

a) $y = x \log x$

b) $y = x^3 + 5x^2 + 11x - 7$.

7

ii) Find :

a) $\int \left[7^x + \frac{5}{x} + 11e^x \right] dx$

b) $\int_0^2 xe^{x^2} dx$.

7

- B) i) If $y = \left(x + \sqrt{x^2 + 1} \right)^2$ show that $(x^2 + 1) \frac{d^2y}{dx^2} + x \frac{dy}{dx} - 4y = 0$.

10

ii) $\int \frac{5x^2 + 1}{(x-1)(x-2)} dx$.

4

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2016
INSURANCE**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : 14
- 1) In Fire Insurance, when a particular property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as
 - a) Principle of Insurable Interest
 - b) Principle of Co-operation
 - c) Principle of Utmost Faith
 - d) Principle of Contribution
 - 2) A person insured his goods worth Rs. 30,000/-, for Rs. 10,000/- against the fire, his actual loss by fire is Rs. 15,000/- assuming that there is average clause his claim is
 - a) Rs. 5,000/-
 - b) Rs. 9,000/-
 - c) Rs. 7,500/-
 - d) Rs.6,000/-
 - 3) _____ is the oldest type of insurance in the history of insurance business.
 - a) Fire insurance
 - b) Accident insurance
 - c) Marine insurance
 - d) Life insurance
 - 4) The first step in taking Fire Insurance Policy is
 - a) Payment of insurance premium
 - b) Survey of property
 - c) Selection of insurance company
 - d) To fill proposal form
 - 5) All _____ insurance contracts are Contract of Indemnity.
 - a) Life
 - b) Fire
 - c) Life and Fire
 - d) None of the above
 - 6) General Insurance Corporation of India is established on
 - a) 1st January 1953
 - b) 1st January 1963
 - c) 1st January 1973
 - d) 1st January 1983

5. Answer **any one** of the following :

14

- a) Explain in detail the different types of Fire Insurance Policy.
- b) Explain the nature and cover given under Personal Accident and Sickness Insurance.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१४

- १) अग्निविम्यामध्ये एका विशिष्ट मालमत्तेचा दोन किंवा अधिक विमा कंपन्याकडे समान प्रकारच्या धोक्यासाठी विमा उतरवल्यास त्यास _____ म्हणतात.
 - अ) विमेय हित तत्व
 - ब) सहकाराचे तत्व
 - क) परमोच्च विश्वासाचे तत्व
 - ड) वर्गणीचे तत्व
- २) एका व्यक्तीने रु. ३०,००० किमतीच्या मालाचा रु. १०,००० चा अग्नि विमा काढला, परंतु प्रत्यक्ष आगीने रु. १५,००० किमतीचा माल नष्ट झाल्यास त्या विमापत्रामध्ये सरासरी तत्वाचा समावेश असेल तर त्याला नुकसान भरपाईची रक्कम _____ मिळेल.
 - अ) रु. ५,०००
 - ब) रु. ९,०००
 - क) रु. ७,५००
 - ड) रु. ६,०००
- ३) _____ हा विमा व्यवसायाच्या इतिहासातील सर्वांत जुना विमा आहे.
 - अ) अग्नि विमा
 - ब) अपघात विमा
 - क) सागरी विमा
 - ड) जीवन विमा
- ४) अग्नि विमापत्र उतरवण्यामध्ये _____ ही पहिली अवस्था होय.
 - अ) विमा हप्ता भरणे
 - ब) मालमत्तेचे सर्वेक्षण करणे
 - क) विमा कंपनीची निवड करणे
 - ड) प्रस्ताव अर्ज भरणे
- ५) सर्व _____ विमा करार हे नुकसान भरपाईचे करार असतात.
 - अ) जीवन
 - ब) अग्नि
 - क) जीवन आणि अग्नि
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ६) भारतीय सर्व साधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ या दिवशी झाली.
 - अ) १ जानेवारी १९५३
 - ब) १ जानेवारी १९६३
 - क) १ जानेवारी १९७३
 - ड) १ जानेवारी १९८३
- ७) अग्निविम्याद्वारे _____ मुळे होणाऱ्या नुकसानीची भरपाई दिली जाते.
 - अ) अपघाती आग
 - ब) उत्पादक आग
 - क) रासायनिक प्रक्रिया
 - ड) ज्वालामुखी

- ८) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना _____ मध्ये झाली.
 अ) १९५६ ब) १९५० क) १९४७ ड) १९६०
- ९) पुनर्स्थापना मूल्य विमापत्र _____ विमापत्रामध्ये आढळते.
 अ) आयुर्विमा ब) अग्नि क) सागरी ड) मोटार
- १०) विशिष्ट जलप्रवासासाठी एका बंदरापासून दुसऱ्या बंदरापर्यंत काढलेला सागरी विमापत्र _____ या नावाने ओळखला जातो.
 अ) व्यापक विमापत्र ब) प्रवासी विमापत्र
 क) मिश्र विमापत्र ड) बहुमूल्य विमापत्र
- ११) मोटार वाहन कायदा १९३९ नुसार प्रत्येक वाहन मालकास _____ विमा घेणे सक्तीचे आहे.
 अ) वाहनाचा ब) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा
 क) मालाचा ड) उपसाधनांचा
- १२) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्त्वाचा प्रकार समजला जातो.
 अ) सागरी ब) अग्नि क) मुदती ड) अपघात
- १३) सागरी विम्यामध्ये मुदती विमापत्र _____ साठी अधिक उपयुक्त आहे.
 अ) गुदाम ब) जहाज क) अपघात ड) अग्नि
- १४) सागरी विमा कायदा _____ मध्ये संमत करण्यात आला.
 अ) १९३८ ब) १९६३ क) १९७३ ड) १९८१
२. टीपा लिहा : १४
 अ) सागरी विम्याचे महत्त्व
 ब) पशुधन विमा
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) मोटार विम्याचे प्रकार सांगा.
 ब) सागरी विम्याची मूलतत्वे स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
 अ) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची कामगिरी आणि भूमिका स्पष्ट करा.
 ब) अग्निविमा म्हणजे काय ? अग्नि विमापत्र घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
 अ) अग्नि विम्यापत्राचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) वैयक्तिक अपघात व आजारपणाच्या विम्याचे स्वरूप आणि दिले जाणारे संरक्षण स्पष्ट करा.

- 9) Tajmahal tourist place is located in _____ Indian city.
a) Agra b) Varanashi c) Mumbai d) Kolkatta
- 10) _____ is an important factor of tourism.
a) Tourism b) Tourist c) Government d) Soil
- 11) Manali tourist place is located _____ state of India.
a) H. P. b) M. P. c) A. P. d) U. P.
- 12) Trade is mainly divided in to _____ types.
a) one b) two c) three d) four
- 13) OPEC is established in the year of
a) 1960 b) 1961 c) 1962 d) 1963
- 14) The head office of UNCTAD is located in two place of world
a) Mumbai-Delhi b) Kairo-Cape
c) Geneva-Kairo d) Geneva-New York
2. Write a short answer. 14
A) Wheat production in India.
B) Agra tourist place.
3. Write a short answer. 14
A) GATT
B) Types of trade.
4. Give an account of Railway transportation in India. 14
OR
Explain the nature and scope of Commercial Geography.
5. State the objectives of OPEC and UNCTAD. 14
OR
Explain the different types of agriculture.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

4) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

14

1) विपणन भूगोल ही _____ भूगोलाची एक नवीन शाखा आहे.

अ) प्राकृतिक ब) मानवी क) व्यापारी ड) सागरी

2) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप _____ आहे.

अ) परिवर्तनशील ब) सक्रिय क) स्थिर ड) स्थायी

3) शेती हा _____ श्रेणीचा व्यवसाय आहे.

अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ

4) ऊस उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक लागतो.

अ) जावा ब) क्युबा क) इटली ड) भारत

5) जगात गव्हाच्या _____ जाती उपलब्ध आहे.

अ) 700 ब) 650 क) 600 ड) 550

6) भारतातील पहिला लोहमार्ग मुंबई-ठाणे _____ साली सुरू झाला.

अ) 1851 ब) 1852 क) 1853 ड) 1854

7) सर्वात स्वस्त वाहतुक _____ ही आहे.

अ) हवाई ब) जल क) रस्ते ड) रेल्वे

8) डमडम हे विमानतळ भारतातील _____ या राज्यात आहे.

अ) महाराष्ट्र ब) बीहार क) राजस्थान ड) कोलकत्ता

9) ताजमहल पर्यटन स्थळ भारतातील _____ या शहरात आहे.

अ) आग्रा ब) वारानशी क) मुंबई ड) कोलकत्ता

- 10) _____ हा पर्यटन व्यवसायाचा महत्वाचा घटक आहे.
 अ) पर्यटन ब) पर्यटक क) सरकार ड) जमिन
- 11) मनाली हे थंड हवेचे ठिकाण _____ या भारतातील राज्यात वसलेले आहे.
 अ) H. P. ब) M. P. क) A. P. ड) U. P.
- 12) व्यापाराचे मुख्य _____ प्रकार पडतात.
 अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- 13) OPEC या व्यापारी संघटनेची स्थापना _____ साली झाली.
 अ) 1960 ब) 1961 क) 1962 ड) 1963
- 14) UNCTAD या संघटनेचे मुख्य कार्यालय _____ या दोन ठिकाणी आहे.
 अ) मुंबई-दिल्ली ब) कैरो-केप
 क) जिनिव्हा कैरो ड) जिनिव्हा-न्यु यॉर्क

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. 14
 A) भारतातील गव्हाचे उत्पादन
 B) आग्रा पर्यटन स्थळ
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. 14
 A) गॅट (GATT)
 B) व्यापाराचे प्रकार स्पष्ट करा.
4. भारतातील रेल्वे वहातुकीचा वृत्तांत द्या. 14

किंवा

व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

5. OPEC आणि UNCTAD या व्यापारी संघटनेचे उद्दीष्टे स्पष्ट करा. 14

किंवा

शेतीच्या प्रकाराची सविस्तर माहिती द्या.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2016
(CGPA)
ENGLISH (Compulsory)
(Staying Ahead)**

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours

Max. Marks : 70

1. Complete the following statements by choosing correct alternative 14
- 1) Johnsy believed she would die when _____
 - a) Sue completed her sketch for the newspaper
 - b) She had painted the Bay of Naples
 - c) Behrman completed his masterpiece
 - d) The last leaf on the ivy vine next to her window fell
 - 2) The disease by which Johnsy suffered was _____
 - a) Pneumonia
 - b) AIDS
 - c) Cholera
 - d) Influenza
 - 3) On hearing of Gandhi being assaulted in the train, the Indians in Standerton _____
 - a) Laughed at him
 - b) Planned a counter-attack
 - c) Filed a police complaint against Gandhi's attacker
 - d) Consoled him and narrated similar experiences of their own
 - 4) Gandhiji was not seated inside the coach because _____
 - a) He did not possess a valid ticket
 - b) The other passengers objected to his presence
 - c) He was not well-dressed
 - d) He was regarded as a coolie

2. Answer the following questions in **two** or **three** sentences each (**any seven**) : **14**

- 1) Describe the multiple instances of racism Gandhi encountered on his journey.
- 2) Write a character analysis of Joanna.
- 3) What happened when Gandhi refused to sit on the footboard ?
- 4) How does Darwin define 'Struggle for existence' ?
- 5) What effects does the introduction of a new species have on existing species in an environment ?
- 6) What forms does racial discrimination take in contemporary Indian society ?
- 7) Examine how Joanna, Sue and Behrman view death.
- 8) What factor does Darwin deem most important in determining the numbers of species and why ?

3. A) Answer the following questions in about **50** words **each** (**Any two**) : **8**

- 1) Examine the bird's song as a mode of protest.
- 2) What is the Poet's message in 'If' ? Do you agree with it ?
- 3) According to Rudyard Kipling, what are some of the challenges that a person will have to face in life ?

B) Attempt **any two** of the following : **6**

- 1) You are Miss Kirti Oberoi, Manager of Axis Bank, Solapur. You are out of station for a week. Draft a temporary voice mail message.
- 2) Write the draft of a teleconference among the regional managers of Bank of India on Jan-Dhan Yojana.
- 3) You are the sales manager of Delta Corporation, Mumbai. Write a draft of a teleconference about the initiatives taken for profit of the new branch, opening in Pune.

4. A) Mrs. Sneha Roy's car was involved in an accident; write a letter to New India Insurance Pvt. Ltd., Kochi, claiming insurance for damage to the vehicle. Give an estimate of how much the repair would cost and also ask for claim form for you to fill and return. **14**

OR

- B) You are the Librarian of Modern College, Mumbai. Write to Mr. Pritam Shah, M/s. Navneet Book House, Nariman Point, Mumbai, placing an order for 200 copies of Business Economics and 250 copies of Business Communication textbook.
5. Write a review of the new shopping mall in your town which you have visited recently. **14**
-

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (C.G.P.A.) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS – II**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Multiple choice questions :

14

- 1) Micro and Macro Economics these concepts are firstly used by
a) Ragner Fish b) Adam Smith c) Malthus d) None of these
- 2) National Income measured by _____ Methods.
a) Income b) Production c) Expenditure d) All above
- 3) According to Say's Law of Market total supply is equal to total
a) Production b) Demand c) Expenditure d) None of these
- 4) According to Fisher's Transaction approach value of money is depends upon
a) Value of Demand b) Value of production
c) Supply of Money d) None of these
- 5) _____ are the causes of inflation.
a) Deficit finance b) Increase in money supply
c) Increase in population d) All above
- 6) National Income refers to _____ value of goods and services produced in the country.
a) Money b) Social c) Export d) Import
- 7) Level of Employment in a country depends upon
a) Unemployment b) Effective demand
c) Effective supply d) None of these
- 8) Marginal Propensity to Consume (M.P.C.) = $\frac{\Delta C}{?}$
a) Y b) D c) ΔY d) ΔD

मराठी रूपांतर

सूचना: १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) सूक्ष्म व समग्र अर्थशास्त्र ही संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी वापरली.
अ) रॅग्र फिश ब) अँडम स्मिथ क) माल्थस ड) यापैकी नाही
- २) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे मापन _____ पद्धतीने केले जाते.
अ) उत्पन्न ब) उत्पादन क) खर्च ड) वरील सर्व
- ३) 'से' च्या बाजारपेठे विषयक सिद्धांतानुसार एकूण पुरवठा हा एकूण _____ बरोबर असतो.
अ) उत्पादन ब) मागणी क) खर्च ड) यापैकी नाही
- ४) फिशरच्या व्यवहार दृष्टी कोनानुसार पैशाचे मूल्य _____ वर अवलंबून असते.
अ) मागणीचे मूल्य ब) उत्पादन मूल्य क) पैशाच्या पुरवठ्या ड) यापैकी नाही
- ५) _____ ही चलन वाढीची कारणे आहेत.
अ) तुरीचा अर्थभरणा ब) पैशाच्या पुरवठ्यातील वाढ
क) लोकसंख्या वाढ ड) वरीलपैकी सर्व
- ६) राष्ट्रीय उत्पन्न हे देशातील उत्पादित वस्तु व सेवांचे _____ मूल्य असते.
अ) पैशातील ब) सामाजिक क) निर्यात ड) आयात
- ७) देशातील रोजगार पातळी ही _____ वर अवलंबून असते.
अ) बेरोजगार ब) प्रभावी मागणी क) प्रभावी पुरवठा ड) यापैकी नाही
- ८) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती (सि.उ.प्र.) = $\frac{\Delta C}{?}$
अ) Y ब) D क) ΔY ड) ΔD
- ९) रोख शिल्लक दृष्टिकोनात पैशाच्या _____ कार्याला महत्व दिले आहे.
अ) मापनाच्या ब) मूल्य संग्रहाच्या
क) विनिमय माध्यमाच्या ड) यापैकी नाही

- १०) साधा निर्देशांक तयार करताना मूळवर्षातील वस्तूची किंमत _____ असते.
 अ) १० ब) २० क) १०० ड) यापैकी नाही
- ११) देशातील सर्वसाधारण किंमत पातळी हा _____ अर्थशास्त्राचा अभ्यास आहे.
 अ) समग्र ब) सूक्ष्म क) ऋण ड) यापैकी नाही
- १२) व्ययशक्य उत्पन्न = वैयक्तिक उत्पन्न - (?)
 अ) दरडोई उत्पन्न ब) व्यक्तीगत कर क) उत्पादन ड) यापैकी नाही
- १३) _____ यांनी सर्वप्रथम गुणकांची संकल्पना वापरली.
 अ) पिगू ब) केन्स क) आर.एफ् कन्ह ड) यापैकी नाही
- १४) रोख शिल्लक दृष्टीकोन _____ कालावधीत उपयुक्त ठरतो.
 अ) दीर्घ ब) अल्प क) मध्यम ड) यापैकी नाही

२. टिपा लिहा :

- १) राष्ट्रीय उत्पन्न आकडेवारीचे महत्व. ७
 २) समग्र अर्थशास्त्राचे महत्व. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- १) 'से' च्या बाजारपेठे विषयक सिद्धांताचे परीक्षण करा. ७
 २) निर्देशांकाचे महत्व विषद करा. ७

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- १) चलन वाढीची कारणे व परिणाम विषद करा. १४
 २) उपभोग फल निश्चित करणारे घटक स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- १) समग्र अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप व व्याप्ती सांगा. १४
 २) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या पद्धती सांगून मापनातील अडचणी सांगा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) (CGPA) Examination, 2016
CORPORATE ACCOUNTING

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Use of calculator is allowed.*

1. Choose the correct alternative : 14
- 1) Discount on issue of shares is a _____ loss.
A) Revenue B) Capital C) Both D) None of these
 - 2) Income tax deducted at source is shown in the schedule of
A) Fixed Assets B) Current Liability
C) Current Assets D) Loan Fund
 - 3) Expenses related to _____ factor are apportioned in the period ratio.
A) Time Ratio B) Sales Ratio C) Specific D) None of these
 - 4) Under vertical form of balance sheet details of Reserves and surplus are given in Schedule No.
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4
 - 5) A new company can not issue equity shares at
A) Premium B) Par C) Discount D) Forfeiture
 - 6) Accounting Standard-10 is related to
A) Depreciation Accounting B) Disclosure of Accounting policy
C) Inventories valuation D) Fixed Assets
 - 7) Money paid in application at calls is known as
A) Calls in advance B) Calls in arrears
C) Calls on premium D) Forfeited calls

P.T.O.

8) _____ is the part of the issued capital which is taken up or purchased by the public and ventures.

- A) Registered Capital B) Subscribed Capital
C) Reserve Capital D) Nominal Capital

9) The expenses which are required to be incurred at the commencement of a company are

- A) Preliminary Expenses B) Sundry Expenses
C) Operating Expenses D) Non operating Expenses

10) _____ is divided in sales ratio.

- A) Rates and taxes B) Salaries and wages
C) Depreciation D) Discount Allowed

11) Expenses which are paid in advance is known as

- A) Outstanding B) Pre-paid C) Revenue D) Capital

12) _____ are the preference shares which are redeemed during the life time of the company.

- A) Redeemable preference shares B) Cumulative preference shares
C) Irredeemable preference shares D) Participating preference shares

13) Profit prior to incorporation used for

- A) Write off goodwill
B) Transfer to Capital Reserve
C) Write off assets which are overvalued
D) All the above

14) When application are received for shares more than the shares which are issued these shares are allotted on _____ basis.

- A) Pro-rata B) Equal
C) Proportion basis D) Equal and pro-rata

2. Write short note on :

14

- A) Accounting Standard – 1.
B) Forfeiture of shares.

3. A) Solapur Textile Ltd. invited applications on 1,000 shares of Rs. 100 each at a discount of 10%. Having passed resolution to that effect getting Sanction of the court for that, it invited applications for the shares. 7

The amount were payable as under

On Application	–	25
On Allotment	–	25 (After adjusting discount)
On Calls	–	40

Total 1,200 application were received and the shares were duly allotted to 1,000 applications.

The application money on balance shares being refunded.

All the amounts were duly received subject to exception of Nagesh holding 10 shares, who failed to pay the allotment and call money. His shares were forfeited. These share were re-issued to Anand as Fully paid, receiving cash Rs. 80 per share. Give Journal Entries.

- B) Prepare a statement of prior to and after incorporation with working of period ratio and sale ratio. 7

Laxmi Ltd. was register on 1st Sept. 2014 to take over the business of Vishnu Ltd. as from 1st April 2014. The Company received its certificate for commencement of business on 1st October 2014. The accounts of company are prepared for the year ending 31st March, 2015. Total sales for the year was Rs. 6,00,000/- of which Rs. 2,40,000 relates to period upto 31st Aug. 2014.

1) Gross profit for year	50,000/-
2) Depreciation	6,000/-
3) Advertising	5,000/-
4) Printing and stationery	2,400/-
5) Salary	3,600/-

4. Pragati Company Ltd. issued 15,000 Equity shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 20 per share payable as under 14

On application	Rs. 20
On allotment	Rs. 50 (including premium)
On first call	Rs. 25
On final call	Rs. 25

Applications were received for 20,000 shares. Application money on 3,000 shares was refunded and on 2,000 shares was used as allotment money. All money duly received by the company except on 1,500 shares on which company did not receive first and final call. These shares were forfeited and reissued at a discount of Rs. 5 per share.

OR

X Ltd. was incorporated on 1st May 2014 to take over the business of a partnership firm a going concern from 1st Jan. 2014. The Profit and Loss account for year ending 31st Dec. 2014 was as follows :

14

Profit and Loss A/c

Dr.		Cr.	
Particular	Rs.	Particular	Rs.
To Rent and Taxes	17,400	By Gross Profit	87,200
To Salaries	12,000		
To Director's Fees	2,000		
To Audit Fees	1,000		
To Commission	5,000		
To Advertisement	4,000		
To Discount	3,500		
To Office expenses	6,600		
To Carriage	2,500		
To Bank charges	1,200		
To Preliminary expenses	7,000		
To Bad debts	2,000		
To Interest to vendor upto 30-06-14	3,000		
To Net profit	20,000		
	87,200		87,200

The total turnover for the year ending 31st Dec. 2014 was Rs. 5,00,000 out of which sales of Rs. 2,00,000 were upto 1st May 2014.

You are required to calculate Profit prior to incorporation and after incorporation.

5. Following is the Trial Balance of Narmada Co. Ltd. as at 31-3-2012. Authorised share capital Rs. 10,00,000/- share of Rs. 10 each.

14

Dr.		Cr.	
Particular	Rs.	Particular	Rs.
Debtors	1,20,000	Sales	3,00,000
Purchase	1,80,000	Share capital	7,50,000
Land and Building	1,50,000	Creditor	88,000
Stock 1-4-2011	1,00,000	Profit and Loss A/c	30,000
Plant and Machinery	2,20,000	Returns outward	2,000
Wages	40,000	Unclaimed dividend	10,000
Investment	50,000	R.D.D.	5,000
Interest on Investment	5,000	Interest on Investment	5,000
Cash at Bank	90,000		
Salaries	30,000		
Bad debts	3,000		
Gas and water	5,000		
Rates and insurance	2,000		
Goodwill	1,50,000		
Manufacturing Expense	30,000		
Returns inward	2,000		
Preliminary Expense	13,000		
	11,90,000		11,90,000

Adjustment :

- 1) Stock on 31-3-2012 is Rs. 1,20,000/-.
- 2) Provide for Depreciation on Plant and Machinery at 5%.
- 3) Write off half the Preliminary Expense.
- 4) Transfer Rs. 10,000 to general reserve.
- 5) Provide for doubtful debts at 5%.

Prepare Profit and Loss A/c and Balance Sheet in vertical form.

OR

5. Rupali Trading Co. Ltd. was registered with capital of Rs. 10,00,000 divided into equity shares of Rs. 100/- each. The company gives you its Trial Balance as on 31st March 2014 as follows :

14

Dr.		Cr.	
Particular	Rs.	Particular	Rs.
Calls in arrears	15,000	Bills payable	90,000
Plant and Machinery	7,00,000	General Reserve	75,000
Stocks (1-4-2013)	1,80,000	Profit and Loss A/c	45,000
Fixtures	10,000	Equity share capital	8,00,000
Sundry Debtor	2,10,000	6% Debenture	8,50,000
Buildings	7,50,000	Sales	10,50,000
Purchases	4,60,500	Provisions for bad	
Interim dividend paid	20,000	debts	8,000
Rent	15,000	Sundry creditor	75,000
Debenture Interest upto 30-9-2013	25,500		
Preliminary Expense	12,000		
Goodwill	75,000		
Wages	2,10,000		
Cash in hand	5,000		
Cash at Bank	95,000		
Director Fees	15,000		
Bad debts	5,000		
Salary	40,000		
Investment	1,50,000		
	29,93,000		29,93,000

Prepare Profit and Loss Account and Balance Sheet in a vertical form for the year ending 31-3-2014 after considering the following adjustment :

- 1) Stock on 31-3-2014 was to be taken as Rs. 2,50,000.
 - 2) Depreciate Plant and Machinery by 10% and Fixture by 5%.
 - 3) Rs. 20,000 out of wages were used in adding room to the Building for which no entry was made.
 - 4) Provide for final dividend at 10%.
 - 5) Write off preliminary expenses by 25%.
 - 6) Transfer Rs. 30,000 to general reserve.
 - 7) Provide Rs. 50,000 for income tax.
 - 8) Provision for bad debts to be kept at 5% on debtor.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – III) (CGPA) Examination, 2016
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives. 14
- 1) The word entrepreneur is used first in _____ language.
a) Russian b) Pali c) French d) Marathi
 - 2) Entrepreneurship is a
a) Organisation b) Process c) Person d) None of these
 - 3) Entrepreneur is always in search of
a) Opportunity b) Profit c) Capital d) None
 - 4) A rural industry means a industry which is situated where the population is less than
a) 10,000 b) 5,000 c) 15,000 d) 20,000
 - 5) Creativity is one of the method of
a) Research b) Idea Generation
c) Planning d) None of these
 - 6) The main objective of social entrepreneurship is
a) Profit b) Expansion
c) Sustainable development d) Social exploitation
 - 7) Hidden unemployment is one of the biggest problem in front of _____ sector.
a) Industrial b) Service c) Transport d) Agriculture
 - 8) To become a successful entrepreneur _____ is the main characteristic.
a) Creativity b) Character c) Modernity d) Traditionality
 - 9) Innovation occurs through
a) Adding new features to the product
b) Developing new product
c) Developing new raw material
d) All these

- 10) Balanced Regional Development through entrepreneurship leads to
- Utilisation of natural resources
 - Gives employment opportunity to backward area people
 - Reduces regional inequality of income
 - All the above benefits
- 11) The idea or plan that is intended to be carried out in future or is being carried out at present is
- A report
 - A project report
 - An order
 - All of these
- 12) An entrepreneur who along with earning profit, recognises social responsibility and runs the enterprise for the benefit of the society is
- Technical entrepreneur
 - Traditional entrepreneur
 - Imitative entrepreneur
 - Social entrepreneur
- 13) Hotel industry is an example of _____ industry.
- Chemical
 - Floriculture
 - Service
 - Manufacturing
- 14) _____ is one of the example of Agri Business.
- Retail shop
 - Telecom
 - Fishery
 - Chemical
2. Write short notes on : 14
- Innovation
 - Importance of project report.
3. Answer in Brief : 14
- Role of entrepreneur in employment generation.
 - Checklist as a method of idea generation.
4. Answer **any one** of the following : 14
- Define entrepreneur and explain in detail the characteristics of entrepreneurs.
 - Explain the concept of rural entrepreneurship and the need for rural entrepreneurship.
5. Answer **any one** of the following : 14
- Discuss in detail the factors influencing entrepreneurship.
 - Explain the concept of Agri entrepreneurship and discuss the opportunities available in Agri entrepreneurship.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक .

२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१४

१) उद्योजक हा शब्द प्रथम ————— भाषेमध्ये वापरण्यात आला.

अ) रशियन ब) पाली क) फ्रेंच ड) मराठी

२) उद्योजकता ही एक ————— आहे.

अ) संघटना ब) प्रक्रीया क) व्यक्ती ड) कोणतेही नाही

३) उद्योजक हा नेहमी ————— च्या शोधात असतो.

अ) संधी ब) नफा क) भांडवल ड) कोणतेही नाही

४) ग्रामीण उद्योग म्हणजे असा उद्योग जो ————— पेक्षा कमी लोकसंख्येच्या ठिकाणी चालविला जातो.

अ) १०,००० ब) ५,००० क) १५,००० ड) २०,०००

५) सृजनशीलता ही ————— ची एक पद्धत होय.

अ) संशोधन ब) कल्पना निर्मिती क) नियोजन ड) कोणतेही नाही

६) सामाजिक उद्योजकतेचा ————— हा प्रमुख उद्देश होय.

अ) नफा ब) विस्तार क) शाश्वत विकास ड) सामाजिक शोषण

७) छुपी बेरोजगारी ही ————— क्षेत्राची सर्वात मोठी समस्या आहे.

अ) औद्योगिक ब) सेवा क) वाहतुक ड) कृषी

८) यशस्वी उद्योजक होण्यासाठी ————— हे सर्वात प्रमुख वैशिष्ट्य होय.

अ) सृजनशीलता ब) चारित्र्य क) आधुनिकता ड) पारंपारिकता

९) नवनिर्मिती ————— बाबीमुळे घडून येते.

अ) वस्तुतः नविन वैशिष्ट्यांचा विकास ब) नविन वस्तु विकास

क) नविन कच्च्या मालाचा विकास ड) वरील सर्व

१०) उद्योजकतेच्या माध्यमातून संतुलित प्रादेशिक विकास घडून आल्यास

अ) प्रदेशातील नैसर्गिक साधनांचा वापर होतो

ब) मागास भागातील लोकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतात

क) प्रादेशिक उत्पन्नातील विषमता कमी होते

ड) वरील सर्व फायदे मिळतात

SLR-Q – 41

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – III) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS STATISTICS**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of soundless calculator is allowed.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most correct alternative :

14

- i) Sum of all the values divided by the total number of items is called as
a) Arithmetic mean
b) Median
c) Mode
d) None of these
- ii) Caption refers to
a) Heading of columns
b) Heading of rows
c) Body heading
d) Side heading
- iii) Median divides the data into
a) 3 equal parts
b) 4 equal parts
c) 2 equal parts
d) 10 equal parts
- iv) Relation between mean, median and mode is
a) Mean + Median = 3 Mode
b) Mean – Mode = Median
c) Mean – Mode = 3(Mean – Median)
d) Mean – Median = 3(Mean – Mode)
- v) The median of 7, 6, 3, 15 and 25 is
a) 15
b) 6
c) 25
d) 7

P.T.O.

- vi) The difference between the upper and lower limits of a class is the
- a) Class width
 - b) Class mark
 - c) Class frequency
 - d) None of these
- vii) Ogives for more than type and less than type of distribution intersect at
- a) Mean
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) None of these
- viii) The best measure of dispersion is
- a) Range
 - b) Quartile deviation
 - c) Standard deviation
 - d) Mean deviation
- ix) The limits of correlation coefficient are
- a) -1 to 0
 - b) 0 to +1
 - c) -1 to +1
 - d) None of these
- x) When both the variables are increasing in the same ratio the value of 'r' will be
- a) +1
 - b) -1
 - c) 0
 - d) None of these
- xi) The value having maximum frequency is
- a) Mean
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) Q_1
- xii) The word regression has been introduced by
- a) Francis Galton
 - b) R. A. Fisher
 - c) Karl Pearson
 - d) None of these
- xiii) $\sum (X_i - \bar{X})$ is equal to
- a) 1
 - b) Zero
 - c) Mean
 - d) None of these
- xiv) Data collected by direct observations is of which type of data ?
- a) Primary
 - b) Secondary
 - c) Both a) and b)
 - d) None of these

2. A) State various advantages of sampling over census method. 7

B) From the following data, construct histogram and locate mode from it. 7

Marks	:	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
Frequency	:	5	12	32	40	11

3. A) With a proper diagram state the various parts of statistical table. 7

B) Compute mean and median for the data given below : 7

Wage in Rs.	:	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
No. of persons	:	9	13	25	30	23	12	8

4. Define correlation coefficient. Give different types of correlation. Calculate correlation coefficient between price and supply. Interpret your result. 14

Price	:	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Supply	:	38	37	48	33	32	33	34	29	26	23

OR

Define regression. Define coefficients of regression and state lines of regression. Given $40X - 18Y - 214 = 0$ and $8X - 10Y + 66 = 0$ are the lines of regression of X on Y and Y on X respectively. Find 14

- i) Average values of X and Y
- ii) Correlation coefficient between X and Y
- iii) Estimate X when Y = 10.

5. Define dispersion. Explain measures of dispersion. Compute S.D. and C. V. for the following data. 14

Marks	:	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
No. of students	:	8	20	32	50	42	28	20

OR

What are the measures of central tendency ? Define mean, median and mode. Give the merits and demerits of mean and median. 14

Estimate mean of a distribution whose median and mode are 28 and 34 respectively.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) (CGPA) Examination, 2016
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions.

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences. **14**

- 1) 'Money means what money does' is defined by
 - a) Walker
 - b) Seligman
 - c) Robertson
 - d) None of these
- 2) M_1 is _____ approach of money.
 - a) Broad
 - b) Narrow
 - c) Limited
 - d) None of these
- 3) _____ has the capacity to create credit money.
 - a) Gold
 - b) Saving from post
 - c) High powered money
 - d) None of these
- 4) Store of value is the _____ function of money.
 - a) Primary
 - b) Contingent
 - c) Secondary
 - d) All of above
- 5) Money market is related to _____ funds.
 - a) Medium term
 - b) Long term
 - c) Short term
 - d) None of above
- 6) Maximum time limit for loans in money markets are
 - a) 15 days
 - b) 30 days
 - c) 90 days
 - d) 365 days
- 7) _____ is a factor of unorganised money market.
 - a) Money lender
 - b) Commercial bank
 - c) Cooperative bank
 - d) None of these
- 8) _____ is the qualitative instrument for monetary policy.
 - a) To put gap between loans and securities
 - b) Bank rate
 - c) Statutory liquidity ratio
 - d) Cash reserve ratio

- 9) Financial market include
a) Money market
b) Capital market
c) Money market and capital market
d) None of these
- 10) The _____ implements the monetary policy.
a) Central Bank
b) Commercial Bank
c) Central Governments
d) None of above
- 11) _____ stage comes after inflation.
a) Depression
b) Recovery
c) Recession
d) None of above
- 12) _____ is the apex bank for agricultural finance.
a) D.C.C. bank
b) NAFED
c) NABARD
d) None of these
- 13) _____ controls the Indian capital market.
a) SEBI
b) RBI
c) State Government
d) None of these
- 14) Credit control is the function of
a) Central bank
b) Government
c) Credit societies
d) Commercial bank
2. Give short answers : **14**
a) Explain the types of money.
b) Explain the types of finance.
3. Write short notes : **14**
a) Call money market.
b) Monetary policy in inflation period.
4. Answer **any one** : **14**
a) Explain the meaning of finance. Explain the role of finance in economic development.
b) Explain the meaning of money market. Explain the role of money market.
5. Answer **any one** : **14**
a) Explain the functions of money.
b) Explain the objectives of monetary policy.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे प्रश्न.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

14

- 1) 'पैसा म्हणजे पैशाची कार्ये' ही व्याख्या _____ यांची आहे.
अ) वॉकर
ब) सेलिंगमन
क) रॉबर्टसन
ड) यापैकी नाही
- 2) M_1 हा पैशाचा _____ दृष्टीकोन आहे.
अ) विस्तृत
ब) संकुचित
क) मर्यादित
ड) यापैकी नाही
- 3) _____ यात पतपैसा निर्माण करण्याची शक्ती असते.
अ) सोने
ब) पोस्टातील ठेवी
क) उच्च शक्ती पैसा
ड) यापैकी नाही
- 4) मूल्य संग्रहण हे पैशाचे _____ कार्य आहे.
अ) प्राथमिक
ब) अनुषंगिक
क) दुय्यम
ड) हे सर्व
- 5) नाणे बाजार हा _____ निधीशी निगडित आहे.
अ) मध्यम कालीन
ब) दीर्घकालीन
क) अल्पकालीन
ड) यापैकी नाही
- 6) नाणे बाजारातील कर्जाची कमाल मुदत _____ असते.
अ) 15 दिवस
ब) 30 दिवस
क) 90 दिवस
ड) 365 दिवस
- 7) _____ हा असंघटित नाणे बाजाराचा घटक आहे.
अ) सावकार
ब) व्यापारी बँक
क) सहकारी बँक
ड) यापैकी नाही
- 8) _____ हे चलनविषयक धोरणाचे गुणात्मक साधन आहे.
अ) कर्ज व तारण यातील अंतर (गाळा) ठरविणे
ब) बँकदर
क) वैधानिक रोखता प्रमाण
ड) रोख राखीव निधीचे प्रमाण

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Sem. – IV) (Old) Examination, 2016
ENGLISH (Compulsory)
Keeping Pace (English Skills for Success)

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : **10**
- 1) Uncle Podger has kept his handkerchief in _____
- a) the bag on the table b) the pocket of his coat
c) the cupboard d) the kitchen
- 2) He is fascinated by the deep blue colour of the sea. The word 'fascinated' means _____
- a) irritated b) troubled c) attracted d) tied
- 3) In 'Why is The Sea Blue ?' Venkataraman examines the motives and inspiration behind C. V. Raman's keen interest in _____
- a) Science b) Optical fibre
c) Mirror d) Optics
- 4) Narayan Murthy regards his _____ as his most valuable assets.
- a) 8,000 employees b) foreign contacts
c) 10,000 employees d) Vast business
- 5) Low employee _____ also helped infosys grow at a faster pace than its competitors.
- a) recruitment b) rejection
c) turnover d) collection

- 6) The poem “Where The Mind Is Without Fear” is written by _____
- a) William Shakespeare b) Rabindranath Tagore
c) Robert Frost d) Langston Hughes
- 7) “All the world’s a stage, and all the men and women merely _____”
- a) Collection b) Participants
c) Players d) Prayers
- 8) Ramu read an _____ story in a magazine.
- a) interested b) interesting c) interest d) uninterested
- 9) Please _____ the fan when you leave the room.
- a) turn on b) turn in c) turn off d) turn about
- 10) If he works hard, he _____ in B.Com. Exam.
- a) will be passed b) would be passed
c) have passed d) will pass

2. Answer **any five** of the following questions in **two to three** sentences **each** : **10**

- 1) What are the things that Uncle Podger loses and finds in the preparation for his task ?
- 2) Describe the attitude of Uncle Podger’s family members about his habits.
- 3) Why did Raman rush to Calcutta ?
- 4) How did Raman prove scientifically that the sea is blue ?
- 5) Describe the struggle in Narayan Murthy’s college life.
- 6) Trace the early stages in the development of the company ‘Infosys’.

3. A) Answer **any two** of the following questions in **four to six** sentences **each** : **6**

- 1) What is the central theme of the poem ‘The Seven Ages of Man’ ?
- 2) Explain the universal message in ‘Where the Mind is Without Fear’.
- 3) Describe the last stage of human life.

B) Rewrite the following sentences making necessary corrections in the use of spellings, capitals and punctuations (**any two**) : **4**

- 1) Swami Vivekanand says, “arise, awake and not to stop until a goal is achieved”.
- 2) A principal without principle can lead college in a wrong direction.
- 3) Service to man is service to humanity it is a symbol of social service.

4. Answer **any one** of the following questions : **10**

- 1) You have applied for the post of Assistant Manager in a reputed company and have been asked to attend an interview. Think of 8-10 questions that you could be asked and write them down along with your possible responses.
- 2) Imagine that you are interviewing a famous cricket player from your area for your college magazine. Draft 8-10 questions and their responses for the interview.

5. Answer the following question : **10**

Imagine that you are the Chairman of the Committee formed for planning the annual internal examination. Draft transcript of the meeting-including Chairman’s opening remarks, purpose of the meeting, proposals, clarifications etc.

Seat No.	
----------	--

B.Com. II (Semester – IV) (Old) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS – II

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Draw the diagram wherever necessary.*

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) _____ are the main phases of trade cycle.
a) Four b) Six c) Eight d) Ten
 - 2) Schumpeter's Theory of trade cycle is known as _____ theory.
a) Monetary b) Over-investment
c) Innovation d) None of these
 - 3) The concept of Public Finance is concerned with the Income and _____ of Public authority.
a) Deficit Finance b) Public debt
c) Expenditure d) None of these
 - 4) _____ is only a price of the one currency quoted in terms of another currency.
a) Terms of Trade b) Rate of Exchange
c) Balance of Trade d) Index Numbers
 - 5) Trade between region within the country is known as _____ trade.
a) International trade b) Internal trade
c) Intra-Industry trade d) None of these
 - 6) _____ tax is a direct tax.
a) Income tax b) Sale tax c) Service tax d) None of these
 - 7) In _____ budget, income of the government is less than expenditure.
a) Surplus b) Deficit c) Balanced d) All of the above

P.T.O.

- २) शुंपीटर यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत हा _____ सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
अ) चलनजन्य ब) अतिरिक्त गुंतवणूक
क) नवोन्मेष ड) यापैकी नाही
- ३) सार्वजनिक आयव्यय ही संकल्पना सार्वजनिक सत्तेचे उत्पन्न आणि _____ यांच्याशी संबंधीत आहे.
अ) तुटीचा अर्थभरणा ब) सार्वजनिक कर्ज
क) खर्च ड) यापैकी नाही
- ४) एका देशाच्या चलनाची अन्य देशांच्या चलनात व्यक्त केलेली किंमत म्हणजे _____ होय.
अ) व्यापार शर्ती ब) विनिमय दर क) व्यापार तोल ड) किंमत निर्देशांक
- ५) देशातील प्रादेशिक भागात होणाऱ्या व्यापाराला _____ व्यापार म्हणतात.
अ) आंतरराष्ट्रीय ब) अंतर्गत क) आंतर-उद्योग ड) यापैकी नाही
- ६) _____ कर हा प्रत्यक्ष कर आहे.
अ) प्राप्ती कर ब) विक्री कर क) सेवा कर ड) यापैकी नाही
- ७) _____ या अंदाजपत्रकात सरकारचे उत्पन्न हे सरकारच्या खर्चापेक्षा कमी असते.
अ) शिलकी ब) तुटीच्या क) समतोल ड) वरील सर्व
- ८) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा हेकशचर-ओव्हलिन यांचा सिद्धांत _____ सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
अ) आधुनिक सिद्धांत ब) तौलनिक उत्पादन खर्चाचा सिद्धांत
क) सनातनवादी सिद्धांत ड) यापैकी नाही
- ९) _____ या करामध्ये कर संक्रमण होत नाही.
अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर क) विक्री कर ड) यापैकी नाही
- १०) क्रयशक्ती समता सिद्धांताची मूळ कल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) जॉन व्हिटले ब) हेकशचर -ओव्हलिन
क) लॉर्ड केन्स ड) डॉ. डाल्टन

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) विनिमय दराचे प्रकार सांगा.

५

ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे सांगा.

५

३. टीपा लिहा.
- अ) व्यापारचक्राच्या अवस्था. ५
- ब) मूल्यवर्धित कर (VAT). ५
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय ? सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- ब) रिकार्डो यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) हॉट्टे यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) अप्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ? अप्रत्यक्ष करांचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2016
CORPORATE ACCOUNTING

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose correct alternatives.

10

- 1) A limited company is artificial _____ created by law.
A) Person B) Organisation C) Society D) Company
- 2) A liquidation without intervention of the court is known as _____ liquidation.
A) Compulsory B) Voluntary C) Fixed D) Legal
- 3) All sums due as compensation under Workmen's Compensation Act, 1923 is _____ creditors.
A) Preferential B) Long term C) Secured D) Unsecured
- 4) _____ is acknowledgment of debt received from the holder.
A) Shares B) Preference Shares
C) Equity Shares D) Debentures
- 5) _____ debentures are unsecured debentures.
A) Convertible B) Non-convertible
C) Simple D) Secured
- 6) The unit of corporate ownership is a
A) Share B) Debentures
C) Secured Loan D) Unsecured Loan
- 7) Net Asset method of valuation of share is also called as _____ method.
A) Fair value B) Assets backing
C) Yield D) Earning capacity

P.T.O.

- 8) Current assets minus current liabilities is equal to
A) Issued capital	B) Authorised capital
C) Working capital	D) Borrowed capital
- 9) Total of all current assets is called as
A) Net working capital	B) Share holders equity
C) Gross working capital	D) Fixed assets
- 10) Working capital is also called as _____ capital.
A) Circulating	B) Fixed
C) Permanent	D) Share

2. Write short notes. 10

- A) Needs for valuation of shares.
B) Types of Debentures.

3. A) Royal Cement presents the following information calculate funds from operation.

Net profit for the year as per		5
Profit and loss account	2,20,000	
Gain on sale of plant	20,000	
Depreciation	40,000	
Goodwill written off	5,000	
Loss on sale of Building	10,000	

B) From the following information of Ram Industries Ltd. as on 31-3-2015 and 31-3-2016 calculate changes in working capital. 5

Balance Sheet

	2015	2016		2015	2016
Share capital	31,000	37,000	Fixed Assets	40,000	40,000
P & L A/c	3,000	4,000	Current Assets :		
Debentures	7,000	5,000	Debtors	20,000	30,000

Creditors	20,000	10,000	Stock	40,000	30,000
Bills payable	40,000	70,000	Cash	10,000	15,000
Bank overdraft	10,000	15,000	Prepaid Expenses	1,000	26,000
	1,11,000	1,41,000		1,11,000	1,41,000

4. Bharath Ltd. issued 5,000, 6% debentures of Rs. 100 each at par payable as follows.

On application Rs. 30

On allotment Rs. 50

On first and final call Rs. 20

The company received 6,000 applications for debentures. The application for 1,000 debentures were rejected. All amount were duly received. Give journal entries in the books of company.

10

OR

From the following information find out intrinsic value of each share.

10

Balance Sheet

Liabilities

Share capital	
20,000 equity shares of Rs. 10 each	2,00,000
General Reserve	2,50,000
Profit & Loss A/c	30,000
Unsecured Loans	80,000
Liabilities	20,000

5,80,000

Assets

Goodwill	1,90,000
Investments	3,00,000
Current Assets	50,000
Loans and Advances	30,000
Misc. Expenditure	10,000

5,80,000

For the purpose of valuation of share Goodwill is valued at Rs. 1,08,000.

5. The Unlucky Ltd. went in to voluntary liquidation when its liabilities were as under :

Secured creditors Rs. 2,00,000, preferential creditors Rs. 40,000, unsecured creditors Rs. 5,00,000. The liquidator realised Rs. 2,50,000 from the securities held by secured creditors and Rs. 60,000 from other assets. Cash in hand amounted to Rs. 11,000. The cost of liquidation amounted Rs. 19,900 and liquidators remuneration was fixed 3 % on the amount of assets realised and 2% on the amount paid to unsecured creditors (including preferential creditors). Prepare liquidators final statement of account.

10

OR

Zed Ltd. has the following capital structure

14% preference share capital (100 each)	5,00,000
10,000 equity shares of Rs. 100 each	10,00,000
Reserve	5,00,000
12% Debentures	5,00,000

The profit of the company after taxation is Rs. 3,40,000, for equity shares of companies in same class of business yield is 20 %.

Ascertain the market value of share on the basis of earning capacity.

10

Seat
No.

--

**B.Com. II (Semester – IV) (Old) Examination, 2016
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : A) *All questions are compulsory.*
B) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternatives from given alternatives. 10
- 1) Prime Minister's Employment Generation programme is declared on
A) 15th Aug. 1990 B) 15th Aug. 1992
C) 15th Aug. 1993 D) 15th Aug. 1995
 - 2) District Industrial center is started from
A) 15th May 1975 B) 1st May 1978
C) 1st June 1980 D) 1st June 1990
 - 3) Maharashtra State established on
A) 1st May 1947 B) 1st May 1950
C) 1st May 1960 D) 1st May 1970
 - 4) More than _____ population depend upon agriculture in India.
A) 50% B) 60% C) 70% D) 80%
 - 5) As per Govt. order _____ % purchase of Govt. Should be from backward areas industrial lists.
A) 30% B) 33%
C) 35% D) None of the above
 - 6) Small Industrial Development Bank is established on _____ by Indian Govt.
A) 2nd April 1980 B) 2nd April 1985
C) 2nd April 1990 D) 2nd April 1995

7) Women Entrepreneurs required minimum _____ % own capital of women.

- A) 50% B) 45% C) 51% D) 61%

8) National Bank for Agricultural and Rural Development is established on

- A) 12th Jan. 1982 B) 12th June 1982
C) 12th July 1982 D) 12th July 1992

9) Tata Airlines is converted in Air India in the year

- A) 1947 B) 1948 C) 1950 D) 1960

10) Azim Premji born on

- A) 24th March 1945 B) 24th May 1945
C) 24th June 1945 D) 24th July 1945

2. Write short note : 10

- A) Symptoms of Silk Industries
B) NABARD

3. Write answer in brief. 10

- A) Capital According Kiran Majumdar.
B) National small Industries corporation.

4. Explain the role of Government in promoting small scale industries. 10

OR

Explain the role J.R.D. Tata as successful businessman.

5. Explain the finance programme of Maharashtra State (Loan share) finance corporation. 10

OR

Explain the causes of Industrial Sickness.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) पंतप्रधान रोजगार निर्माती कार्यक्रम _____ या दिवशी घोषित करण्यात आला.
अ) १५ ऑगस्ट १९९०
ब) १५ ऑगस्ट १९९२
क) १५ ऑगस्ट १९९३
ड) १५ ऑगस्ट १९९५
- २) जिल्हा उद्योग केंद्राची अंमलबजावणी _____ पासून सुरू झाली.
अ) १५ मे १९७५
ब) १ मे १९७८
क) १ जून १९८०
ड) १ जून १९९०
- ३) _____ रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली.
अ) १ मे १९४७
ब) १ मे १९५०
क) १ मे १९६०
ड) १ मे १९७०
- ४) भारतात _____ पेक्षा अधिक लोकसंख्या शेतीवर अवलंबून आहे.
अ) ५०% ब) ६०% क) ७०% ड) ८०%
- ५) शासकीय खरेदीपैकी _____ खरेदी फक्त मागास भागातील उद्योजकाकडून खरेदी करावी असे शासनाने आदेश दिले आहे.
अ) ३०% ब) ३३%
क) ३५% ड) वरीलपैकी नाही
- ६) भारत सरकारने _____ रोजी भारतीय लघु उद्योग विकास बँकेची स्थापना केली.
अ) २ एप्रिल १९८०
ब) २ एप्रिल १९८५
क) २ एप्रिल १९९०
ड) २ एप्रिल १९९५
- ७) महिला उद्योजकासाठी किमान _____ भागभांडवल महिलांचे असणे आवश्यक आहे.
अ) ५०% ब) ४५% क) ५१% ड) ६१%

८) राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण बँकेचा स्थापना _____ रोजी करण्यात आला आहे.

अ) १२ जाने. १९८२

ब) १२ जून १९८२

क) १२ जुलै १९८२

ड) १२ जुलै १९९२

९) टाटा एअरलाइन्स या कंपनीचे रूपांतर _____ साली एअरइंडियन मध्ये झाला आहे.

अ) १९४७

ब) १९४८

क) १९५०

ड) १९६०

१०) अझीम प्रेमजी यांचा जन्म _____ रोजी झाला आहे.

अ) २४ मार्च १९४५

ब) २४ मे १९४५

क) २४ जून १९४५

ड) २४ जुलै १९४५

२. टिपा लिहा.

१०

अ) आजारी उद्योगाची लक्षणे

ब) नाबार्ड

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१०

अ) किरण मझूमदार यांचे भांडवलाबाबत विचार

ब) राष्ट्रीय लघु उद्योग महामंडळ

४. लघु उद्योगवाढीसाठी सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

१०

किंवा

एक यशस्वी उद्योजक म्हणून जे. आर. डी. टाटा यांचे कामगिरी स्पष्ट करा.

५. महाराष्ट्र राज्य वित्त महामंडलाच्या विविध कर्ज योजना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

लघु उद्योगाच्या अपयशस्वी कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2016
BUSINESS STATISTICS

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) **Each** question carries **equal** marks.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) **Use** of soundless calculators is **allowed**.
5) Graph papers will be **supplied** on demand.

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **10**
- i) Probability of an impossible event is
a) 1 b) 0.5 c) 0 d) None of these
- ii) Probability of any event always lies in between
a) – 1 to 1 b) 0 to 1
c) – 1 to 0 d) None of these
- iii) Variance of Binomial distribution with parameters n , p & q is given by
a) np b) nq c) npq d) None of these
- iv) In binomial distribution, number of trials n is a
a) Finite number b) Very large number
c) Infinite d) None of these
- v) Normal curve is a
a) V shaped b) J shaped c) Bell shaped d) None of these
- vi) More demand for sweets and fancy dresses etc. is due to
a) Secular trend b) Seasonal variation
c) Cyclic variation d) None of these

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Give various components of time series, with proper illustrations. Using 3 yearly moving averages, determine the trend values. Plot the original and trend values on the same graph paper.

Year : 1971 1972 1973 1974 1975 1976

Production

(" 000 tones): 14 15 10 8 9 11

B) Define Laspreye’s Paache’s and Fisher’s Ideal Price Index numbers. For the following data compute these index numbers.

Commodity	Base Year 1990		Current Year 2001	
	Price in Rs.	Quantity in Kgs.	Price in Rs.	Quantity in Kgs.
Jawar	5	5	8	6
Wheat	5	6	10	6
Meat	60	2	100	2
Fish	50	1	80	2
Potato	4	2	5	4

Seat
No.**B.Com. II (Semester – IV) (Old) Examination, 2016**
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**

1. Objective type questions. 10

Choose the correct alternative and rewrite the sentence.

- 1) Overdraft facility is available on _____ account.
a) saving b) current c) fixed d) none of these
- 2) _____ is the primary function of banks.
a) safe deposit holts b) to provide traveller's cheque
c) issue credit card d) accepting deposit
- 3) _____ creates by Commercial Bank.
a) black money b) legal money
c) white money d) credit money
- 4) _____ is/are the main principle/s of the bank.
a) Safety b) Profitability
c) Liquidity d) All of above
- 5) _____ service system is depend on computer.
a) Traditional banking b) Core banking
c) Lending system d) None of above
- 6) The relation between bank and account holder will be closed while
a) transferring account b) operating account
c) closing account d) none of these
- 7) _____ account has not provide a passbook.
a) Saving b) Fixed c) Current d) None of above
- 8) Bank draft must be always
a) bearer b) crossed c) clean d) none of these

P.T.O.

- 9) No Frill Account is related to
- a) non-residential Indian b) bank employer
- c) agricultural labour d) none of these

- 10) _____ is the headquarter of swift.
- a) Brusells b) Delhi c) New York d) None of these

2. Give short answers. 10

- a) State the utility services of banks.
- b) State about No Frill Account.

3. Write short notes. 10

- a) State the limitation of on credit creation.
- b) State the facility from ATM.

4. Answer **any one**. 10

- a) Explain the primary and secondary functions of bank.
- b) Explain the procedure of opening account in the bank.

5. Answer **any one**. 10

- a) Explain the types of bank customers.
- b) Explain safety, profitability and liquidity principles of banking.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. 10

योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.

- 1) ओव्हर ड्रॉफ्ट सुविधा ही _____ प्रकारच्या खात्याला उपलब्ध असते.
- अ) बचत ब) चालू क) मुदत ड) यापैकी नाही

- 2) _____ हे बँकेचे मुख्य कार्य आहे.
अ) सेफ डिफॉझिट व्हाल्ट
ब) प्रवासी चेक सुविधा पुरविणे
क) क्रेडीट कार्ड पुरवठा करणे
ड) ठेवी स्विकारणे
- 3) व्यापारी बँका _____ निर्माण करतात.
अ) काळा पैसा ब) कायदेशिर पैसा क) पांढरा पैसा ड) पत पैसा
- 4) _____ ही/हे व्यापारी बँकेची मुख्य तत्वे आहे/आहेत.
अ) सुरक्षितता ब) लाभता क) रोखता ड) हे सर्व
- 5) _____ सेवा प्रकार हा संगणकावर आधारित आहे.
अ) पारंपरिक बँकींग ब) कोअर बँकींग क) कर्ज वाटप ड) यापैकी नाही
- 6) बँक व खातेदार यातील असणारे संबंध _____ संपुष्टात येतात.
अ) खाते स्थानांतरण झाल्यास ब) खाते चालूविल्यास
क) खाते बंद झाल्यास ड) यापैकी नाही
- 7) _____ खात्याला खाते पुस्तिका (पासबुक) सुविधा पुरविला जात नाही.
अ) बचत ब) मुदत बंद क) चालू ड) यापैकी नाही
- 8) बँक ड्रॉफ्ट हा नेहमीच _____ असतो.
अ) बेअरर ब) रेखांकित क) स्वच्छ ड) यापैकी नाही
- 9) नो फ्रिल खाते (मुलामा रहित खाते) हे _____ निगडित आहे.
अ) अनिवासी भारतीय ब) बँक कर्मचारी
क) शेतमजूर ड) यापैकी नाही
- 10) _____ येथे स्विफ्ट चे मुख्य कार्यालय आहे.
अ) ब्रुसेल्स ब) दिल्ली क) न्यूयार्क ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे द्या.

10

अ) बँकेची उपयुक्ततेची कार्ये सांगा

ब) नोफ्रिल (मुलामारहित) खाते प्रकार सांगा.

3. टीपा लिहा. 10
- अ) पतपैसा निर्मितीवरील मर्यादा सांगा.
ब) ATM वर उपलब्ध असेल्या सुविधा सांगा.
4. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. 10
- अ) बँकेच्या प्राथमिक व द्वितीय कार्याची चर्चा करा.
ब) बँकेत खाते उघडण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. 10
- अ) बँक खातेदाराचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) बँकेची सुरक्षितता, लाभता व रोखता तत्वे स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2016
(CGPA) (New)
ENGLISH (Compulsory)
(Staying Ahead)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

1. Complete the following statements by choosing correct alternative from those given : 14
- 1) Rabindranath Tagore was awarded the Nobel Prize for literature in the year
a) 1901 b) 2001 c) 1923 d) 1913
 - 2) This earth is precious to Him. Even the white man cannot be exempt from the common
a) Sense b) Destiny c) Man d) Class
 - 3) A child, looking through the slit of _____, can see a considerable extent of paradise.
a) Money-box b) Christmas Tree
c) Confectioner d) Hell
 - 4) On _____, Earl of Chesterfield advised to his son through a letter.
a) March 21, 1949 b) December 16, 1749
c) January 20, 1849 d) February 14, 1857
 - 5) True worship is
a) Chanting b) Singing hymns
c) Telling beads d) Working honestly
 - 6) The writer's niece had brought home a money-box from the _____ tree at a party.
a) Oak b) Banyan
c) Seawood d) Christmas
 - 7) I am a savage and do not understand how the 'smoking iron horse' can be more important than the buffalo. The underlined term refers to
a) Aeroplane b) Train
c) Factory d) Pollution

P.T.O.

2. Answer the following questions in **two** or **three** sentences **each (any seven)** : **14**
- 1) Whom do you understand the letter by Chief Seathl was addressed to ? Why was it written ?
 - 2) Why does Lynd say that the ordinary money-box is a waste of time and money ?
 - 3) What kind of people were the Native Americans ? How did they change ?
 - 4) What is the typical child's attitude to saving ?
 - 5) What does Chesterfield see as the purpose of travelling abroad ?
 - 6) What are the different methods which children employ in order to open a money-box ?
 - 7) What does Lord Chesterfield tell his son to do in order to present himself in the public ?
 - 8) What is the plea Chief Seathl makes to the white man ?
3. A) Answer the following questions in about **50** words **each (any two)** : **8**
- 1) What forms of worship does the speaker warn against and why ?
 - 2) What is true worship, according to Rabindranath Tagore ?
 - 3) What do the arrow and the song represent ?
- B) Edit **any two** of the following paragraph with correct punctuation marks : **6**
- 1) only about three percent of the earths water is fresh but most land plant and animals depend on this water for their survival water continuously moves around the Earths surface.
 - 2) mahatma gandhi was popularly know as bapu he was a great leader of indias freedom struggle his famous autobiography was the story of my experiment with truth'
 - 3) ashoka was one of the greatest emperor of india. he was highly influenced from the values of non violence and peace he resolved to stop fighting after kalinga war and accepted buddhism.
4. A) Fill in the blanks in the transcript of the interview below with suitable responses : **14**
- Candidate : May I come in, please, Madam.
- Director : _____.
- Candidate : _____.
- Director : Please sit down.
- Candidate : Thank you Sir.

Director : Could you begin by telling us something about yourself ?

Candidate : _____.

Director : _____ ?

Candidate : I can speak Marathi, Hindi and English languages.

Director : Why do you want to join our company ?

Candidate : _____.

Director : What is the long form of NITI ?

Candidate : _____.

Director : _____.

Candidate : I'm earning Rs. 15,000 at present job. I think a little over that is ok for me.

Director : _____.

Candidate : Thank you Sir.

OR

B) Imagine that you are an employed woman. Write the script of your interview with a candidate who has applied for the job to take care of your six-month old baby.

5. Write a script of the meeting of Student's Council called by the Principal in regards to planning the programme of the Annual Gathering of the college.

14

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (C.G.P.A.) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS – II (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Draw diagrams wherever necessary.*

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) In a phases of trade cycle _____ is followed after recession.
a) Depression b) Prosperity c) Recovery d) None of these
- 2) Schumpeters theory of trade cycle is called as _____ theory.
a) Monetary b) Innovation c) Investment d) None of these
- 3) Direct taxes are basically
a) Regressive b) Proportional c) Progressive d) None of these
- 4) In _____ value Added Tax is implemented in Maharashtra.
a) 2005 b) 2000 c) 2014 d) None of these
- 5) Purchasing Power Parity theory was propounded by
a) Ricardo b) Keynes c) Gustav Cassel d) None of these
- 6) _____ are the scope of public finance.
a) Public Revenue b) Public Expenditure
c) Public debt d) All above
- 7) _____ are the causes of growth in public expenditure.
a) Increasing population b) Increasing defence expenditure
c) Increasing price level d) All above
- 8) When in a economic year current revenue is greater than current expenditure is called _____ budget.
a) Surplus b) Deficit
c) Balanced budget d) None of these

- 9) The theory of factor endowment is propounded by
 a) Ohlin b) Recardo c) Malthus d) None of these
- 10) According to Hawtrey trade cycle is purely _____ phenomenon.
 a) Monetary b) Non-monetary c) Innovation d) None of these
- 11) When incidence of tax and Burdon of tax is falls on different person that is called _____ tax.
 a) Direct b) Indirect c) Progressive d) None of these
- 12) Peak point of recovery is known as
 a) Recession b) Prosperity c) Depression d) None of these
- 13) A price of one currency quoted in terms of another currency is called
 a) Rate of interest b) Bank rate
 c) Rate of exchange d) None of these
- 14) _____ debts are called as Funded Debts.
 a) Short term b) Long term
 c) Short and long term both d) None of these
2. Answer the following questions briefly :
- a) Explain the phases of trade cycle. 7
- b) Explain the scope of public finance. 7
3. Write short note on :
- a) Kinds of public debts. 7
- b) Terms of trade. 7
4. Answer **any one** of the following : 14
- a) Explain the causes of growth in public expenditure and effects of public expenditure.
- b) Critically examine the Hawtrey's theory of trade cycle.
5. Answer **any one** of the following : 14
- a) Explain the causes of disequilibrium in the Balance of payments and remedies of disequilibrium in the Balance of payments.
- b) Explain the principles of maximum social advantage.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) व्यापार चक्राच्या अवस्थेत घसरणीनंतर _____ येते.
अ) मंदी ब) तेजी क) पुनरुज्जीवन ड) यापैकी नाही
- २) शुम्पीटरच्या व्यापार चक्राच्या सिद्धांतास _____ सिद्धांत म्हणतात.
अ) चलनविषयक ब) नवप्रवर्तन क) गुंतवणूक ड) यापैकी नाही
- ३) मुलतः प्रत्यक्षकर हे _____ कर असतात.
अ) प्रतिगामी ब) प्रमाणशीर क) प्रगतशिल ड) यापैकी नाही
- ४) महाराष्ट्रात मुल्यवर्धित कर _____ सालात लागू करण्यात आले.
अ) २००५ ब) २००० क) २०१४ ड) यापैकी नाही
- ५) खरेदीशक्ती समता सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) रिकार्डो ब) केन्स क) गुस्ताव कैसल ड) यापैकी नाही
- ६) सार्वजनिक आयव्ययाच्या व्याप्तीत _____ घटक असतात.
अ) सार्वजनिक उत्पन्न ब) सार्वजनिक खर्च
क) सार्वजनिक कर्ज ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) सार्वजनिक खर्च वाढीची _____ कारणे आहेत.
अ) वाढती लोक संख्या ब) संरक्षणावरील वाढता खर्च
क) किमंत पातळीत वाढ ड) वरीलपैकी सर्व
- ८) जेव्हा एका आर्थिक वर्षात चालू खर्चा पेक्षा चालू उत्पन्न जास्त असेल तर त्यास _____ अंदाजपत्रक म्हणतात.
अ) शिलकी ब) तुटीचा क) समतोल ड) यापैकी नाही
- ९) उत्पादन घटक सुबत्तेचा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) ओहलीन ब) रिकार्डो क) माल्थस ड) यापैकी नाही
- १०) हॉट्टेच्या मते व्यापार चक्र ही संपूर्ण _____ घटना आहे.
अ) चलन विषयक ब) अचलन विषयक क) नवनिर्माती ड) यापैकी नाही

११) ज्यावेळी कराघात व करभार भिन्न व्यक्तीवर पडतो तेव्हा त्यास _____ कर म्हणतात.

अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष क) प्रगतशिल ड) यापैकी नाही

१२) पुनरूज्जीवनाच्या सर्वोच्च बिंदुस _____ म्हणून ओळखला जातो.

अ) घसरण ब) तेजी क) मंदी ड) यापैकी नाही

१३) एका देशाच्या चळनाच्या मोबदल्यात दुसऱ्या देशाचे किती चलन मिळते त्यास _____ म्हणतात.

अ) व्याजदर ब) बँक रेट क) विनिमय दर ड) यापैकी नाही

१४) _____ कर्जांना निधिक कर्जे असेही म्हणतात.

अ) अल्पकालीन ब) दिर्घकालीन
क) अल्प व दिर्घकालीन दोन्ही ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) व्यापार चक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा. ७

ब) सार्वजनिक आयव्ययाची व्याप्ती स्पष्ट करा. ७

३. टिपा लिहा :

अ) सार्वजनिक कर्जाचे प्रकार. ७

ब) व्यापार शर्ती. ७

४. खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

अ) सार्वजनिक खर्चातील वाढीची कारणे सांगा व सार्वजनिक खर्चाचे परिणाम विषद करा ?

ब) हॉट्ट्रेच्या व्यापारचक्राच्या सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

५. खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

अ) व्यवहार तोलातील असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा व असमतोल दुरुस्त करण्याचे उपाय सांगा ?

ब) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व विषद करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2016
CORPORATE ACCOUNTING (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

N.B : All questions are compulsory.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) Funds from operation is _____ of fund.
 - a) Source
 - b) Application
 - c) Use
 - d) None of these
- 2) Funds required by the business for conducting day to day operations is known as _____.
 - a) Fixed capital
 - b) Working capital
 - c) Long term capital
 - d) All the above
- 3) The profit or loss from Debenture Redemption Fund Investment A/c is transferred to _____ A/c.
 - a) Profit and Loss
 - b) Debenture
 - c) Debenture Redemption Fund
 - d) Loan
- 4) While calculating intrinsic value per share assets were taken at their _____ value.
 - a) Cost
 - b) Book
 - c) Book or realisable
 - d) Realisable
- 5) Winding up done without any intervention of the court is known as _____.
 - a) Voluntary
 - b) Compulsory
 - c) Winding-up under the supervision of the court
 - d) All the above

- 6) Cash flow analysis is useful to the management for financial analysis in _____ period.
- a) Long
 - b) Short
 - c) Short and long
 - d) None of these
- 7) Preferential creditors rank for payment before payment of _____
- a) Debenture holders
 - b) Secured creditors
 - c) Liquidation expenses
 - d) Debtor's remuneration
- 8) Under the yield method the business is always considered to be a _____ concern.
- a) Public
 - b) Going
 - c) Private
 - d) None of these
- 9) Debenture holders are _____ creditors.
- a) Unsecured
 - b) Partly secured
 - c) Secured
 - d) All the above
- 10) In case of voluntary winding up a liquidator is appointed by the _____
- a) Government
 - b) Court
 - c) Board of directors
 - d) Members/Creditors
- 11) Net assets mean
- a) All assets
 - b) Fixed assets – Fixed liabilities
 - c) Assets – Liabilities
 - d) Fixed assets – Current liabilities
- 12) If there are sufficient funds the balance available with the liquidator lastly paid to _____ holder.
- a) Equity share
 - b) Preference share
 - c) Debenture
 - d) All the above

- 13) The balance of Sinking Fund A/c after redemption of debenture is transferred to _____
- a) Profit and Loss A/c
 - b) General Reserve A/c
 - c) Debenture A/c
 - d) Capital A/c
- 14) _____ is an application of fund.
- a) Loan taken
 - b) Issue of share
 - c) Sale of fixed asset
 - d) Purchase of fixed asset

2. Write short note (**any two**) :

14

- a) Preferential creditors
- b) Valuation of shares
- c) Distinguish between cash flow and fund flow statement

3. A) Following is the Balance Sheet of Iyer and Co. Pvt. Ltd. as at 31st March 2015. 7

Balance Sheet

Liabilities	₹	Assets	₹
20000 shares of ₹ 10 each	2,00,000	Land and Building (Mkt. value 1,50,000)	75,000
General Reserves	50,000	Plant and Mach. (Mkt. value 1,00,000)	80,000
Creditors	50,000	Trade Marks (Mkt. value 8,000)	10,000
Workmen's Saving A/c	50,000	Stock	1,00,000
P and L A/c	25,000	Debtors	54,000
		Investments	20,000
		Cash at bank	20,000
		Preliminary exp.	16,000
	3,75,000		3,75,000

Find out the intrinsic value after taking into account.

	₹
Interest payable to creditors	1,000
Bad debts amounted to	2,000
Investments are worth	16,000

B) From the following information prepare a statement showing changes in working capital :

Liabilities	2014	2015	Assets	2014	2015
	₹	₹		₹	₹
Share capital	5,00,000	5,00,000	Fixed Asset	6,00,000	5,90,000
Share premium	25,000	20,000	Markable		
P and L A/c	45,000	60,000	Investment	75,000	80,000
9% Debentures	1,00,000	90,000	Debtors	85,000	40,000
Creditors	60,000	80,000	Inventory	20,000	30,000
Outstanding exp.	5,000	–	Bank	20,000	50,000
B.O.D.	70,000	40,000	Preliminary exp.	5,000	–
	8,05,000	7,90,000		8,05,000	7,90,000

4. Following are the summarized Balance Sheet of X Ltd., as on 31st March 2015 and 31st March 2014 :

Balance Sheet

Liabilities	2015	2014	Assets	2015	2014
	₹	₹		₹	₹
Share capital	4,00,000	3,00,000	Land and Bldg.	3,00,000	3,50,000
General Reserves	60,000	50,000	Machinery	2,00,000	1,50,000

P and L A/c	60,000	50,000	Stock	1,00,000	70,000
Bank loan	–	70,000	Sundry Drs.	1,20,000	1,20,000
Sundry Crs.	2,80,000	3,00,000	Cash	1,36,000	1,30,000
Prov. for tax	60,000	50,000	Dis. on issue of share	4,000	–
	8,60,000	8,20,000		8,60,000	8,20,000

The additional information is given as follows :

- 1) During the year 2014-15 dividend was distributed @ 10% on the opening balance of share capital.
- 2) A machinery having book value ₹ 40,000 was sold at a loss of 10%.
- 3) Income tax paid during the year was ₹ 30,000.
- 4) The shares were issued at 5% discount.
- 5) Part of land sold at cost.

You are required to prepare a Fund-Flow Statement for the year ended 31st March 2015.

OR

4. Prepare a cash flow statement for the year ended 31st March 2015 of 'X' Ltd. using summarized Balance Sheet as on 31st March 2015 and 31st March 2014 given above.

5. Dipa Co. Ltd. went into voluntary liquidation on 31st March. The following Balance Sheet was prepared :

14

Liabilities	₹	Assets	₹
Subscribed capital		Goodwill	40,000
20000 Equity shares		Patent	10,000
of Rs. 10 each fully paid	2,00,000	Freehold building	60,000
<u>Sundry Creditors</u>		Plant	70,000
Preferential	24,000	Stock in trade	65,300
Partly secured		Sundry Debtors	64,700
(against freehold property)	55,000	B/R	3,000
Unsecured	95,000	P and L A/c	71,000
Bank overdraft (unsecured)	10,000		
	3,84,000		3,84,000

The liquidator realised the assets as follows :

	₹
a) Freehold property (used to pay partly secured Crs.)	40,000
b) Plant	60,000
c) Stock in trade	35,500
d) Bills receivable	3,000
e) Debtors	50,500

The expenses of liquidation amounted to Rs. 1,500 and the liquidator's

remuneration was agreed at $2\frac{1}{2}\%$ on the amount realised and 2% on the amount paid to unsecured creditors.

You are required to prepare :

- 1) Liquidator's final statement of account.
- 2) The working of liquidator's remuneration.

OR

5. The Rahul Industries Ltd., has issued on 1-1-2010, 8% debentures for ₹ 5,00,000. The debentures were issued at a discount of 2% and they were redeemable at a premium of 5% after 5 years at the option of the company. **14**

It was decided to create a sinking fund by transfer of ₹ 1,00,000 every year from appropriation account. An equal amount was to be invested in 8.5% Government securities at the end of every year. The interest was payable on 31st December every year.

Give journal entries in the books of the company for first three years assuming that the accounts are closed on 31st December, every year.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (New – CGPA) Examination, 2016
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Time : 2 ½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : 14

- 1) DIC is not existed in the _____ district of Maharashtra.
a) Nandurbar b) Mumbai c) Solapur d) Nagpur
- 2) Maharashtra Industrial Development Corporation is established on
a) 1st August 1962 b) 1st August 1970
c) 10th August 1962 d) 10th August 1970
- 3) Which is called on symptoms of Industrial sickness ?
a) Decrease in Profit b) Decrease in Goodwill
c) Decrease in Sales d) All of these
- 4) Air India International Company started in 1948 by _____
a) Azim Premji b) Dhirubhai Ambani
c) JRD Tata d) Kiran Muzumdar
- 5) Registration of small scale unit is done in _____ institute.
a) MIDC b) SBI c) DIC d) SMC
- 6) Government provide subsidy and help to the _____ industry.
a) Big b) Small scale c) Company d) Cotton
- 7) On 2nd October 1993 _____ scheme is launched by government of India.
a) MIDC
b) DIC
c) Prime Ministers Employment Generation Programme
d) None of these
- 8) _____ is also known as first Indian Pilot.
a) Azim Premji b) JRD Tata
c) Dhirubhai Ambani d) Kiran Muzumdar

- 9) NABARD is established in the year _____
a) 1990 b) 1962 c) 1982 d) 1945
- 10) Vimal is a brand of colthes of _____ company.
a) Reliance b) Tata sons c) Biocon d) Wipro
- 11) 'Value for Money' is the motive of _____ company
a) Reliance b) Tata sons c) Biocon d) Wipro
- 12) Mr. S. G. Barve was the President of _____ Committee.
a) Board of MIDC b) Board of Small Scale Industries
c) Board of Industrial Development d) Board of Finance
- 13) Which of the following is the role of government in promoting small scale industries ?
a) Providing Raw Material b) Supply of Capital
c) Establishing Industrial Area d) All of these
- 14) Biocon Foundation is established by _____
a) JRD Tata b) Azim Premji
c) Dhirubhai Ambani d) Kiran Muzumdar

2. Short note : 14

- 1) Role of DIC
2) Small scale Industries.

3. Answer in short. 14

- 1) What are the causes of Industrial sickness ?
2) Financial Institution which supports Small Scale Industries.

4. What is meant by Small Scale Industries ? Explain the reasons of failure of small scale industries. 14

OR

Success story of JRD Tata.

5. Explain the role of Government in promotion of Small Scale Industries. 14

OR

Explain the role and functions of MIDC.

- १०) विमल हा कपड्यांचा ब्रँड _____ कंपनीचा आहे.
 अ) रिलायन्स ब) टाटा सन्स क) बायोकाॅन ड) विप्रो
- ११) 'पैश्याचे मूल्य' हे ब्रीदवाक्य _____ कंपनीचे आहे.
 अ) रिलायन्स ब) टाटा सन्स क) बायोकाॅन ड) विप्रो
- १२) श्री. एस. जी. बर्वे हे _____ समितीचे अध्यक्ष होते.
 अ) बोर्ड ऑफ एम.आय.डी.सी. ब) बोर्ड ऑफ स्मॉल स्केल इंडस्ट्रीज
 क) बोर्ड ऑफ इंडस्ट्रीयल डेव्हलपमेंट ड) बोर्ड ऑफ फायनान्स
- १३) खालीलपैकी कोणते कार्ये हे लघु उद्योग वाढीसाठी सरकाराच्या कार्यात येते ?
 अ) कच्च्या मालाचा पुरवठा ब) भांडवल पुरवठा
 क) औद्योगिक वसाहतींची स्थापना ड) वरील सर्व
- १४) बायोकाॅन फाउंडेशनची स्थापना _____ यांनी केली.
 अ) जे.आर.डी. टाटा ब) अझीम प्रेमजी
 क) धीरूभाई अंबानी ड) किरन मुझुमदार

२. टीपा लिहा : १४

- १) जिल्हा उद्योग केंद्राची भूमिका
 २) लघु उद्योग.

३. थोडक्यात उत्तर लिहा : १४

- १) औद्योगिक आजारपणाची कारणे कोणती ?
 २) लघु उद्योगांना मदत करणाऱ्या वित्तीय संस्थांची थोडक्यात माहिती लिहा.

४. लघु उद्योग म्हणजे काय ? लघु उद्योगांच्या अपयशांची कारणे थोडक्यात विशद करा. १४

किंवा

जे.आर.डी. टाटा यांची यशोगाथा.

५. लघु उद्योग वाढीसाठी सरकाराची भूमिका काय ? सविस्तर लिहा. १४

किंवा

महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची भूमिका व कार्य सविस्तर लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS STATISTICS (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**
5) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most correct alternative :

14

- i) In Paasche's quantity index number _____ are used as weights.
a) Current year quantities b) Base year quantities
c) Base year prices d) Current year prices
- ii) The area under the normal curve $\mu - 3\sigma$ and $\mu + 3\sigma$ is
a) 0.9 b) 0.0027
c) 0.9973 d) None of these
- iii) Probability of any event always lies between
a) - 1 and + 1 b) 0 and 1
c) - 1 and 0 d) None of these
- iv) For a Binomial distribution
a) mean > variance b) mean < variance
c) mean = variance d) none of these
- v) The variance of the Binomial distribution with parameters n and p is
a) \sqrt{npq} b) np
c) npq d) none of these
- vi) _____ type of causes can be detected and removed from the production process.
a) Chance causes b) Assignable causes
c) Both a) and b) d) None of these

vii) If $P(A) = 0.8$, $P(B) = 0.4$ and $P(A \cap B) = 0.7$ find $P(A \cup B)$

- a) 0.2 b) 0.3
c) 0.4 d) 0.5

viii) Probability of an impossible event is always equal to

- a) 1 b) 0.5
c) zero d) none of these

ix) A time series is a set of data recorded

- a) Periodically b) At time or space intervals
c) At successive points of time d) All the above

x) For a normal distribution

- a) mean \neq median = mode
b) mean = median \neq mode
c) mean = median = mode
d) mean \neq median \neq mode

xi) A time series consists of

- a) Two components b) Three components
c) Four components d) None of these

xii) Use of an umbrella in rainy season is included in

- a) Secular trend b) Seasonal variation
c) Cyclical variation d) Irregular variation

xiii) Control charts consist of

- a) three control lines
b) upper and lower control limits
c) the level of the process
d) all the above

xiv) The faults due to assignable causes

- a) Can be removed b) Cannot be removed
c) Can sometimes be removed d) None of these

2. A) Define time series and state its components.

7

Compute three yearly moving averages from the following data.

Year	: 1971	72	73	74	75	76	77	78	79	80
Values	: 15	18	15	21	24	21	24	27	21	24

B) State various properties of normal distribution.

7

3. A) Draw R chart for the following data and state whether the process is under control or not ? 7

Sample No.	:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Range	:	11	15	10	7	12	15	10	12	12	9

[Given : For $n = 5$, $D_3 = 0$ and $D_4 = 2.11$]

B) What is Statistical Quality Control (SQC) ? An examination of 10 new model computers revealed the following number of defects for computer. 7

8, 5, 6, 4, 3, 8, 8, 10, 9, 9

Compute limits for 'C' chart.

4. Define Laspeyre's Paasche's and Fisher's Price Index Numbers. 14

From the following data calculate price index numbers for 1996 with 1986 as base by (a) Laspeyre's (b) Paasche's and (c) Fisher's formula.

Item	1986		1996	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	15
D	20	20	20	25

OR

4. Explain the terms with an illustration. 14

- i) Sample space
- ii) Mutually exclusive events
- iii) Independent events.

1000 light bulbs with mean life of 120 days are installed in a new factory, their length of life is normally distributed with standard deviation 20 days.

- i) How many bulbs will be off in less than 90 days ?
- ii) How many bulbs will work after 140 days ?

5. What is control chart ? State different types of control charts. 14

Draw \bar{X} chart and examine whether the process is under control.

[Given : $n = 5, A_2 = 0.58$]

Sample No.	:	1	2	3	4	5	6	7	8
Mean	:	18	20	22	25	21	30	24	26
Range	:	2	3	5	6	1	4	4	5

OR

5. Describe the method of least squares for fitting a straight line. 14

Fit a straight line trend to the following data and estimate the likely profit for the year 2004.

Year	:	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Profit	:	60	72	75	65	80	85	95

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2016
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative given below : **14**

- 1) Commercial Banks offer minimum interest on _____
 - a) Current deposits
 - b) Saving deposits
 - c) Fixed deposits
 - d) Recurring deposits
- 2) ATM means _____
 - a) Auto Teller Machine
 - b) Automatic Tailor Machine
 - c) Automated Teller Machine
 - d) Any Time Machine
- 3) _____ is the primary function of the Commercial Bank.
 - a) To accept guarantee
 - b) To accept wealth
 - c) To accept deposits
 - d) To accept gifts
- 4) Which of the following is a liquid asset ?
 - a) Loans
 - b) Investments
 - c) Cash
 - d) None of these
- 5) A customer of a bank is one who _____
 - a) Frequently visits the bank
 - b) Has transactions with bank
 - c) Has an account with bank
 - d) None of these
- 6) Credit creation increases _____
 - a) Supply of money
 - b) Real wealth of the community
 - c) Real national income
 - d) None of these
- 7) A _____ reveals how the account is being operated.
 - a) Cheque book
 - b) Pay in slip
 - c) Pass book
 - d) All the above
- 8) Overdraft facility is given on _____
 - a) Current account
 - b) Saving account
 - c) Recurring account
 - d) None of these

- 9) SWIFT initially registered at _____
a) London b) Brussels c) New York d) Mumbai
- 10) In India Real Time Gross Settlement System (RTGS) is started in the year _____
a) 1955 b) 1982 c) 1995 d) 2004
- 11) A customer may deposit cash in a bank, such deposits are known as _____ deposits.
a) Primary b) Secondary c) Derivative d) None of these
- 12) The banks help their customers in transferring funds from one place to another _____
a) Conveniently b) Safety
c) Cheaply d) All of the above
- 13) Bank draft is always _____
a) Bearer b) Crossed c) Fixed d) None of these
- 14) _____ creates lending and lending creates deposits.
a) Deposits b) Investment
c) Money transfer d) None of these
2. Answer the following questions :
- A) Explain the procedure for opening bank account. **7**
- B) Explain the secondary functions of commercial banks. **7**
3. Write short notes :
- A) A.T.M. **7**
- B) K.Y.C. norms **7**
4. Answer **any one** of the following : **14**
- A) Explain the process of credit creation.
- B) Explain the types of an account holders.
5. Answer **any one** of the following : **14**
- A) Explain the importance of technology in banking.
- B) Explain the primary functions of Commercial Banks.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) _____ ठेवीवर व्यापारी बँका सर्वात कमी दराने व्याज देतात.
अ) चालू ठेवी ब) बचत ठेवी क) मुदत ठेवी ड) आवर्ती ठेवी
- २) ATM म्हणजे _____ होय.
अ) Auto Teller Machine ब) Automatic Tailor Machine
क) Automated Teller Machine ड) Any Time Machine
- ३) _____ हे व्यापारी बँकेचे प्राथमिक कार्य आहे.
अ) हमी स्विकारणे ब) संपत्ती स्विकारणे
क) ठेवी स्विकारणे ड) भेटी स्विकारणे
- ४) खालीलपैकी कोणती तरल जिंदगी आहे ?
अ) कर्जे ब) गुंतवणूकी क) रोकड ड) यापैकी नाही
- ५) _____ हा बँकेचा ग्राहक असतो.
अ) बँकेला वारंवार भेट देणारा ब) बँकेशी व्यवहार असणारा
क) बँकेत खाते असणारा ड) यापैकी नाही
- ६) पतनिर्मितीमुळे _____ यामध्ये वाढ होते.
अ) पैशाचा पुरवठा ब) समाजाची वास्तव संपत्ती
क) वास्तव राष्ट्रीय उत्पन्न ड) यापैकी नाही
- ७) बँक खात्यावरील व्यवहार कसे झालेत हे _____ यावरून स्पष्ट होते.
अ) चेक पुस्तक ब) भरणा पावती क) पास बुक ड) वरील सर्व
- ८) अधिकर्ष सवलत ही _____ खात्यावर दिली जाते.
अ) चालू खाते ब) बचत खाते
क) आवर्ती खाते ड) यापैकी नाही

- ९) SWIFT या संस्थेची नोंदणी _____ येथे झाली.
 अ) लंडन ब) ब्रुसेल्स क) न्युयार्क ड) मुंबई
- १०) भारतात रीअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट सिस्टीम (RTGS) _____ मध्ये सुरु झाली.
 अ) १९५५ ब) १९८२ क) १९९५ ड) २००४
- ११) ग्राहकाने बँकेत ठेवलेली ठेव _____ ठेव म्हणून ओळखली जाते.
 अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) निर्मित ड) यापैकी नाही
- १२) निधी एका ठिकाणावरून दुसऱ्या ठिकाणी पाठविण्यासाठी बँका त्यांच्या ग्राहकांना _____ प्रकारे मदत करतात.
 अ) सोयीस्कर ब) सुरक्षित क) स्वस्त ड) वरील सर्व
- १३) बँक ड्राफ्ट हा नेहमी _____ असतो.
 अ) साधा ब) रेखांकीत क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- १४) _____ कर्जे निर्माण करतात आणि कर्जे ठेवी निर्माण करतात.
 अ) ठेवी ब) गुंतवणूक क) पैशाचे स्थानांतर ड) यापैकी नाही
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :
- अ) बँकेत खाते उघडण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. ७
- ब) व्यापारी बँकाची दुय्यम कार्ये स्पष्ट करा. ७
३. टीपा लिहा :
- अ) A.T.M.(ए.टी.एम.) ७
- ब) ग्राहक परिचय निकष. ७
४. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा : १४
- अ) पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) बँक खातेदाराचे प्रकार स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा : १४
- अ) बँकींग क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) व्यापारी बँकाची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK (New)**

Time : 2¹/₂ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose the correct alternatives :

14

- 1) _____ Act was passed in the year 1872.
A) Sale of goods B) Right to information
C) Indian contract D) Income tax
- 2) _____ is stipulation which is essential to the main purpose of the contract.
A) Warranty B) Contract C) Condition D) Agreement
- 3) Set of rules governing human behaviour is known as _____
A) Contract B) Warranty C) Agreement D) Law
- 4) The Right to Information Act was passed in the year _____
A) 2003 B) 1961 C) 1872 D) 2005
- 5) In India _____ Act was applicable from 1st July 1930.
A) Indian contract B) Sale of goods
C) Consumer protection D) Information technology
- 6) Agreement without consideration is _____
A) Voidable B) Void C) Valid D) Unlawful
- 7) Under contract of sale, the property in the goods is transferred from the seller to the buyer, the contract is called _____
A) Sale of goods B) Future goods
C) Insolvent D) Mercantile agent
- 8) The State Chief Information Commissioner has been appointed by the _____
A) Governor B) President C) Prime Minister D) Chief Minister

- 9) Every agreement and promise enforceable at law is called _____
A) Proposal B) Contract C) Consent D) Consideration
- 10) _____ is one who has not been paid the whole of the price of good by purchaser.
A) Unpaid seller B) Purchaser
C) Seller D) Unpaid purchaser
- 11) Stipulation collateral to main purpose of contract of sale of goods is known as _____
A) Warranty B) Proposal C) Contract D) Agreement
- 12) Sale of Goods Act is application to
A) Immovable property only
B) Movable and immovable property
C) Movable property only
D) None of these
- 13) Minor's agreement is _____
A) Unlawful B) Voidable C) Valid D) Void
- 14) Agreement in restraint of marriage is _____
A) Illegal B) Voidable
C) Void D) Valid
2. Write short notes on : **14**
A) Objectives of Legal Environment
B) Valid Contract.
3. Write short answer : **14**
A) Explain the meaning of condition and warranty.
B) Explain the nature of Right to Information Act, 2005.
4. Explain the concept of transfer of property in goods. **14**
OR
Explain the structure, powers and functions of Central Information Commission.
5. State the meaning and features of proposal. Explain Legal rules to proposal. **14**
OR
Explain the objectives and sources of business laws.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

१) _____ कायदा १८७२ मध्ये संमत करण्यात आला.

अ) मालाच्या विक्रीच्या

ब) माहितीच्या अधिकार

क) भारतीय कराराचा

ड) आयकर

२) जी अट करारातील मुख्य उद्दिष्ट पूर्ण होण्यास आवश्यक असते त्यास _____ म्हणतात.

अ) दुय्यम अट

ब) करार

क) प्रमुख अट

ड) ठराव

३) मानवी वर्तनाच्या नियमांचा संच म्हणजे _____ होय.

अ) करार

ब) दुय्यम अट

क) ठराव

ड) कायदा

४) माहितीच्या अधिकाराचा कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.

अ) २००३

ब) १९६१

क) १८७२

ड) २००५

५) १ जुलै १९३० पासून भारतामध्ये _____ कायदा लागू करण्यात आला.

अ) भारतीय करार

ब) माल विक्रीचा

क) ग्राहक संरक्षण

ड) माहिती तंत्रज्ञान

६) प्रतिफल विरहीत करार _____ असतात.

अ) वर्जनीय

ब) व्यर्थ

क) वैध

ड) बेकायदेशीर

७) विक्री करारानुसार जेव्हा वस्तुची मालक्री विक्रेत्याकडून खरेदीदाराकडे हस्तांतरीत झालेली असते तेव्हा त्यास _____ म्हणतात.

अ) मालाची विक्री

ब) भविष्यातील माल

क) दिवाळखोर व्यक्ती

ड) व्यापारी प्रतिनिधी

८) राज्य मुख्य माहिती आयुक्ताची नियुक्ती _____ कडून केली जाते.

अ) राज्यपाल

ब) राष्ट्रपती

क) पंतप्रधान

ड) मुख्यमंत्री

९) ज्या ठरावाची आणि वचनाची कायदेशीररित्या अंमलबजावणी करता थेंऊ शकते त्यास _____ म्हणतात.

अ) प्रस्ताव

ब) करार

क) संमती

ड) प्रतिफल

- १०) विक्रेयाला मालाची संपुर्ण रक्कम खरेदीदाराकडून मिळली नसेल तर तो _____ होतो.
 अ) अदत्त विक्रेत ब) खरेदीदार
 क) विक्रेत ड) अदत्त खरेदीदार
- ११) माल विक्रीच्या कराराच्या मुख्य उद्देशासाठी फरक अटीस _____ म्हणतात.
 अ) दुय्यम ब) प्रस्ताव क) करार ड) ठराव
- १२) माल विक्रीचा कायदा _____ ला लागू होतो.
 अ) मुक्त अचल संपत्ती ब) चल आणि अचल संपत्ती
 क) मुक्त चल संपत्ती ड) यापैकी नाही
- १३) अज्ञान व्यक्तीचे ठराव _____ असतात.
 अ) बेकायदेशीर ब) वर्जनीय क) वैध ड) व्यर्थ
- १४) विवाह प्रतिबंधक ठराव हे _____ ठरतात.
 अ) बेकायदेशीर ब) वर्जनीय
 क) व्यर्थ ड) वैध

२. टिपा लिहा : १४
 अ) कायदेशीर पर्यावरणाची उद्दिष्ट्ये
 ब) कायदेशीर करार.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) प्रमुख अट व दुय्यम अट याचा अर्थ स्पष्ट करा.
 ब) माहिती अधिकार कायद्याचे (२००५) स्वरूप स्पष्ट करा.
४. मालाच्या मालकी हक्काच्या हस्तांतराची संकल्पना (तरतुदी) स्पष्ट करा. १४

किंवा

केंद्रीय माहिती आयोगाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

५. प्रस्तावाचा अर्थ व वैशिष्ट्ये सांगा. प्रस्तावासंबंधी कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा. १४

किंवा

व्यवसायिन कायद्याची उद्दिष्ट्ये व स्रोत (Sources) स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – III (Semester – V) (C.G.P.A.) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III) (New)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) India entered the ____ stage in 1952 according to W.W. Rostow.
a) Traditional society b) Takeoff
c) Drive to maturity d) None of these
- 2) _____ is famous for his theory of population.
a) Thomas Malthus b) Adam Smith
c) Ricardo d) Dr. N. J. Kurian
- 3) India has adopted Household-based unemployment survey in _____ year.
a) 2000-01 b) 2005-06 c) 2007-08 d) 2009-10
- 4) The book 'Managerial Economics – Theory and Perspectives' is written by
a) Pigou b) Keynes c) Ricardo d) None of these
- 5) Who explain the Time Preference Theory of Interest ?
a) Adam Smith b) Mahatma Gandhi
c) Fisher d) Keynes
- 6) _____ economy is concerned with black money.
a) Mix b) Parallel c) Foreign d) All the above
- 7) The strategy of India's First Five Years Plan _____ model was used.
a) Harred-Domar b) Malthusian c) Adam Smith d) None of these
- 8) According to Dr. Marshall, the price of commodities regarding short period means
a) Market price b) Supply price c) Demand price d) All price
- 9) _____ concept is firstly explained by Dadabhai Naoroji.
a) Indian Population b) Indian Poverty
c) Indian Income d) None of the above

- 10) For Sickness Free of Small Scale Industry, the Margin Money Policy was started _____ year.
- a) 1-1-1972 b) 1-1-1980 c) 1-1-1982 d) 1-1-1992
- 11) In 1993, under the presidentship of _____ Government of India was set up the 'Disinvestment Commission'.
- a) Keynes b) Pigou
c) Adam Smith d) C. Rangarajan
- 12) Business Economics deals primarily with _____ making Firms.
- a) Investment b) Saving
c) Income d) Profit
- 13) India has adopted _____ in the year 1991.
- a) Black money b) VDIS
c) LPG d) None of these
- 14) On 4 August 2009, the Government of India passed _____ Act.
- a) Right to Food b) Right to Education
c) Right to Black Money d) All of these

2. Write short answers : **14**
- a) Principles of Business Economics.
b) Causes of rise of parallel economy.
3. Write short answers : **14**
- a) Types of unemployment.
b) Causes of regional imbalances.
4. Answer **any one** of the following : **14**
- a) State the impact of privatisation on India economy.
b) Explain Adam Smith's theory of economic development.
5. Answer **any one** of the following : **14**
- a) Explain W.W. Rostow's stages of economic growth.
b) State the causes and measures of industrial sickness.

मराठी रूपांतर

सूचना: १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांचा योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो यांच्यामते भारताने १९५२ मध्ये _____ अवस्थेत प्रवेश केला.
अ) परंपरागत समाज ब) उड्डाणा क) पूर्णावस्थेत ड) यापैकी नाही
- २) _____ हे त्यांच्या लोकसंख्या सिद्धांताबाबत प्रसिद्ध आहेत.
अ) थॉमस माल्थस ब) अँडम स्मिथ क) रिकार्डो ड) डॉ.एन.जे. कुरियन
- ३) भारतात कुटुंब-आधारित बेकारी पाहणी _____ या वर्षी झाली.
अ) २०००-०१ ब) २००५-०६ क) २००७-०८ ड) २००९-१०
- ४) 'Managerial Economics – Theory and Perspectives' हे पुस्तक कोणी लिहले ?
अ) पिगु ब) केन्स क) रिकार्डो ड) यापैकी नाही
- ५) ब्याजाबाबतचा समय-पसंती सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) अँडम स्मिथ ब) महात्मा गांधी क) फिशर ड) केन्स
- ६) _____ अर्थव्यवस्था काळ्या पैशाशी संबंधित आहे.
अ) मिश्र ब) समांतर क) परकीय ड) वरील सर्व
- ७) भारताच्या पहिल्या पंचवार्षिक व्यूहरचनेसाठी _____ प्रतिमानाचा वापर करण्यात आला होता.
अ) हॅरॉड-डोमर ब) माल्थस क) अँडम स्मिथ ड) यापैकी नाही
- ८) डॉ. मार्शल यांच्यामते वस्तुची अतिअल्पकाळात ठरणारी किंमत म्हणजे _____ होय.
अ) बाजार किंमत ब) पुरवठा किंमत क) मागणी किंमत ड) सर्व किंमती
- ९) _____ संकल्पना सर्वात प्रथम दादाभाई नौरोजी यांनी मांडली.
अ) भारतीय लोकसंख्या ब) भारतातील दारिद्र्य
क) भारतातील उत्पन्न ड) यापैकी नाही
- १०) लघु उद्योग क्षेत्रातील आजारी उद्योग संस्थासाठी 'मार्जिन मनी' योजना _____ या वर्षी सुरु केली.
अ) १-१-१९७२ ब) १-१-१९८० क) १-१-१९८२ ड) १-१-१९९२

११) सन् १९९३ मध्ये भारत सरकारने _____यांच्या अध्यक्षतेसाठी निर्गुतवणूक आयोगाची स्थापना केली.

अ) केन्स ब) पिगु क) अँडम स्मिथ ड) सी. रंगराजन

१२) व्यावसायीक अर्थशास्त्राचा संबंध प्रामुख्याने _____मिळविणाऱ्या संस्थाशी आहे.

अ) गुंतवणुक ब) बचत क) उत्पन्न ड) नफा

१३) भारताने _____धोरणाचा स्वीकार १९९१ मध्ये केला.

अ) काळा पैसा ब) स्वेच्छा उत्पन्न प्रकट योजना
क) एल्. पी. जी. ड) यापैकी नाही

१४) ४ ऑगस्ट २००९ रोजी भारत सरकारने _____कायदा केला.

अ) अन्नाचा हक्क ब) शिक्षणाचा अधिकार
क) काळ्या पैशाचा हक्क ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या :

१४

अ) व्यावसायीक अर्थशास्त्राची तत्वे.
ब) समांतर अर्थव्यवस्था निर्माण होण्याची कारणे.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या :

१४

अ) बेकारीचे प्रकार.
ब) प्रादेशिक असमतोलाची कारणे.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

१४

अ) खाजगीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.
ब) अँडम स्मिथचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

१४

अ) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो यांच्या “आर्थिक वाढीचे टप्पे” हा सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) औद्योगिक आजारीपणाची कारणे व उपाय सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT (New)**

Time : 2 Hours 30 minutes

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) The word 'Co-operation' has been derived from the Latin word
 - a) Co-operari
 - b) Co-operation
 - c) Co.operation
 - d) None of these
- 2) _____ functions at the apex level of co-operative credit structure.
 - a) Land Development Bank
 - b) District Central Co-operative Bank
 - c) State Co-operative Bank
 - d) None of these
- 3) District Central Co-operative Banks function as an intermediary between State Co-operative Bank and
 - a) Primary Agricultural Co-operative Credit Societies
 - b) Regional Rural Banks
 - c) NABARD
 - d) State Bank
- 4) National Co-operative Consumer's Federation, an Apex Indian Consumer Co-operative Organisation was established in the year
 - a) 1962
 - b) 1972
 - c) 1982
 - d) 1992
- 5) The first Co-operative Act was passed in India in the year _____.
 - a) 1904
 - b) 2004
 - c) 1844
 - d) 1944
- 6) The First Indian Consumer Co-operative Society in the year 1904 was established at
 - a) Madras
 - b) Delhi
 - c) Mumbai
 - d) Pune
- 7) National Federation of Industrial Co-operatives was established in the year
 - a) 1966
 - b) 2005
 - c) 1976
 - d) 1998

- 8) _____ gives crop loan to the farmers.
 a) PACS b) DCC c) LDBs d) NABARD
- 9) _____ is known as the Father of Co-operation.
 a) D.R. Gadgil b) Robert Owen
 c) William King d) None of these
- 10) National Dairy Development Board was established in the year
 a) 1965 b) 1975 c) 1985 d) 1995
- 11) Service Co-operatives function in _____ areas.
 a) Rural b) Urban c) District d) None of these
- 12) _____ country is known as the origin of Co-operative Movement.
 a) India b) England c) China d) Japan
- 13) _____ society is landless labourers Co-operative Society.
 a) Tenant Co-operative b) Joint Co-operative Farming
 c) Collective Co-operative Farming d) None of these
- 14) The main aim of _____ movement is to develop human and moral value.
 a) Political b) Labour c) Co-operative d) Education
2. Write short notes :
- a) Dairy Co-operatives 7
- b) Types of Co-operative farming. 7
3. Write short answers :
- a) What do you mean by Co-operative Marketing ? Discuss the objectives of Co-operative Marketing Societies. 7
- b) Discuss the functions of Industrial Co-operative Societies. 7
4. Answer **any one** of the following questions : 14
- a) Explain in detail the recommendations of Dr. Vaidyanathan Committee.
- b) State the problems and remedies of Co-operative Processing Societies.
5. Answer **any one** of the following questions : 14
- a) State the problems and remedies of State Co-operative Bank.
- b) State the problems of Primary Agricultural Credit Societies in India.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

14

१) 'सहकार' या शब्दाची निर्मिती _____ या लॅटिन शब्दापासून झाली.

अ) को-ऑपररी

ब) को-ऑपरेशन

क) सहकार्य

ड) यापैकी कोणतेही नाही

२) सहकारी पतपुरवठा रचनेत शिखर स्तरावर कार्य करणारी बँक _____ आहे.

अ) भूविकास बँक

ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक

क) राज्य सहकारी बँक

ड) यापैकी कोणतेही नाही

३) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका राज्य सहकारी बँक आणि _____ यांच्यात दुवा म्हणून कार्य करतात.

अ) प्राथमिक कृषि सहकारी पतपुरवठा संस्था

ब) विभागीय ग्रामीण बँक

क) नाबार्ड

ड) स्टेट बँक

४) राष्ट्रीय ग्राहक सहकारी संघ, भारतीय ग्राहक संस्थांची शिखर संस्था, ह्याची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १९६२

ब) १९७२

क) १९८२

ड) १९९२

५) _____ मध्ये भारतात पहिला सहकारी कायदा संमत करण्यात आला.

अ) १९०४

ब) २००४

क) १८४४

ड) १९४४

६) पहिले ग्राहक सहकारी भांडार भारतात १९०४ मध्ये _____ येथे स्थापन झाले.

अ) मद्रास

ब) दिल्ली

क) मुंबई

ड) पुणे

७) राष्ट्रीय औद्योगिक सहकारी संघाची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १९६६

ब) २००५

क) १९७६

ड) १९९८

८) _____ संस्था शेतकऱ्यांना पीक कर्ज देते.

अ) पी.ए.सी.एस.

ब) डी.सी.सी.

क) एल.डी.बी. एस

ड) नाबार्ड

- ९) _____ यांना सहकाराचा जनक असे म्हणतात.
 अ) डी.आर. गाडगील
 ब) रॉबर्ट ओवेन
 क) विल्यम किंग
 ड) यापैकी कोणतेही नाही
- १०) _____ साली राष्ट्रीय दूध विकास मंडलाची स्थापना झाली.
 अ) १९६५
 ब) १९७५
 क) १९८५
 ड) १९९५
- ११) सेवा सहकारी संस्था _____ भागात कार्य करतात.
 अ) ग्रामीण
 ब) शहरी
 क) जिल्हयात
 ड) यापैकी कोणतेही नाही
- १२) _____ हा देश सहकारी चळवळीचे उगमस्थान म्हणून ओळखला जातो.
 अ) भारत
 ब) इंग्लंड
 क) चीन
 ड) जपान
- १३) _____ संस्था ही भूमिहीन मजूरांची सहकारी संस्था आहे.
 अ) कुल सहकारी संस्था
 ब) संयुक्त सहकारी शेती
 क) सामुदाईक सहकारी शेती
 ड) यापैकी कोणतेही नाही
- १४) _____ चळवळीचा मुख्य हेतु मानवी व नैतिक मुल्यांचा विकास करणे हा आहे.
 अ) राजकीय
 ब) कामगार
 क) सहकार
 ड) शैक्षणिक
२. टीपा लिहा :
- अ) दुग्ध सहकारी संस्था. ७
 ब) सहकारी शेतीचे प्रकार. ७
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) सहकारी विपणन म्हणजे काय ? सहकारी विपणन संस्थांचे उद्देश विशद करा. ७
 ब) औद्योगिक सहकारी संस्थांची कार्ये स्पष्ट करा. ७
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
 अ) डॉ. वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) सहकारी प्रक्रिया संस्थांपुढील समस्या व त्यावरील उपाययोजना स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
 अ) राज्य सहकारी बँकांच्या समस्या व उपाययोजन स्पष्ट करा.
 ब) भारतातील प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
MODERN MANAGEMENT PRACTICES (New)**

Time : 2 ½ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 14
- _____ is also called as internationalisation.
A) Privatisation B) Liberalisation
C) Globalisation D) None of these
 - The concept of benchmarking is given by _____
A) Dr. Robert Camp B) Dr. Deming
C) C. K. Pralhad D) Peter Drucker
 - Important steps in going global _____
A) Licensing B) Exporting
C) Global strategic partnership D) All of these
 - World Trade Organisation is came into force in _____
A) 1947 B) 1990 C) 1995 D) 2000
 - _____ is the set of managerial decisions and actions that determines the long term performance of organisation.
A) Personnel management B) Marketing management
C) Financial management D) Strategic management
 - The elements of human capital consists _____
A) Intellectual capital B) Social capital
C) Emotional capital D) All of the above
 - Continuing the existing policy without making any change is known as _____ strategy.
A) Growth B) Retrenchment
C) Statuesque D) Grand

- 8) For analysing internal and external environment an organisation uses the _____ technique.
A) Bench marking B) SWOT C) Cost leadership D) None of these
- 9) _____ is concerned with the obtaining and the maintaining of satisfactory and satisfied work force.
A) Japanese management B) Total quality management
C) Event management D) Human resource management
- 10) The concept of human resource accounting is given by _____
A) Deming B) Rensis Likert C) C. K. Pralhad D) Thomas Port
- 11) The elements of knowledge management consists _____
A) Employee B) Process
C) Technology D) All of the above
- 12) The concept of quality consciousness is came into use in _____ year.
A) 1947 B) 1949 C) 1957 D) 1959
- 13) When an organisation starts making new product that serve its own needs, the integration takes place _____
A) Vertical integration B) Concentration strategy
C) Diversification strategy D) Statuesque strategy
- 14) The size of the multinational enterprise is _____
A) Small B) Large C) Medium D) Micro
2. Write short notes on : 14
A) Advantages of benchmarking
B) SWOT technique.
3. Write short answers : 14
A) State the elements of knowledge management.
B) Role of human resource manager.
4. Answer **any one** of the following : 14
A) Explain the role of multinational enterprises.
B) Explain the process of strategic management.
5. Answer **any one** of the following : 14
A) Discuss on different steps in going global, by the business.
B) Explain the difference between human resource management and personnel management.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) _____ ला आंतरराष्ट्रीयीकरण असेही म्हणतात.
अ) खाजगीकरण ब) उदारीकरण क) जागतिकीकरण ड) यापैकी नाही
- २) बेंचमार्कींग ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) डॉ. रॉबर्ट कॅम्प ब) डॉ. हेमिंग क) सी. के. प्रल्हाद ड) पीटर ड्रुकर
- ३) जागतिकीकरण प्रवेश प्रक्रियेतील महत्त्वाचा घा
अ) परवाना ब) निर्यात
क) आंतरराष्ट्रीय व्यूहरचनात्मक भागीदारी ड) वरीलपैकी सर्व
- ४) जागतिक व्यापार संघटनेची (WTO) स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९४७ ब) १९९० क) १९९५ ड) २०००
- ५) संघटनेची दीर्घकालीन कामगिरी ठरविणाऱ्या व्यवस्थापकीय निर्णयांच्या व कृतीच्या संचास
_____ म्हणतात.
अ) कर्मचारी व्यवस्थापन ब) विपणन व्यवस्थापन
क) वित्तीय व्यवस्थापन ड) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन
- ६) मानवी भांडवलाचे घटक _____ हे आहेत.
अ) बौद्धिक भांडवल ब) सामाजिक भांडवल
क) भावनीक भांडवल ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) आहे तेच धोरण कोणताही बदल न करता चालू ठेवणे म्हणजे _____ व्यूहरचना होय.
अ) विस्तार ब) कपात क) स्थिर/बदल नको ड) भव्य
- ८) अंतर्गत व बाह्य पर्यावरणाचे विश्लेषण करण्यासाठी व्यवसाय संघटन _____ या तंत्राचा वापर करते.
अ) बेंचमार्कींग ब) स्वॉट क) खर्च नेतृत्व ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ९) _____ चा संबंध कारखान्यात काम करण्यासाठी योग्य व संतुष्ट कर्मचाऱ्यांची भरती करून
त्यांना तेथे टिकवून ठेवण्याचा असतो.
अ) जपानी व्यवस्थापन ब) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन
क) समारंभ व्यवस्थापन ड) मानव संसाधन व्यवस्थापन

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – I) (New)
Law and Practice of Banking in India

Time : 2¹/₂ Hours

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Right side marks indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **14**

- 1) In the _____ year the first Commercial Bank was established in India.
A) 1780 B) 1770 C) 1860 D) None of these
- 2) In the year _____ the first Company Act was passed in India.
A) 1913 B) 1947 C) 1932 D) None of these
- 3) The bank account opened more than one names is called _____ account.
A) Joint B) Signal C) Saving D) None of these
- 4) The Banking Regulation Act was passed in the year _____
A) 1947 B) 1948 C) 1949 D) None of these
- 5) In the modern banking system _____ cheques are used by the banks.
A) ATM B) MTCR C) MICR D) None of these
- 6) The rate at which Commercial Banks take loans from the Central Bank is called _____
A) Repo-rate B) Bank Rate C) Interest D) None of these
- 7) In the year _____ Central Bank of India was nationalised.
A) 1947 B) 1948 C) 1949 D) None of these
- 8) The Imperial Bank of India was established in the year _____
A) 1921 B) 1949 C) 1931 D) None of these

- 9) Bank of England was established in the year _____
A) 1794 B) 1894 C) 1694 D) None of these
- 10) According to _____ Act income-tax officer is having authority to get information about any bank account.
A) 181 B) 172 C) 121 D) None of these
- 11) According to _____ order bank can stop account operations.
A) Garnishi B) Kleton C) Holly D) None of these
- 12) _____ is the basic objective of Saving Account.
A) To increase bank habit B) To make more saving
C) Consumption D) None of these
- 13) Generally the big traders open _____ account.
A) Fixed deposit B) Saving C) Current D) None of these
- 14) The Nabard Bank Act was passed in the year _____
A) 1982 B) 1980 C) 1978 D) None of these

2. Write short answer : 14
A) Explain the concept Bank and Bank Customer.
B) State the Banker's lien.
3. Write short notes : 14
A) Garnishi order
B) Current deposit account.
4. Answer **any one** question : 14
A) Explain the nature and scope of Indian Banking Act.
B) State the rights and obligations of bank in India.
5. Answer **any one** question : 14
A) What is MICR cheque ? Explain it's nature.
B) What is endorsement ? State the need of endorsement.

मराठी रूपांतर

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा : १४
- १) _____ मध्ये भारतात पहिली व्यापारी बँकेची स्थापना झाली.
अ) १७८० ब) १७७० क) १८६० ड) यापैकी नाही
- २) भारतात प्रथमतः _____ मध्ये कंपनी कायदा संमत झाला.
अ) १९१३ ब) १९४७ क) १९३२ ड) यापैकी नाही
- ३) एकापेक्षा अधिक व्यक्तींच्या नांवे उघडलेल्या बँकखात्यास _____ म्हणतात.
अ) संयुक्त खाते ब) एकक खाते क) बचत खाते ड) यापैकी नाही
- ४) भारतीय बँकींग नियमन कायदा _____ मध्ये संमत झाला.
अ) १९४७ ब) १९४८ क) १९४९ ड) यापैकी नाही
- ५) आधुनिक बँक पद्धतीमध्ये बँका _____ प्रकारच्या धनादेशाचे वापर करतात.
अ) ATM ब) MTCR क) MICR ड) यापैकी नाही
- ६) व्यापारी बँका मध्यवर्ती बँकेकडून ज्या व्याजाच्या दराने कर्जे घेतात त्यास _____ म्हणतात.
अ) रेपोरेट ब) बँक रेट क) व्याज दर ड) यापैकी नाही
- ७) _____ मध्ये भारतीय मध्यवर्ती बँकेचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.
अ) १९४७ ब) १९४८ क) १९४९ ड) यापैकी नाही
- ८) इंपिरीअल बँकेची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९२१ ब) १९४९ क) १९३१ ड) यापैकी नाही
- ९) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १७९४ ब) १८९४ क) १६९४ ड) यापैकी नाही
- १०) भारतीय बँकींग _____ कायदानुसार प्राप्ती कर अधिकाऱ्यास बँक खात्याची चौकशी करता येते.
अ) १८१ ब) १७२ क) १२१ ड) यापैकी नाही
- ११) _____ आदेशाने बँकेला खात्याचे व्यवहार थांबविण्याचा अधिकार असतो.
अ) गारनिशी ब) क्लॉटन क) हॉली ड) यापैकी नाही

१२) ————— हे बचत खात्याचे मूळ उद्देश होय.

- अ) बँकींग सवयीत वाढ करणे ब) बचत प्रवृत्ती वाढविणे
क) उपभोग ड) यापैकी नाही

१३) सर्वसाधारणपणे मोठे व्यापारी बँकेत ————— खाते उघडतात.

- अ) मुदतबंद ब) बचत क) चालू ड) यापैकी नाही

१४) नाबार्ड बँकेचा कायदा ————— मध्ये करण्यात आला.

- अ) १९८२ ब) १९८० क) १९७८ ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१४

- अ) बँक व बँक ग्राहक या संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) बँकेचा धारणाधिकार सांगा.

३. टीपा लिहा :

१४

- अ) गारनिशी आदेश
ब) चालू खाते.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

- अ) भारतीय बँकींग कायद्याचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) भारतीय बँकेच्या हक्क व जबाबदाऱ्या सांगा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

- अ) MICR धनादेश म्हणजे काय ? तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? पृष्ठांकनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (New – CGPA) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

Instruction : All questions are compulsory.

1. Choose the correct answer :

- 1) Banking companies are governed by the Banking Regulation Act
A) 1956 B) 1949 C) 1961 D) 1950
- 2) Rebate on bills discounted is
A) An accrued income B) Income received in advance
C) An income D) None of these
- 3) Reserve for Doubtful Debts is debited to _____ A/c.
A) Profit and Loss A/c B) Profit and Loss Appropriation A/c
C) Trading A/c D) None of these
- 4) Investments are shown under Schedule No.
A) 8 B) 10 C) 12 D) 15
- 5) Excess price paid by a holding Co. to acquire 'controlling interest' in the
Subsidiary Co. is transferred to
A) Capital Reserve B) Goodwill C) Revenue D) None of these
- 6) Profit earned by a Subsidiary Co. after acquisition of shares by holding Co.
are
A) Revenue Profit B) Capital Profit
C) Realisation Profit D) None of these

P.T.O.

2. Write short notes :

A) Minority Interest.

B) Difference between Financial Accounting and Management Accounting. **14**

3. A) A Fire broke out in the premises of Megha Company on 1st July, 1995 and stock of the value of Rs. 1,57,500 was salvaged and the books and records were saved.

The following information was obtained :

	Rs.
Stock on 31 st March, 1994	4,20,000
Stock on 31 st March, 1995	4,20,000
Sales from 1 st April to 30 th June, 1995	5,10,000
Purchases from 1 st April to 30 th June, 1995	3,15,000
Sales for the year ended 31 st March, 1995	15,00,000
Purchases for the year ended 31 st March, 1995	9,00,000

Calculate the amount of claim to be submitted to the Insurance Company in respect of Loss of stock. **7**

B) The following particulars are available in respect of the business carried on by Mr. Micky.

1) Capital invested Rs. 50,000.

2) Trading results :		Rs.			Rs.
2000-01 (Profit)	12,200		2002-03 (Loss)		2,000
2001-02 (Profit)	15,000		2003-04 (Profit)		21,000

3) Market rate of interest on investment 8%, rate of risk return on capital invested in business 2% and

4) Remuneration from alternative employment of the proprietor (if not engaged in business) Rs. 3,600 p.a.

Compute the value of goodwill on the basis of 3 years purchase of super profit. **7**

4. M/s Amar Traders is insured under a loss of profit policy for Rs. 1,26,000. Their books of accounts are closed on 31st December every year. The fire occurred on 1-7-1998.

The records saved disclosed the following information :

	Rs.
Turnover during the year ended 30-6-1998	14,40,000
Turnover during the year ended 31-12-1997	12,00,000
Turnover from 1-7-1998 to 30-9-1998	60,000
Turnover in the corresponding period of 1997	3,60,000
Standing charges for the year ending 31-12-1997	72,000
Net profit during the year ending 31-12-1997	48,000

It has been ascertained that the business has consistently shown an increase of 25% in turnover in the months preceding the fire over corresponding period of the previous year.

Calculate the amount of the claim.

14

OR

4. H Ltd. acquired shares in S Ltd. On 1-4-1994. Their Balance Sheets as on 31-3-1995 were :

Balance Sheet as on 31-3-1995

Liabilities	A Ltd.	B Ltd.	Assets	A Ltd.	B Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share Capital :			Land and Building	1,00,000	20,000
Shares of Rs. 100			Plant and Machinery	1,50,000	30,000
each fully paid	2,50,000	50,000	Investment :		
General Reserve	50,000	20,000	400 shares in		
(as on 1-4-1994)			B Ltd., (at Cost)	50,000	—
Profit and Loss	70,000	25,000	Stock	40,000	25,000
Creditors	30,000	5,000	Debtors	30,000	15,000
			Cash	30,000	10,000
	4,00,000	1,00,000		4,00,000	1,00,000

Additional Information :

- 1) Sundry Debtors of H Ltd. include Rs. 5,000 due from S Ltd.
- 2) Stock of S Ltd. includes goods purchased from H Ltd. for Rs. 20,000 on which H Ltd. made a profit of 25% on sale.
- 3) On 1-4-1994 Profit and Loss A/c of S Ltd. Showed a Credit Balance of Rs. 5,000.

Prepare a Consolidated Balance Sheet of A Ltd. and its subsidiary B Ltd. **14**

5. The following balances are taken from the books of Mahalaxmi Bank Ltd. as on 31st March, 2001.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Share Capital :		Interest on Advances	1,09,000
5,000 Equity Shares of		Postage and Telegrams	5,000
Rs. 100 each Rs. 50 paid		Rebate on bills discounted	6,000
	2,50,000	Money at call and short notice	30,000
Reserve Fund	2,50,000	Interest accrued and paid	42,000
Loans, Cash Credit	2,85,000	Bills discounted and purchased	46,000
Building (after		Silver	10,000
depreciation upto		Interim dividend paid	17,000
31-03-2000 Rs. 10,000)	50,000	Short Loan	50,000
Government Securities	4,00,000	Discount Earned	13,000
Current Accounts	2,50,000	Unexpired Insurance	400
Saving Deposits	1,00,000	Furniture	8,000
Fixed Deposit	80,000	Stamps in Hand	100
Salaries	24,000	Shares in X Ltd.	50,000
Cash Certificates	20,000	Cash in hand	26,000
Bills for collection	60,000	Cash with RBI	18,000
Recurring Deposits	25,000	Cash with SBI	60,000

Rent and Taxes	2,300	Cash with other Bank	1,00,000
Director's Fee	1,800	Commission paid	7,000
Auditor's Fee	2,400	Sundry Receipts	5,000
Profit and Loss A/c on 1-4-2000	16,000	Commission and Brokerage (Cr.)	30,000
Branch Adjustments (Cr.)	5,000		
Gold	20,000		
Law Charges	4,000		

Additional Information :

- 1) Allow 5% depreciation on building on original cost. Furniture costing Rs. 2,000/- was added during the year. Write off depreciation at 10% on the opening balance of furniture.
- 2) A provision for doubtful debt amounting to Rs. 5,000/- is required.
- 3) Create a provision for taxation Rs. 20,000/-
- 4) Rebate on bill discounted at 31st March, 2001 amounted to Rs. 5,000/-

Prepare the Profit and Loss A/c and Balance Sheet of the Bank in prescribed form under Section 29.

14

OR

5. Federal Bank Ltd. gives you the following particulars from their books for the year ended 31-3-2001. You are required to prepare Balance Sheet as on 31st March, 2001 in the prescribed form.

Particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Cash in hand	1,50,000	
Share Capital		25,00,000
Investments in Equity Shares (Fully paid Rs. 3 Lakhs, Partly paid Rs. 2 Lakhs)	5,00,000	
General Reserve		3,00,000
Statutory Reserve		6,00,000
Investments in Government Securities (Central and State Government)	5,75,000	
Interest Accrued on Investments	15,000	

Balances with Reserve Bank of India	2,00,000	
Balances with Other Banks (Current Accounts)	1,50,000	
Borrowings from Central Bank of India (unsecured)		4,00,000
Bills Payable		2,00,000
Fixed Deposits		25,00,000
Current Accounts		40,00,000
Contingency Accounts		4,00,000
Loans	50,00,000	
Cash Credits	80,00,000	
Overdrafts	7,70,000	
Savings Accounts		65,00,000
Unclaimed Dividends		25,000
Bills Discounted and Purchased	15,00,000	
Branch Adjustments		74,000
Profit and Loss A/c (1-4-2003)		1,00,000
Advances	7,50,000	
Premises (Less depreciation)	6,00,000	
Furniture (Less depreciation)	2,00,000	
Provision for Taxation		3,91,000
Profit for 2003-04		4,20,000
	1,84,10,000	1,84,10,000

Following further information is given :

- 1) Authorised Capital is Rs. 1,00,00,000 (2,00,000 Shares of Rs. 50 each).
- 2) Issued Capital is half of the Authorised Capital. All Shares are fully subscribed on which Rs. 25 per share are paid up.
- 3) Constituent Liabilities for Acceptances and Endorsements Rs. 22,00,000.
- 4) Bills for collection Rs. 15,00,000.
- 5) Contingent liability for partly paid shares Rs. 2,00,000.
- 6) Provide for Doubtful loans Rs. 20,000.

Seat No.	
----------	--

B.Com. III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – I) (New)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of Calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternatives. 14
- 1) Factory cost is also called as
 - A) Works on Cost
 - B) Prime Cost
 - C) Works Cost
 - D) Overheads
 - 2) The techniques and process of ascertaining the cost is called
 - A) Cost Accounting
 - B) Cost
 - C) Costing
 - D) Cost sheet
 - 3) E.O.Q. is also called as
 - A) Re-order Quantity
 - B) Re-order level
 - C) Danger level
 - D) Order point
 - 4) Maximum Rate of consumption multiply by Maximum Reorder period is equal to _____ stock level.
 - A) Re-order
 - B) Average
 - C) Danger
 - D) Minimum
 - 5) Under ABC analysis of Material Control 'A' stands for _____ items.
 - A) High value
 - B) Low value
 - C) Minimum value
 - D) Middle value
 - 6) Opening stock of raw materials plus purchases of raw materials minus closing stock of raw materials is equal to
 - A) Total cost
 - B) Cost of production
 - C) Prime cost
 - D) Cost of sales
 - 7) _____ is varies directly with the volume of output.
 - A) Indirect Material
 - B) Overheads
 - C) Indirect Wages
 - D) Direct Wages

3. A) From the following information of manufacturing concern calculate cost of material consumed and prime cost 7
Opening stock of materials	Rs. 4,00,000
Closing stock of materials	Rs. 14,00,000
Direct wages	Rs. 5,00,000
Finished Goods Sold	Rs. 48,00,000
Purchases of materials	Rs. 22,00,000
Office and General expenses	Rs. 1,00,000
Factory overheads	Rs. 2,00,000
- B) Give specimen (Formate) of Store Ledger Account. 7

4. Bajaj Manufacturing Ltd. provides the following cost details for the month of September 2016.

Direct Materials	Rs. 8,00,000
Factory Overheads	Rs. 4,00,000
Office and Administration Overheads	Rs. 3,00,000
Selling and Distribution Overheads	Rs. 5,00,000
Direct Labour	Rs. 10,00,000
Direct Factory expenses	Rs. 2,50,000
Profit	Rs. 2,00,000
Income Tax	Rs. 1,50,000

Prepare cost sheet showing prime cost, works cost, cost of production, cost of sales and sales. 14

OR

Prepare Store Ledger Account by simple Average method from the following information for the month September 2016.

Receipts :

1 Sept. 2016	–	4000 units @ Rs. 5
12 Sept. 2016	–	1500 units @ Rs. 7
25 Sept. 2016	–	4000 units @ Rs. 8

Issues :

7 Sept. 2016	–	3000 units
18 Sept. 2016	–	2000 units
26 Sept. 2016	–	1500 units
30 Sept. 2016	–	2000 units

5. In Manufacturing product a producer uses three raw materials X, Y and Z. The relevant information relating to the three materials is as follows.

Raw Material	Usage per unit of product (Kgs)	Reorder quantity (Kgs)	Price per (Kg) (Rs.)	Delivery period (weeks)	Reorder Level (Kgs)	Minimum Level (Kgs)
X	8	10,000	4	1 to 5	7,000	–
Y	5	6,000	3	3 to 5	5,000	–
Z	10	12,000	7	2 to 4	–	3,000

Weekly production varies from 200 to 250 units. Determine the quantities of the following.

14

- Minimum Stock Level of X
- Maximum Stock Level of Y
- Reorder Level of Z
- Average Stock of X.

OR

The following data relates to the manufacturer of a standard product during the month ended 31st March 2016.

Raw materials	Rs. 15,000
Direct Wages	Rs.9,800
Machine hours worked	2300 hours
Machine hour rate	Re. 0.50
Office on cost	10% of works cost
Selling on cost	Re.0.10 per unit
Units produced	19030
Units sold	11,418 @ Rs. 2 each

Value of closing stock of Finished Goods Rs. 11,418.

Prepare cost sheet for month of March 2016.

14

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
Paper – I : INDUSTRIAL MANAGEMENT (New)**

Time : 2½ Hours

Max.Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives :

14

- 1) F.W. Taylor is father of _____ industrial management movement.
A) Traditional B) Modern C) Scientific D) Business
- 2) Elton Mayo is called father of industrial
A) Development B) Management
C) Social Science D) Marketing
- 3) Availability of raw material, fuel and power transport and communication facilities etc. are the primary factors of selecting the
A) Factory building B) Plant Layout
C) Factory location D) Productivity
- 4) In _____ method of ventilation mechanical equipments are used in the factory building for ventilation.
A) Artificial B) Natural C) Balanced D) All the above
- 5) Industrial sanitation is science of safeguarding the _____ of the industrial workers.
A) Health B) Industrial relation
C) Job (service) D) Ventilation
- 6) Common man can bear the noise intensity upto _____ decibel.
A) 70 to 80 B) 100 to 120 C) 140 to 160 D) 270 to 280
- 7) Factory Act was passed in the year
A) 1984 B) 1948 C) 1884 D) 1848
- 8) From which of the following year industrial revolution was took place ?
A) 1960 B) 1860 C) 1760 D) 1948

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

- १) एफ. डब्ल्यू. टेलर यांना _____ व्यवस्थापन चळवळीचे जनक असे संबोधले जाते.
अ) पारंपारीक ब) आधुनिक क) शास्त्रीय ड) व्यवसाय
- २) एल्टन मेयो यांना औद्योगिक _____ जनक असे म्हणतात.
अ) विकासाचा ब) व्यवस्थापनाचा
क) समाज शास्त्राचा ड) विपणनाचा
- ३) कच्चा मालाची उपलब्धता, इंधन व शक्ती, वाहतूक आणि दळणवळणाच्या सोई इ. प्राथमिक घटक _____ निवडताना विचारात घेतले जातात.
अ) कारखाना इमारत ब) यंत्ररचना
क) कारखाण्याचे स्थान ड) उत्पादकता
- ४) वायुवीजनाच्या _____ पद्धतीमध्ये यांत्रिक साधनाचा अवलंब करून कारखाना इमारतीमध्ये वायुवीजन केले जाते.
अ) कृत्रीम ब) नैसर्गिक क) समतोल ड) वरील सर्व
- ५) औद्योगिक कामगारांच्या _____ संरक्षण करण्याचे शास्त्र म्हणजे औद्योगिक आरोग्य रक्षण होय.
अ) आरोग्याचे ब) औद्योगिक संबंधाचे
क) नोकरीचे ड) वातानुकूलनाचे
- ६) सामान्य व्यक्ति _____ डेसीबल पर्यंत आवाज सहन करू शकते.
अ) ७० ते ८० ब) १०० ते १२० क) १४० ते १६० ड) २७० ते २८०
- ७) कारखाना कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) १९८४ ब) १९४८ क) १८८४ ड) १८४८
- ८) खालीलपैकी कोणत्या वर्षापासून औद्योगिक क्रांती घडूण आली ?
अ) १९६० ब) १८६० क) १७६० ड) १९४८
- ९) उत्पादन खर्च न्यूनतम राहिल अशा पद्धतीने जागेची आदर्शपणे केलेली वाटणी व यंत्राची रचना म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादकता ब) इमारत रचना क) यंत्ररचना ड) प्रदूषण
- १०) कारखान्यामध्ये कामगार ज्या परीस्थितीत काम करीत असतो त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) कार्यपरीस्थिती ब) कार्यभार क) यंत्र रचना ड) कारखाना स्थान

Seat
No.

B.Com. III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED INSURANCE (Paper – I) (New)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

N.B. : 1) *All questions are **compulsory**.*
2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Select the correct alternatives from the given alternatives. 14
- 1) As per the principle of utmost good faith, the policy holder must give _____ - information to Insurance Company.
- A) Confidential B) General C) National D) True and Fair
- 2) Insurance is contract between
- A) Insurer and Insurance Company
B) Insurer and Private Limited Company
C) Insurer and Insurance Agent
D) Insurer and Central Government
- 3) _____ is social co-operative device.
- A) Agent B) Investment C) Insurance D) Security
- 4) On early death of policy holder, Life Insurance Policy amount is payable to
- A) Insurance Agent B) Nominee or Legal Heirs
C) Charitable Trust D) Policy Holder
- 5) Economic interest of the _____ in the insured property is called as insurable interest.
- A) Society B) Insurance Company
C) Insurer D) Insurance Agent
- 6) Head Office of Life Insurance Corporation of India is at
- A) Bhopal B) Pune C) Chennai D) Mumbai
- 7) Principles of _____ is not applicable to Life Insurance.
- A) Protection B) Investment
C) Indemnity D) Protection and Investment

P.T.O.

- 8) The main purpose of protection and investment is in _____ Insurance contract.
 A) Marine B) Life C) Fire D) General
- 9) _____ days of grace are allowed for six monthly premium policy.
 A) 30 B) 15 C) 20 D) 25
- 10) The amount received by insurance company from the insured is called
 A) Premium B) Surrender value C) Profit D) Commission
- 11) _____ is the oldest known insurance in the history of insurance.
 A) Marine Insurance B) Life Insurance
 C) Fire Insurance D) Life and Fire Insurance
- 12) _____ is accepted as a proof of age by Life Insurance Corporation.
 A) Pan Card B) ATM Card
 C) Birth Certificate D) Ration Card
- 13) Life Insurance Corporation of India has divisional offices at
 A) Delhi, Kanpur, Kolkatta, Chennai and Mumbai
 B) Delhi, Kanpur, Kolkatta, Chennai and Pune
 C) Delhi, Kanpur, Kolkatta, Chennai and Hyderabad
 D) Delhi, Kanpur, Kolkatta, Chennai and Bhopal
- 14) Life Insurance Corporation is autonomous and separate identified
 A) Institute B) Organisation
 C) Person D) Person and Institute
2. Write short notes on : 14
 A) Need of Insurance
 B) Primary principles of Insurance
3. Write short answer : 14
 A) Procedure of taking Life Insurance Policy.
 B) Explain the organisational structure of Life Insurance Corporation of India.
4. What is Insurance ? Explain role of Life Insurance Corporation of India in Social and Economic Development. 14
- OR
- What is Insurance ? Explain the renewal of lapsed policy.
5. Explain in detail social and economical significance of insurance. 14
- OR
- Describe the marketing and promotion policy of Life Insurance Corporation.

Seat
No.

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)
(New)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- Instructions:** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) **Each** questions carries **equal** marks.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) Use of soundless calculators is **allowed**.

1. Choose the appropriate alternative amongst the given for each question. **14**
- i) Number of arrangements of n things taken r at a time without considering their order is denoted by
a) ${}^n P_r$ b) ${}^n C_r$ c) ${}^n C_n$ d) None of these
- ii) ${}^n P_r = ?$
a) $\frac{n!}{r!}$ b) $\frac{n!}{r!(n-r)!}$ c) $\frac{n!}{(n-r)!}$ d) None of these
- iii) ${}^5 C_2 = ?$
a) 10 b) 20 c) 16 d) None of these
- iv) Number of terms in the expansion of $(x+y)^n$ is
a) $n - 1$ b) n
c) $n + 1$ d) None of these
- v) $(r + 1)^{\text{th}}$ term in the expansion of $(x + y)^n$ is given by
a) ${}^n C_{r+1} x^{n-r-1} y^{r+1}$ b) ${}^n C_r x^{n-r} y^r$
c) ${}^n C_{r-1} x^{n-r+1} y^{r-1}$ d) None of these

2. A) Define combination of things and prove that 7

$${}^n C_r = {}^n C_{n-r}$$

B) A random variable X has the following probability function as 7

X	:	0	1	2	3	4	5	6	7
P[X=x]	:	0	K	2K	2K	3K	K ²	2K ²	7K ² +K

- I) Find K
- II) Determine the distribution function of X
- III) Evaluate P[2 ≤ X ≤ 6].

3. A) State and prove additive law of probability. 7

B) Find the middle term in the expansion of $\left(x + \frac{2}{x^5}\right)^7$. 7

4. Attempt **any one** of the following : 14

A) Define probability of a event. State and prove multiplicative law of probability.

If two die are thrown simultaneously and let X denote sum of upper most numbers on two die. Find pmf of r.v. X and probability distribution function (pdf) of X.

B) Suppose bivariate r.v. (X, Y) takes values as X = 2, 4, 6 and Y = 0, 1, 2 and have a joint probability mass function as 14

X\Y	0	1	2
2	0.1	0.15	0.05
4	0.05	0.15	0.10
6	0.15	0.10	0.15

- I) Compute marginal probability mass function of r.v. X and marginal probability mass function of r.v. Y.
- II) Compute conditional probability distribution of r.v. X when Y = 2.
- III) Compute conditional probability distribution of r.v. Y when X = 4.
- IV) Check whether r.v. X and Y are independent or not ?

5. Attempt **any one** of the following :

A) Define mathematical expectation of a r.v. X.

Prove that $E(X + Y) = E(X) + E(Y)$.

If a dice is thrown. Find the expected number coming up and its variance. **14**

B) Define joint probability mass function of r.v. (X, Y). Also define marginal probability mass functions and conditional mass functions. **14**

X and Y are two r.v. having the joint probability distribution as

$$P[X = x, Y = y] = \frac{x + y}{30}, \text{ where } x = 0, 1, 2 \text{ and } y = 0, 1, 2, 3.$$

Find: I) Marginal pmf of r.v. X

II) Marginal pmf of r.v. Y

III) Conditional pmf of r.v. X given $Y = 2$

IV) Conditional pmf of r.v. Y given $X = 1$.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – II) (New)
Banks and Financial Institutions**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **14**
- 1) A bill market is a market for _____ bills.
a) Short term b) Long term c) Medium term d) None of these
 - 2) All the activities of the agricultural credit departments are now transferred to _____
a) NABARD b) SBI c) IDBI d) None of these
 - 3) Note-issue is the monopoly of _____ the Nation.
a) Central Bank b) Co-operative Bank
c) State Bank of India d) None of these
 - 4) The Regional Rural Banks established in India in _____
a) 1975 b) 1965 c) 1985 d) None of these
 - 5) Indian money market is also known as _____ money market.
a) Mumbai b) Pune c) Kolkata d) None of these
 - 6) IDBI was established in _____
a) 1964 b) 1965 c) 1970 d) None of these
 - 7) Financial markets is divided into markets _____
a) One b) Two c) Three d) None of these
 - 8) 14 Commercial Banks are nationalised in the year _____
a) 1979 b) 1969 c) 1989 d) None of these
 - 9) _____ illegal market.
a) Call money market b) Hawala market
c) Bill-market d) None of these

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्यायाची निवड करून खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

१४

- १) हुंडी बाजार हा _____ बाजार असतो.
अ) अल्पकालीन ब) दीर्घकालीन क) मध्यमकालीन ड) यापैकी नाही
- २) कृषी पतपुरवठ्याचे सर्व व्यवहार सध्या _____ या बँकेच्या विभागामार्फत केले जातात.
अ) नाबार्ड ब) एस.बी.आय. क) आय.डी.बी.आय.ड) यापैकी नाही
- ३) चलन छपाई ही देशाच्या _____ ची मक्तेदारी आहे.
अ) मध्यवर्ती बँक ब) सहकारी बँक
क) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ड) यापैकी नाही
- ४) भारतातील प्रादेशिक बँकाची स्थापना सन _____ मध्ये झाली.
अ) १९७५ ब) १९६५ क) १९८५ ड) यापैकी नाही
- ५) भारतीय नाणेबाजार हा _____ या नावाने सुद्धा ओळखला जातो.
अ) मुंबई ब) पूणे क) कोलकत्ता ड) यापैकी नाही
- ६) आय.डी.बी.आय. ची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९६४ ब) १९६५ क) १९७० ड) यापैकी नाही
- ७) वित्तीय बाजारपेठा या _____ प्रकारात विभागल्या आहेत.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) यापैकी नाही
- ८) १४ व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण सन _____ मध्ये झाले.
अ) १९७९ ब) १९६९ क) १९८९ ड) यापैकी नाही
- ९) _____ हा अकायदेशीर बाजार आहे.
अ) मागणी देय बाजार ब) हवाला बाजार
क) हुंडी बाजार ड) यापैकी नाही
- १०) _____ समाशोधन गृह, हे जगातील पहिले समाशोधन गृह आहे.
अ) न्युयॉर्क ब) लंडन क) मुंबई ड) यापैकी नाही

- ११) द करन्सि अँड बँक नोटस् अँक्ट हा _____ या वर्षात इंग्लंड मध्ये पास झाला.
 अ) १९३८ ब) १९२८ क) १९४८ ड) यापैकी नाही
- १२) इंग्लंड मध्ये _____ बँक, बँकाची बँक म्हणून कार्य करते.
 अ) बँक ऑफ इंग्लंड ब) इंग्लंड बँक
 क) पाचमोठ्या बँक ड) यापैकी नाही
- १३) भारतीय नाणेबाजारावर अधिक प्रभुत्व _____ क्षेत्राचे आहे.
 अ) संघटित ब) असंघटित क) सरकार ड) यापैकी नाही
- १४) ऑगस्ट १९९१ मध्ये _____ यांच्या अध्यक्षतेखाली वित्तीय पद्धतीवर समिती नेमण्यात आली.
 अ) डॉ. गाडगीळ ब) एम. नरसिंहम् क) डॉ. नटराजन ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा :

- अ) राष्ट्रीयीकरणानंतरची व्यापारी बँकाची फल - निष्पत्ती. ७
 ब) भारतीय प्रादेशिक ग्रामीण बँका. ७

३. टीपा लिहा :

- अ) भारतीय औद्योगिक विकास बँक. ७
 ब) भांडवल पर्याप्तता निकष. ७

४. कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

- अ) आर.बी.आय.च्या चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. १४
 ब) लंडन नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

- अ) भारतातील व्यापारी बँकाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा. १४
 ब) भारतीय नाणे बाजाराची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)
(Auditing) (New)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) Recording of capital expenditure as Revenue expenditure is
 - a) Error of omission
 - b) Error of principle
 - c) Duplication error
 - d) Error of commission
- 2) Cash received from a certain debtor is neither recorded in the cash book nor to that debtors account but it is misappropriated by the cashier is known as
 - a) Errors of commission
 - b) Compensating errors
 - c) Teaming and lading
 - d) Vouching
- 3) First auditor can be removed by the _____ in the first Annual General Meeting.
 - a) Shareholders
 - b) Directors of company
 - c) Central Government
 - d) None of the above
- 4) A _____ is any documentary evidence by which the accuracy of the entries in the books of accounts may be proved.
 - a) Valuation
 - b) Verification
 - c) Voucher
 - d) None of the above
- 5) The first auditor shall be appointed by the directors within _____ month from the registration of the Co.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Six
- 6) The _____ of assets implies an enquiry into the value, ownership and title existence and possession, the presence of any charge on the assets.
 - a) Vouching
 - b) Valuation
 - c) Classification
 - d) Verification
- 7) As per Companies Act, the audit of a company is
 - a) Voluntary
 - b) Once in 3 years
 - c) Compulsory
 - d) None of the above
- 8) Examination of books of accounts and statements is done by
 - a) Clerk
 - b) Auditor
 - c) Accountant
 - d) Manager
- 9) In India the Chartered Accounts Act was passed in the year _____ and according to this act an auditors qualifications, liabilities, Rights and Duties are mentioned.
 - a) 1956
 - b) 1952
 - c) 1986
 - d) 1949

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) भांडवली खर्चाची नोंद महसूली खर्च म्हणून नोंद केली ह्यास _____ म्हणतात.
अ) विसर चूका ब) तात्विक चूका क) पुनरावृत्तीच्या चूका ड) नजर चूका
- २) रोख रकमेचे अपहरण करण्यासाठी रोखपाल एखाद्या ऋणकोकडून मिळालेली रोख रक्कम रोखकीर्दीत अथवा त्या ऋणकोच्या खात्यामध्ये न नोंदविता तिचे अपहरण करतो त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) नजर चूका ब) भरपाईच्या चूका क) टीमिंग अँड लेडिंग ड) प्रमाणन
- ३) प्रथम नेमलेल्या लेखापरीक्षकाला पहिल्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये _____ काढून टाकू शकतात.
अ) भागधारक ब) कंपनीचे संचालक क) केंद्र सरकार ड) वरीलपैकी नाही
- ४) _____ हा कागदोपत्री पुरावा आहे ज्यामुळे पुस्तकातील नोंदी अधिकृत आहेत याची खात्री होते.
अ) मूल्यांकन ब) सत्यापन क) प्रमाणक ड) वरीलपैकी नाही
- ५) कंपनीच्या प्रथम लेखापरीक्षकाची नियुक्ती कंपनीच्या नोंदणी झाल्यापासून _____ महिन्यात करावी लागते.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) सहा
- ६) मालमत्तेचे _____ म्हणजे मालमत्तेची किंमत, मालकी हक्क, अस्तित्व, ताबा व त्यावरील एखादा बोजा यासंबंधी चौकशी करणे.
अ) प्रमाणन ब) मूल्यांकन क) वर्गीकरण ड) सत्यापन
- ७) कंपनी कायदानुसार कंपनीचे लेखापरीक्षण हे _____ आहे.
अ) ऐच्छिक ब) ३ वर्षातून एकदा क) अनिवार्य ड) कोणतेही नाही
- ८) हिशेबपुस्तकाची व पत्रकाची तपासणी _____ मार्फत केली जाते.
अ) कारकून ब) लेखापरीक्षक क) लेखापाल ड) व्यवस्थापक
- ९) भारतामध्ये _____ साली चार्टर्ड आकाउंटंट ॲक्ट संमत करण्यात आला व त्यानुसार लेखापरीक्षकाची पात्रता, जबाबदारी, अधिकार कर्तव्ये इ. संबंधी नियम करण्यात आले.
अ) १९५६ ब) १९५२ क) १९८६ ड) १९४९
- १०) कलम २३३ : जर लेखापरीक्षकाने आपल्या अहवालात कलम २२७ प्रमाणे आवश्यक असणारी माहिती दिलेली नसेल किंवा कलम २२९ प्रमाणे अहवालावर सही केलेली नसेल तर _____ पर्यंत लेखापरीक्षकाला दंड केला जाऊ शकतो.
अ) रु. २,००० ब) रु. ३,००० क) रु. १,००० ड) रु. ५,०००

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II) (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives :

14

- 1) Total cost incurred till date – cost of work certified = _____
a) Contract price b) Profit
c) Cost of work uncertified d) None
- 2) _____ is an invisible loss.
a) Cost b) Scrap c) Waste d) None
- 3) Batch costing is a type of _____ costing.
a) Process b) Uniform c) Specific order d) None
- 4) _____ arises when actual wastage (loss) is less than a normal wastage.
a) Normal loss b) Abnormal loss
c) Abnormal gain d) None
- 5) Manufacturing industries like iron and steel, cement are using _____ methods of costing.
a) Process costing b) Job costing
c) Contract costing d) None
- 6) Where production is done on the basis of customers own specifications is called as _____ costing.
a) Batch b) Job c) Uniform d) None
- 7) _____ costing is that form of operation costing where standardised goods are produced.
a) Contract b) Job c) Process d) None

- 8) _____ costing eliminates unhealthy competition.
a) Process b) Contract c) Uniform d) Differential
- 9) The balance amount not paid to the contractee is called as _____
a) Cash ratio b) Retention money
c) Work certified d) None
- 10) _____ costing is employed in business undertakings engaged in building construction, bridge construction etc.
a) Job b) Uniform c) Contract d) None
- 11) A job is a small contract and a contract is _____
a) a big job b) a small job c) both a) and b) d) None
- 12) _____ is that part of the work-in-progress which has been approved by the contractee's engineer for payment.
a) Work certified b) Work uncertified
c) Retention money d) None
- 13) The loss on uncompleted contracts should be transferred to the _____
a) Profit and loss account b) Balance sheet
c) Manufacturing account d) None
- 14) _____ enables the preparation of estimates of costs of jobs before production.
a) Uniform costing b) Process costing
c) Job costing d) Operating costing

2. Write short notes on **any two** :

14

- a) Methods of costing
b) Abnormal loss and abnormal gain
c) Advantages of uniform costing.

3. a) The following information is given in respect of process A.

7

Materials – 1,000 k.g. @ Rs. 6 per k.g.
Labour – Rs. 5,000
Direct exps. – Rs. 1,000
Indirect exps. – Rs. 1,000
Normal wastage – 10% of input
Scrap value Re. 1 per unit.
Prepare process A account.

- b) From the following information, calculate total kilometres. 7
Number of buses	–	4
Days operated in a month	–	30
Trips made by each bus	–	02
Distance of route	–	100 km (one side).

4. The following direct costs were incurred on Job No. 420 of ABC company. 14

i) Materials – Rs. 4,010

ii) Wages :

Department A 60 hrs. @ Rs. 3 per hour.

Department B 40 hrs. @ Rs. 2 per hour

Department C 20 hrs. @ Rs. 5 per hour.

iii) Overheads :

a) Fixed overheads – Estimated at Rs .10,000 for 5,000 normal working hours.

b) Variable overheads –

Department A – Rs. 5,000 for 5,000 labour hours.

Department B – Rs. 3,000 for 1,500 labour hours.

Department C – Rs. 2,000 for 500 labour hours.

You are required to calculate the cost of Job No. 420.

OR

4. The XYZ manufacturing Co's product passes through two distinct process A and B. 14

i) Wastage : In process A – 5% of input units

In process B – 10% of input units.

ii) Scrap value : Wastage in process A – Re. 1 per unit.

Wastage in process B – Rs. 10 per unit.

iii) 5,000 units brought into process A costing Rs. 2,500.

iv) The outputs were – Process A – 4,700 units

Process B – 4,150 units

v) Material consumed Process A – Rs. 3,000

Process B – Rs. 1,500

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II) (New)

Time : 2 Hours 30 Minutes

Max. Marks : 70

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. 14
- 1) In the year _____ Govt. of India has given the responsibility of day to day activity of employment exchange to State Government.
a) 1948 b) 1951 c) 1956 d) 1969
 - 2) _____ concept firstly defined by Lieonard Nedlar.
a) Bench Marking b) Total Quality Management
c) Human Resource Development d) Strategic Management
 - 3) Direct recruitment is the _____ source of recruitment.
a) Internal b) External
c) Internal and External d) None of the above
 - 4) The main object of Human Resource Management is to maintain high _____ of the workers.
a) Behaviour b) Morale c) Authority d) Responsibility
 - 5) _____ is art of increasing the knowledge and skills of an employee for doing a particular job.
a) Training b) Selection c) Recruitment d) Marketing
 - 6) Human Resource selection includes
a) Formulating interview techniques b) Performance evaluation
c) Motivating d) Development of skills
 - 7) _____ is a process of evaluating an employees performance of a job in terms of its requirements.
a) Profitability b) Morale
c) Selection d) Performance Appraisal
 - 8) _____ is an evaluation of applicants qualification, experience, skill, health, intelligence and working capacity.
a) Job analysis b) Motivation c) Recruitment d) Selection

P.T.O.

- 9) Due to _____, the work of recruitment and selection of workers is completed accurately can be understood.
- a) Performance appraisal b) Industrial relation
c) Training d) Promotion
- 10) Group discussion, seminar, conferences and work-shop are the methods of
- a) Recruitment b) Selection c) Training d) Promotion
- 11) Management by objectives and Human Asset Accounting method are the techniques of _____ method of performance appraisal.
- a) Traditional b) Modern c) Future d) None of the above
- 12) Planning, organising, directing and controlling are the _____ functions of Human Resource Management.
- a) Operative b) Development
c) Welfare d) Managerial
- 13) Out of total production _____ is the most important, but very difficult to handle.
- a) Machinery b) Material c) Money d) Labour
- 14) Induction Training, Job Training, Promotion and Refresher Training are the _____ of Training.
- a) Objects b) Need c) Method d) Types
2. Write short notes on : **14**
- a) Importance of Human Resource Management.
b) Purposes of Performance Appraisal.
3. Write short answer : **14**
- a) State the role and functions of Employment Exchange.
b) Explain the methods of Training.
4. a) What is Performance Appraisal ? Explain the Traditional and Modern methods of Performance Appraisal. **14**
- OR
- b) Explain in detail the sources of Human Resource Recruitment.
5. a) What is meant by Human Resource Development ? State the objectives and scope of Human Resource Development. **14**
- OR
- b) Explain in detail the procedure of scientific selection of Human Resource.

- ९) _____ मुळे कर्मचारी भरती व निवडीचे कार्य अचुक पद्धतीने पूर्ण झाले का नाही हे समजते.
 अ) कार्यमान मूल्यांकन ब) औद्योगिक संबंध
 क) प्रशिक्षण ड) बढती
- १०) गटचर्चा, चर्चासभे, संमेलने व कार्यशाळा या _____ च्या पद्धती आहेत.
 अ) भरती ब) निवड क) प्रशिक्षण ड) बढती
- ११) उद्दिष्टाद्वारे व्यवस्थापन पद्धती आणि मनुष्यबल हिशेबलेखन पद्धती ही कृती मूल्यमापनाची _____ पद्धती म्हणून ओळखली जाते.
 अ) पारंपारिक ब) आधुनिक क) भविष्यकालीन ड) वरीलपैकी नाही
- १२) नियोजन, संघटन, निर्देशन आणि नियंत्रण ही मनुष्यबल व्यवस्थापनाची _____ कार्ये आहेत.
 अ) संचालनात्मक/कार्यात्मक ब) विकास
 क) कल्याणकारी ड) व्यवस्थापकिय
- १३) सर्व उत्पादन घटकापैकी _____ हा घटक सर्वात महत्वाचा परंतु हाताकण्यास अत्यंत असा घटक आहे.
 अ) यंत्रसामग्री ब) सामग्री क) पैसा ड) श्रम/कर्मचारी
- १४) प्राथमिक प्रशिक्षण, कार्यप्रशिक्षण, बढती आणि उजवणी प्रशिक्षण हे प्रशिक्षणाचे _____ आहे.
 अ) उद्देश ब) गरज क) पद्धती ड) प्रकार

२. टीपा लिहा : १४
 अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व.
 ब) कृती मूल्यांकनाचे हेतु/उद्देश.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) रोजगार विनीमय केंद्राची भूमिका व कार्ये सांगा.
 ब) प्रशिक्षणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
४. अ) कार्यमान/कृतिमूल्यांकन म्हणजे काय ? कृतिमूल्यांकनाच्या परंपरागत व आधुनिक पद्धती स्पष्ट करा. १४

किंवा

- ब) मनुष्यबल भरतीचे विविध मार्ग/पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
५. अ) मानवी संसाधन विकास म्हणजे काय ? मानवी संसाधन विकासाची उद्दिष्टे व व्याप्ती सांगा. १४

किंवा

- ब) मनुष्यबल निवडीची शास्त्रिय पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

- 9) In the history of insurance business _____ insurance is a new type of insurance.
a) Marine b) Fire c) Life d) Accident
- 10) The policy in which risk is covered for several hazards is known as _____ insurance policy.
a) Private b) Comprehensive
c) Public d) None
- 11) For the benefit of all his employees, an employer can take _____ insurance.
a) Private b) Individual c) Group d) None
- 12) _____ policy is designed to give cover of insurance to the properties situated at different locations in same town.
a) Time Insurance b) Floating Insurance
c) Declaration d) None
- 13) When compensation is given for the property destroyed by Fire, then the right on remaining property remains with
a) Insurer b) Insurance Company
c) Government d) Fire Brigade
- 14) Fire Insurance is a contract of
a) Profit b) Loss c) Indemnity d) None
2. Write short notes on : **14**
a) Employers Liability Insurance.
b) Crop and Cattle Insurance.
3. Answer in brief : **14**
a) Meaning, nature and scope of Fire Insurance.
b) Third Party Liability Insurance and Floating Policy.
4. Explain in detail the various Fire Insurance Policies. **14**
OR
Explain the important principles of Fire Insurance. **14**
5. Explain the concepts : **14**
i) Re-insurance ii) Double-insurance
iii) Excess Insurance iv) Renewal of policy
OR
What is 'Motor Insurance' ? Explain the basic principles of Motor Insurance. **14**

- १०) ज्या विमापॉलीसीद्वारे अनेक धोक्यापासून विमा संरक्षण दिले जाते त्या विमा पॉलीसीस _____ विमा पॉलीसी असे म्हणतात.
 अ) खाजगी ब) व्यापक क) सार्वजनिक ड) कोणतेही नाही
- ११) आपल्या सर्व कामगारांच्या हितासाठी मालक _____ विमा पॉलीसी घेवू शकतो.
 अ) खाजगी ब) वैयक्तिक क) समूह ड) कोणतेही नाही
- १२) विमा कंपनी शहरातील भिन्न भिन्न ठिकाणी असलेल्या मालमत्तेसाठी जे विमापत्र देते त्यास _____ विमापत्र असे म्हणतात.
 अ) मुदती ब) तरते क) घोषित ड) कोणतेही नाही
- १३) अग्नि विम्यात मालमत्तेचे नुकसान झाल्यामुळे भरपाई दिल्यानंतर शिल्लक राहिलेल्या मालमत्तेवर _____ चा अधिकार असतो.
 अ) विमेदार ब) विमा कंपनी क) सरकार ड) अग्निशामक दल
- १४) अग्नि विमा हा _____ करार आहे.
 अ) नफ्याचा ब) तोट्याचा
 क) नुकसान भरपाईचा ड) कोणतेही नाही

२. टिपा लिहा : १४
 अ) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा.
 ब) पिक आणि जानवरांचा विमा.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) अग्नि विम्याचा अर्थ, स्वरूप व व्याप्ती.
 ब) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा विमा आणि तरल/तरता विमा.
४. अग्नि विमा प्रकारातील विविध पॉलीसीची सविस्तर चर्चा करा. १४
किंवा
 अग्नि विम्याच्या महत्त्वाची तत्वे स्पष्ट करा. १४
५. पुढील संकल्पना स्पष्ट करा : १४
 i) पुनर्विमा ii) दुहेरी विमा
 iii) जास्तीचा विमा iv) विम्याचे पुनरुज्जीवन
किंवा
 मोटार विमा म्हणजे काय ? मोटार विम्याची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा. १४

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2016
ADVANCED STATISTICS (Paper – II) (New)**

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **14**

- i) A set of all possible individuals under the study is called as
a) population b) sample c) group d) none of these
- ii) A statistical constant derived from the sample values is called as
a) parameter b) statistic c) constant d) none of these
- iii) A definite statement regarding the parameter of population is called as
a) estimation b) hypothesis c) error d) none of these
- iv) A hypothesis of “No differences and generally which is rejected” is called as
a) null hypothesis b) alternative hypothesis
c) composite hypothesis d) none of these
- v) Rejecting H_0 , when H_0 is true is called as
a) correct decision b) type I error
c) type II error d) none of these
- vi) Accepting H_0 , when H_0 is false is called as
a) correct decision b) type I error
c) type II error d) none of these
- vii) Probability of Type I error is called as
a) level of significance b) power of test
c) critical value d) none of these
- viii) To test $H_0 : \mu_1 = \mu_2$, based upon large samples, which test is to be used ?
a) t-test b) χ^2 -test c) normal test d) none of these

- ix) Degrees of freedom carried by t-test in testing the significance of difference between the sample mean and given mean i.e. to test $H_0 : \mu = \mu_0$ on the basis of a sample of size 13 is
 a) 13 b) 12 c) 11 d) none of these
- x) To test “goodness of fit”, which test is to be used ?
 a) t-test b) normal test c) χ^2 -test d) none of these
- xi) Degrees of freedom (d.f.) carried by a χ^2 -test statistic testing the Independence of Attribute’s with the data given if 4×5 contingency table is
 a) 20 b) 19 c) 12 d) none of these
- xii) Generally H_0 is rejected if
 a) calculated value of statistic \geq table value
 b) calculated value of statistic \leq table value
 c) calculated value of statistic = table value
 d) none of these
- xiii) For the paired-t-test for testing the significance of difference between means is applied, where
 a) two samples of same size i.e., $n_1 = n_2$
 b) observations are paired and dependent
 c) both a) and b)
 d) none of these
- xiv) To test equality of means of several normal populations, which test is to be used ?
 a) t-test b) χ^2 -test c) F-test d) none of these
2. A) Explain the procedure of testing $H_0 : \mu = \mu_0$ V/s $H_1 : \mu \neq \mu_0$ for large samples. **7**
 B) In a big city 325 men out of 600 were found to be smokers. Does this information support the conclusion that the majority of men in this city are smokers ? **7**
3. A) Define F-distribution. State various applications of F-distribution and explain one of these in detail. **7**
 B) Three hundred digits were chosen at random from a set of tables. The frequencies of the digits were as follows :
Digits :	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Frequency :	28	29	33	31	26	35	32	30	31	25
- Using χ^2 -test assess the hypothesis that the digits were distributed in equal number. (Given : $\chi_{9;0.05}^2 = 16.92$). **7**

4. Attempt **any one** of the following : 14

A) Explain the procedure in testing the significance of difference between means of two samples i.e. to test $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ V/s $H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$ using t-test.

A group of 5 patients were treated with a medicine. The weights before medicine were 42, 39, 48, 60, 41 kgs. and weights after the medicine were 38, 42, 48, 61, 40. Test whether the medicine was effective in increasing the weights ?

B) Explain the procedure of testing the independence of attributes based on rxs contingency table by using χ^2 -test.

5. Attempt **any one** of the following : 14

A) For a 2x2 contingency table of two attributes A and B,

a	b	a + b
c	d	c + d
a + c	b + d	N = a + b + c + d

prove that a χ^2 -test statistic for testing the independence of attributes is

$$\text{given by } \chi^2 = \frac{N(ad - bc)^2}{(a + b)(a + c)(b + c)(b + d)} .$$

B) Explain the procedure of testing $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ V/s $H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$, based on large samples.

Intelligence test on the groups of boys and girls gave the following :

	Mean	S.d.	Sample size
Girls :	61	2	64
Boys :	60	4	100

Is there significant difference in the mean scores obtained by boys and girls ? Test at 5% I.O.S.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2016
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks of questions.**

1. Choose the correct alternative from given alternative. 10
- 1) The Indian Contract Act _____
A) 1872 B) 1972 C) 1881 D) 1882
 - 2) _____ is a stipulation which is essential to main purpose of the contract, the breach of which gives rise to a right to treat the contract as repudiated.
A) Warranty B) Condition C) Guarantee D) None of these
 - 3) The Right to Information Act _____
A) 2003 B) 2004 C) 2005 D) 2008
 - 4) Parties to a contract must be _____
A) Incompetent B) Competent C) Incapable D) None of these
 - 5) The sale of Goods Act _____
A) 1930 B) 1932 C) 1935 D) 1938
 - 6) Acceptance must be _____
A) Absolute and unconditional B) Partial and conditional
C) Partial and unconditional D) All of the above
 - 7) The Chief Information Commissioner of State has been appointed by _____
A) President B) Prime Minister C) Governor D) Chief Minister
 - 8) All agreements made without consideration are _____
A) Voidable B) Valid C) Void D) Unlawful

२. थोडक्यात टीपा लिहा. १०
- अ) व्यावसायिन कायद्याचे स्रोत.
ब) करारभंगाबद्दल उपाय योजना.
३. थोडक्यात टीपा लिहा. १०
- अ) मालाची विक्री आणि मालाच्या विक्रीचा ठराव यामधील फरक स्पष्ट करा.
ब) माहिती मिळविण्याची कार्यपद्धत.
४. खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) कराराची संघा द्या आणि कायदेशीर कराराची वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) केंद्रीय माहिती आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
५. खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) अदत्त विक्रेत्याची संघा द्या आणि त्याचे हक्क स्पष्ट करा.
ब) प्रतिफलाची संघा द्या आणि त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) (Old) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Objective Type Questions :

1. Answer the following questions by choosing the correct alternatives given below. **10**

1) Business Economics deals with

a) Profit Maximization	b) Sales Maximization
c) Social Welfare	d) Decision Making

2) The concept of poverty deals with

a) basic wants	b) standard of living
c) high standard of living	d) all of these

3) Adam Smith has published his famous book _____ in 1776.

a) Wealth of Nation	b) Das Capital
c) Political Economy	d) None of these

4) In India, absolute poverty line is calculated on the basis of

a) per capita consumption	b) per capita production
c) per capita capital	d) none of these

5) Thomas Malthus has given his idea of economic development in his book

a) Essay on Population	b) The Progress of Wealth
c) Population Theory	d) None of these

6) _____ is the starting point and Adam Smith's theory of Economic Growth and Development.

a) Distribution Theory	b) Population Growth
c) Division of Labour	d) Take-off Stage

P.T.O.

- 7) _____ is the last stage of Rostó's Theory of Economic Development and Growth.
- a) The traditional society
 - b) Pre-condition for take-off
 - c) The age of high mass consumption
 - d) None of these
- 8) _____ on a large scale causes loss of man-power.
- a) Poverty
 - b) Regional imbalance
 - c) Social injustice
 - d) Unemployment
- 9) _____ is known as father of economics.
- a) Malthus
 - b) Ricardo
 - c) Adam Smith
 - d) J.S. Mill
- 10) A process of integrating domestic economy with world economy is called
- a) Privatization
 - b) Globalisation
 - c) Liberalization
 - d) Nationalisation

2. Write short notes : 10
- a) Parallel economy.
 - b) Scope of business economics.
3. Write short notes : 10
- a) Stages of economic growth in W.W. Rostó's theory of economic development and growth.
 - b) Causes and effects of regional imbalances.
4. Answer **any one** : 10
- a) Critically explain the Malthus' theory of economic development and growth.
 - b) Define the term, 'Liberalisation' and explain the impact of liberalization on Indian economy.
5. Answer **any one** : 10
- a) Define the term 'poverty'. Explain the causes of poverty and suggest remedies to remove the problem and poverty.
 - b) Critically explain the Ricardo's theory of economic development and growth.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

- १) व्यावसायिक अर्थशास्त्र प्रामुख्याने _____ शी संबंधित आहे.
अ) नफ्याचे महत्तमीकरण
ब) विक्रीचे महत्तमीकरण
क) सामाजिक कल्याण
ड) निर्णय प्रक्रिया
- २) दारिद्र्याची संकल्पना _____ शी संबंधित आहे.
अ) मूलभूत गरज
ब) राहणीमानाचा दर्जा
क) उच्च राहणीमानाचा दर्जा
ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) अँडम स्मिथ यांनी आपला प्रसिद्ध ग्रंथ _____ 1776 मध्ये प्रसिद्ध केला.
अ) राष्ट्राची संपत्ती
ब) दास कॅपिटल
क) पॉलिटिकल इकॉनॉमी
ड) वरीलपैकी नाही
- ४) भारतात, निरपेक्ष दारिद्र्य पातळी _____ च्या आधारे मोजली जाते.
अ) दरडोई उपभोग
ब) दरडोई उत्पादन
क) दरडोई भांडवल
ड) यापैकी नाही
- ५) थॉमस माल्थसने _____ ग्रंथात आपली आर्थिक विकासाची कल्पना मांडली.
अ) लोकसंख्या विषयीचा निबंध
ब) संपत्तीची प्रगती
क) लोकसंख्येचा सिद्धान्त
ड) यापैकी नाही
- ६) _____ पासून अँडम स्मिथ यांच्या आर्थिक वाढ आणि विकासाच्या सिद्धान्ताची सुरुवात होते.
अ) विभाजन सिद्धान्त
ब) लोकसंख्यावाढ
क) श्रम विभागणी
ड) उड्डान अवस्था
- ७) _____ ही रोस्टोच्या आर्थिक वाढ व विकासाच्या सिद्धान्तातील शेवटची अवस्था आहे.
अ) परंपरागत समाज
ब) उड्डाणपूर्व अवस्था
क) उच्च बहुजन उपभोगाचे युग
ड) यापैकी नाही

८) _____ च्या कारणामुळे मोठ्या प्रमाणात मानवी शक्तीचा अपव्यय होतो.

अ) दारिद्र्य

ब) प्रादेशिक असमतोल

क) सामाजिक अन्याय

ड) बेकारी

९) _____ यांना अर्थशास्त्राचा जनक म्हणतात.

अ) माल्थस

ब) रिकार्डो

क) अँडम स्मिथ

ड) जे. एस. मील

१०) जागतिक अर्थव्यवस्थेशी स्वदेशी अर्थव्यवस्था जोडणे म्हणजे _____ होय.

अ) खाजगीकरण

ब) जागतिकीकरण

क) उदारीकरण

ड) राष्ट्रीयकरण

२. टीपा लिहा :

१०

अ) समांतर अर्थव्यवस्था.

ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) रोस्टोच्या आर्थिक विकास आणि वाढीच्या सिद्धान्ताच्या अवस्था.

ब) प्रादेशिक असमतोलाची कारणे व परिणाम.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) माल्थसच्या आर्थिक विकास व वाढीच्या सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) 'उदारीकरण' या शब्दाची व्याख्या देवून उदारीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) 'दारिद्र्य' या शब्दाची व्याख्या देवून दारिद्र्याची कारणे सांगा. दारिद्र्याची समस्या सोडविण्यासाठी उपाय सूचवा.

ब) रिकार्डोच्या आर्थिक विकास व वाढीच्या सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

- 9) The first consumer's co-op. society established in _____ country.
 a) Israil b) India c) Germany d) England
- 10) Rural Primary Agricultural Credit Societies should cover few
 a) Villages b) Talukas c) Districts d) States
2. Write a short note :
- A) Democratic Control. 5
 B) Meaning of co-operation. 5
3. Write short answer :
- A) Explain the service co-operatives societies. 5
 B) Explain the need of consumer co-operatives. 5
4. Answer **any one** of the following : 10
- A) Explain the objective and progress of rural primary agricultural credit societies in India.
 B) What is meant by co-operative marketing ? Explain the importance in Co-operative marketing.
5. Answer **any one** of the following : 10
- A) Discuss on the problems of dairy co-operative societies in India.
 B) Discuss on the "Recommendations of Vaidyanathan Committee".

मराठी रूपांतर

- सूचना: १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) आंतरराष्ट्रीय सहकारी चळवळीचा जन्म दिनांक _____ हा आहे.
 अ) २१ डिसेंबर १८४४ ब) २१ डिसेंबर १९०४
 क) २१ डिसेंबर १९४७ ड) २१ डिसेंबर १९६०
- २) सहकारी पतपुरवठ्यातील त्रिस्तरीय रचना _____ मुदत कर्जासाठी वापरली जाते.
 अ) अल्प आणि दीर्घ ब) अल्प व मध्यम क) अल्प ड) दीर्घ

- ३) सहकारी संस्थेचा चेअरमन _____ मधून निवडला जातो.
अ) सभासदा ब) संचालका क) सेवका ड) हुकुमशाही
- ४) सहकारातील _____ ही शिखर बँक मानली जाते.
अ) जिल्हा मध्यवर्ती सह. बँक ब) नागरी सह. बँक
क) राज्य सह. बँक ड) प्रादेशिक ग्रामीण बँक
- ५) _____ चा विपणनात समावेश होतो.
अ) प्रतवारी आणि प्रमाणीकरण ब) एकत्रीकरण आणि प्रक्रिया
क) साठवणुक आणि बांधणी ड) वरील सर्व
- ६) _____ संस्था ही भूमिहीन मजूरांची सह संस्था आहे.
अ) कुळ सह. संस्था ब) संयुक्त सह. शेती
क) सामुदायिक सह. शेती ड) यापैकी नाही
- ७) _____ सहकारी संस्थेत कृषि विषयक सर्व कार्ये चालतात.
अ) सेवा ब) श्रमीक/मजूर क) गृहनिर्माण ड) प्रक्रीया
- ८) _____ हे सहकारी चळवळीचे जनक म्हणून ओळखले जातात.
अ) रॉबर्ट ओवेन ब) विल्यम किंग क) एफ.डब्ल्यू. टेलर ड) ए.डी. गोरवाला
- ९) पहिली ग्राहक सह. संस्था _____ या देशात स्थापन झाली.
अ) इस्त्राईल ब) भारत क) जर्मनी ड) इंग्लड
- १०) ग्रामीण प्राथमिक कृषि सह. पतपुरवठा संस्था काही _____ असावी.
अ) खेड्याची ब) तालुका क) जिल्हे ड) राज्य

२. टीपा लिहा :

- अ) लोकशाही नियंत्रण.
ब) सहकाराचा अर्थ.

५

५

३. थोडक्यात उत्तर लिहा :

अ) सेवा सहकारी संस्था म्हणजे स्पष्ट करा.

५

ब) ग्राहक सहकारी संस्थाची गरज स्पष्ट करा.

५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतातील ग्रामीण प्राथमिक कृषि पतपुरवठा सह. संस्थाची उद्दिष्टे आणि प्रगती स्पष्ट करा.

ब) सहकारी विपणन म्हणजे काय ? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतातील दुग्ध सहकारी संस्थांच्या समस्यांची चर्चा करा.

ब) वैध्यनाथन समितीच्या शिफारसीवरती चर्चा करा.

८) ज्ञान संकल्पनेचा विकास आणि विश्लेषण सर्वप्रथम _____ यांनी केले.

अ) ह्युबर्ट सेंट

ब) प्रा.इकुजीरो

क) डवेनपोर्ट

ड) पीटर ड्रकर

९) वस्तू - आणि सेवांचे उत्पादन, वितरण व विपणन यातील वाढते आंतरराष्ट्रीयीकरण म्हणजे _____ होय.

अ) जागतिकीकरण

ब) खाजगीकरण

क) राष्ट्रीयीकरण

ड) भांडवलीकरण

१०) _____ हा जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेत प्रवेश करण्याचा महत्वाचा टप्पा होय.

अ) नियति

ब) परवाना

क) जागतिक व्यूहरचनात्मक भागीदारी

ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा :

१०

अ) बेंचमार्किंगच्या मर्यादा

ब) मनुष्यबळ संसाधन हिशेबाचे महत्व

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) बहुराष्ट्रीय उद्योगसंस्थेची भूमिका विशद करा.

ब) मानवी भांडवलाच्या घरकांचे वर्णन करा.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

२) मानव संसाधन विकास लेखापरीक्षण म्हणजे काय ? मानव संसाधन विकास लेखापरीक्षणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.

२) जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरण प्रक्रियेत प्रवेश करण्याचा अवस्था टप्पे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (Old) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions.

1. Choose correct alternatives given below : 10

- 1) The Negotiable Instrument Act is passed _____ in India.
a) 1982 b) 1881 c) 1981 d) 1950
- 2) _____ is the name of first commercial bank in India.
a) SBI b) RBI
c) Indian Bank d) Hindustan Bank
- 3) Before opening a current or saving account _____ must be obtained.
a) A letter of introduction b) Stamp paper
c) Bond paper d) Letter of credit
- 4) The Imperial Bank of India Act is passed in
a) 1921 b) 1920 c) 1940 d) 1935
- 5) _____ case deals with the appropriation of payment.
a) Garnishee b) Clayton's c) Corruptions d) Forgery
- 6) The document which can be used only for making local payment is called
a) a crossed cheque b) a bill of exchange
c) a banker's cheque d) none of these
- 7) _____ is the last step of Gurnishee order.
a) Order nissi b) Judgement credit
c) Order absolute d) Judgement debit
- 8) A banker's lien is always a _____ lien.
a) general b) special c) legal d) none of these

P.T.O.

- 9) Indian Contract Act is passed in the year
 a) 1881 b) 1872 c) 1930 d) 1947
- 10) We can withdraw money any number of times from _____ account.
 a) saving b) current c) fixed d) recurring
2. Write short answers. 10
- a) What are the salient features of a Promissory Note ?
 b) What are the different types of Bank Account ?
3. Write short notes. 10
- a) Clayton's Rule
 b) Secrecy of Bank Account.
4. Answer **any one**. 10
- a) What do you understand by Endorsement ? Explain the different types of Endorsement.
 b) Explain the banker's rights and obligations.
5. Answer **any one**. 10
- a) What is crossing ? Explain the different kinds of crossing with their importance.
 b) Define the term 'cheque'. Explain its salient features.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायांची निवड करा. १०

१) भारतात चलन दस्तावेज कायदा _____ मध्ये पास करण्यात आला.

अ) १९८२

ब) १८८१

क) १९८१

ड) १९५०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०
- अ) बचनयिहीची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- ब) बँक खात्याचे विविध प्रकार कोणते आहेत ?
३. टीपा लिहा. १०
- अ) क्लेटनचा नियम.
- ब) बँक खात्याची गुप्तता.
४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) पृष्ठांकन म्हणजे काय हे सांगून पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार सांगा.
- ब) बँकेचे हक्क आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) रेखांकन म्हणजे काय ? रेखांकनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करून त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) धनादेश म्हणजे काय ? धनादेशाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and Q. No. 4 (B).

3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and Q. No. 5 (B).

4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. 1) For calculating the value of an equity share by yield method, it is essential to know 10
- a) Capital employed
 - b) Expected rate of return
 - c) Called up capital on equity share
 - d) Nominal value of share
- 2) Every banking company is required to close its accounts on
- a) 31st December
 - b) 1st April
 - c) 31st March
 - d) 31st October
- 3) Excess price paid by a holding Co. to acquire 'controlling interest' in the subsidiary Co. is transferred to
- a) Goodwill
 - b) Capital reserve
 - c) General reserve
 - d) Revenue
- 4) A company in which more than 50% of shares are hold by another co. is termed as
- a) Subsidiary Co.
 - b) Public Co.
 - c) Private Co.
 - d) Holding Co.

5) The assets acquired by the banking company but are not required by it for its own use are called _____ assets.

- a) Current assets
- b) Fixed assets
- c) Non-banking assets
- d) Intangible

6) Loss of profits insurance covers

- a) Revenue losses
- b) Capital losses
- c) Revenue and capital losses
- d) Abnormal losses

7) The average clause in a loss of stock discourages

- a) Worker
- b) Insurer
- c) Owner
- d) Partner

8) Under the net asset method, the value of a share depends upon the amount available to

- a) Preference shareholders
- b) Equity shareholders
- c) Deferred shareholders
- d) Nominal shareholders

9) Reduction in sales during the indemnity period is termed as

- a) Profit on sale
- b) Short sale
- c) Cost of sales
- d) Loss of sale

10) Goodwill is

- a) Current asset
- b) Intangible asset
- c) Fictitious asset
- d) Tangible asset

2. Answer the following :

A) What is minority interest ?

5

B) What is super profit ? How it is determined ?

5

3. Answer the following :

A) What is rebate on Bills Discounted ? 5

B) From the following information, calculate the value of Goodwill by four years purchase of super profits. 5

a) Average capital employed in the business Rs. 18,00,000

b) Net trading profits of the firm for past four years were Rs. 3,00,000, Rs. 3,20,000, Rs. 2,80,000, Rs. 3,40,000.

c) Rate of interest expected from capital having regard to the risk involved 10%.

d) Sundry Assets of the firm Rs. 21,00,000, current liabilities Rs. 1,10,000.

4. A) H Ltd. acquired shares in S Ltd. on 1-4-2014. Their Balance Sheets as on 31-3-2015 were as under 10

Balance Sheet as on 31-3-2015

Liabilities	H Ltd.	S Ltd.	Assets	H Ltd.	S Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share Capital		1,00,000	Land and building	2,00,000	40,000
Shares of Rs. 100			Plant and machinery	3,00,000	60,000
each fully paid	5,00,000		<u>Investments :</u>		
General Reserve	1,00,000	40,000	800 shares in S Ltd.		
(As on 1-4-14)			at cost	1,00,000	–
Profit and Loss A/c	1,40,000	50,000	Stock	80,000	50,000
S. Creditors	60,000	10,000	Debtors	60,000	30,000
			Cash	60,000	20,000
	8,00,000	2,00,000		8,00,000	2,00,000

Additional Information :

- 1) On 1-4-2014 the Profit and Loss Account showed a Credit Balance of Rs. 10,000.
- 2) Sundry Debtors of H Ltd. includes Rs. 10,000 due from S Ltd.
- 3) Stock of S Ltd. includes goods purchased from H Ltd. for Rs. 40,000 on which H Ltd. made a profit of 25% on sale.

Prepare consolidated Balance Sheet of H Ltd. and its subsidiary S Ltd.

OR

- B) Fire occurred in the premises of Garment Ltd. on 16th Oct. 2015. All stocks were destroyed except to the extent of Rs. 1,550. From the following particulars ascertain the loss suffered by the company.

	Rs.
Stock on 1-1-2014	9,000
Purchase less returns 2014	36,250
Sales less returns during 2014	50,000
Stock on 31-12-2014	5,625
Purchases less returns during 2015 to the date of fire	36,500
Sales less returns during 2015 upto the date of fire	49,750

It was the practice of the firm to value stock at cost less 10%. Early in 2015, prices were raised by 5%.

5. A) From the following information, prepare Profit and Loss Account of Satara Bank Ltd. In the year ending 31st March 2015 with necessary schedules. **10**

Particulars

Profit and Loss Account Balance on 1-4-2014	15,00,000
Insurance	1,00,000
Repairs and maintenance	7,00,000
Postage and telegrams	2,00,000

Law charges	5,00,000
Auditors fees and allowances	8,00,000
Directors fees and allowances	12,00,000
Depreciation of bank property	4,00,000
Interest and discount	2,30,00,000
Income on investments	20,00,000
Interest on balance with RBI	10,00,000
Commission and exchange	80,00,000
Profit on sale of investment	10,00,000
Interest on deposits	65,00,000
Interest on borrowings from RBI	15,00,000
Payments to and provisions to employees	70,00,000
Rent, taxes and lighting	20,00,000
Printing and stationery	15,00,000
Advertisement and publicity	6,00,000

Additional Information :

- 1) 20% of the profit to be transferred to statutory reserve.
- 2) The Directors have proposed a dividend of Rs. 2,00,000.
- 3) Provide for rebate on bills discounted Rs. 4,00,000.
- 4) Provide for bad and doubtful debts Rs. 6,00,000.
- 5) Make provision for income tax Rs. 10,00,000.

OR

B) From the following particulars, prepare the Balance Sheet of Satara Bank Ltd. as on 31st March 2015.

Particulars	Dr.	Cr.
	Rs.	Rs.
Share capital		10,00,000
Reserve fund		16,00,000
Fixed deposits		40,00,000
Saving bank deposits		60,00,000
Current A/c		2,20,00,000
Money at call and short notice	2,00,000	
Bills discounted and purchased	9,00,000	
Investment at cost :		
Central and State Govt. securities	1,00,00,000	
Debentures	4,00,000	
Bullion	24,00,000	
Reserve for buildings		10,00,000
Premises at cost	1,00,00,000	
Addition to premises	20,00,000	
Depreciation fund on premises		80,00,000
Cash with RBI	34,00,000	
Cash with State Bank of India	12,00,000	
Unclaimed dividend		24,000

Unexpired discount		50,000
Loans, advances, overdrafts, cash credit	1,00,00,000	
Branch Adj.	57,94,000	
Silver	2,00,000	
Advance payment of tax	1,10,000	
Interest accrued on investments	2,60,000	
Non-banking assets acquired	70,000	
Borrowings from banks in India		2,50,000
Bills payable		20,00,000
P/L A/c including Rs. 2,10,000 for the year		4,10,000
Dividend fluctuation fund		6,00,000

- 7) 'Industrial sanitation' is science of safegaurding health of
- a) Management
 - b) Factory
 - c) Society
 - d) Industrial workers
- 8) _____ intensity is measured in decible.
- a) Noise
 - b) Light
 - c) Temperature
 - d) All of the above
- 9) For doing good work in the factory _____ is appointed.
- a) Security worker
 - b) Proper man for proper place
 - c) Unskilled worker
 - d) Permanent worker
- 10) The situation, where the workers work in the factory is called as
- a) Factory building
 - b) Plant layout
 - c) Work environment
 - d) Industrial management

2. Write short notes on : **10**

- a) Recent trends in industrial management.
- b) Steps in selection of factory location.

3. Write short answer : **10**

- a) State the types of factory building.
- b) Explain the product/line layout.

4. Explain the mechanism of Dr. F. W. Taylor's 'scientific management'. **10**

OR

What is 'industrial sanitation' ? Explain the elements of industrial sanitation. **10**

5. Define 'plant layout'. State the importance of plant layout. **10**

OR

What is 'noise control' ? Explain the importance and effects of 'noise control'. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) कारखाना इमारत हे उत्पादन कार्याचे एक _____ असून त्यामध्ये इतर सर्व उत्पादन साधनांची व यंत्राची रचना झाली पाहिजे.
अ) प्राथमिक साधन ब) शास्त्र क) प्रक्रिया ड) उद्देश
- २) 'गाभाभूत/मूलभूत सक्षमता' ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) डॉ. रॉबर्ट कॅम्प ब) सी. के. प्रल्हाद
क) डॉ. डब्ल्यू. ई. डेमिंग ड) विल्यम औची
- ३) कार्य अभ्यास, समय आणि हालचाल अभ्यास हे _____ ची तंत्रे आहेत.
अ) उद्दिष्टाद्वारे व्यवस्थापन ब) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन
क) शास्त्रिय व्यवस्थापन ड) मानवी साधन सामग्री व्यवस्थापन
- ४) _____ निवडताना प्रदेश, स्थान आणि जागा हे घटक महत्वाचे असतात.
अ) यंत्र रचना ब) कारखाना इमारत
क) कार्यपरिस्थिती ड) कारखान्याचे स्थान/जागा
- ५) _____ न्यूनतम राहिल अश्या पद्धतीने जागेची आदर्शपणे केलेली वाटणी व यंत्राची रचना म्हणजे यंत्र रचना होय.
अ) उत्पादन खर्च ब) उत्पादन क) वाटप/वितरण ड) वरीलपैकी नाही
- ६) उत्पादन प्रक्रियेनुसार रचना, स्थिर रचना हे _____ चे प्रकार आहेत.
अ) कारखाना इमारत ब) कारखाना यंत्र रचना
क) कार्यपरिस्थिती ड) शास्त्रिय व्यवस्थापन
- ७) _____ च्या आरोग्याचे संरक्षण करण्याचे शास्त्र म्हणजे 'औद्योगिक आरोग्य रक्षण' होय.
अ) व्यवस्थापन ब) कारखाना
क) समाज ड) औद्योगिक कर्मचारी/कामगार
- ८) _____ ची तीव्रता डेसीबल मध्ये मोजली जाते.
अ) आवाज/गोंगाट ब) प्रकाश क) तापमान ड) वरील सर्व

९) कारखान्यात चांगले कार्य करण्यासाठी _____ ची नियुक्ती केली जाते.

अ) सुरक्षा कर्मचारी

ब) योग्य जागी योग्य व्यक्ती

क) अशिक्षित कर्मचारी

ड) कायम कर्मचारी

१०) कारखान्यामध्ये कामगार ज्या परिस्थितीत काम करीत असतो त्यास _____ असे म्हणतात.

अ) कारखाना इमारत

ब) यंत्ररचना

क) कार्यपरिस्थिती/वातावरण

ड) औद्योगिक व्यवस्थापन

२. टीपा लिहा :

१०

अ) औद्योगिक व्यवस्थापनातील आधुनिक प्रवाह.

ब) कारखाना स्थान निवडीतील अवस्था.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) कारखाना इमारतीचे प्रकार सांगा.

ब) उत्पादित वस्तुनुसार किंवा सरळरेषा यंत्र रचना स्पष्ट करा.

४. डॉ. एफ. डब्ल्यू. टेलर यांची 'शास्त्रिय व्यवस्थापनाची' यंत्रणा स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'औद्योगिक आरोग्यरक्षण' म्हणजे काय ? 'औद्योगिक आरोग्य रक्षणाचे' घटक स्पष्ट करा.

१०

५. 'यंत्र रचनेची' व्याख्या द्या. यंत्र रचनेचे महत्व सांगा.

१०

किंवा

'गोंगाट नियंत्रण' म्हणजे काय ? गोंगाट नियंत्रणाची आवश्यकता आणि परिणाम सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2016
ADVANCED INSURANCE (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **10**
- 1) _____ is a social device whereby uncertain risks of individuals may be combined in a group.
 - a) Insurance
 - b) Banks
 - c) Government
 - d) All of the above
 - 2) Insurance is a contract between insurer and
 - a) Banks
 - b) Government
 - c) Insurance Company
 - d) All of the above
 - 3) The purpose of insurance is
 - a) Indemnity
 - b) Savings and Protection
 - c) To obtain rebate in income tax
 - d) All of the above
 - 4) In life insurance contract the insurable interest must be there, at the time
 - a) When death occurs
 - b) When insurance contract is signed
 - c) When policy amount is paid
 - d) None of the above
 - 5) Principle of indemnity is not applicable to _____ insurance contract.
 - a) Fire
 - b) Marine
 - c) Life
 - d) All of the above
 - 6) _____ is the first step in taking life insurance policy.
 - a) Filling up bank slip
 - b) Death claim form
 - c) Filling up of proposal form
 - d) All of the above

7) _____ insurance is a contract, in which insurance company, in consideration of a premium, undertakes to pay a certain sum of money.

- a) Fire
b) Marine
c) Life
d) None of the above

8) On early death of insured, the amount of life insurance policy is payable to

- a) Nominee/Legal Heirs
b) Charitable Trust
c) Government
d) None of the above

9) The Head Office of Life Insurance Corporation of India is located at

- a) Mumbai
b) Delhi
c) Chennai
d) Kolkata

10) After payment of First Insurance Premium the insurer receives the

- a) Debit Note
b) Credit Note
c) Cover Note
d) All of the above

2. Write short notes on : **10**

- a) Need of Insurance.
b) Organisation structure of Life Insurance Corporation of India.

3. Answer in brief. **10**

- a) Explain the principle of Protection and Investment in Life Insurance.
b) State the procedure of settlement of Life Insurance Claim, after death of policy holder.

4. Define 'Insurance'. Explain Social and Economic significance of Insurance. **10**

OR

Explain the role of Life Insurance Corporation of India in social and economic development of the nation.

5. Define 'Life Insurance'. Explain the procedure of taking Life Insurance Policy. **10**

OR

State the main principles of 'Insurance'. Explain the principle of Utmost Good Faith and principle of indemnity in detail.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) _____ ही एक अशी सामाजिक योजना आहे की ज्यात व्यक्तिगत स्वरूपाच्या अनिश्चित धोक्यांचे समूहामध्ये एकत्रीकरण केले जाते.

अ) विमा ब) बँका क) सरकार ड) वरील सर्व

२) विमा हा विमेदार आणि _____ यांच्यातील करार आहे.

अ) बँका ब) सरकार क) विमा कंपनी ड) वरील सर्व

३) विमा घेण्याचा _____ हा हेतू असतो.

अ) नुकसान भरपाई मिळविणे ब) बचत व संरक्षण
क) आयकरातून वजावट मिळविणे ड) वरील सर्व

४) आयुर्विमा करारात विमेय हित _____ प्रसंगी असणे आवश्यक असते.

अ) मृत्यु घडला तेव्हा ब) विमा करारावर सही करताना
क) विमा कराराची रक्कम देताना ड) वरील कोणतेही नाही

५) हानीभरण तत्त्व _____ विमा करारास लागू होत नाही.

अ) अग्नि ब) सागरी क) आयु ड) वरील सर्व

६) आयुर्विम्याची पॉलीसी घेताना _____ ही पहिली पायरी असते.

अ) बँकेची स्लिप भरणे ब) मृत्यु दावा फॉर्म
क) प्रस्ताव अर्ज भरणे ड) वरील सर्व

७) _____ विमा हा असा करार आहे, कि ज्यात विमा हात्याच्या मोबदल्यात ठराविक रक्कम देण्याची जबाबदारी विमा कंपनी स्विकारते.

अ) अग्नि ब) सागरी क) आयु ड) वरील कोणतेही नाही

८) विमा मुदत संपण्यापूर्वी विमेदाराचा मृत्यु झाल्यास, आयुर्विमा पॉलीसीची रक्कम _____ याना दिली जाते.

अ) वारसदार/कायदेशीर वारसदार ब) धर्मादाय संस्था
क) सरकार ड) वरील कोणतेही नाही

- ९) भारतीय आयुर्विमा महामंडलाचे मुख्य कार्यालय _____ याठिकाणी आहे.
 अ) मुंबई ब) दिल्ली क) चेन्नई ड) कोलकत्ता
- १०) पहिला विमा हप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती _____ या नावाने ओळखली जाते.
 अ) डेबीट नोट ब) क्रेडीट नोट
 क) कव्हर नोट/कच्ची पावती ड) वरील सर्व
२. टिपा लिहा. १०
 अ) विम्याची गरज
 ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडलाची संघटन रचना.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०
 अ) आयुर्विम्यातील संरक्षण व गुंतवणूक तत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) आयुर्विम्यात विमेदाराच्या मृत्युनंतर विमा रक्कम मिळविण्यासाठीची कार्यपद्धती सांगा.
४. 'विम्याची' व्याख्या द्या. विम्याचे सामाजिक व आर्थिक महत्त्व स्पष्ट करा. १०
किंवा
 देशाच्या सामाजिक व आर्थिक विकासात भारतीय आयुर्विमा महामंडलाचे योगदान स्पष्ट करा.
५. 'आयुर्विम्याची' व्याख्या द्या. आयुर्विमा पॉलीसी घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. १०
किंवा
 विम्याची मुख्य तत्त्वे सांगा. परमोच्च विश्वास तत्त्व आणि नुकसान भरपाई / हानी भरण तत्त्वाचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V)(Old) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Objective type questions. Choose the correct alternatives : 10

- 1) _____ Committee recommended the establishment of the State Bank of India.
a) The Maclagan
b) Gadgil
c) Murthy
d) Rangarajan
- 2) The Land Development Cooperative Bank provides _____ loan to agriculture.
a) Short-term
b) Medium-term
c) Long-term
d) Short-term and Medium term
- 3) NABARD is established in the year _____
a) 1982
b) 1882
c) 1890
d) 1950
- 4) Big 14 Commercial Banks are nationalised in the year _____
a) 1970
b) 1969
c) 1965
d) 1964
- 5) 'Note-Issue' is the monopoly of _____
a) Central Bank
b) State Bank
c) Private Bank
d) Baroda Bank
- 6) _____ Committee recommended to establish Regional Rural Bank.
a) M. Narasimham
b) Dr. Rangarajan
c) Dr. Gadgil
d) Dr. Joshi

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे सर्व गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ या समितीने स्टेट बँक ऑफ इंडियाची स्थापना करण्याची/करण्याविषयीची शिफारस केली होती.

अ) मॅक्लागॉन ब) गाडगिल क) मूर्ति ड) रंगाराजन

२) सहकारी भूविकास बँक शेतीला _____ कर्जपुरवठा करते.

अ) अल्पकालीन ब) मध्यमकालीन

क) दीर्घकालीन ड) अल्पकालीन व मध्यमकालीन

३) नाबार्डची स्थापना सन् _____ मध्ये झाली.

अ) १९८२ ब) १८८२ क) १८९० ड) १९५०

४) मोठ्या १४ व्यापारी बँकाचे राष्ट्रीयीकरण सन् _____ मध्ये झाले.

अ) १९७० ब) १९६९ क) १९६५ ड) १९६४

५) 'चलनछपाई' ही _____ ची मक्तेदारी आहे.

अ) मध्यवर्ती बँक ब) स्टेट बँक क) खाजगी बँक ड) बरोडा बँक

६) _____ समितीने प्रादेशिक ग्रामीण बँकाची स्थापना करण्याची शिफारस केली होती.

अ) एम. नरसिंहम ब) डॉ. रंगाराजन क) डॉ. गाडगिल ड) डॉ. जोशी

७) _____ चे रूपांतर १९५५ मध्ये स्टेट बँक ऑफ इंडिया मध्ये करण्यात आले.

अ) आर. आर. बी. ब) इंपिरिअल बँक ऑफ इंडिया

क) बँक ऑफ इंडिया ड) कॅनरा बँक

८) भारतीय नाणेबाजार हा _____ याही नावाने ओळखला जातो.

अ) मुंबई ब) दिल्ली क) चेन्नई ड) कोलकत्ता

९) चलनविषयक धोरणाची आखणी व अंमलबजावणी _____ करते.

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

क) बरोडा बँक

ड) यापैकी नाही

१०) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना सन् _____ मध्ये झाली.

अ) १९३५

ब) १९३४

क) १९३०

ड) १९४०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) व्यापारी बँकांनी राष्ट्रीयीकरणानंतर केलेली प्रगती स्पष्ट करा.

ब) भारतीय व्यापारी बँकाची उत्पादकता, लाभक्षमता आणि कार्यक्षमता स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) आर बी आय(RBI) च्या चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे.

ब) नरसिंहम समितीच्या बँकिंग सुधारणाविषयीच्या प्रमुख शिफारशी.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतीय नाणे बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) लंडन नाणे बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची भारतीय शेतीच्या विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) न्युयॉर्क नाणे बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) (Old) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives from given alternatives : 10
- 1) The term Audit is derived from Latin word Audire which means to
a) Tear b) Wear c) There d) Hear
 - 2) Verification of old assets includes _____ old assets also.
a) Checking b) Vouching
c) Recording d) Valuation
 - 3) _____ starts where book keeping ends.
a) Checking b) Auditing
c) Accounting d) All above
 - 4) Examination of books of account and statement is done by
a) Manager b) Clerk
c) Auditor d) Accountant
 - 5) Recording of capital expenditure as revenue expenditure is
a) Errors of commission b) Errors of omission
c) Duplication error d) Error of principle
 - 6) An audit conducted between two balance sheet audit is called as
a) Interim Audit b) Profit and Loss A/c Audit
c) Internal Audit d) Balance sheet Audit
 - 7) Goodwill is
a) Fictitious Asset b) Balance Sheet Asset
c) Intangible Asset d) Current Asset

- 8) Intentional misappropriation means
a) Mistake	b) Fraud
c) Errors of omission	d) None
- 9) As per Companies Act, the audit of company is
a) Voluntary	b) Compulsory
c) Once in 2 years	d) None
- 10) Audit conducted at the initiative of management is called
a) Continuous Audit	b) Internal Audit
c) Balance sheet Audit	d) Special Audit

2. Write short notes/Answers. 10

A) Explain clean and qualified report of auditor.

B) Removal of Auditor.

3. Answer the following : 10

i) Balance sheet Audit.

ii) Internal Audit.

4. Answer **any one** of the following : 10

A) Define Audit and explain its objectives and limitations.

OR

B) What do you mean by continuous audit ? Give the merits and demerits.

5. Answer **any one** of the following : 10

A) What are the special points to be kept in view while conducting the audit programmed co-operative society ?

OR

B) Explain what do you mean by voucher and vouching. Explain in brief how to carry out vouching at wages and salaries.

१०) व्यवस्थापनाच्या जूढा कारणे केलेल्या लेखा परिक्षणास _____ असे म्हणतात.

अ) सतत लेखा परिक्षण

ब) अंतर्गत लेखा परिक्षण

क) अंतिम लेखा परिक्षण

ड) खास लेखा परिक्षण

२. थोडक्यात टीपा/उत्तरे लिहा :

१०

अ) लेखा परिक्षणाचा स्वच्छ आणि आक्षेपार्ह अहवाल म्हणजे काय ?

ब) लेखा परिक्षकाला काढून टाकणे.

३. उत्तरे लिहा :

१०

i) तालेबंद पत्रक तपासणी.

ii) अंतर्गत तपासणी.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अ) लेखा परिक्षण म्हणजे काय ? लेखा परिक्षणाचे उद्देश व मर्यादा स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) सतत लेखा परिक्षण म्हणजे काय ? त्याचे फायदे व तोटे सांगा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

सहकारी संस्थेचे लेखा परिक्षण करताना कोणत्या विशिष्ट मूल्यांकडे लक्ष द्यावे लागते.

१०

किंवा

प्रमाणन व प्रमाणके म्हणजे काय ? वेतन व मजूरी ह्या संदर्भात प्रमाणन व तपासणी कशी कराल हे स्पष्ट करा.

- 8) Operating costing is also known as _____ costing.
 a) Job b) Batch c) Process d) Service
- 9) In job costing every _____ is charged with its own cost.
 a) Job b) Process c) Income d) Reserve
- 10) The output of the last process is transferred to _____ account.
 a) Work in progress b) Finished goods
 c) Abnormal gain d) Abnormal loss

2. Write short notes : 10
 A) Features of process costing
 B) Uniform costing.

3. A) From the following information calculate the effective kilometers run. 5

Distance of one way route	50 kms.
Round trips per day	2 trips
Capacity of each bus	50 passengers
Seating capacity occupied	80%
No. of days in a month	25 days
No. of buses	4 buses

- B) Prepare a contract account from the following information. The expenses for the year ended 31st Dec. 2013. 5

	Rs.
Material	2,40,000
Wages	3,28,000
Plant (1-1-2013)	40,000
Plant (31-12-2013)	32,000
Work certified	6,00,000
Work uncertified	8,000
Overhead	14,000
Cash received	4,80,000
Material (31-12-2013)	12,000

4. A product passes through two process to completion known as Process A and Process B, 1000 units are produced. During the month ended 31st Jan. 2013 expenses are as under : 10

Particulars	Process A	Process B
	Rs.	Rs.
I) Material	6,000	3,000
II) Labour	5,000	4,000
III) Direct expenses	1,000	1,200
IV) Indirect expenses	1,000	800

Prepare Process A and B accounts.

OR

4. A transport service company is running 4 buses between two towns which are 50 kms apart. Seating capacity of each bus is 40 passengers. The following particulars obtained for the month of April 2013. 10

Expenses	Amount
	Rs.
i) Wages of drivers and conductors	4,800
ii) Office salary	2,000
iii) Diesel and oil	8,000
iv) Repairs and maintenances	1,600
v) Taxation and insurances	3,200
vi) Depreciation	9,200
Total	28,800

Actual passengers carried 75% of seating capacity. All the 4 buses run on all the days of the month April. Each bus made one round trip per day. Find out the cost per passengers kms.

5. The following are the particulars relating to a contract for the year ended 31st March 2014.

10

	Rs.
Material	1,70,600
Wages	1,48,750
Direct exp.	6,330
Machinery	30,000
Indirect exn.	8,240
Machinery (31-3-14)	22,000
Material (31-3-14)	3,700
Work certified	3,90,000
Work uncertified	9,000
Material returned	1,600
Cash received	3,51,000
Wages outstanding	5,380

Prepare a contract account for the year ended 31st March 2014.

OR

5. The following direct cost were incurred on Job No. 101 of L.R.R. Standard Radio Company.

10

Material – Rs. 6,000

Wages :

Dept. A – 60 hours at rs. 30 per hour

Dept. B – 40 hours at Rs. 20 per hour

Dept. C – 20 hours at Rs. 50 per hour

Overheads for these three departments were estimated as follows :

Variable overhead :

Dept. A – Rs. 15,000 for 1500 labour hours

Dept. B – Rs. 4,000 for 200 labour hours

Dept. C – Rs. 12,000 for 300 labour hours

Fixed overhead : It is estimated at Rs. 40,000 for 2000 normal working hours. If net profit is 20% selling price. Find the selling price of the Job No. 101.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) (Old) Examination, 2016
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternatives from the given below : 10

- 1) _____ is internal source of recruitment.
A) Promotion
B) Advertisement
C) Employment exchange
D) All of these
- 2) In the year 1960, _____ Act was passed.
A) Industrial Pollution
B) Employment Exchange
C) Company
D) Consumer Protection
- 3) Which management is concerned with the obtaining and maintaining the satisfied work source ?
A) Marketing
B) Finance
C) Human Resource
D) Production
- 4) Which of the following function does not included in the functions of Human Resource Management ?
A) Recruitment
B) Training
C) Employee Welfare
D) Profitability
- 5) _____ is an evaluation of applicants qualification, experience, skill, health intelligence and working capacity.
A) Selection
B) Training
C) Morale
D) Job Analysis

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

- १) _____ हा अंतर्गत भरतीचा मार्ग आहे.
अ) बढती
ब) जाहीरात
क) रोजगार विनिमय केंद्र
ड) वरील सर्व
- २) १९६० साली _____ कायदा संमत करण्यात आला.
अ) औद्योगिक प्रदूषण
ब) रोजगार विनिमय
क) कंपनी
ड) ग्राहक संरक्षण
- ३) खालीलपैकी कोणत्या व्यवस्थापनाचा संबंध योग्य व समाधानी कर्मचारी वर्ग भरती करून त्यांना तेथे दिकवून ठेवण्याची येतो ?
अ) विपणन
ब) अर्थ
क) मानवी संसाधन
ड) उत्पादन
- ४) मानव संसाधन व्यवस्थापनाच्या कार्यात खालीलपैकी कोणत्या कार्याचा समावेश होत नाही ?
अ) भरती
ब) प्रशिक्षण
क) कर्मचारी कल्याण
ड) नफ्याची क्षमता
- ५) अर्जदाराच्या पात्रतेचे, अनुभवाचे, कौशल्य, आरोग्य, बुद्धीमत्ता व कार्यक्षमतेचे मूल्यमापन करणे म्हणजे _____ होय.
अ) निवड
ब) प्रशिक्षण
क) मनोधैर्य
ड) कार्य विश्लेषण
- ६) सम्मेलने, चर्चासत्रे व गटचर्चा पद्धती या _____ पद्धती आहेत.
अ) निवडीच्या
ब) प्रशिक्षणाच्या
क) उत्पादकतेच्या
ड) मूल्यमापनाच्या
- ७) _____ ही औद्योगिक व्यवस्थापनाची महत्वाची शाखा आहे.
अ) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन
ब) वेळेचे व्यवस्थापन
क) मनुष्यवळ व्यवस्थापन
ड) विपणन व्यवस्थापन
- ८) रोजगारासाठी व्यक्ती ज्या ठिकाणी आपले नाव नोंदविते त्यास _____ म्हणतात.
अ) विद्यापीठ
ब) जिल्हा उद्योग केंद्र
क) महाविद्यालय
ड) रोजगार विनिमय केंद्र

९) मानवी संसाधन निवडी मध्ये _____ च्या समावेश होतो.

अ) कार्यविश्लेषण

ब) कृती मूल्यांकन

क) मुलाखत तंत्राची निश्चिती

ड) कार्यप्रेरणा

१०) विशिष्ट कार्य योग्य पद्धतीने पार पाडण्यासाठी कामगाराच्या ज्ञानात व कौशाल्यात वृद्धी करण्याच्या कलेस _____ असे म्हणतात.

अ) शिस्त

ब) निवड

क) मनोधैर्य

ड) प्रशिक्षण

२. टिपा लिहा :

१०

१) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व.

२) मानवी संसाधन नियोजन.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) प्रशिक्षणाची आवश्यकता (गरज) सांगा.

२) कृती मूल्यांकनाचे हेतू स्पष्ट करा.

४. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

शास्त्रीय निवड प्रक्रियेतील विविध अवस्था सांगा.

५. प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धतीचे मूल्यमापन करा.

१०

किंवा

कृती मूल्यांकन म्हणजे काय ? कृती मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Sem. – V) (Old) Examination, 2016
ADVANCED INSURANCE (Paper – II)

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : 10
- 1) In case of Motor Insurance _____ Policy is compulsory.
 - a) Double Insurance
 - b) Special Insurance
 - c) Employer's Insurance
 - d) Third Party Liability Insurance
 - 2) If policy holder insures the same property for the same risk, with more than one insurance companies, it is known as _____ Insurance.
 - a) Double
 - b) Special
 - c) Private
 - d) Public
 - 3) Reinstatement Value Policy is a _____ Insurance Policy.
 - a) Life
 - b) Fire
 - c) Marine
 - d) Crop
 - 4) Comprehensive Crop Insurance Policy started in the year
 - a) 1956
 - b) 1958
 - c) 1985
 - d) 1991
 - 5) In the history of insurance business _____ insurance is a new type of insurance.
 - a) Accident
 - b) Life
 - c) Marine
 - d) Fire
 - 6) The policy in which risk is covered for several hazards is known as _____ insurance policy.
 - a) Comprehensive
 - b) Double
 - c) Public
 - d) Private

- 7) If one insurance company transfers the risk, by taking insurance of same property, with other insurance company is called as
- a) Double insurance
 - b) Re-insurance
 - c) Private insurance
 - d) Public insurance
- 8) In Fire Insurance, when claim is settled, _____ principle is taken in to account.
- a) Indemnity
 - b) Double
 - c) Private
 - d) None
- 9) First time, Fire Insurance Policy introduced in _____ century.
- a) Sixteenth
 - b) Seventeenth
 - c) Eighteenth
 - d) Nineteenth
- 10) When compensation is given for the property destroyed by fire, then the right on destroyed property remains with
- a) Insurer
 - b) Insurance company
 - c) Government
 - d) Municipality corporation

2. Write short notes on : **10**
- a) Importance of Fire Insurance.
 - b) Cattle Insurance.

3. Answer in brief : **10**
- a) Procedure for settlement of Fire Insurance Claim.
 - b) Crop Insurance.

4. Explain the meaning, nature and scope of Fire Insurance. **10**

OR

State the meaning, scope and importance of 'Double Insurance and Re-insurance in Fire Insurance'.

5. What is Motor Insurance ? Discuss the Basic Principles in Motor Insurance. **10**

OR

Explain the different types of Fire Insurance Policies.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) मोटार विम्यामध्ये _____ पॉलीसी घेणे आवश्यक असते.

अ) दुहेरी विमा

ब) विशेष विमा

क) मालकाचा विमा

ड) तृतीयपक्ष जबाबदारीचा विमा

२) जर विमेदाराने एकाच मालमत्तेचा एक सारख्या धोक्यासाठी एकापेक्षा जास्त विमा कंपन्याकडे विमा उतरविल्यास त्यास _____ विमा असे म्हणतात.

अ) दुहेरी

ब) विशेष

क) खाजगी

ड) सार्वजनिक

३) पुनर्स्थापना मुल्य विमा पॉलीसी हा _____ पॉलीसीचा प्रकार आहे.

अ) आयुर्विमा

ब) अग्निविमा

क) सागरीविमा

ड) पिक विमा

४) सर्वसमावेशक पिक विमा योजना _____ साली सुरू करण्यात आली.

अ) १९५६

ब) १९५८

क) १९८५

ड) १९९१

५) विमा व्यवसायाच्या इतिहासात _____ विमा हा नवीन विमा प्रकार आहे.

अ) अपघात

ब) आयुर्विमा

क) सागरी

ड) अग्नि

६) ज्या विमा पॉलीसीमध्ये अनेक धोक्यापासून विमा संरक्षण दिले जाते त्या विमा पॉलीसीस _____ विमा पॉलीसी असे म्हणतात.

अ) व्यापक

ब) दुहेरी

क) सार्वजनिक

ड) खाजगी

७) जर एक विमा कंपनी धोका वर्ग करण्यासाठी दूसऱ्या विमा कंपनीकडे त्याच मालमत्तेचा विमा उतरविते, त्यास _____ विमा असे म्हणतात.

अ) दुहेरी

ब) पुनर्विमा

क) खाजगी

ड) सार्वजनिक

८) अग्नि विम्यात, जेव्हां विम्याची रक्कम दिली जाते तेंव्हा _____ तत्त्व विचारात घेतले जाते.

अ) नुकसानभरपाई ब) दुहेरी क) खाजगी ड) कोणतेही नाही

९) सर्व प्रथम अग्नि विमा पॉलीसीचा प्रारंभ _____ शतकात झाला.

अ) सोळाव्या ब) सतराव्या क) आठराव्या ड) एकोणिसव्या

१०) जेव्हा आगीमुळे नष्ट झालेल्या मालमत्तेची नुकसान भरपाई दिली जाते, तेंव्हा संबंधीत नष्ट झालेल्या मालमत्तेवर _____ मालकी हक्क प्रस्थापीत होतो.

अ) विमेशाखाचा ब) विमा कंपनीचा
क) सरकारचा ड) महानगरपालिकेचा

२. टिपा लिहा :

१०

अ) अग्नि विम्याचे महत्व.

ब) पशुधन विमा.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या :

१०

अ) अग्नि विम्यात विमा कराराची रक्कम मिळविण्याची कार्यपद्धती.

ब) पिक विमा.

४. अग्नी विम्याचा अर्थ सांगून त्याचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अग्नी विम्यातील 'दुहेरी विमा' व 'पुनर्विमा' याचा अर्थ, व्याप्ती व महत्व सांगा.

५. मोटार विमा म्हणजे काय ? मोटार विम्यातील मुख्य तत्त्वांची चर्चा करा.

१०

किंवा

अग्नि विम्यातील विविध प्रकारचे विमा पॉलीसी स्पष्ट करा.

SLR-Q – 87

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to **right** indicate **full** marks of questions.*

1. Choose the correct alternative from the given alternative : 10

1) Minimum _____ members are required to form a private company.

- A) Five
B) Two
C) Seven
D) Ten

2) _____ is the first meeting of a company.

- A) Statutory Meeting
B) Annual General Meeting
C) Extra Ordinary Meeting
D) Director's Meeting

3) The jurisdiction of State Commission is Rs.

- A) Upto 20 lakhs
B) 20 lakhs to one crore
C) Above one crore
D) None of these

4) The Consumer Protection Act is passed in the year

- A) 1986
B) 2000
C) 1956
D) 1992

5) The quorum of Director's Meeting is

- A) $\frac{1}{3}$ or 2
B) $\frac{2}{3}$ or 2
C) 2
D) 5

P.T.O.

6) The District Forum consists of a President and _____ other members.

- A) 2
- B) 4
- C) 3
- D) 5

7) _____ can issue prospectus.

- A) Private company
- B) Public company
- C) Both private and public company
- D) All companies

8) Securities Contract (Regulation) Act was passed in the year

- A) 1956
- B) 2000
- C) 1986
- D) 1992

9) Head Office of SEBI is situated at

- A) Delhi
- B) Mumbai
- C) Chennai
- D) Solapur

10) SEBI is established in the year

- A) 1992
- B) 1956
- C) 2000
- D) 1986

2. Write short notes : **10**

- 1) Memorandum of Association.
- 2) Types of capital.

3. Write short notes : **10**

- A) Explain powers and functions o SEBI.
- B) Articles of Association.

4. Explain concepts of company. Explain types of company. **10**

OR

Explain essentials of a valid meeting.

5. Who is consumer ? Explain his rights. **10**

OR

Explain the procedure before District Forum.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. दिलेल्या पर्यायपैकी योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) खाजगी कंपनीच्या स्थापने साठी _____ सदस्याची आवश्यकता असते.
अ) पाच ब) दोन क) सात ड) दहा
- 2) _____ ही कंपनीची पहिली सभा असते.
अ) नियामक सभा ब) वार्षिक सर्व साधारण सभा
क) विशेष सर्व साधारण सभा ड) संचालक मंडळाची सभा
- 3) राज्य आयोगाचे अधिकार क्षेत्र _____ रूपये आहे.
अ) 20 लाखापर्यंत ब) 20 लाख ते एक करोड
क) एक करोड पेक्षा जास्त ड) यापैकी नाही
- 4) ग्राहक संरक्षण कायदा _____ साली संपन करण्यात आला.
अ) 1986 ब) 2000
क) 1956 ड) 1992
- 5) संचालक मंडळाच्या सभेची गणसंख्या _____ असते.
अ) $\frac{1}{3}$ or 2 ब) $\frac{2}{3}$ or 2
क) 2 ड) 5
- 6) ग्राहक जिल्हा न्यायमंचामध्ये अध्यक्ष आणि _____ सदस्य असतात.
अ) 2 ब) 4
क) 3 ड) 5
- 7) माहितीपत्रक _____ प्रकाशीत करू शकते.
अ) खाजगी कंपनी
ब) सर्वजनीक कंपनी
क) दोन्ही खाजगी कंपनी आणि सार्वजनीक कंपनी
ड) सर्व कंपन्या

8) प्रतिभुती करार (नियमन) कायदा _____ साली पास केला.

अ) 1956 ब) 2000 क) 1986 ड) 1992

9) सेबीचे मुख्य कार्यलय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली ब) मुंबई क) चेन्नई ड) सोलापूर

10) सेबीची स्थापना _____ साली झाली.

अ) 1992 ब) 1956 क) 2000 ड) 1986

2. टिपा लिहा :

10

1) घटनापत्रक.

2) भांडवलांचे प्रकार.

3. टिपा लिहा :

10

अ) सेबीचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

ब) नियमावली.

4. कंपनीची संज्ञा स्पष्ट करा. कंपनीचे प्रकार सांगा.

10

किंवा

कायदेशीर सभेसाठी आवश्यक बाबी स्पष्ट करा.

5. ग्राहक म्हणजे कोण ? ग्राहकांचे हक्क सांगा.

10

किंवा

जिल्हा ग्राहकमंचची कार्य पद्धत स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS – III**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type question :

10

1. Choose the correct alternatives given below :

- 1) Human development index is introduced by _____
 - a) Adam Smith
 - b) Ricardo
 - c) Keynes
 - d) Mehabub-Al-Huq
- 2) IBRD was established in the year _____
 - a) 1944
 - b) 1945
 - c) 1946
 - d) 1949
- 3) Eleventh Five Year plan was started in the year _____
 - a) 2007
 - b) 2011
 - c) 2004
 - d) None of these
- 4) IMF was established to solve the problems of _____ and exchange rate stabilisation.
 - a) Value of money
 - b) Balance of payment
 - c) Long term development
 - d) None of these
- 5) World Trade Organisation was established in the year _____
 - a) 1991
 - b) 1995
 - c) 1998
 - d) None of these

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'मानवी विकास निर्देशांक' _____ यांनी विकसित केला आहे/मांडला आहे.
अ) अँडम स्मिथ
ब) रिकार्डो
क) केन्स
ड) मेहबूब-अल-हक
- २) आय.बी.आर.डी.ची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.
अ) १९४४
ब) १९४५
क) १९४६
ड) १९४९
- ३) ११ व्या पंचवार्षिक योजनेची सुरुवात _____ मध्ये झाली.
अ) २००७
ब) २०११
क) २००४
ड) यापैकी नाही
- ४) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची स्थापना ही _____ ची समस्या आणि विनिमय दराचे स्थैर्य प्रस्थापित करण्यासाठी झाली आहे.
अ) पैशाचे मूल्य
ब) व्यवहार तोलाची
क) दीर्घकालीन विकासाची
ड) यापैकी नाही
- ५) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९९१
ब) १९९५
क) १९९८
ड) यापैकी नाही
- ६) 'सार्कची' संकल्पना _____ यांनी मांडली आहे.
अ) खालीदा बेगम
ब) मुजीबुर रेहमान
क) श्रीमती भुट्टो
ड) श्रीमती इंदिरा गांधी
- ७) भारत हा देश _____ मानवी विकास गटातील देश म्हणून ओळखला जातो.
अ) उच्च
ब) मध्यम
क) कमी
ड) यापैकी नाही
- ८) मानवी विकास निर्देशांक _____ वर आधारित आहे.
अ) आयुर्मान
ब) शिक्षण
क) राहणीमानाचा दर्जा
ड) वरीलपैकी सर्व

९) आय.बी.आर.डी. _____ म्हणून ही ओळखली जाते.

अ) जागतिक बँक

ब) आंतरराष्ट्रीय बँक

क) आशियन बँक

ड) यापैकी नाही

१०) सार्कची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.

अ) १९९५

ब) १९८५

क) १९८८

ड) १९७५

२. टीपा लिहा :

१०

अ) परकीय भांडवलाचे महत्त्व

ब) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्टे

ब) 'मानवी संसाधनाची' आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) आय.बी.आर.डी.ची उद्दिष्टे व कामगिरी स्पष्ट करा.

ब) आकराव्या पंचवार्षिक योजनेचे यशापयश स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारताच्या आर्थिक विकासातील विदेशी भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे व कामगिरी स्पष्ट करा.

Seat
No.

--

**B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The first co-operative sugar factory in Maharashtra was established at
 - a) Kolhapur
 - b) Pravaranagar
 - c) Nagpur
 - d) Solapur
 - 2) Denmark is famous for _____ co-operative societies.
 - a) Credit
 - b) Consumer
 - c) Dairy
 - d) Sugar
 - 3) The minimum number of members required for the registration of co-operative society is
 - a) 10
 - b) 20
 - c) 30
 - d) 40
 - 4) In 1997, Mahajan Committee was formed by government for the study of
 - a) Consumer Co-operatives
 - b) Housing Co-operatives
 - c) Credit Co-operatives
 - d) Sugar Co-operatives
 - 5) _____ country is known as the origin of co-operative movement.
 - a) China
 - b) Japan
 - c) England
 - d) India
 - 6) Vaikunthlal Mehta National Co-operative Management Institute established for
 - a) Finance
 - b) Training
 - c) Control
 - d) Entertainment

7) The Maharashtra Co-operative Societies Act was passed in the year

- a) 1960 b) 1975 c) 1981 d) 1991

8) Raiffesson Societies are related to _____ country.

- a) India b) England
c) Germany d) Russia

9) _____ is known as father of co-operation.

- a) F.W. Taylor b) Robert Owen
c) William King d) Dr. Gadgil

10) Arre Milk Society was established at

- a) Solapur b) Sangli
c) Kolhapur d) Mumbai

2. Write short notes :

- a) Functions of Urban Co-operative Banks. 5
b) Need of Co-operative Education. 5

3. Write short answers :

- a) Explain the problems of consumer co-operative movement in England. 5
b) Review the 'Dudh Mahapur Yojna' of Maharashtra. 5

4. Answer **any one** of the following : 10

- a) Review the sugar co-operative industries in Maharashtra.
b) Review the credit co-operative movement in Germany.

5. Answer **any one** of the following : 10

- a) Evaluate the co-operative movement in India.
b) Explain the significance and main provisions of Maharashtra Co-operative Societies Act.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) महाराष्ट्रातील पहिला सहकारी साखर कारखाना _____ येथे स्थापन झाला.
अ) कोल्हापुर ब) प्रवरानगर क) नागपुर ड) सोलापुर
- २) डेन्मार्क हा देश _____ सहकारी संस्थांसाठी प्रसिद्ध आहे.
अ) पतपुरवठा ब) ग्राहक क) दूध ड) साखर
- ३) सहकारी संस्थेच्या नोंदणीसाठी किमान _____ सभासदांची आवश्यकता असते.
अ) १० ब) २० क) ३० ड) ४०
- ४) १९९७ साली सरकारने _____ चा अभ्यास करणेसाठी महाजन समितीची नियुक्ती केली.
अ) ग्राहक सहकारी संस्था ब) गृहनिर्माण सहकारी संस्था
क) सहकारी पतसंस्था ड) सहकारी साखर कारखाने
- ५) _____ हा देश सहकारी चळवळीचे उगमस्थान म्हणून ओळखला जातो.
अ) चीन ब) जपान क) इंग्लंड ड) भारत
- ६) वैकुंठलाल मेहता राष्ट्रीय सहकारी व्यवस्थापन संस्थेची स्थापना _____ साठी करण्यात आली.
अ) अर्थपुरवठा ब) प्रशिक्षण क) नियंत्रण ड) मनोरंजन
- ७) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा _____ या वर्षी संमत झाला.
अ) १९६० ब) १९७५ क) १९८१ ड) १९९१
- ८) रफायझन संस्था _____ देशाशी संबंधित आहेत.
अ) भारत ब) इंग्लंड क) जर्मनी ड) रशिया
- ९) _____ यांना सहकाराचे जनक म्हटले जाते.
अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर ब) रॉबर्ट ओवेन
क) विल्यम किंग ड) डॉ. गाडगीळ
- १०) आरे दूध संस्थेची स्थापना _____ येथे करण्यात आली.
अ) सोलापुर ब) सांगली क) कोल्हापुर ड) मुंबई

२. टिपा लिहा :
- अ) नागरी सहकारी बँकेची कार्ये. ५
- ब) सहकारी शिक्षणाची गरज. ५
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी संस्था चळवळीच्या समस्या स्पष्ट करा. ५
- ब) महाराष्ट्रातील 'दूध महापुर योजने' चा आढावा घ्या. ५
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) महाराष्ट्रातील सहकारी साखर उद्योगाचा आढावा घ्या.
- ब) जर्मनीतील सहकारी पतपुरवठा चळवळीचा आढावा घ्या.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) भारतातील सहकारी चळवळीचे मूल्यमापन करा.
- ब) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायद्याची वैशिष्ट्ये व प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : 10
- 1) Kaizen is a techniques of _____.
 - a) ISO
 - b) SOS
 - c) TQM
 - d) None of the above
 - 2) Oyabun-Kabun relationships shows the relation between _____ in Japanese Management Practices.
 - a) Senior and Junior
 - b) Junior and Junior
 - c) Senior and Senior
 - d) None of the above
 - 3) The long forms of ISO is _____.
 - a) Indian Standard Organization
 - b) Internal Standard Organization
 - c) International Standard Organization
 - d) None of the above
 - 4) _____ is not a manmade disaster.
 - a) Flood
 - b) Earthquake
 - c) Drought
 - d) All of the above
 - 5) In a _____ based Corporate Governance the responsibilities are fixed of the stakeholders of the company.
 - a) Nature
 - b) Political
 - c) Profit
 - d) Market
 - 6) The term 'Ethics' is derived from the word
 - a) Ethicus
 - b) Ethos
 - c) Ethisus
 - d) None of the above
 - 7) Six sigma is a _____ concept.
 - a) Ethical
 - b) Economical
 - c) Political
 - d) Statistical

P.T.O.

- 8) ISO – 9001 is related to _____
- a) Training to Auditors b) Training to Managers
c) Training to Employees d) None of the above
- 9) _____ are the fundamental principles of the Corporate Governance.
- a) Transparency b) Accountability
c) Reporting d) All of the above
- 10) The arrangement of 'Kumbh Mela' is a example of _____ event.
- a) Cultural b) Social
c) Religious d) Political

2. Write short notes : 10
- a) Elements of total Quality Management.
b) Types of Events.
3. Write short Answers : 10
- a) Explain the importance of ISO Quality Standard.
b) Explain the steps in mitigation of disaster.
4. Answer **any one** question. 10
- a) Define the concept of 'Ethics'. Explain the factors influencing formation of individual ethics.
b) Define the term 'six sigma'. Explain the importance of six sigma.
5. Answer **any one** question. 10
- a) Explain the features of Japanese Management Practices.
b) Define the concept 'Corporate Governance'. Explain the principles of Corporate Governance.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

10

1) कायझेन हे _____ तंत्र आहे.

अ) आय.एस.ओ.

ब) एस.ओ.एस.

क) टी.क्यु.एम.

ड) वरीलपैकी नाही

2) _____ यांच्या मधील संबंध हे जपानी व्यवस्थापन कार्यपद्धतीतील ओयाबुन-काबुन संबंध दर्शवितात.

अ) वरिष्ठ आणि कनिष्ठ

ब) कनिष्ठ आणि कनिष्ठ

क) वरिष्ठ आणि वरिष्ठ

ड) वरीलपैकी नाही

3) आय. एस. ओ. चे दीर्घरूप _____ हे आहे.

अ) भारतीय मानक संघटना

ब) अंतर्गत मानक संघटना

क) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटना

ड) वरीलपैकी नाही

4) _____ ही मानवनिर्मित आपत्ती नाही.

अ) पूर

ब) भूकंप

क) दुष्काळ

ड) वरीलपैकी सर्व

5) _____ यावर आधारीत निगम संहितेत कंपनीच्या लाभधारकांची जबाबदारी निश्चित केली जाते.

अ) नैसर्गिक

ब) राजकीय

क) नफा

ड) बाजारपेठ

6) नीतीमत्ता ही संज्ञा _____ या शब्दापासून घेण्यात आली आहे.

अ) इथीकस

ब) इथोस

क) इथीसस

ड) वरीलपैकी नाही

7) सिक्स सिग्मा ही _____ संकल्पना आहे .

अ) नीतीमतात्मक

ब) आर्थिक

क) राजकीय

ड) संख्यात्मक

8) आ.एस.ओ.-9001 हे _____ याशी संबंधीत आहे.

अ) हिशोबतपासणीसास प्रशिक्षण

ब) व्यवस्थापकास प्रशिक्षण

क) कामगारास प्रशिक्षण

ड) वरीलपैकी नाही

- 9) _____ हे उपक्रम निगम संहितेचे मूलभूत तत्वे आहेत.
अ) पारदर्शकता ब) उत्तरदायित्व क) सादरीकरण ड) वरील सर्व
- 10) कुंभमेळ्याचे आयोजन हे _____ या समारंभाचे उदाहरण होय.
अ) सांस्कृतीक ब) सामाजिक
क) धार्मिक ड) राजकीय
2. थोडक्यात टीपा लिहा : 10
अ) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे मूलतत्वे.
ब) समारंभाचे प्रकार.
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 10
अ) आय.एस.ओ. गुणवत्ता मानकाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) आपत्ती निवारणातील अवस्था/टप्पे स्पष्ट करा.
4. कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10
अ) नीतीमत्ता या संकल्पनेची व्याख्या द्या. वैयक्तिक नीतीमत्ता निर्मितीवर प्रभाव टाकाणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) सिक्स सिग्मा या संज्ञेची व्याख्या द्या. सिक्स सिग्माचे महत्व स्पष्ट करा.
5. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10
अ) जपानी व्यवस्थापन कार्य पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) निगम संहिता या संकल्पानेची व्याख्या द्या. निगम संहितेची मूलतत्वे स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – VI) Examination, 2016
(Old)
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer from the alternatives given : **10**
- 1) Decision making is the primary function of
 - a) Management accountant
 - b) Top management
 - c) Middle management
 - d) Lower management
 - 2) When interest becomes due hire vendor credits
 - a) Hire purchasers account
 - b) Interest account
 - c) Interest suspense account
 - d) Cash account
 - 3) There are _____ types of reconstruction.
 - a) one
 - b) two
 - c) three
 - d) five
 - 4) X Ltd. goes into liquidation and a new Co. Z Ltd. is formed to take over the business of X. Ltd. it is a case of
 - a) Absorption
 - b) Amalgamation
 - c) Internal reconstruction
 - d) External reconstruction
 - 5) In case of instalment system interest to be received by the seller is credited to
 - a) Interest suspense account
 - b) Interest account
 - c) Sales account
 - d) Asset account
 - 6) Return on investment is
 - a) a balance sheet ratio
 - b) a profit and loss ratio
 - c) a combined ratio
 - d) none of the above

- 7) Turnover ratios help management in
- a) Managing resources b) Managing debt
c) Evaluating performance d) All the above
- 8) Accumulated losses in the vendor company should be transferred to
- a) Realisation account b) New company account
c) Cash account d) Equity shareholders account
- 9) Collection of book-debts
- a) Increase in current ratio b) Decrease in current ratio
c) Has no effect on current ratio d) None of these
- 10) Average Inventory = $\frac{\text{Opening stock} + \text{Closing stock}}{\text{—}}$
- a) Four (4) b) Two (2)
c) Hundred (100) d) None of these

2. Write short notes on :

10

- a) Differences between Financial Accounting and Management Accounting.
b) Methods of calculation of purchase consideration.

3. A) Madhuri purchased Maruti car from Shobha on instalment basis on 1-1-2008, Rs. 50,000 paid on signing the agreement and the balance in three instalment of Rs. 50,000 each on 31st Dec. every year. The cash price of Maruti car was Rs. 1,75,000. The rate of interest charged by seller is 10% per annum. Depreciation should be charged 10% per annum by diminishing balance method. Show Shobha's account and interest account in the books of Madhuri.

5

B) A Ltd. agreed to take over the business of B Ltd. on 31st March 2015 on which date the Balance Sheet of B Ltd. was as under

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital share of Rs. 1 each	25,000	Plant and machinery	4,500
Outstanding exps.	1,000	Stock	7,000
Creditors	3,000	Debtors	6,000
Bank loan	10,000	Patent and furniture	2,000
Provident fund	1,000	Cash and bank	450
		Premises	10,000
		Cash in hand	50
		Profit and Loss A/c	10,000
	40,000		40,000

Calculate purchase consideration.

5

4. A) Mr. Sachin purchased on 1st Jan. 2012 a machine on hire purchase system. The cash price of the machine was Rs. 80,000. He paid Rs. 20,000 on signing of an agreement and balance in annual installment of Rs. 20,000 together with interest at 12% p.a. on balance outstanding of cash price. Mr. A closes his books on 31st December every year by charging depreciation at 15% p.a. on reducing balance method.

Prepare Machine Account, Hire vendors Account in the books of Mr. Sachin. **10**

OR

- B) Using the information and the form given below compute the balance sheet items for a firm having a sale of Rs. 36 lakhs.

Sales/Total assets	3
Sales/Fixed assets	5
Sales/Current assets	7.5
Sales/Inventories	20
Sales/Debtors	15
Current ratio	2
Total assets/Networth	2.5
Debt/Equity	1

Balance Sheet Form

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Net worth	–	Fixed assets	–
Long term debt	–	Total current assets	–
Current liabilities	–	Inventories	–
		Debtors	–
		Liquid assets	–
	<u> </u>		<u> </u>

10

5. A) A Ltd. tookover the business of B. Ltd. by paying cash Rs. 2 per share of Rs. B. Ltd. and 2 (two) equity shares of Rs. 10 each for every 3 (three) shares in B. Ltd.

Balance Sheet of B. Ltd. on the date of absorption

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital 30,000		Fixed Assets	4,00,000
Eq. shares of Rs. 10 each	3,00,000	Less. Dep.	50,000
			3,50,000

Reserves and surplus		Investments	50,000
General Res.	30,000	Current Assets	
P and L account	20,000	Loans and advances	
Current liabilities and		Debtors	50,000
provisions creditors	50,000	Less R.D.D.	30,000
Bills payable	20,000	Stock	20,000
Provision for taxation	30,000	Bank	10,000
	4,50,000		4,50,000

Calculate purchase consideration and prepare realization account and equity shareholders account in the books of B. Ltd.

10

OR

- B) A Ltd. and B Ltd. agreed to amalgamate and a new Co. C Ltd. was formed. Their Balance Sheets on the date of amalgamation were as follows.

Balance Sheet as on 31-03-2015

Liabilities	A Ltd.	B Ltd.	Assets	A Ltd.	B Ltd.
Share capital			Plant and		
shares of			machinery	30,000	40,000
Rs. 100 each	1,00,000	1,20,000	Stock	20,000	20,000
General reserve	15,000	18,500	Debtors	30,000	30,000
Creditors	14,000	17,000	Building	50,000	60,000
Profit and Loss A/c	8,000	10,000	Cash and Bank	7,000	15,500
	1,37,000	1,65,500		1,37,000	1,65,500

The new company takeover the assets and liabilities of both the companies. Assets of A Ltd. are takenover at a reduced valuation of 10% and that of B Ltd. at reduced valuation of 15%. C Ltd. paid by allotting fully paid shares of Rs. 100 each.

Give journal entries in the books of A Ltd. and opening Balance Sheet of C Company Ltd.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**
- 1) The technique of maintaining stock, keeping items at desired levels is known as _____ control.
a) Production b) Inventory c) Budgetary d) Price
 - 2) The point/level at which new order for purchases is given, that point/level is called as _____
a) Maximum level b) Minimum level
c) Re-ordering level d) Economic ordering quantity
 - 3) Routine, scheduling, dispatching and follow-up are the _____ of production control.
a) Techniques b) Types
c) Objectives d) None of the above
 - 4) Government of India, established National Productivity Council in the year _____
a) 1951 b) 1947 c) 1948 d) 1958
 - 5) Quality raw materials, standard machineries, human resource management etc. methods used for improving _____
a) Profitability b) Productivity
c) Production planning d) None of the above
 - 6) Increasing industrialisation is affecting on increased _____
a) Air pollution b) Water pollution
c) Noise pollution d) All of the above

7) Productivity of Labour = $\frac{\text{Total production}}{\text{Total Labour Hours Taken}}$
(spent) for production

- a) Total profit
b) Total production
c) Total sales
d) All of the above

8) The first step in production planning process is _____

- a) Organising
b) Controlling
c) Co-ordination
d) Production planning

9) If prices of raw-material are increasing day-by-day, _____ method is useful for pricing the issues from stores.

- a) FIFO
b) LIFO
c) Average price
d) None of the above

10) _____ pollution is increasing due to waste water, pesticides, garbage etc.

- a) Water
b) Air
c) Noise
d) None of the above

2. Write short notes on : 10

- a) Importance of production planning and control.
b) ABC analysis.

3. Answer in brief : 10

- a) Methods of classification and codification.
b) State the functions of Inventory Control Department.

4. What is 'Industrial Pollution' ? State the effects of Industrial Pollution. 10

OR

What is 'Production Planning and Control' ? Explain the importance of scheduling and dispatching function.

5. What is 'Inventory Control' ? State the various techniques of Inventory Control. 10

OR

What is 'Productivity' ? Explain in detail the various methods for improving productivity.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) अपेक्षित व योग्य पातळीवर वस्तूसाठी ठेवण्याच्या तंत्राला _____ नियंत्रण म्हणतात.

अ) उत्पादन ब) मालसाठी क) अंदाजपत्रकीय ड) किंमत

२) ज्या पातळीला / बिंदूला नविन मालसाठी खरेदीचे आदेश दिले जातात त्या पातळीला _____ म्हणतात.

अ) महत्तम वस्तूसाठी पातळी ब) न्युनतम वस्तूसाठी पातळी

क) पुनरआदेश पातळी ड) न्युनतम आदेश परिमाण

३) मार्गनिर्धारण, कार्यवेळापत्रक, कार्य प्रारंभ आदेश देणे आणि अनुसरण ही उत्पादन नियंत्रणाची _____ आहेत.

अ) तंत्रे ब) प्रकार क) उद्दिष्ट्ये ड) कोणतेही नाही

४) भारत सरकारने 'राष्ट्रीय उत्पादकता मंडळाची' स्थापना _____ साली केली.

अ) १९५१ ब) १९४७ क) १९४८ ड) १९५८

५) दर्जेदार कच्चा माल, प्रमाणीत यंत्रसामग्री मानवी संसाधनाचे व्यवस्थापन वगैरे पद्धतीचा वापर _____ वाढविण्यासाठी केला जातो.

अ) नफा ब) उत्पादकता

क) उत्पादन नियोजन ड) कोणतेही नाही

६) वाढत्या औद्योगिकरणामुळे _____ यावर परिणाम होत आहे.

अ) हवेचे प्रदुषण वाढणे ब) पाण्याचे प्रदुषण वाढणे

क) ध्वनीचे प्रदुषण वाढणे ड) वरील सर्व

७) कामगाराची उत्पादकता = _____

उत्पादनासाठी लागलेले एकूण तास

अ) एकूण नफा ब) एकूण उत्पादन क) एकूण विक्री ड) वरील सर्व

- ८) उत्पादन नियोजन प्रक्रियेतील पहिली पायरी _____ असते.
 अ) संघटन ब) नियंत्रण क) समन्वय ड) उत्पादन नियोजन
- ९) जर कच्च्या मालाच्या किंमती दिवसेंदिवस वाढत असतील तर गोदामामधून उत्पादन विभागाला कच्च्या मालाची किंमत आकारताना _____ पद्धतीचा अवलंब केला जातो.
 अ) प्रथम आत प्रथम बाहेर (FIFO) ब) शेवटी आत प्रथम बाहेर (LIFO)
 क) सरासरी किंमत (Average Price) ड) कोणतेही नाही
- १०) सांडपाणी, किटकनाशके व केरकचरा वगैरेमुळे _____ प्रदुषण वाढण्यास मदत होत आहे.
 अ) पाणी ब) हवेचे क) ध्वनीचे ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा : १०

- अ) उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रणाचे महत्त्व.
 ब) अ ब क विश्लेषण.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

- अ) वर्गीकरण व सांकेतिकीकरण पद्धती.
 ब) मालसाठा नियंत्रण विभागाची कार्ये सांगा.

४. औद्योगिक प्रदुषण म्हणजे काय ? औद्योगिक प्रदुषणाचे परीणाम सांगा. १०

किंवा

उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रण म्हणजे काय ? कार्यवेळापत्रक व कार्य प्रारंभ आदेश देणे ही कार्ये स्पष्ट करा.

५. मालसाठा नियंत्रण म्हणजे काय ? मालसाठा नियंत्रणाची विविध तंत्रे सांगा. १०

किंवा

‘उत्पादकता’ म्हणजे काय ? उत्पादकता वाढविण्याच्या विविध पद्धतींचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)**

Time : 2 Hours

Total Marks : 50

Instruction : All questions are compulsory.

1. Select correct alternative.

10

- 1) The previous year is also known as _____ year.
 - a) Accounting year
 - b) Income year
 - c) Financial year
 - d) All the above
- 2) Receipts by a member of HUF from family income is _____
 - a) Taxable
 - b) Partly taxable
 - c) Exempt from tax
 - d) None of above
- 3) Standard deduction for self-occupied house is _____
 - a) Nil
 - b) 30% of annual value
 - c) 20% of annual value
 - d) 10% of annual value
- 4) Assessment year means the period of twelve months commencing on 1st day of _____ every year.
 - a) July
 - b) January
 - c) April
 - d) September
- 5) Income from lottery is taxable under _____
 - a) Income from other source
 - b) Business income
 - c) Exempt
 - d) Exempt upto Rs. 10,000/-
- 6) Deduction under sec. 80C is allowable only to _____
 - a) Individual and a HUF
 - b) Individual
 - c) Company
 - d) All assessee
- 7) Income-tax rates are determined by the following law
 - a) Income Tax Act, 1961
 - b) Annual Finance Bill
 - c) Ordinance of the President
 - d) None of the above

- 8) If the income of an individual assessee includes the income of minor child it is exempt maximum upto _____
- a) Rs. 2,500 per child b) Rs. 1,000 per child
c) Rs. 1,500 per child d) Rs. 5,000 per child
- 9) Salary is taxable on _____ basis.
- a) Due b) Receipt
c) Earlier of due or receipt d) Notional
- 10) Contribution by employer towards Statutory Provident Fund is _____
- a) Fully exempt b) Exempt upto 12% of salary
c) Rs. 25,000/- d) None of the above

2. Write short notes (**any two**) :

10

- a) Assessee
b) Residential Status of Individual
c) House Rent Allowance.

3. A) Mr. Sham owns two houses. The municipal value of the first house is Rs. 12,000 and the second house is Rs. 20,000. The first house is occupied for his own residence, whereas the second house is let-out for all the 12 months of the previous year. The rent received is @ Rs. 2,000 p.m. The following were the expenses on the let-out house.

Municipal taxes Rs. 3,000, Fire Insurance premium due but not paid Rs. 1,000.
Ground Rent Rs. 1,000.

Compute Income from house-property of Mr. Sham.

5

- B) Mr. Dinesh furnishes the following particulars of his income for the previous year 2014-15. Compute his income from other sources :

5

	Rs.
1) Income from units of Unit Trust of India	1,500
2) Dividend on share of Co-operative Society	8,000
3) Interest on bank deposits	4,000
4) Directors fees received	8,000
5) Ground Rent	4,000
6) Income from undisclosed sources	9,000
7) Interest on post office saving bank account	500

4. A) Mr. Sachin is a cost accountant in Data pro. Ltd. Pune and gets Rs. 25,000 p.m. as salary. He owns the house which he has leased out to Telco, Pune. Determine, Total Taxable Income of Sachin for A.Y. 2015-16 after considering the following information :

10

	Rs.
Fair rent (Rent Control Act not applicable)	2,00,000
Lease rent received from Telco	3,50,000
Municipal Valuation	3,50,000
Municipal Taxes	50,000
Repairs	40,000
Insurance premium	20,000
Land revenue	10,000
Ground rent	10,000
Interest on borrowed capital	2,00,000

OR

- B) Following is the Income and Expenditure Account of Shri. Ramprasad for the year ended 31-3-2015 :

Expenditure	Rs.	Income	Rs.
Travelling Expenses	4,000	Consultation Fees	10,000
Charity and Presents	1,000	Visiting Fees	20,000
Income-tax	2,000	Income from Race	10,000
Salary	8,000	Dividend	5,000
Gift to Daughter	7,000	Interest on Post Office Savings	
Life Insurance Premium	2,000	Bank Account	600
Purchase of Car	10,000	Gift from Father-in-law	4,000
Surplus	15,600		
	49,600		49,600

Depreciation on motor car is allowed at 20%. Compute Ramprasad's total income for A. Y. 2015-2016.

10

5. A) Shri. Sawant has the following income during the previous year 2014-15.
Compute his taxable income for A.Y. 2015-16 :

10

i) Salary	Rs. 1,10,000
ii) D.A. (forming part of salary for retirement benefits)	Rs. 12,000
iii) Medical Allowance (Actual expenditure Rs. 4,000)	Rs. 6,000
iv) Education Allowance (for 3 children)	Rs. 5,200
v) Rent free house in Delhi for which the employer paid rent Rs. 5,000 p.m.	
vi) The employer had provided him a domestic servant, a sweeper and a watchman on monthly payment of Rs. 500 each.	
vii) The employer spent Rs. 2,500 on his refresher course.	
viii) The employer paid his telephone bill Rs. 2,200.	
ix) Professional tax paid by Shri. Sawant Rs. 2,400.	

OR

- B) Mr. Laxmikant is the General Manager of Sharp International, Pune a Private Sector Company. He has been paid the following salary and other benefits for the previous year 2014-15 :

- Basic Salary : Rs. 15,000 per month.
- The company has provided him with rent free unfurnished accommodation. Actual rent paid by the company is Rs. 6,000 p.m.
- Dearness allowance (forming part of pay) Rs. 2,000 per month.
- Entertainment Allowance Rs. 500 per month.
- He is provided by the company with a car for his personal and official use but running and maintainance expenses for the same are borne by the assessee himself. Cubic capacity of engine does not exceed 1.6 litres.
- Bonus is paid equivalent to two months Salary.

Compute taxable income of Mr. Laxmikant for assessment year 2015-16.

10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2016
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**
- 1) In India, Factories Act was passed in the year _____
a) 1948 b) 1848 c) 1984 d) 1999
 - 2) According to Factories Act, provision of canteen facility is compulsory, where more than _____ employees are working.
a) 50 b) 100 c) 250 d) 1000
 - 3) _____ factors affects on wage and salary structure of employee's.
a) Needs b) Productivity
c) Collective bargaining d) All of the above
 - 4) _____ is the first step in wage and salary administration.
a) Job analysis b) Government policy
c) Collective bargaining d) None of the above
 - 5) Under _____ method of wage payment, how many hours the worker worked is not important but how much units he produced is important.
a) Time rate b) Piece rate
c) Incentive wage plan d) All of the above
 - 6) Differential wage plan was developed by _____
a) Rowan b) Halsey
c) Taylor d) None of the above

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा : १०

- १) भारतात कारखाना कायदा _____ साली सम्मत करण्यात आला.
अ) १९४८ ब) १८४८ क) १९८४ ड) १९९९
- २) कारखाना कायदानुसार _____ पेक्षा जास्त कामगार असणाऱ्या उद्योगांत कामगारांसाठी उपहारगृह असणे सक्तीचे असते.
अ) ५० ब) १०० क) २५० ड) १०००
- ३) _____ घटकांचा मजूरी व वेतन रचना यावर परिणाम होतो.
अ) कर्मचाऱ्यांच्या गरजा ब) कर्मचाऱ्यांची उत्पादकता
क) सामूहिक सौदाशक्ति ड) वरील सर्व
- ४) मजूरी आणि वेतन प्रशासनातील _____ ही पहिली पायरी असते.
अ) कार्य विश्लेषण ब) सरकारी धोरण
क) सामूहिक सौदेबाजी ड) वरील कोणतेही नाही
- ५) _____ या वेतन पद्धतीत कामगाराने किती तास काम केले याला महत्त्व असत नाही तर त्याने किती नग उत्पादित केले याला महत्त्व असते.
अ) समय/काल वेतन ब) कार्य वेतन
क) उत्तेजनात्मक वेतन ड) वरील सर्व
- ६) भेदात्मक वेतन योजना _____ यांनी विकसित केली.
अ) रोवन ब) हल्से
क) टेलर ड) कोणीही नाही
- ७) _____ म्हणजे कार्याकडे, कार्यसमुहाकडे आणि वरिष्ठाकडे सकारात्मक दृष्टिकोनातून पाहणे होय.
अ) उच्च मनोधैर्य ब) कमी मनोधैर्य
क) शून्य मनोधैर्य ड) कोणतेही नाही

८) कामगार कल्याणकारी योजनांमुळे औद्योगिक संबंध

अ) बिघडतात

ब) अडथळे येतात

क) सुधारतात

ड) कोणतेही नाही

९) ज्या उद्योगात _____ पेक्षा अधिक स्त्री-कामगार काम करतात त्या ठिकाणी पाळणागृहाची सुविधा असणे बंधनकारक केले आहे.

अ) २०

ब) ३०

क) ४०

ड) ५०

१०) एका आठवड्यात, _____ तासापेक्षा जास्त काम देवू नये.

अ) १२

ब) २४

क) ४८

ड) ५८

२. टीपा लिहा :

१०

अ) अनुषंगिक हितलाभ.

ब) कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभाग

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) मजुरी व वेतन रचना यावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

ब) कामगार कल्याणाची गरज.

४. मजुरी देण्याच्या विविध पद्धतींची सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

१०

किंवा

‘कामगार कल्याण ’ ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतातील कामगार कल्याणांच्या सुविधांची चर्चा करा.

५. ‘कामगार मनोधैर्य ’ याचा अर्थ स्पष्ट करा. कामगार मनोधैर्यावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

१०

किंवा

‘औद्योगिक संबंध ’ याचा अर्थ स्पष्ट करा. औद्योगिक संबंधांच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicates full mark.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The Consumer Protection Act
A) 1986 B) 1987 C) 1988 D) 1989
 - 2) Only an _____ can be appointed as director.
A) Association B) Individual C) Company D) All of the above
 - 3) The Information Technology Act
A) 2000 B) 2001 C) 2002 D) 2003
 - 4) _____ means dispute where the person against whom a complaint has been made, denies or disputes the allegations contained in the complaint.
A) Industrial dispute B) Parties dispute
C) Consumer dispute D) All of the above
 - 5) The Indian Companies Act
A) 1955 B) 1956 C) 1957 D) 1958
 - 6) The Securities and Exchange Board of India Act
A) 1992 B) 1993 C) 1994 D) 1995
 - 7) The winding up of a company means, it is a process by which the company is
A) Dissolved B) Started C) Suspended D) All of the above
 - 8) _____ means any fault, imperfection or shortcoming in the quality, quantity, potency, purity or standard which is required to be maintained by or under any law for the time being in force or under any contract expressed or implied or is claimed by the trade in any manner what so ever in relation to any goods.
A) Deficiency B) Defect C) Mistake D) All of the above

9) The Establishment of the Securities and Exchange Board of India is made by the

- A) Central Government B) State Government
C) Company D) All of the above

10) _____ are the rules and regulations for the internal management of the company.

- A) Articles of Association B) Prospectus
C) Memorandum of Association D) All of the above

2. Write short notes : **10**

- 1) Rights of Consumer
2) Types of Meetings

3. Write short notes : **10**

- 1) Cyber crimes-offences-penalties
2) Share Capital

4. Define 'Consumer' and explain consumer dispute Redressal Agencies. **10**

OR

Define 'Company' and explain kinds of companies.

5. Define Memorandum of Association and explain clauses of Memorandum of Association. **10**

OR

Explain powers and functions of SEBI.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा .

१०

१) ग्राहक संरक्षण कायदा

- अ) १९८६ ब) १९८७ क) १९८८ ड) १९८९

२) संचालक म्हणून _____ ची नेमणूक करता येते.

- अ) संघटीत संस्था/संघटना ब) व्यक्ती
क) संयुक्त भांडवली संस्था ड) वरीलपैकी सर्व

३) माहिती तंत्रज्ञान कायदा

- अ) २००० ब) २००१ क) २००२ ड) २००३

४) ज्या व्यक्तीविरुद्ध तक्रार केलेली आहे अशा व्यक्तीने तक्रार अर्जातील नमूद केलेल्या विधानांचा इन्कार केला असेल किंवा त्या विधानांच्या बाबतीत वाद उपस्थित केला असेल तर त्यास _____ असे म्हणतात.

- अ) औद्योगिक विवाद ब) पक्षाचा विवाद क) ग्राहक विवाद ड) वरील पैकी सर्व

५) भारतीय कंपनीचा कायदा

- अ) १९५५ ब) १९५६ क) १९५७ ड) १९५८

६) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ अधिनियम कायदा

- अ) १९९२ ब) १९९३ क) १९९४ ड) १९९५

७) कंपनीचे विसर्जन म्हणजे कंपनीचा कारभार _____ होय .

- अ) गुंडाळणे ब) चालू करणे क) स्थगित करणे ड) वरीलपैकी सर्व

८) _____ म्हणजे वस्तूत असलेला कोणत्याही प्रकारचा दोष किंवा वस्तूच्या दर्जामधील अपूर्णता किंवा कमतरता जो प्रचलित कायद्याने म्हणजे अंमलात असलेल्या कायद्याने घाळून दिलेल्या परिमाणानुसार वस्तूचा दर्जा, प्रमाण, गुण, शुद्धता, किंवा परिणाम कारता बाबतीत किंवा व्यापाऱ्याने लेखी अथवा अध्याहात (प्रमाणित) कराराने ती वस्तू किंवा गुणवैशिष्ट्य असल्याचे भासविले आहे.

- अ) न्यूनता अथवा उणीव ब) दोष
क) चूक ड) वरीलपैकी सर्व

९) रोखे आणि विनिमय मंडलाची स्थापना _____ करते.

अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार क) कंपनी ड) वरीलपैकी सर्व

१०) कंपनीचे दैनंदिन अगर नित्याचे व्यवस्थापन कसे करवि आणि कंपनी घटनापत्रकात नमूद केलेले उद्देश कशाप्रकारे साध्य करावेत याविषयीच्या नियमांचा अंतर्भाव असणारे पत्रक म्हणजे कंपनीची _____ होय.

अ) नियमावली ब) माहितीपत्रक क) घटनापत्रक ड) वरीलपैकी सर्व

२. टीपा लिहा : १०

१) ग्राहकांचे हक्क

२) सभेचे प्रकार

३. टीपा लिहा : १०

१) सायबर गुन्होगारी आणि दंड

२) भाग भांडवळ

४. ग्राहकाची व्याख्या द्या आणि ग्राहक तक्रार निवारण माध्यमे स्पष्ट करा. १०

किंवा

कंपनीची व्याख्या द्या आणि कंपनीचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. घटनापत्रकाची व्याख्या द्या आणि घटनापत्रकाची कलमे स्पष्ट करा. १०

किंवा

रोखे आणि विनिमय मंडळ (सेबी) चे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) The period of XIth Five Year Plan was _____
a) 2004 – 09 b) 2005 – 10 c) 2006 – 11 d) 2007 – 12
- 2) The basic objective of Indian Planning is the provision of a _____
national level of living standard.
a) Equal b) Minimum c) Maximum d) Different
- 3) The period of XIIth Five Year Plan was _____
a) 2005 – 10 b) 2006 – 11 c) 2007 – 12 d) 2012 – 17
- 4) Equity, sustainability, productivity and empowerment are the essential
components of _____
a) Human development b) Economic development
c) Rural development d) Social development
- 5) According to Human Development Report 2010 Human Development is
measured by _____
a) Saving b) Investment
c) Income d) Decent Standard of living
- 6) India has joined the WTO in _____ as a founder member.
a) 1975 b) 1985 c) 1995 d) 2005

- 7) India has been receiving foreign capital in the form of _____
- a) Foreign aid
 - b) External Commercial borrowing
 - c) Foreign investment
 - d) All of the above

- 8) Govt. of India liberalised its policy towards foreign investment in the year _____
- a) 1975
 - b) 1991
 - c) 1995
 - d) 2000

- 9) The main purpose of IMF was to provide _____
- a) Exchange stability
 - b) Price stability
 - c) Economic stability
 - d) Growth with stability

- 10) The _____ accepted the objectives of GATT with some extensions.
- a) IMF
 - b) IBRD
 - c) SAARC
 - d) WTO

2. Answer the following :

- A) What are the objectives of Indian Planning ? 5
- B) Explain the concept Human Poverty Index. 5

3. Write short notes on :

- A) Failures of XIth Five Year Plan. 5
- B) Problems of foreign capital. 5

4. a) Explain the importance of foreign capital. 10

OR

- b) Explain the objectives and performance of IMF.

5. a) Explain the role of human resources in economic development. 10

OR

- b) Explain the objectives and performance of IBRD.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) अकराव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी म्हणजे _____

अ) २००४-०९

ब) २००५-१०

क) २००६-११

ड) २००७-१२

२) भारतीय नियोजनाचे मूलभूत उद्दिष्ट म्हणजे _____ राष्ट्रीय राहणीमानाची पातळी मिळविणे.

अ) समान

ब) किमान

क) कमाल

ड) भिन्न

३) १२ व्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी _____ होता.

अ) २००५-१०

ब) २००६-११

क) २००७-१२

ड) २०१२-१७

४) समता, शाश्वतता, उत्पादकता व सबलीकरण हे _____ तील महत्त्वाचे घटक आहेत.

अ) मानव विकास

ब) आर्थिक विकास

क) ग्रामीण विकास

ड) सामाजिक विकास

५) २०१० च्या मानव विकास अहवालाप्रमाणे मानव विकासाचे मापन _____ प्रमाणे केले जाते.

अ) बचत

ब) गुंतवणूक

क) उत्पन्न

ड) उत्तम राहणीमान

६) _____ या वर्षातील WTO च्या स्थापनेपासूनच भारताने त्याचे सभासदत्व घेतले आहे.

अ) १९७५

ब) १९८५

क) १९९५

ड) २००५

७) भारताला विदेशी भांडवल _____ स्वरूपात मिळते.

अ) विदेशी मदत

ब) बाह्य व्यापारी कर्जे

क) विदेशी गुंतवणूक

ड) वरीलपैकी सर्व

८) भारत सरकारने आपले विदेशी गुंतवणूकीबद्दलचे उदार धोरण _____ वर्षात स्वीकारले.

अ) १९७५

ब) १९९१

क) १९९५

ड) २०००

९) IMF च्या स्थापनेचा मुख्य हेतू म्हणजे _____ मिळवून देणे.

अ) विनिमय स्थैर्य

ब) किंमत स्थैर्य

क) आर्थिक स्थैर्य

ड) स्थैर्यासह वाढ

१०) GATT चा काही विस्तार करून _____ ने उद्दिष्टे स्वीकारली.

अ) IMF

ब) IBRD

क) SAARC

ड) WTO

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

अ) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्टे कोणती ?

५

ब) मानवी दारिद्र्य निर्देशांकाची संकल्पना स्पष्ट करा.

५

३. थोडक्यात टीपा लिहा :

अ) अकराव्या पंचवार्षिक योजनेचे अपयश.

५

ब) विदेशी भांडवलाच्या समस्या.

५

४. अ) विदेशी भांडवलचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) IMF ची उद्दिष्टे व कामगिरी स्पष्ट करा.

५. अ) मानव संसाधनाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) IBRD (जागतिक बँक)ची उद्दिष्टे व कामगिरी लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The origin of worlds co-operative movement is in the _____ country.
a) India b) England c) China d) Japan
 - 2) _____ is established for agriculture and rural development in 1982.
a) RBI b) NAFED c) NABARD d) NCDC
 - 3) Maharashtra Co-operative Societies Act was passed in
a) 1948 b) 1951 c) 1960 d) 1991
 - 4) Minimum _____ members are required for registration of co-operative society.
a) 2 b) 3 c) 7 d) 10
 - 5) National Co-operative Development Corporation was established in
a) 1960 b) 1963 c) 1970 d) 1973
 - 6) In Germany co-operative movement was commenced by efforts of
a) Raiffesien b) Hamilton c) Khushro d) Robert Owen
 - 7) The world co-operative movement starts in
a) 1844 b) 1904 c) 1960 d) 1991
 - 8) _____ is worlds first consumer co-operative society.
a) Arry Society b) Rochdale Society
c) Raiffesien Society d) Anand Society
 - 9) Vaikunthlal Mehta National Institute of Co-operative Management established for
a) Finance b) Control c) Training d) Entertain
 - 10) The Chairman of co-operative society is selected from
a) Members b) Government c) Employee d) Directors

2. Write short notes :
- a) National Co-operative Development Corporation. 5
- b) Credit Co-operative Movement in Germany. 5
3. Write short answer :
- a) Explain the importance of co-operative training. 5
- b) Explain the challenges of globalisation before co-operative movement in India. 5
4. Answer **any one** of the following : 10
- a) Explain the role of NABARD in the development of Co-operative Movement in India.
- b) Explain the main provisions of Maharashtra Co-operative Societies Act.
5. Answer **any one** of the following : 10
- a) Explain the main weaknesses of the co-operative movement in India. Give the suggestions for improvement.
- b) Review the consumers co-operative movement in England.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) जागतिक सहकारी चळवळीचे उगमस्थान _____ या देशात आहे.
अ) भारत ब) इंग्लंड क) चीन ड) जपान
- २) १९८२ मध्ये _____ ची स्थापना कृषी क्षेत्र व ग्रामीण विकासासाठी करण्यात आली.
अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया ब) नाफेड
क) नाबार्ड ड) एन.सी.डी.सी.
- ३) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९४८ ब) १९५१ क) १९६० ड) १९९१
- ४) सहकारी संस्था नोंदणीसाठी किमान _____ सभासदांची आवश्यकता असते.
अ) २ ब) ३ क) ७ ड) १०
- ५) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९६० ब) १९६३ क) १९७० ड) १९७३

- ६) जर्मनीमध्ये सहकारी चळवळ _____ यांच्या प्रयत्नातून सुरू झाली.
अ) रायफेझन ब) हॅमिल्टन क) खुस्त्रो ड) रॉबर्ट ओवेन
- ७) जागतिक सहकारी चळवळीची सुरवात _____ साली झाली.
अ) १८४४ ब) १९०४ क) १९६० ड) १९९१
- ८) _____ ही जगातील पहिली ग्राहक सहकारी संस्था आहे.
अ) आरे सोसायटी ब) रॉशडेल सोसायटी
क) रायफेझन सोसायटी ड) आनंद सोसायटी
- ९) वैकुंठलाल मेहता राष्ट्रीय सहकारी व्यवस्थापन संस्थेची स्थापना _____ साठी झाली.
अ) वित्तपुरवठा ब) नियंत्रण क) प्रशिक्षण ड) करमणूक
- १०) सहकारी संस्थेचा अध्यक्ष _____ मधुन निवडला जातो.
अ) सभासद ब) सरकार क) कामगार ड) संचालक

२. टिपा लिहा :

- अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ ५
ब) जर्मनीतील सहकारी पतपुरवठा चळवळ ५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) सहकारी प्रशिक्षणाचे महत्व विषद करा. ५
ब) भारतातील सहकारी चळवळीपुढील जागतिकीकरणाची आव्हाने स्पष्ट करा. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

- अ) भारतातील सहकारी चळवळीच्या विकासातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा
ब) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायद्यातील प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

- अ) भारतीय सहकारी चळवळीतील प्रमुख उणिवा स्पष्ट करा. त्या दूर करण्यासाठी उपाय सुचवा.
ब) इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी चळवळीचा आढावा घ्या.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **10**
- 1) Kaizen means
 - A) Improvement
 - B) Implement
 - C) Continuous improvement
 - D) Continuous measurement
 - 2) Six sigma is used to describe a
 - A) Standard quality
 - B) Standard environment
 - C) Standard deviation
 - D) Standard measurement
 - 3) _____ is not included in man-made disaster.
 - A) War
 - B) Crime
 - C) Terrorism
 - D) Earthquake
 - 4) We can generate more excitement through
 - A) Quality management
 - B) Event management
 - C) Time management
 - D) Disaster management
 - 5) _____ is the important feature of Japanese management.
 - A) Part time employment
 - B) Full time employment
 - C) Contract basis employment
 - D) Life time employment
 - 6) The head office of international organisation for standards is at
 - A) Geneva
 - B) Tokyo
 - C) London
 - D) Mumbai

- 7) _____ are the characteristics of event.
- A) Uniqueness
 - B) Service
 - C) Perishability
 - D) All of the above
- 8) To some extent, stress can be reduced with the help of
- A) Behaviour of boss
 - B) Over-time
 - C) Meditation
 - D) None of the above
- 9) Bomb blast, industrial and chemical accident are the examples of _____ disaster.
- A) Natural
 - B) Man made
 - C) Earthquake
 - D) None of the above
- 10) The _____ is established to develop common international standards for goods and services and award certificates about quality.
- A) Indian standard institute
 - B) International organisation for standardisation
 - C) World trade organisation
 - D) World health organisation

2. Write short notes : 10

A) Importance of six sigma.

B) Types of stress.

3. Write short answer : 10

A) Steps in mitigation of disaster.

B) Benefits of business process outsourcing.

4. What is Kaizen ? Explain its advantages and limitations. 10

OR

Explain the importance of ISO quality standard. 10

5. Discuss various steps in implementing 'six sigma'. 10

OR

Define 'event'. Explain the various types of events. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) कायझेन म्हणजे

अ) सुधारणा ब) अंमल क) सतत सुधारणा ड) सतत मोजमाप

२) _____ चे वर्णन करण्यासाठी सिक्स सिग्मा चा वापर केला जातो.

अ) प्रमाण गुणवत्ता ब) प्रमाण पर्यावरण
क) प्रमाण विचलन ड) प्रमाण मोजमाप

३) _____ चा मानवनिर्मित आपत्तीमध्ये समावेश होत नाही.

अ) युद्ध ब) गुन्हे क) आतंकवाद ड) भूकंप

४) _____ च्या साह्याने आपणास जास्त उत्साह वाढविता येतो.

अ) गुणवत्ता व्यवस्थापन ब) समारंभ व्यवस्थापन
क) वेळेचे व्यवस्थापन ड) आपत्ती व्यवस्थापन

५) _____ हे जपानी व्यवस्थापन पद्धतीचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) अर्ध वेळ रोजगार ब) पूर्ण वेळ रोजगार
क) कंत्राटी रोजगार ड) आजीवन रोजगार

६) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटनेचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) जिनिव्हा ब) टोकियो क) लंडन ड) मुंबई

७) _____ ही समारंभाची वैशिष्ट्ये आहेत.

अ) वेगळेपण ब) सेवा क) नाशवंतपणा ड) वरील सर्व

८) _____ मुळे तणाव काही प्रमाणात कमी करता येतो.

अ) वरिष्ठाची वर्तणूक ब) अधिक कार्यभार
क) ध्यानधारणा ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

९) बॉम्बस्फोट, औद्योगिक व रासायनिक अपघात ही _____ आपत्तीची उदाहरणे आहेत.

अ) नैसर्गिक ब) मानवनिर्मित
क) भूकंप ड) वरीलपैकी एकही नाही

१०) _____ ची स्थापना आंतरराष्ट्रीय पातळीवर वस्तु व सेवांचे प्रमाणीकरण करून गुणवत्ता प्रमाणपत्र देण्यासाठी झालेली आहे.

अ) भारतीय मानक संस्था ब) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटना
क) जागतिक व्यापार संघटना ड) जागतिक आरोग्य संघटना

२. टीपा लिहा : १०
- अ) सिक्स सिग्माचे महत्व.
ब) तणावाचे प्रकार.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०
- अ) आपत्ती निवारणातील टप्पे.
ब) बिझनेस प्रोसेस आऊटसोर्सिंगचे फायदे.
४. कायझेन म्हणजे काय ? कायझेनचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- आयएसओ गुणवत्ता मानकाचे महत्व स्पष्ट करा. १०
५. 'सिक्स सिग्मा' अंमलबजावणीतील विविध टप्प्यांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- 'समारंभ' म्हणजे काय ? समारंभाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Right side marks indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) To get statutory protection, the paying banker must take
 - A) Payment of holder
 - B) Payment to holder in due course
 - C) Payment in due course
 - D) Payment to drawee
 - 2) Hypothecation facility is also called
 - A) overdraft facility
 - B) open loan facility
 - C) cash credit
 - D) loan
 - 3) Bailment of goods as security of a payment of debt or performance of a promise is called as
 - A) lien
 - B) pledge
 - C) assignment
 - D) loan
 - 4) Garnishi order is issued by
 - A) debtor
 - B) creditor
 - C) court
 - D) none of these
 - 5) The ability of an asset to convert into cash is called
 - A) liquidity
 - B) profitability
 - C) loan
 - D) pledge
 - 6) The first Banking Act was passed in the year
 - A) 1943
 - B) 1947
 - C) 1949
 - D) 1950
 - 7) According to _____ Artical paying bank is having security in the Negotiable Instruments Act.
 - A) 85
 - B) 90
 - C) 91
 - D) 92

- 8) If we withdraw cash from ATM of SBI, SBI is called as
- A) paying banker B) collecting banker
C) advising banker D) none of these

- 9) A banker is _____ debtor.
- A) General B) Privileged C) Legal D) Special

- 10) _____ is a contract to perform the promise or discharge the liability of a third person in case of his default.
- A) Guarantee B) Contract C) Act D) None of these

2. Write answer : 10

- A) What is collecting banker ?
B) Explain the banking system in India.

3. Write short notes : 10

- A) Liquidity and profitability.
B) Stale cheque.

4. Write answer (**any one**) : 10

- A) State the features of Banking Act of 1949.
B) State the principles of sound lending.

5. Write answer (**any one**) : 10

- A) Explain the role of collecting banker as an agent.
B) Explain the nature and importance of branch management.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा : १०

१) प्रदायी बँकेने कायदेशीर संरक्षण मिळविण्यासाठी धनादेशाचे _____ केले पाहिजे.

- अ) धारकाला प्रदान ब) यथाविधी धारकाला प्रदान
क) यथाविधी प्रदान ड) आदेशीत प्रदान

- २) नजरगहाण सुविधा म्हणजे _____ होय.
अ) अधिकर्ष सवलत ब) मुक्त कर्ज सोय
क) रोख कर्ज ड) कर्ज
- ३) ऋणफेडण्यासाठी किंवा वचनपूर्तीसाठी प्रतिभूती म्हणून वस्तुंचा निक्षेप करण्याच्या पद्धतीस _____ म्हणतात.
अ) धारणाधिकार ब) तारण क) अभिहस्तांकन ड) कर्ज
- ४) गारनिशि आदेश _____ कडून दिला जातो.
अ) ऋणको ब) धनको क) कोर्ट ड) यापैकी नाही
- ५) मालमत्तेचे रोख पैशात रूपांतर होण्याच्या क्षमतेला _____ म्हणतात.
अ) रोखता ब) लाभता क) कर्ज ड) तारण
- ६) पहिला बँकींग कायदा _____ मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) १९४३ ब) १९४७ क) १९४९ ड) १९५०
- ७) चलनक्षम दस्ताऐवज कायद्यातील _____ कलमानुसार प्रदायी बँकेला आदेशदेय धनादेशाच्या बाबतीत संरक्षण असते.
अ) ८५ ब) ९० क) ९१ ड) ९२
- ८) SBI बँकेच्या ATM मधून पैसे काढल्यास, SBI बँकेला _____ म्हणतात.
अ) प्रदायी बँक ब) वसुली बँक क) आदेशीय बँक ड) यापैकी नाही
- ९) बँकर हा _____ कर्जदार असतो.
अ) सर्वसाधारण ब) सन्माननिय क) कायदेशीर ड) विशेष
- १०) एखाद्या व्यक्तीने दिलेले वचन पूर्ण करण्यात किंवा दायित्व फेडण्यात कसूर केल्यास त्याच्या व तीने दायित्व फेडण्याच्या करारास _____ म्हणतात.
अ) हमी ब) करार क) कायदा ड) यापैकी नाही

२. उत्तर लिहा : १०
अ) वसुली बँक म्हणजे काय ?
ब) भारतातील बँक पद्धती स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा : १०
अ) रोखता व लाभता.
ब) स्टेल चेक (जुना चेक).
४. उत्तर लिहा (कोणतेही एक) : १०
अ) १९४९ च्या बँक कायद्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) अग्रिमे देण्याची तत्वे सांगा.
५. उत्तर लिहा (कोणतेही एक) : १०
अ) अभिकर्ता या नात्याने वसूली बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) बँक शाखा व्यवस्थापनाचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instruction : All questions are compulsory.

1. Select correct alternatives : **10**

- 1) Accounting standard = _____ does not distinguish between amalgamation and absorption.
A) 12 B) 6 C) 14 D) 9
- 2) In the case of amalgamation in the nature of merger cash is paid by the Transferee Co. Account standard only for
A) Goodwill B) Fractional shares
C) Preference shares D) None of above
- 3) Ownership in goods does not pass over to hire purchaser till the _____ instalment is paid.
A) First B) Second
C) Middle D) Last
- 4) The amount of interest is credited by the buyer to
A) Interest Account B) Vendor Account
C) Asset Account D) All of above
- 5) Turnover Ratio helps mangement in
A) Managing resources B) Managing debts
C) Evaluating performance D) None of above
- 6) Ratio of Net-sales to Net working capital is
A) Working capital turnover Ratio B) Profitability Ratio
C) Liquidity Ratio D) Turnover Ratio

Sundry creditors	30,000	Work-in-progress	30,000
Reserve fund	20,100	Stock	60,000
Insurance Fund	10,000	Furniture and fittings	2,500
Dividend Equalisation Fund	20,000	Sundry Debtors	25,000
Premium on Redemption of Debentures	20,000	Cash at Bank	12,600
	3,80,100		3,80,100

The whole business is taken over by New Company International Ltd.

It was agreed that to pay Rs. 7 per share in cash and to issue 3 shares of Rs. 5 each in International Ltd. at a market value of Rs. 8 per share in exchange of every 4 shares in Bharat Ltd. Fractions total 15 shares in International Ltd. which agreed to pay in cash. The cost of liquidation expenses amounted to Rs. 9,000 paid by International Ltd.

Calculate purchase consideration.

4. Following is the Trading and Profit and Loss A/c of A Ltd. Company for the year ended on 31st March 2002.

Trading A/c			
Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Stock	76,250	By Sales	5,00,000
To Purchases	3,15,250	By Stock	98,500
To Carriage and Freight	2,000		
To Wages	5,000		
To Gross Profit	2,00,000		
	5,98,500		5,98,500

Profit and Loss Account

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Administrative Expenses	1,01,000	By Gross profit	2,00,000
To Finance Expenses		By Non-operating Incomes :	
Interest	1,200	Interest on securities	1,500
Discount	2,400	Dividend on shares	3,750
Bad debts	<u>3,400</u>	Profit on sale of shares	<u>750</u> 6,000
To Selling and Distribution Expenses	12,000		
To Non-operating expenses			
Loss on sale of securities	350		
Provision for Legal suit	<u>1,650</u> 2,000		
To Net-profit	84,000		
	2,06,000		2,06,000

Calculate :

- 1) Expenses Ratio i.e.
 - i) Administrative Expenses
 - ii) Selling and Distribution Expenses
 - iii) Financial Expenses
 - iv) Non-operating Expenses
- 2) Gross Profit Ratio
- 3) Net-Profit-Ratio
- 4) Operating Net Profit
- 5) Stock Turnover
- 6) Operating Ratio.

10

OR

4. Bombay Trading Company purchased on 1-1-91 a machine on installment system. The cash price of the machine was Rs. 15,450. Payment was to be made as under :

10

i) On 1-1-91 (on signing the contract)	Rs. 3,000
ii) On 31-12-91	Rs. 7,500
iii) On 31-12-92	Rs. 4,500
iv) On 31-12-93	Rs. 3,000

Bombay Trading Company charged depreciation at 10% p.a. under Diminishing Balance method.

You are required to show :

- 1) Interest Table
- 2) Machine Account
- 3) Vendor Account

in the books of Bombay Trading Company.

5. A) Following are the Balance Sheets of P. Ltd. and Q. Ltd. as on 31-12-2008. **10**

Balance Sheet of 'P' Ltd.

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital :			
Authorised and subscribed – 4000		Land and Building	2,20,000
Equity shares of Rs. 100 each	4,00,000	Plant and Machinery	2,40,000
General reserve	20,000	Stock	80,000
Profit and Loss A/c	60,000	Debtors	70,000
6% Debentures	1,00,000	Less : R.D.D	<u>5,000</u> 65,000
Bills payable	10,000	Cash at Bank	35,000
Sundry creditors	50,000		
	6,40,000		6,40,000

Balance Sheet of 'Q' Ltd.

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital :			
Authorised and subscribed – 3000,		Fixed Assets (at cost)	5,50,000
Equity shares of Rs. 100 each	3,00,000	Current Assets	1,90,000
Profit and Loss A/c	50,000		
Insurance Fund	30,000		
Depreciation Reserve	60,000		
8% Debentures	2,00,000		
Bills payable	40,000		
Sundry creditors	60,000		
	7,40,000		7,40,000

R Ltd. was formed to take over the business of P. Ltd. and Q. Ltd. The authorised capital of R Ltd. was 1,00,000 Equity shares of Rs. 10 each. The amalgamation took place on the following terms.

- 1) R. Ltd. took the business of P. Ltd. for purchase consideration R. Ltd. agreed to give for each share in P Ltd. 10 Equity shares of R. Ltd. of Rs. 10 each at Rs. 11 per share and a cash payment of Rs. 25 per share for each share of P. Ltd. R. Ltd. further agreed to discharge the debentures of P. Ltd. at a premium of 5% by issuing the 7% debentures of R Ltd. of Rs. 100 each.
- 2) R. Ltd. took the business of Q Ltd. except cash in hand amounting to Rs. 5,000. The purchase consideration was discharged as follows : 10 Equity shares of R. Ltd. of Rs. 10 each valued at Rs. 11 per share for each share of Q. Ltd. and a cash payment of Rs. 30 per share for each share of Q. Ltd. Also discharged the debentures of Q. Ltd. at a 10% premium by issuing 7% debentures of R. Ltd. of Rs. 100 each. R. Ltd. paid Q. Ltd. for its creditors Rs. 55,000 in full settlement of their claims.
- 3) The liquidation expenses of P Ltd. and Q Ltd. amounted to Rs. 8,000 and Rs. 9,000 respectively which were paid by R Ltd.
- 4) While recording the value of assets and liabilities, in its books, R Ltd. valued Land and Building and stock of P Ltd. at Rs. 2,70,000 and Rs. 1,00,000 respectively. All other assets and liabilities taken over valued at book values. Fixed assets of Q Ltd. is Plant and Machinery and its Current assets include stock and cash.

You are required to prepare purchase consideration of P Ltd. and Q Ltd. Also prepare Realisation Account and R Ltd. Account in the books of P. Ltd.

OR

- B) From the following Trial Balance, prepare Departmental Trading Profit and Loss Account for the year ended on 31st March 1997 and Balance Sheet as on that date. **10**

Trial Balance

Particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Stock on 1-4-96	—	—
Dept. X	1,500	—
Dept. Y	1,200	—
Purchases :		
Dept. X	2,800	—
Dept. Y	2,400	—
Sales :		
Dept X	—	6,000
Dept. Y	—	5,000
Wages :		
Dept. X	750	—
Dept Y	250	—

Rent, Rates and Taxes	900	—
Sundry Expenses	300	—
Salaries	300	—
Lighting	180	—
Discount Allowed	220	—
Discount Received	—	130
Advertising	360	—
Carriage Inwards	210	—
Furniture	400	—
Plant and Machinery	2,000	—
Sundry Debtors	600	—
Sundry Creditors	—	1,600
Ajay's Capital Account	—	3,190
Ajay's drawings	400	—
Cash at Bank	1,000	—
Cash in hand	150	—
	15,920	15,920

The following information is available :

- 1) Dept. X transferred goods costing Rs. 40 to Dept. Y.
 - 2) Rent, Taxes, Sundry expenses, Lighting, Salaries and Carriage Inwards to be apportioned $\frac{2}{3}$ to Dept. X and $\frac{1}{3}$ to Dept. Y.
 - 3) Advertising to be apportioned equally.
 - 4) Discount allowed and discount received are apportioned on the basis of departmental sales and purchases. (Excluding transfer)
 - 5) Depreciation at 10% p.a. on furniture and plant and machinery is to be charged $\frac{3}{4}$ to Dept. X and $\frac{1}{4}$ to Dept. Y
 - 6) Stock as on 31-3-97
Dept X – Rs. 1,650
Dept. Y – Rs. 1,200.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED INSURANCE (Paper – I)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternatives from the given below. 10
- 1) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to
A) Nominee B) Relative C) Assured D) Agent
 - 2) Birth certificate is accepted as a proof of _____ by Life Insurance Corporation.
A) age B) premium receipt
C) policy account D) qualification
 - 3) What is paid by Insurance Company when the policy holder decides to discontinue the policy ?
A) Sum assured B) Bonus
C) Death claim D) Surrender value
 - 4) _____ interest must be present in the life policy at the time of taking insurance policy.
A) Joint B) Insurable C) Surety D) Private
 - 5) A license for insurance agent is granted for _____ years.
A) three B) five C) seven D) nine
 - 6) Life Insurance is the _____ to the principle of indemnity.
A) exception B) compulsory
C) importance D) need

- 7) The _____ can take the insurance for the benefit of his employees is called group insurance.
A) employee B) employer C) nominee D) none of the above
- 8) The appointment of insurance _____ is made by the IRDA Act 1999.
A) agent B) nominee C) company D) insured
- 9) In _____ life policy the insurance premium is payable throughout the life of insured.
A) term B) whole C) group D) joint
- 10) Life insurance agent should complete _____ hours practical training for procuring the business.
A) 50 B) 100 C) 150 D) 200

2. Write short notes on **any two**. **10**

- A) Group Insurance
- B) Days of Grace
- C) Privatisation of insurance sector.

3. Write short answer on **any two**. **10**

- A) Qualification of insurance agent
- B) Surrender value
- C) Accident insurance.

4. Explain the functions of IRDA. **10**

OR

Explain the procedure of settlement of insurance claim after the maturity of policy. **10**

5. State the functions and code of conduct of insurance agent. **10**

OR

State the nature and covers of the following insurance **10**

- 1) Travel Insurance
- 2) Health Insurance.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यू आल्यास विमा कराराची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.
अ) वारसास
ब) नातेवाईकास
क) विमेदारास
ड) प्रतिनिधीस
- २) जन्म नोंदणी प्रमाणपत्र हे _____ पुरावा म्हणून आयुर्विमा महामंडळ स्वीकारते.
अ) वयाचा
ब) विमा हप्ता पावती
क) विमापत्र खाते
ड) पात्रता
- ३) विमादाराने विमापत्र बंद केल्यास विमा कंपनी त्यास जी रक्कम देते त्यास _____ म्हणतात.
अ) विमा रक्कम
ब) लाभांश
क) मृत्युनंतर मिळणारी रक्कम
ड) सोड किंमत
- ४) आयुर्विमा प्रकारात विमा घेताना _____ हित असले पाहिजे.
अ) संयुक्त
ब) विमेय
क) शाश्वत
ड) खाजगी
- ५) विमा प्रतिनिधीला विमा व्यवसायाचा परवाना _____ वर्षासाठी मंजूर केला जातो.
अ) तीन
ब) पाच
क) सात
ड) नऊ
- ६) आयुर्विमा हा हानिभरण तत्वाला _____ आहे.
अ) अपवाद
ब) आवश्यक
क) महत्वाचा
ड) गरजेचा
- ७) कर्मचार्यांच्या हितासाठी _____ जो विमा घेतो त्यास समूह विमा असे म्हणतात.
अ) कर्मचारी
ब) मालक
क) वारस
ड) वरीलपैकी नाही
- ८) विमा नियमन व विकास प्राधिकरण कायदा १९९९ नुसार विमा _____ नेमणूक करण्यात येते.
अ) प्रतिनिधीची
ब) वारसाची
क) कंपनीची
ड) विमेदाराची

- ९) _____ विमापत्र घेतल्यानंतर विमेदाराला ह्यात असेपर्यंत विमा हप्ते भरावे लागतात.
 अ) मुदती ब) आजीवन क) समूह ड) संयुक्त
- १०) आयुर्विमा प्रतिनिधीने _____ तासाचे व्यवहारिक प्रशिक्षण पूर्ण केले पाहिजे.
 अ) ५० ब) १००
 क) १५० ड) २००
२. टिपा लिहा (कोणतेही दोन). १०
 अ) समूह विमा
 ब) सवलतीचे दिवस
 क) विमा क्षेत्राचे खाजगीकरण.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) १०
 अ) विमा प्रतिनिधीसाठीची पात्रता
 ब) समर्पण किंमत (सोड किंमत)
 क) अपघात विमा.
४. विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची कार्ये स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 आयुर्विमा पत्राची मुदत संपल्यानंतर विमा रक्कम मिळविण्याची कार्यपद्धती सांगा. १०
५. विमा प्रतिनिधीची कार्ये व आचारसंहिता सांगा. १०
 किंवा
 खालील विमा प्रकारचे स्वरूप व विमासंरक्षण सांगा. १०
 १) प्रवासी विमा
 २) आरोग्य विमा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2016
ADVANCED BANKING (Paper – II) (New)
Banks and Financial Institutions**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Objective type questions.

1. Choose the correct alternatives given below : 10
- 1) Tele banking is increasingly used as a delivery channel for _____ services.
 - a) Marketing banking
 - b) Central banking
 - c) Electronic banking
 - d) None of these
 - 2) The first development banks in India was established in the year _____
 - a) 1948
 - b) 1938
 - c) 1954
 - d) None of these
 - 3) Off-shore banking is also called as _____
 - a) Euro-Dollar market
 - b) Euro market
 - c) Dollar market
 - d) None of these
 - 4) _____ clearing house is the first clearing-house in the world.
 - a) Mumbai
 - b) Kolkata
 - c) London
 - d) None of these
 - 5) The Currency Act of the bank of England was passed in the year _____
 - a) 1938
 - b) 1928
 - c) 1948
 - d) None of these
 - 6) The First Banking Act in America was passed in the year _____
 - a) 1940
 - b) 1933
 - c) 1945
 - d) None of these

7) The Bank of England is established in the year _____

- a) 1964
- b) 1694
- c) 1980
- d) None of these

8) _____ is the Home land of branch Banking system.

- a) England
- b) USA
- c) Japan
- d) None of these

9) _____ banks Works as bankers bank in England.

- a) England Bank
- b) Big Five Banks
- c) Bank of England
- d) None of these

10) To change the structure of universal banking the Govt. of India formed the committee under the chairmanship of _____

- a) S.H. Khan
- b) V. Thossing
- c) H. Mehta
- d) None of these

2. Write short answers : 10

- a) What are the functions of IDBI ?
- b) Explain the objectives of commercial banks in USA.

3. Write short notes : 10

- a) Advantages of E-banking.
- b) Federal deposit insurance corporation.

4. Answer **any one** : 10

- a) Explain the features and functions of commercial banks in England.
- b) Explain the present position and features of commercial banking in USA.

5. Answer **any one** : 10

- a) Explain the role of development banking in the economic development of India.
- b) Explain the diversification of banking in India.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. खालीलपैकी योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) टेली बँकिंग सेवेचा वापर _____ महत्त्वाची प्रसारण वाहिनी म्हणून केला जातो.
अ) मॉकेटिंग बँकिंग ब) मध्यवर्ती बँकिंग
क) इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग ड) यापैकी नाही
- २) भारतातील पहिली विकास बँक _____ वर्षी स्थापना झाली.
अ) १९४८ ब) १९३८ क) १९५४ ड) यापैकी नाही
- ३) ऑफ-शोर बँकिंगलाच _____ असे म्हणतात.
अ) युरो-डॉलर मार्केट ब) युरो मार्केट
क) डॉलर मार्केट ड) यापैकी नाही
- ४) _____ समाशोधन गृह हे जगातील पहिले समाशोधन गृह आहे.
अ) मुंबई ब) कोलकता क) लंडन ड) यापैकी नाही
- ५) इंग्लंडमध्ये _____ साली चलन कायदा पास करण्यात आला होता.
अ) १९३८ ब) १९२८ क) १९४८ ड) यापैकी नाही
- ६) अमेरिकेतील पहिला बँकिंग कायदा _____ मध्ये पास करण्यात आला.
अ) १९४० ब) १९३३ क) १९४५ ड) यापैकी नाही
- ७) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना _____ मध्ये करण्यात आली आहे.
अ) १९६४ ब) १६९४ क) १९८० ड) यापैकी नाही
- ८) _____ हे शाखा बँक पद्धतीचे माहेर घर आहे.
अ) इंग्लंड ब) यु.एस.ए. क) जपान ड) यापैकी नाही
- ९) इंग्लंडमध्ये _____ बँक, बँकांची बँक म्हणून कार्य करते.
अ) इंग्लंड बँक ब) पाच मोठ्या बँका
क) बँक ऑफ इंग्लंड ड) यापैकी नाही
- १०) युनिव्हर्सल बँकिंगची रचना बदलण्यासाठी भारत सरकारने _____ च्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली.
अ) एस. एच. खान ब) व्ही. टॉसिंग
क) एच. मेहता ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- अ) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची (आय.डी.बी.आय) कार्ये कोणती आहेत ?
- ब) अमेरिकेतील व्यापारी बँकांची वैशिष्ट्ये सांग.
३. टीपा लिहा : १०
- अ) ई-बँकिंगची फायदे.
- ब) संघ ठेवी विमा महामंडळ.
४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) इंग्लंडमधील व्यापारी बँकांची वैशिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) अमेरिकेतील व्यापारी बँकांची सद्यस्थिती आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) भारताच्या आर्थिक विकासातील विकास बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) भारततील बँकिंग व्यवसायातील विविधीकरण स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)
Income Tax

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instruction : All questions are compulsory.

1. Select correct alternatives :

10

1) Incometax is levied on a person in relation to his income of the

- A) Previous year
- B) Assessment year
- C) Previous year and Assessment year
- D) All of the above

2) _____ is compulsory to deduct the tax at source and to pay it to the Government Treasury.

- A) PBS
- B) ADS
- C) TDS
- D) None of above

3) Profit or sale of standing crop is treated as _____ income.

- A) Agricultural
- B) Non-Agricultural
- C) Capital
- D) All the above

4) Winnings from lotteries, crossword and puzzles, horse race and card games are _____ income.

- A) Agricultural
- B) Capital
- C) Casual
- D) None of these

- 5) _____ is not taxable under the head 'Salary'.
- A) Pension
B) Gratuity
C) Family Pension
D) All the above
- 6) Professional tax deducted by the employed is allowed as _____ from income from salaries.
- A) Commutation
B) Perquisite
C) Non-Perquisite
D) Deduction
- 7) The percentage of standard deduction available U/S 24 (a) is _____ % of net annual value.
- A) 10 %
B) 20 %
C) 25 %
D) None of the above
- 8) The deduction in respect of municipal taxes from gross value is available on _____ basis.
- A) Accrual
B) On actual payment
C) Flat rate
D) All of above
- 9) To qualify an asset to be treated as long term capital asset the assessee must hold the same for at least _____ months.
- A) 12
B) 24
C) 36
D) 48
- 10) Insurance premium on property is _____ as deduction from Business Income. (used for Business)
- A) Allowed
B) Disallowed
C) Half allowed
D) None of above

2. Write short notes (**any two**) :

- A) Assessment year
B) Entertainment allowance
C) Deduction U/S 80 – D (Eighty – D)

3. A) Mr. Raj owns two houses. He has furnished the following particulars for financial year 2014 – 15. 5

First House :

Its municipal valuation is Rs. 1,00,000. This is used by him for his residence. He has paid fire insurance premium Rs. 2,000 and municipal taxes Rs. 10,000. He has also paid interest on housing loan Rs. 16,000.

Second House :

Its municipal valuation is Rs. 60,000 and it has been let out at a rent of Rs. 6,000 per month. He has made the following payment in respect of this house. Municipal taxes Rs. 6,000; Repairs Rs. 10,000; Land Revenue Rs. 2,000. Legal expenses for getting the house vacated Rs. 5,000. Annual charges Rs. 30,000. The house remained vacant for two months. He also paid interest on housing loan Rs. 7,000.

Compute his taxable income from H. Property for A.Y. 2015 – 16.

- B) Mr. Ninad owns two houses which he occupied for his own residence. He submits following particulars in respect of house for the financial year 2014 – 15. 5

Particulars	House – A	House – B
Municipal valuation	1,30,000	80,000
Fair rent	1,36,000	86,000
Standard Rent	1,38,000	83,000
Municipal taxes paid	13,000	11,000
Insurance premium paid	12,000	–
Interest on Borrowed capital	62,000	40,000

You are required to compute taxable income from House Property for the Assessment Year 2015 – 2016.

4. From the following Profit and Loss A/c of Mr. Shaha for the year ended 31st March find out his income from business. 10

Profit and Loss Account

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Office salary	4,700	By Gross Profit	35,832
To General expenses	1,300	By Discount	751
To Bad debts	2,100	By Commission	1,205
To R.D.D.	3,000	By Bad debts recovered	
To Fire Insurance		(Previously allowed)	100
Premium (Business)	450	By Interest on Government	
To Advertising	2,500	Securities (Gross)	2,340
To Income tax	2,375	By Income from House Property	3,000
To Interest on Loan taken for		By Sundry receipts	52
house	1,200	By Dividend on shares (Gross)	600
To Interest on capital	1,000		
To Interest on Bank loan	1,500		
To Charity	150		
To Depreciation on car	1,500		
To Depreciation on Building	1,000		
To Depreciation on Furniture	200		
To Municipal taxes on house	600		
To Net Profit	20,305		
Total	43,880		43,880

The motor car was used equally for business and proprietor's private purpose. The amount of depreciation allowed on the basis of the written down value on building Rs. 800 and on furniture Rs. 150. Included in advertising is a sum of Rs. 1,700 expended on special advertising campaign undertaken during the year in respect of news product. He has paid insurance premium of Rs. 2,000 on the sum assured Rs. 15,000 on his life.

OR

4. Dr. Sharad is a medical practitioner who maintains his books of accounts on cash basis, furnishes his Receipt and Payment Accounts for the previous year 2014-15 as under.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Balance b/d	16,000	By Rent of clinic	
To Consultation fees		2013-14 – 600	
2013-14 – 3,000		2014-15 – <u>5,400</u>	6,000
2014-15 – <u>27,000</u>	30,000	By Electricity and water bills	2,000
To Visiting fees	30,000	By Purchase of professional	
To Loan from Bank	25,000	books (Annuals)	8,800
To Sale of medicine	60,000	By Household expenses	17,800
To Gift and Presents	5,000	By Collection charges on dividend	100
To Remuneration from articles		By Motor-car purchased	30,000
published in professional		By Income tax	10,000
journals	6,000	By Salary to staff	15,000
To Dividend	8,000	By L.I.C. premium	15,000
To Interest on Post Office Saving		By Gift to wife	5,000
Bank Account	7,000	By Interest on Loan	2,000
		By Car expenses	15,000
		By Purchase of Medicines	40,000
		By Balance c/d	20,300
	1,87,000		1,87,000

Adjustments :

- 1) $\frac{1}{3}$ rd of use of car relates to his personal purpose.
- 2) Depreciation on motor car allowable is 15 %. The car is purchased on 1-9-2013. Depreciation on Books is at 100 %.
- 3) Gifts and presents include Rs. 3,000 from patients in appreciation of his medical service and Rs. 2,000 received as birthday gifts.
- 4) Closing stock of medicines amounted to Rs. 5,000.

Compute his taxable income from profession.

5. Shri Avinash receives the salary and perquisite from his employer during the year 2014-15 as under.

10

- 1) Basic salary Rs. 12,000 per month
- 2) Dearness allowance at 30 % of salary.
- 3) Bonus at two months salary.
- 4) Entertainment allowance Rs. 500 per month.
- 5) Transport allowance at Rs. 800 per month.
- 6) Employers contribution to Recognized Provident Fund 14 % of salary.
- 7) Interest on Rec. Provident Fund at 10 % Rs. 28,500.
- 8) Reimbursement of expenditure incurred by Avinash on medical treatment of his wife in a nursing home Rs. 20,000.
- 9) Small car is provided by the employer for office and personal use and all running expenses and drivers salary are paid by the employer.
- 10) Rent free furnished house in Mumbai for which the employer pays rent at Rs. 4,000 per month and recovers Rs. 1,000 per month from Avinash.
Cost of furniture provided by the employer Rs. 60,000.
- 11) Free service of watchman and a domestic servant. Their salary Rs. 1,500 and Rs. 1,200 per month is paid by the employer.
- 12) Free supply of gas, electricity and water for which employer pays Rs. 12,000 per annum.
- 13) Free education to 2 children of Avinash in employers aided school (fee charged from other students is Rs. 700 per month and Annual charge of Rs. 3,000).

Compute Taxable Income from salary for the A. Year 2015 – 2016.

OR

5. Mr. Sagar Pande has furnished the following details of his income for the year ending 31-3-2015. You are required to compute his total income and tax liability for the A.Y. 2015 – 2016.

- 1) Salary Rs. 21,600 per month.
- 2) D.A. Rs. 2,000 per month.
- 3) City compensatory allowance Rs. 2,500 per month.

- 4) Conveyance allowance spent for performance of duty at Rs. 700 per month.
 - 5) Entertainment allowance at Rs. 500 per month.
 - 6) He received house rent allowance of Rs. 3,000 per month from the employer. But he paid a rent of Rs. 5,100 per month.
 - 7) Personal medical bill of Rs. 17,000 were reimbursed by the employer. His treatment has been in a private hospital not belonging to the employer.
 - 8) His contribution to the company p. fund is Rs. 2,700 per month and the employer contributes an equal amount. The interest credited to the provident fund account at 12 % per annum Rs. 8,400.
 - 9) Income from House Property Rs. 75,000.
 - 10) Income from Business Rs. 1,50,000.
 - 11) Interest on government securities (Gross) Rs. 3,000.
 - 12) Interest in Bank Deposit received Rs. 3,000.
 - 13) Donation paid to government for the promotion of family planning Rs. 2,000.
 - 14) Life Insurance Premium paid during the year Rs. 8,000.
 - 15) He paid tuition fees for his son Rs. 40,000.
 - 16) He deposited Rs. 25,000 in State Bank of India as fixed deposit for 5 years.
 - 17) Professional tax paid Rs. 2,500.
-

Seat
No.

B.Com. – III (Semester – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II)

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **10**
- 1) Idle time variance is always _____ variance.
a) Positive b) Negative c) Adverse d) No variance
- 2) Difference between actual cost of material and standard cost of material is known as ____ variance.
a) Material Usage b) Material Price
c) Material Cost d) None
- 3) Sales – Variable cost =
a) Profit b) Fixed cost c) Contribution d) Loss
- 4) If Sales are Rs. 80,000, Fixed cost is Rs. 12,000 and P/V Ratio is 40%, what will be the profit amount ?
a) Rs. 40,000 b) Rs. 32,000 c) Rs. 20,000 d) Rs. 92,000
- 5) Fixed cost + Variable cost + Net Profit =
a) Total cost b) Sales c) Purchases d) Margin of safety
- 6) $P/V \text{ Ratio} = \frac{S - V}{S} \times \text{-----}$
a) 10 b) 100 c) 50 d) 1
- 7) Make or Buy decision can be taken with the help of _____ analysis.
a) Sales b) Ratio c) Marginal cost d) None

Actual :

Output	210000 kg
Material used	280000 kg
Cost of Material	Rs. 2,52,000

Calculate :

- a) Material Usage Variance
- b) Material Price Variance
- c) Material Cost Variance

10

OR

4. The following information is obtained from ABC Co. Ltd. Pune.

10

Sales	Rs. 2,00,000
Variable cost	Rs. 1,20,000
Fixed cost	Rs. 60,000

Find out :

- i) P/V Ratio
- ii) Break Even Point
- iii) Contribution
- iv) Margin of safety

5. Summarised below are the Income and Expenditure forecasts for the months of March to August 2015.

10

Month	Credit Sales Rs.	Credit Purchases Rs.	Wages Rs.	Manufacturing Exps. Rs.	Office Exps. Rs.	Selling Exps Rs.
March	60,000	36,000	9,000	4,000	2,000	4,000
April	62,000	38,000	8,000	3,000	1,500	5,000
May	64,000	33,000	10,000	4,500	2,500	4,500
June	58,000	35,000	8,500	3,500	2,000	3,500
July	56,000	39,000	9,500	4,000	1,000	4,500
August	60,000	34,000	8,000	3,000	1,500	4,500
—	—	—	—	—	—	—

You are given the following further information :

- a) Period of credit allowed
 - i) by suppliers 2 months and
 - ii) to customers 1 month
- b) Advanced tax of Rs. 8,000 is payable in March and June each.
- c) Plant costing Rs. 16,000 is due for delivery in June, payable 10% on delivery and the balance after 3 months.
- d) Lag in payment of manufacturing expenses $\frac{1}{2}$ month.
- e) Lag in payment of wages and all other exps. 1 month.

Prepare Cash Budget for three months starting from 1st May 2015, when there was a cash of Rs. 8,000.

OR

5. The standard material and standard cost per kg. of material required for the production of one unit of product 'A' is as follows :

10

Material – 5 kg.

Standard Price – Rs. 5 per kg.

The actual production and related material data are as follows :

- i) 400 units of product 'A'
- ii) Materials Used : 2200 kg
- iii) Price of Material : Rs. 4.80 per kg.

Calculate :

- a) Material Cost Variance
 - b) Material Usage Variance
 - c) Material Price Variance
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (New) Examination, 2016
ADVANCED INSURANCE (Paper – II)**

Time : 2 Hours

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right full marks.*

1. Choose correct alternatives from the given below : 10

1) In _____ insurance time policy is more used for hull insurance.

- A) Motor
B) Third party
C) Sickness
D) Marine

2) The General Insurance Corporation of India was established in the year _____

- A) 1927
B) 1950
C) 1961
D) 1973

3) Jettison is treated as _____

- A) Particular average loss
B) Direct total loss
C) Constructive
D) General average loss

4) Physical hazards and moral hazards are main type of _____ insurance.

- A) Crop
B) Accident
C) Cattle
D) Baggage

5) _____ hazards are also called as direct hazards.

- A) Carelessness
B) Cheating
C) Physical
D) Cheating and carelessness

6) Burglary insurance is important type of _____ insurance.

- A) Fire
B) Accident
C) Marine
D) Life

7) _____ policy covers both time and voyage factor.

A) Mixed

B) Time

C) Fleet

D) Voyage

8) In the history of insurance business accident insurance is _____ form of insurance.

A) New

B) Old

C) General

D) None of the above

9) Valued policy, Floating policy, Hull policy, Fleet policy are the types of _____ insurance policy.

A) Marine

B) Fire

C) Life

D) Health

10) The head office of General Insurance Corporation of India is situated in _____

A) Chennai

B) Delhi

C) Pune

D) Mumbai

2. Write short notes on :

10

A) Features of Marine Insurance.

B) Burglary Insurance.

3. Write short answers :

10

A) Explain the meaning and scope of Marine insurance.

B) Explain the marine perils.

4. Explain the different types of Marine Insurance policy.

10

OR

Explain the roll of General Insurance Corporation of India.

10

5. Explain the clauses of Marine Insurance.

10

OR

State the procedure for taking the Marine Insurance policy.

10

मराठी भाषांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) _____ विम्यातील मुदती विमा मालाच्या विम्यासाठी उपयोगी आहे.

अ) मोटार

ब) तृतीयपक्ष

क) आजारपणाचा

ड) सागरी

२) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९२७

ब) १९५०

क) १९६१

ड) १९७३

३) जेटीसनमुळे होणारी हानी _____ समजली जाते.

अ) विशिष्ट आंशिक हानी

ब) प्रत्यक्ष संपूर्ण हानी

क) आन्वयिक संपूर्ण हानी

ड) सर्वसाधारण आंशिक हानी

४) शारीरिक धोके व नैतिक धोके हे _____ विम्याचे मुख्य प्रकार आहेत.

अ) पीक

ब) अपघात

क) पशु

ड) प्रवाशी साहित्य

५) _____ धोक्यांना प्रत्यक्ष धोके असेही म्हणतात.

अ) निष्काळजीपणा

ब) फसवणूक

क) शारीरिक

ड) फसवणूक आणि निष्काळजीपणा

६) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्वाचा प्रकार समजला जातो.

अ) अग्नी

ब) अपघात

क) सागरी

ड) आयुर्विमा

